

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ**

ΤΜΗΜΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ

**ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
«ΑΡΧΑΙΑ ΚΑΙ ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ»
ΕΙΔΙΚΕΥΣΗ «ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ»**

Διπλωματική εργασία

Η διαβάθμιση στις ρηματικές πολυλεκτικές εκφράσεις της Νέας Ελληνικής

Μέξα Μαγδαληνή

ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΗΤΡΩΟΥ: 1013201804011

**Επιβλέπουσα καθηγήτρια: Μαρκαντωνάτου Στυλιανή, Ερευνήτρια Α',
Ινστιτούτο Επεξεργασίας Λόγου**

ΚΑΛΑΜΑΤΑ 2020

Τριμελής εξεταστική επιτροπή

Μαρκαντωνάτου Στυλιανή (επιβλέπουσα), Ερευνήτρια Α', Ινστιτούτο Επεξεργασίας
Λόγου

Ανδρειωμένος Γεώργιος, Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου

Δελλή Δήμητρα, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	1
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	4
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΠΟΛΥΛΕΚΤΙΚΕΣ ΕΚΦΡΑΣΕΙΣ	8
1.1. Ορολογία	8
1.2. Χαρακτηριστικά των πολυλεκτικών εκφράσεων	10
1.3. Κατηγοριοποιήσεις των πολυλεκτικών εκφράσεων	10
1.4. Χαρακτηριστικά των ρηματικών πολυλεκτικών εκφράσεων	12
1.5. Κατηγοριοποιήσεις των ρηματικών πολυλεκτικών εκφράσεων	14
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΣΥΛΛΟΓΗΣ ΚΑΙ ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ	19
2.1. Συλλογή δεδομένων	19
2.2. Ταξινόμηση δεδομένων	23
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΤΑ ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΑ <i>κυριολεκτικά, πραγματικά, λίγο</i>	25
3.1. Το φαινόμενο της γραμματικοποίησης	25
3.2. Το επίρρημα <i>κυριολεκτικά</i>	26
3.3. Το επίρρημα <i>πραγματικά</i>	32
3.4. Το επίρρημα <i>λίγο</i>	36
Κεφάλαιο 4: ΤΟ ΑΡΘΡΟ (ΟΡΙΣΤΙΚΟ ΚΑΙ ΑΟΡΙΣΤΟ) ΚΑΙ Ο ΕΠΙΤΑΤΙΚΟΣ <i>και</i>	41
4.1. Το οριστικό άρθρο <i>ο, η, το</i>	41
4.2. Το αόριστο άρθρο <i>ένας, μια, ένα</i>	43
4.3. Ο επιτατικός <i>και</i>	47

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΕΠΙΤΑΤΙΚΑ, ΕΠΙΤΑΤΙΚΟΠΟΙΗΤΙΚΑ ΚΑΙ ΜΕΤΡΙΑΣΤΙΚΑ	
ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΠΙΘΕΤΑ _____	51
5.1. Η επίταση_____	54
5.1.1. Η αξιολογική/πραγματολογική λειτουργία της επίτασης _____	54
5.1.2. Εγγενώς επιτατικά και επιτατικοποιητικά γλωσσικά στοιχεία _____	55
5.2. Διαβάθμιση των ρηματικών πολυλεκτικών εκφράσεων με επιρρήματα _____	57
5.2.1. Τα επιρρήματα <i>εντελώς/τελείως</i> _____	57
5.2.2. Διαβάθμιση με τα επιρρήματα <i>πολύ</i> και <i>εντελώς</i> _____	59
5.2.3. Διαβάθμιση με εγγενώς επιτατικά επιρρήματα_____	62
5.2.4. Διαβάθμιση με λόγια επιρρήματα _____	64
5.3. Διαβάθμιση των ρηματικών πολυλεκτικών εκφράσεων με επίθετα _____	66
5.3.1. Σχέση μεταξύ παγίωσης και τροποποίησης _____	67
5.3.2. Εγγενώς επιτατικά επίθετα _____	68
5.3.3. Ειδικά επιτατικοποιητικά επίθετα _____	69
5.3.4. Επιτατικοποίηση με την έκταση του λεξικοποιημένου ορίσματος_____	72
5.3.5. Η περίπτωση του επιθέτου <i>μικρός</i> _____	74
5.3.6. Εξωτερική τροποποίηση _____	75
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ _____	78
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ _____	84
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ _____	93
ΠΕΡΙΛΗΨΗ _____	136
ABSTRACT _____	137

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η παρούσα διπλωματική εργασία εκπονείται στο πλαίσιο του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών «Νέα Ελληνική Γλώσσα και Φιλολογία» του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου και έχει ως στόχο να μελετήσει το φαινόμενο της διαβάθμισης στις ρηματικές πολυλεκτικές εκφράσεις της Νέας Ελληνικής. Ειδικότερα, αντικείμενο της εργασίας είναι η καταγραφή γλωσσικών στοιχείων που δηλώνουν διαβάθμιση – επίταση ή μετριασμό – και η περιγραφή της λειτουργίας τους σε περιπτώσεις εμφάνισής τους με ρηματικές πολυλεκτικές εκφράσεις (ΡΠΛΕ).

Τρεις ήταν οι λόγοι που οδήγησαν στην επιλογή του θέματος και στην εκπόνηση αυτής της εργασίας. Συγκεκριμένα, η παρατήρηση ότι ορισμένες ΡΠΛΕ, όπως, για παράδειγμα, οι *γίνομαι άγριο θηρίο / μου ανάβουν όλα τα λαμπάκια*, δέχονται συγκεκριμένους επιθετικούς προσδιορισμούς, οι οποίοι μάλιστα εν προκειμένω λειτουργούν επιτακτικά, αποτέλεσε τον πρώτο λόγο, καθώς γέννησε το ερώτημα κατά πόσον η παρατήρηση αυτή θα μπορούσε να ισχύει και για άλλες ΡΠΛΕ. Δεύτερος λόγος ήταν το γεγονός ότι στο Ηλεκτρονικό Λεξικό ολλανδικών πολυλεκτικών εκφράσεων, DuELME¹ (Grégoire, 2010), προβλέπεται ειδική λειτουργία για την κωδικοποίηση επιθετικών προσδιορισμών των λεξικοποιημένων² ουσιαστικών (π.χ. λεξικοποιημένο είναι το ουσιαστικό *θηρίο* της ΡΠΛΕ *γίνομαι θηρίο*), οι οποίοι μπορεί να λειτουργούν και ως τροποποιητές διαβάθμισης. Τρίτο λόγο αποτέλεσε το γεγονός ότι κατά τη διαδικασία εμπλουτισμού της ΙΔΙΟΝ³ (Markantonatou et al., 2019), της δικτυακής βάσης δεδομένων για την καταγραφή των ελληνικών πολυλεκτικών εκφράσεων και την τεκμηρίωση των σημασιολογικών και συντακτικών ιδιοτήτων τους, προέκυψαν ζητήματα κωδικοποίησης των λέξεων/δομών που δηλώνουν διαβάθμιση, στην περαιτέρω κατανόηση της οποίας επιχειρεί να συμβάλει η παρούσα εργασία.

Μολονότι η διαβάθμιση και οι ρηματικές πολυλεκτικές εκφράσεις έχουν απασχολήσει ως γλωσσικά φαινόμενα τη βιβλιογραφία, δεν έχει – εξ όσων είναι γνωστό – επιχειρηθεί μια συνολική παρουσίαση της συνύπαρξης των δύο φαινομένων

¹ <http://duelme.inl.nl/index.php>

² Στην παρούσα εργασία υιοθετείται ο όρος *lexicalized* έτσι όπως χρησιμοποιείται από τους Savary et al. (2018: 94). Για παράδειγμα, στη ΡΠΛΕ *to take someone by surprise* η προθετική φράση *by surprise* είναι λεξικοποιημένη, ενώ το αντικείμενο *someone* δεν είναι. Οι συγγραφείς ορίζουν τα λεξικοποιημένα συστατικά μιας ΡΠΛΕ ως «lexically fixed components», δηλαδή «always realized by the same lexemes».

³ <http://idion.ilsp.gr/node/1>

ούτε στην ελληνική ούτε στη διεθνή βιβλιογραφία. Η παρούσα εργασία, λοιπόν, αποτελεί μια προσπάθεια εποπτικής θεώρησης του φαινομένου, καθώς επιχειρεί να καταγράψει μηχανισμούς επίτασης και μετριασμού που τροποποιούν τις υπό μελέτη ΡΠΛΕ και να περιγράψει τη λειτουργία τους. Για τον σκοπό αυτό, αξιοποιούνται διάφορες μελέτες οι οποίες αφορούν τόσο τις ρηματικές πολυλεκτικές εκφράσεις όσο και το φαινόμενο της διαβάθμισης στην κυριολεκτική γλώσσα, προκειμένου να εξακριβωθεί η δυνατότητα εφαρμογής τους στα δεδομένα της παρούσας εργασίας. Ωστόσο, καθώς η γλώσσα διαθέτει ποικίλους μηχανισμούς διαβάθμισης, πρέπει να σημειωθεί ότι εν προκειμένω το ενδιαφέρον εστιάζεται κυρίως σε λέξεις και λιγότερο σε δομές που λειτουργούν επιτακτικά ή μετριαστικά.

Η επιλογή των ΡΠΛΕ έγινε από τη δικτυακή λεξικογραφική βάση ΙΔΙΟΝ, ενώ η συλλογή των δεδομένων, δηλαδή των παραδειγμάτων εμφάνισης των ΡΠΛΕ σε δομές που εκφράζουν επίταση ή μετριασμό, έγινε από το διαδίκτυο με τη χρήση της μηχανής αναζήτησης Google. Αν και το διαδίκτυο αναγνωρίζεται από τη βιβλιογραφία ως η μεγαλύτερη δεξαμενή κειμένων, εντούτοις το βασικό μειονέκτημά του, που καθιστά τα αποτελέσματα μιας μηχανής αναζήτησης κατάλληλα μόνο για ορισμένα ερευνητικά ερωτήματα, είναι η αδυναμία καταγραφής συχνοτήτων εμφάνισης ενός γλωσσικού φαινομένου. Αυτό, αρχικά, οφείλεται στο γεγονός ότι δεν είναι γνωστό το μέγεθος των κειμένων από τα οποία αντλούνται τα δεδομένα. Επίσης, δεν είναι γνωστό ποια κειμενικά είδη και σε ποια αναλογία εμφανίζονται σε αυτά τα κείμενα. Όμως, το είδος του ερωτήματος που εν προκειμένω εξετάζεται δεν περιλαμβάνει τις έννοιες της συχνότητας εμφάνισης, του κειμενικού είδους και, συνεπώς, της αντιπροσωπευτικότητας, άρα, μια απλή μηχανή αναζήτησης εξυπηρετεί τον στόχο της εργασίας. Χρειάζεται, λοιπόν, να καταστεί σαφές ότι η παρούσα εργασία επικεντρώνεται στην αναζήτηση και καταγραφή κάθε δυνατού γλωσσικού στοιχείου που τροποποιεί τις υπό μελέτη ΡΠΛΕ και όχι στην ποσοτική ανάλυση και την καταγραφή συχνοτήτων, καθώς κάτι τέτοιο θα απαιτούσε τη συνδρομή υποκείμενης τεχνολογίας. Επιπλέον, η χρήση του διαδικτύου καθίσταται απαραίτητη, προκειμένου να μελετηθούν όσο το δυνατόν περισσότερα δεδομένα, αφού στα σώματα κειμένων δεν εντοπίζονται αρκετά παραδείγματα τροποποίησης των ΡΠΛΕ με επιτακτικά και μετριαστικά γλωσσικά στοιχεία. Αντιθέτως, τα αποτελέσματα που εξάγονται από το διαδίκτυο είναι πολλά και ποικίλα.

Η παρούσα, λοιπόν, εργασία εκπονήθηκε με στόχο να χαρτογραφήσει ένα φαινόμενο που δεν έχει έως τώρα μελετηθεί εν συνόλω, τουλάχιστον στην ελληνική

βιβλιογραφία, δηλαδή το πώς δηλώνεται η διαβάθμιση στις ρηματικές πολυλεκτικές εκφράσεις. Η μελέτη του φαινομένου θα μπορούσε να αξιοποιηθεί τόσο στη λεξικογραφία όσο και στη διδασκαλία της Νέας Ελληνικής ως ξένης γλώσσας και αυτό γιατί, όπως θα καταδειχθεί, η συμπεριφορά των ΡΠΛΕ φαίνεται να είναι ιδιοσυγκρασιακή. Ωστόσο, μένουν ανοιχτά μια σειρά από ζητήματα, όπως η αξιολόγηση των συμπερασμάτων τόσο με τη μελέτη περισσότερων ΡΠΛΕ όσο και με τη χρήση συστημάτων⁴ τα οποία θα μπορούσαν να αυξήσουν τις λειτουργικότητες των μηχανών αναζήτησης. Επιπλέον, αντικείμενο περαιτέρω μελέτης θα μπορούσαν να αποτελέσουν διάφορες γλωσσικές δομές που δηλώνουν επίταση και δεν αναλύθηκαν στην παρούσα εργασία. Επίσης, θα μπορούσαν να εξεταστούν φαινόμενα που οφείλονται στην επαφή της Νέας Ελληνικής με άλλες γλώσσες – κυρίως την Αγγλική, καθώς είναι εξαιρετικά πιθανόν, επί παραδείγματι, η επιτακτική λειτουργία των επιρρημάτων *κυριολεκτικά* και *πραγματικά* να αποτελεί επιρροή των μεταφραστικών ισοδύναμων τους *literally* και *really*.

Κλείνοντας, θα ήθελα να υπογραμμίσω ότι η παρούσα εργασία δεν θα ήταν δυνατόν να εκπονηθεί χωρίς την καθοδήγηση, την ενθάρρυνση και την υποστήριξη της επιβλέπουσας καθηγήτριας, κ. Στυλιανής Μαρκαντωνάτου. Την ευχαριστώ ιδιαίτερα για την εμπιστοσύνη της και την αμείωτη προθυμία της να απαντά σε κάθε απορία ή προβληματισμό που ανέκυπτε κατά τη διάρκεια της μελέτης και της συγγραφής. Επίσης, θερμότατες ευχαριστίες οφείλω στα μέλη της εξεταστικής επιτροπής, τον καθηγητή κ. Γεώργιο Ανδρειωμένο και την αναπληρώτρια καθηγήτρια κ. Δήμητρα Δελλή, για τις πολύτιμες παρατηρήσεις τους.

Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω τον πατέρα μου για την ηθική και υλική υποστήριξή του κατά τη διάρκεια των μεταπτυχιακών μου σπουδών καθώς και για το αδιάλειπτο ενδιαφέρον του για την πορεία της εργασίας.

⁴ Ένα τέτοιο σύστημα θα μπορούσε να περιλαμβάνει έναν crawler με δυνατότητα ταυτοποίησης κειμενικών ειδών, αναγνώρισης πολλαπλής εμφάνισης του ίδιου κειμένου και γνώσης της μορφολογίας της Νέας Ελληνικής.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Όπως ειπώθηκε, στην παρούσα εργασία εξετάζεται το κατά πόσον συγκεκριμένες ρηματικές πολυλεκτικές εκφράσεις⁵ επιδέχονται τροποποίηση με λέξεις/δομές που είτε επιτείνουν είτε μετριάζουν την ένταση της συναισθηματικής κατάστασης που δηλώνουν. Συγκεκριμένα, καταγράφονται τα γλωσσικά στοιχεία με τα οποία επιτελείται η διαβάθμιση στις ΡΠΛΕ καθώς και η περιγραφή της λειτουργίας τους.

Η διάρθρωση, λοιπόν, της παρούσας εργασίας με βάση τον στόχο της και τα δεδομένα που συνελέγησαν είναι η εξής. Στο πρώτο κεφάλαιο αρχικά περιγράφεται η απουσία μιας κοινά αποδεκτής ορολογίας για τις δομές που δηλώνονται με τον όρο *πολυλεκτικές εκφράσεις* (ΠΛΕ) και ο οποίος υιοθετείται στην παρούσα εργασία (1.1). Εν συνεχεία, παρουσιάζονται τα χαρακτηριστικά των ΠΛΕ (Calzolari et al., 2002) (1.2) και παρατίθεται η κατηγοριοποίησή τους κατά τους Baldwin & Kim (2010) και Sag et al. (2002) (1.3). Το κεφάλαιο ολοκληρώνεται με την παρουσίαση των ρηματικών πολυλεκτικών εκφράσεων· συγκεκριμένα, αναφέρονται τα χαρακτηριστικά τους, σύμφωνα με τους Savary et al. (2018), οι οποίοι μελετούν ΡΠΛΕ σε 18 γλώσσες (1.4), και παρατίθενται τρεις προτεινόμενες ταξινομήσεις των ΡΠΛΕ με βάση τα διαφορετικά κριτήρια που ορίζουν οι Nunberg et al. (1994), οι Savary et al. (2018) και οι Sheinflux et al. (2019) (1.5).

Στο δεύτερο κεφάλαιο αναλύεται η μεθοδολογία που ακολουθήθηκε· ειδικότερα, γίνεται αναφορά στην επιλογή των προς μελέτη ΡΠΛΕ από τη δικτυακή βάση ΙΔΙΟΝ (Markantonatou et al., 2019), αιτιολογείται η συλλογή των δεδομένων από το διαδίκτυο με τη χρήση της μηχανής αναζήτησης Google (Meyer et al., 2003, Shei, 2008) (2.1), παρά τις όποιες αδυναμίες του (Jones et al., 2007, Sharoff, 2006), και προτείνεται η ταξινόμηση των δεδομένων που συνελέγησαν, δηλαδή των λέξεων/δομών που επιτείνουν ή μετριάζουν την ένταση του συναισθήματος που δηλώνουν οι ΡΠΛΕ (2.2).

Στη συνέχεια (Κεφάλαιο 3), παρουσιάζεται η πρώτη κατηγορία των δεδομένων, η οποία σχετίζεται με το φαινόμενο της γραμματικοποίησης· καταρχάς, γίνεται μια πολύ συνοπτική αναφορά στο εν λόγω φαινόμενο (3.1), έπειτα εξετάζονται τα επιρρήματα *κυριολεκτικά* (3.2) και *πραγματικά* (3.3) με βάση τις λειτουργίες των αντίστοιχων επιρρημάτων της Αγγλικής *literally* (Israel, 2002,

⁵ Στην παρούσα εργασία μελετώνται 63 ΡΠΛΕ (βλ. 2.1)

Nerlich & Dominguez, 2003) και *really* (Bordet, 2017, Paradis, 2003), προκειμένου να αναζητηθούν αναλογίες και, τέλος, αναλύονται οι λειτουργίες του επιρρήματος *λίγο* (Canakis, 2012, 2015) (3.4).

Στο τέταρτο κεφάλαιο περιλαμβάνεται η δεύτερη κατηγορία των δεδομένων. Συγκεκριμένα, γίνεται λόγος για την επιτακτική λειτουργία του οριστικού άρθρου (4.1) (Κλαίρης & Μπαμπινιώτης, 2004, Apostolou-Panara, 1994, Τσιακμάκης, 2017, Σαλτίδου, 2018), τη διττή λειτουργία (επιτακτική και μετριαστική) του αόριστου άρθρου *ένας, μία, ένα* (4.2) (Τζάρτζανος, 1946, Holton, Mackridge & Φιλιππάκη-Warburton, 2000, Mackridge 1999, Κλαίρης & Μπαμπινιώτης, 2004, Χιώτη, 2010) και σχολιάζεται ο επιτακτικός *και* (4.3) (Τζάρτζανος, 1953, Κλαίρης & Μπαμπινιώτης, 2004, Mackridge, 1999, Χιώτη, 2010, Canakis, 1996).

Το πέμπτο κεφάλαιο, το οποίο αποτελείται από την τρίτη κατηγορία των δεδομένων, εστιάζεται στο φαινόμενο της διαβάθμισης, όπως ορίζεται από τους Κλαίρη & Μπαμπινιώτη (2004), τη Γαβριηλίδου (2013), τη Gavriilidou (2015) και την Paradis (1997), και ειδικότερα στο φαινόμενο της επίτασης στη Νέα Ελληνική (Γαβριηλίδου, 2013) (5.1). Μετά από μια γενική αναφορά στην αξιολογική λειτουργία της επίτασης (5.1.1), γίνεται διάκριση ανάμεσα στα εγγενώς επιτακτικά (στα οποία συγκαταλέγεται και ένα σημαντικό μέρος των ΡΠΛΕ) και τα επιτατικοποιητικά γλωσσικά στοιχεία (Γαβριηλίδου, 2013) (5.1.2). Εν συνεχεία, μελετάται η διαβάθμιση των ΡΠΛΕ με επιρρήματα (5.2) και συγκεκριμένα η δυνατότητα τροποποίησης των ΡΠΛΕ τόσο με το επίρρημα *πολύ* όσο και με το *εντελώς*, κάτι που σύμφωνα με τη σχετική βιβλιογραφία δεν θα ήταν αναμενόμενο (Gavriilidou & Giannakidou, 2016) (5.2.1, 5.2.2). Επιπλέον, παρουσιάζονται εγγενώς επιτακτικά επιρρήματα τα οποία τροποποιούν τις ΡΠΛΕ (Κλαίρης & Μπαμπινιώτης, 2004, Γαβριηλίδου, 2013) (5.2.3), ενώ γίνεται αναφορά και στη χρήση [+λόγιων] τύπων που επιτείνουν ή μετριάζουν την ένταση του συναισθήματος που δηλώνουν οι ΡΠΛΕ, αν και αυτές ανήκουν σε [-λόγιες] δομές (Καμηλάκη, 2009) (5.2.4). Το κεφάλαιο ολοκληρώνεται με τη μελέτη της διαβάθμισης των ΡΠΛΕ με επίθετα (5.3). Αρχικά, εξετάζεται το κατά πόσον η ένταση του συναισθήματος που δηλώνει η ΡΠΛΕ αποτελεί κριτήριο για τη δυνατότητα τροποποίησής της (Fotopoulou & Giouli, 2018) (5.3.1), στη συνέχεια παρουσιάζονται εγγενώς επιτακτικά επίθετα (5.3.2) και ειδικά επιτατικοποιητικά επίθετα (Γαβριηλίδου, 2013) που επιλέγουν συγκεκριμένες ΡΠΛΕ (5.3.3). Επιπλέον, παρατίθενται παραδείγματα επιτατικοποίησης με την έκταση του λεξικοποιημένου ορίσματος (Gehrke & McNally, 2019) (5.3.4), ενώ

μελετάται και η περίπτωση της τροποποίησης ΡΠΛΕ με το επίθετο *μικρός* (5.3.5). Τέλος, εξετάζεται αν η τροποποίηση του λεξικοποιημένου ορίσματος μιας ΡΠΛΕ με επίθετο επηρεάζει σημασιολογικά ολόκληρο το περιεχόμενο της ή μόνο του ονόματος που τροποποιεί (Gehrke & McNally, 2019, Langlotz, 2006, Nunberg et al., 1994, Sheinfx et al., 2019 με αναφορά στον Ernst, 1981) (5.3.6).

Η εργασία ολοκληρώνεται με τη διατύπωση τόσο γενικών όσο και ειδικότερων συμπερασμάτων και με προτάσεις για την αξιοποίηση της λεξικογραφικής καταγραφής των γλωσσικών στοιχείων που διαβαθμίζουν την ένταση του συναισθήματος που δηλώνει κάθε ΡΠΛΕ. Τέλος, τίγονται ορισμένα σχετικά ζητήματα που παραμένουν ανοικτά και θα μπορούσαν να αποτελέσουν αντικείμενο περαιτέρω έρευνας και μελέτης.

Όπως έχει ήδη προαναφερθεί, η σχετική βιβλιογραφία έχει ασχοληθεί αποσπασματικά με το φαινόμενο της διαβάθμισης στις ΡΠΛΕ. Ως εκ τούτου, στην παρούσα εργασία γίνεται μια προσπάθεια σύνθεσης διαφόρων μελετών. Ενδεικτικά, στην ελληνική βιβλιογραφία με το φαινόμενο της διαβάθμισης και τα γλωσσικά στοιχεία με τα οποία αυτή επιτελείται στη Νέα Ελληνική ασχολούνται οι Κλαίρης & Μπαμπινιώτης (2004) και κυρίως η Γαβριηλίδου (2013), η οποία εστιάζεται περισσότερο στην έννοια της επίτασης και στους ποικίλους τρόπους με τους οποίους δηλώνεται. Με διάφορες πτυχές του φαινομένου ασχολούνται, επίσης, ο Canakis, ο οποίος μελετά την επιτατική λειτουργία του συνδέσμου *και* (1996) αλλά και την αμφίσημη λειτουργία του επιρρήματος *λίγο* (2012, 2015), η Σαββίδου, (2012) η οποία αναλύει τη μετριαστική λειτουργία του μορφήματος *ψιλο-*, η Ευθυμίου (2015, 2017), η οποία πραγματεύεται την επίταση και τον μετριασμό/υποκορισμό στα παράγωγα επίθετα και στα αξιολογικά ρήματα της Νέας Ελληνικής, και οι Γιαννιλίδου & Γιαννακίδου (2016), που μελετούν τις περιπτώσεις των επιρρημάτων *πολύ*, *καλά* και *εντελώς* ως τροποποιητών διαβάθμισης. Η μοναδική μελέτη που αφορά τις ρηματικές πολυλεκτικές εκφράσεις και τη δυνατότητα τροποποίησής τους με κριτήριο, όμως, τον βαθμό παγίωσής τους είναι αυτή των Fotopoulou & Giouli (2018).

Έτσι, λοιπόν, με την παρούσα εργασία επιχειρείται η γενική παρουσίαση – όχι ανάλυση – του φαινομένου της διαβάθμισης σε ΡΠΛΕ, λαμβάνοντας υπόψη, βέβαια, μεταξύ άλλων και τις προαναφερθείσες μελέτες. Με άλλα λόγια, αναζητούνται εκείνα τα γλωσσικά στοιχεία που συνεμφανίζονται με ΡΠΛΕ και δηλώνουν επίταση ή μετριασμό, χωρίς, ωστόσο, να αποτελούν λεξικοποιημένο στοιχείο τους. Επίσης, περιγράφεται η λειτουργία τους, χωρίς, όμως, η ανάλυση να τοποθετείται σε ένα

συγκεκριμένο συντακτικό ή σημασιολογικό θεωρητικό πλαίσιο. Επιπλέον, επειδή αυτά τα γλωσσικά στοιχεία «παρεισφρέουν» στη δομή των ΡΠΛΕ, γίνεται αναφορά και στο θέμα της ευκαμψίας/δυσκαμψίας των ΡΠΛΕ, το οποίο έχει απασχολήσει ιδιαίτερα τη σχετική βιβλιογραφία.

Στο σημείο αυτό πρέπει να αναφερθεί ότι η παρούσα εργασία δεν ασχολείται με δομές στις οποίες (α) η επίταση δηλώνεται με τροποποίηση στο μορφολογικό επίπεδο, π.χ. *τρώω μια κεραμιδάρα στην κεφαλή* και (β) η επίταση έχει χρονική συνιστώσα (π.χ. διάρκεια ή επανάληψη), όπως *κάθομαι διαρκώς σε αναμμένα κάρβουνα / μου έρχονται πολλές κεραμίδες στο κεφάλι*. Επίσης, δεν γίνεται εκτεταμένη αναφορά σε περιπτώσεις στις οποίες η επίταση επιτυγχάνεται με ασυνεχείς δομές, όπως με την *τέτοιος / τόσο... που*, οι οποίες έχουν σύνθετες σημασίες, όπως για παράδειγμα η προαναφερθείσα δομή, η οποία δηλώνει αιτιακή σχέση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΠΟΛΥΛΕΚΤΙΚΕΣ ΕΚΦΡΑΣΕΙΣ

Στο πρώτο κεφάλαιο αρχικά παρουσιάζονται οι ποικίλοι όροι που έχουν προταθεί τόσο στη διεθνή όσο και στην ελληνική βιβλιογραφία για την περιγραφή των πολυλεκτικών εκφράσεων (ΠΛΕ), δηλαδή των λεξικών συνδυασμών με ιδιοσυγκρασιακή συμπεριφορά (1.1). Στη συνέχεια, παρατίθενται τα χαρακτηριστικά των ΠΛΕ (1.2) και προτεινόμενες κατηγοριοποιήσεις τους (1.3) και, τέλος, παρουσιάζονται τα χαρακτηριστικά των ρηματικών ΠΛΕ (1.4) και ενδεικτικές ταξινομήσεις τους (1.5).

1.1. Ορολογία

Οι πολυλεκτικές εκφράσεις (ΠΛΕ) αποτελούν αντικείμενο μελέτης του κλάδου της φρασεολογίας, ο οποίος αναπτύχθηκε αρχικά στην πρώην Σοβιετική Ένωση και άλλες χώρες της Ανατολικής Ευρώπης (Granger & Paquot, 2008: 28), με στόχο «τη μελέτη της δομής, της σημασίας και της χρήσης λεξικών συνδυασμών (word combination)» (Cowie, 1994: 3168 στο Granger & Paquot, 2008: 27). Σύμφωνα με τους Savary et al. (2018: 92) ο όρος *πολυλεκτικές εκφράσεις* περιγράφει ακολουθίες λέξεων, οι οποίες περιέχουν τουλάχιστον δύο λεξικά συστατικά τα οποία είναι λεξικοποιημένα και εμφανίζουν κάποιο βαθμό λεξικής, μορφολογικής, συντακτικής και/ή σημασιολογικής ιδιοσυγκρασίας. Η ανατολικοευρωπαϊκή βιβλιογραφία ασχολείται κυρίως με παγιωμένους συνδυασμούς λέξεων (fixed combinations), όπως οι ιδιωτισμοί και οι παροιμίες, ενώ στη Δυτική Ευρώπη οι σωματοκειμενικές προσεγγίσεις έχουν διευρύνει το πεδίο της φρασεολογίας, συμπεριλαμβάνοντας σε αυτό λεξικούς συνδυασμούς που παραδοσιακά δεν θα ενέπιπταν σε αυτό (Granger & Paquot, 2008: 27). Ωστόσο, παρατηρείται ότι στη γαλλική παράδοση αφετηρία και βάση της μελέτης πολυλεκτικών εκφράσεων αποτελεί η έννοια της παγίωσης (fixedness) ενός συνόλου, καθώς εξετάζει το πόσο παγιωμένη είναι μία έκφραση, ενώ στην αγγλοσαξονική το ενδιαφέρον στρέφεται περισσότερο στην κατηγορία των συνάψεων (collocations), η οποία χαρακτηρίζεται από χαμηλό βαθμό παγίωσης (Gross, 1996, Cowie 1998: 210-212 στο Granger & Paquot, 2008: 27). Αυτή η ποικιλία από τη μία εμπλουτίζει το πεδίο της φρασεολογίας, αλλά από την άλλη

προκαλεί ασάφεια και σύγχυση στην ορολογία, καθώς δεν υπάρχει ομοφωνία στη χρήση των όρων για τα διάφορα φαινόμενα (Granger & Paquot, 2008: 27). Έτσι, ο Mel'čuk (2012: 218), που προτείνει τον όρο *phraseological expression* (φρασεολογική έκφραση), αναφέρει ότι στη βιβλιογραφία αποδίδεται και με τους όρους *set expression* (τυποποιημένη/παγιωμένη έκφραση⁶), *set phrase* (τυποποιημένη/παγιωμένη φράση), *idiomatic phrase* (ιδιωματική φράση), *multi word expression* (πολλυλεκτική έκφραση), *idiom* (ιδιωματισμός). Επίσης, οι Baldwin & Kim, (2010: 267) που υιοθετούν τον όρο *multiword expression*, αναφέρουν ότι ως συνώνυμά του χρησιμοποιούνται και οι όροι *multiword unit* (πολλυλεκτική μονάδα), *multiword lexical item* (πολλυλεκτικό λεξικό στοιχείο), *phraseological unit* (φρασεολογική μονάδα) και *fixed expression* (σταθερή/παγιωμένη έκφραση⁷). Τέλος, οι Calzolari et al. (2002: 1934) υποστηρίζουν ότι ο όρος *multiword expression* χρησιμοποιείται για να περιγράψει διαφορετικά αλλά σχετικά μεταξύ τους φαινόμενα, στα οποία περιλαμβάνονται οι *fixed/semi-fixed phrases* (παγιωμένες/ημιπαγιωμένες εκφράσεις), *compounds* (σύνθετα), *support verbs* (επιβοηθητικά ρήματα), *idioms* (ιδιωματισμοί), *phrasal verbs* (φραστικά ρήματα), *collocations* (συνάψεις) κ.λπ.

Σύμφωνα με τις Μίνη & Φωτοπούλου (2009: 491) ο γενικός όρος *πολλυλεκτικές εκφράσεις* καλύπτει γλωσσικές δομές που στη διεθνή βιβλιογραφία αποκαλούνται *phrases* (φράσεις), *formulae* (φόρμουλες), *collocations* (συνάψεις), *cranberry collocations* (συνάψεις με λέξεις *cranberry*), *phraseologisms* (φρασεολογισμοί) και άλλες που έχουν ήδη αναφερθεί. Στην ελληνική βιβλιογραφία μεταξύ άλλων χρησιμοποιούνται οι όροι *παγιωμένες εκφράσεις* (Μίνη & Φωτοπούλου 2009, Χιώτη, 2010), *στερεότυπες εκφράσεις* (Σαββίδου, 2011), *ιδιωτισμοί* (Γαβρηλίδου, 2013, Τηλικίδου, 2018), *ημι-ιδιωτισμοί* (Γαβρηλίδου, 2013), *φράσεις* (Μίνη & Φωτοπούλου 2009), *ιδιωματικές φράσεις* (Χριστοπούλου, 2016), *στερεότυπες ρηματικές περιφράσεις* (Κλαίρης & Μπαμπινιώτης, 2004: 719-720), ενώ η Θώμου (2006) μελετώντας τις *λεξι(λογι)κές συνάψεις* (βλ. και Γαβρηλίδου, 2013) τις διακρίνει από τις *στερεότυπες φράσεις*. Φαίνεται, λοιπόν, ότι υπάρχει ένα ευρύ σύνολο γλωσσικών δομών, οι οποίες εμφανίζουν κοινά χαρακτηριστικά, ταυτόχρονα, όμως, εμφανίζουν και μεγάλες διαφορές, γεγονός που οδηγεί στις πολλές και διαφορετικές κατηγοριοποιήσεις τους.

⁶ Στη Χιώτη (2010: 16) ο όρος *set expression* αποδίδεται ως *τυποποιημένη έκφραση* ενώ στη Ζάγουρα (2019) ως *παγιωμένη έκφραση*.

⁷ Στη Χιώτη (2010: 16) ο όρος *fixed expression* αποδίδεται ως *σταθερή έκφραση* ενώ στη Ζάγουρα (2019) ως *παγιωμένη*. Στην παρούσα εργασία υιοθετείται η δεύτερη απόδοση.

1.2. Χαρακτηριστικά των πολυλεκτικών εκφράσεων

Σε γενικές γραμμές, σύμφωνα με τους Calzolari et al. (2002: 1934), οι παραπάνω όροι και ειδικότερα ο όρος *πολυλεκτικές εκφράσεις* περιγράφουν μια ακολουθία λέξεων, η οποία λειτουργεί ως αυτόνομη μονάδα σε κάποιο επίπεδο της γλωσσικής ανάλυσης και επιπλέον έχει μερικά από ή όλα τα παρακάτω χαρακτηριστικά:

- (1) μερική ή πλήρη σημασιολογική αδιαφάνεια που προκύπτει από τη
- (2) μερική ή πλήρη μη συνθετικότητα, π.χ. η σημασία της ΡΠΛΕ *δάγκωσα τη λαμαρίνα* είναι αδιαφανής, καθώς δεν προκύπτει από το άθροισμα των σημασιών των λέξεων που την αποτελούν, ενώ η *περπατάω σε τεντωμένο σκοινί* ίσως είναι περισσότερο διαφανής σημασιολογικά
- (3) παγιωμένο ή ημιπαγιωμένο χαρακτήρα, π.χ. *μου ανάβουν τα λαμπάκια* και όχι **μου ανάβουν τα φώτα* (αδυναμία αντικατάστασης μιας λέξης)
- (4) μερική ή πλήρη μορφοσυντακτική ακαμψία, π.χ. **δάγκωσα τις λαμαρίνες*
- (5) υψηλό βαθμό λεξικοποίησης, π.χ. στη ΡΠΛΕ *έπαθα κολούμπρα* ίσως δεν είναι οικεία σε όλους τους ομιλητές η σημασία της λέξης *κολούμπρα*, όμως η έκφραση αναγνωρίζεται και χρησιμοποιείται ως ενιαίο σύνολο (Χιώτη, 2010: 59)
- (6) υψηλό βαθμό συμβατικότητας, ο οποίος σχετίζεται με τη μερική ή πλήρη αδυναμία πρόβλεψης του νοήματός τους (Χιώτη, 2010: 58).

1.3. Κατηγοριοποιήσεις των πολυλεκτικών εκφράσεων

Στη βιβλιογραφία οι πολυλεκτικές εκφράσεις ταξινομούνται με βάση διάφορα κριτήρια, γεγονός που έχει ως αποτέλεσμα να μην υπάρχει ομοφωνία όσον αφορά την κατηγοριοποίησή τους. Έτσι, για παράδειγμα, σύμφωνα με την τυπολογία των Baldwin & Kim (2010: 278-284), οι ΠΛΕ της αγγλικής γλώσσας μπορούν να ταξινομηθούν στις εξής κατηγορίες:

(1) ονοματικές ΠΛΕ (nominal MWEs), π.χ. *golf club*

(2) ρηματικές ΠΛΕ (verbal MWEs), οι οποίες διακρίνονται σε:

- (α) δομές με ρήμα + μόριο (φραστικά ρήματα)
(verb-particle constructions/phrasal verbs), π.χ. *take off*
 - (β) δομές με ρήμα + πρόθεση (προθετικά ρήματα)
(prepositional verbs), π.χ. *refer to*
 - (γ) δομές ελαφρού ρήματος (light verb constructions⁸), π.χ. *take a walk*
 - (δ) ιδιωματικοί συνδυασμοί ρήματος + ουσιαστικού
(verb-noun idiomatic combinations/VP idioms), π.χ. *kick the bucket*
- (3) προθετικές ΠΛΕ (prepositional MWEs), π.χ. *on top, in addition to*

Διαφορετική είναι η κατηγοριοποίηση των ΠΛΕ που επιχειρείται από τους Sag et al. (2002), η οποία συνίσταται στη διάκριση που προτείνει ο Bauer (1983) μεταξύ λεξικοποιημένων φράσεων (lexicalized phrases) και καθιερωμένων⁹ φράσεων (institutionalized phrases). Οι λεξικοποιημένες φράσεις (1α-γ) χαρακτηρίζονται είτε από ιδιαίτερη συντακτική συμπεριφορά ή σημασία είτε περιέχουν λέξεις που δεν εμφανίζονται μεμονωμένες και χωρίζονται στις παρακάτω υποκατηγορίες με βάση τη λεξική δυσκαμψία (lexical rigidity) (Sag et al., 2002: 3):

(1) λεξικοποιημένες φράσεις (lexicalized phrases)

- (α) παγιωμένες εκφράσεις (πλήρως λεξικοποιημένες) (fixed expressions), π.χ. *in short*
- (β) ημιπαγιωμένες εκφράσεις (semi-fixed expressions)
 - i. μη αναλύσιμοι ιδιωματισμοί (non-decomposable idioms), π.χ. *shoot the breeze*
 - ii. ονοματικά σύνθετα (compound nominals), π.χ. *car park*
- (γ) εκφράσεις με συντακτική ευκαμψία (syntactically-flexible expressions)
 - i. δομές με ρήμα + μόριο (verb-particle constructions), π.χ. *look up*
 - ii. αναλύσιμοι ιδιωματισμοί (decomposable idioms), π.χ. *let the cat out of the bag*

⁸ Συναντάται και ο όρος *support verbs*, ο οποίος αποδίδεται ως *επιβοηθητικά ρήματα* (Γαβριηλίδου, 2013: 128), όπως επίσης και ο όρος *delexicalized verbs*, ο οποίος αποδίδεται ως *ρηματικές περιφράσεις με απολεξικοποιημένα ρήματα* (Κλαίρης & Μπαμπινιώτης, 2004: 720).

⁹ Ο όρος *institutionalization* αποδίδεται από τη Χιώτη (2010: 58) ως *καθιέρωση*.

- iii. δομές ελαφρού ρήματος (light verb constructions), π.χ. *make a mistake*

Οι καθιερωμένες φράσεις (2) είναι συντακτικά και σημασιολογικά συνθετικές, αλλά εμφανίζονται με υψηλή συχνότητα σε συγκεκριμένα συμφραζόμενα (Sag et al., 2002: 3):

(2) καθιερωμένες φράσεις (institutionalized phrases), π.χ. *traffic light*

Πρέπει να σημειωθεί ότι στην παρούσα εργασία οι ρηματικές πολυλεκτικές εκφράσεις που μελετώνται δεν διακρίνονται με βάση τον βαθμό παγίωσής τους σε ιδιωτισμούς και δομές ελαφρού/επιβοηθητικού/απολεξικοποιημένου ρήματος, αλλά εξετάζονται ως ενιαίο σύνολο, καθώς τέτοια διάκριση δεν υφίσταται στη δικτυακή βάση ΙΔΙΟΝ.

1.4. Χαρακτηριστικά των ρηματικών πολυλεκτικών εκφράσεων

Με δεδομένο ότι η παρούσα εργασία ασχολείται με ρηματικές πολυλεκτικές εκφράσεις (ΡΠΛΕ), κρίνεται σκόπιμο να επισημανθούν τα βασικά χαρακτηριστικά τους. Έτσι, οι Savary et al. (2018), μελετώντας ΡΠΛΕ σε 18 γλώσσες, παρατηρούν ότι – πέρα από τη σημασιολογική μη-συνθετικότητα και τη λεξική/γραμματική δυσκαμψία που έχουν ήδη αναφερθεί γενικά για τις ΠΛΕ (Calzolari et al., 2002: 1934) – οι ΡΠΛΕ εμφανίζουν και τα εξής επιπλέον χαρακτηριστικά (Savary et al., 2018: 88-90):

(1) ποικιλότητα που εμφανίζει η μη ιδιωματική γλώσσα (regular variability): παρά τη δυσκαμψία που εμφανίζουν οι ΡΠΛΕ, παρατηρείται η δυνατότητα (α) κλίσης (*βρήκα/βρήκε/βρήκαν τον δάσκαλό μου/σου/τους*¹⁰) και παθητικοποίησης (*του 'κοψε την ανάσα/του κόπηκε η ανάσα*¹¹), (β) (περιορισμένης) λεξικής αντικατάστασης

¹⁰ Χιώτη (2010: 105)

¹¹ Χιώτη (2010: 92)

(φάε/κατάπие τη γλώσσα σου¹²) και τροποποίησης με επίθετο (γίνομαι άγριο θηρίο) και (γ) παράλειψης λέξεων χωρίς να επέρχεται αλλαγή στη σημασία της ΡΠΛΕ (μένω με τη γλύκα [στο στόμα])¹³

(2) ασυνέχεια (discontinuity): τα λεξικά συστατικά μιας ΡΠΛΕ μπορούν να απέχουν μεταξύ τους (έγινε κυριολεκτικά θηρίο ανήμερο)

(3) κατηγοριακή αμφισημία (categorical ambiguity): ΡΠΛΕ που ανήκουν σε διαφορετικές κατηγορίες μπορεί να εμφανίζουν την ίδια συντακτική δομή και να επιλέγουν τις ίδιες λέξεις, όπως για παράδειγμα οι δίνω βάση σε κάποιον/κάτι / δίνω τα παπούτσια στο χέρι¹⁴, οι οποίες επιλέγουν τη δομή: ρήμα (δίνω) + άμεσο αντικείμενο + εμπρόθετο έμμεσο αντικείμενο και από τις οποίες η πρώτη ανήκει στην κατηγορία των ελαφρών/επιβοηθητικών/απολεξικοποιημένων ρημάτων, ενώ η δεύτερη είναι ιδιωμισμός

(4) συντακτική αμφισημία (syntactic ambiguity), για παράδειγμα το *on* στην έκφραση *to take on the task* είναι μόριο ενώ στην έκφραση *to sit on the fence* είναι πρόθεση

(5) κυριολεκτική-ιδιωμιστική αμφισημία (literal-idiomatic ambiguity): μια ΡΠΛΕ είναι δυνατόν να υπόκειται και σε κυριολεκτική και σε ιδιωμιστική ανάγνωση, π.χ. *τρώω τα νύχια μου*

(6) μη κατά λέξη μεταφρασιμότητα (non-literal translatability): η κατά λέξη μετάφραση μιας ΡΠΛΕ είναι τις περισσότερες φορές λανθασμένη, π.χ. η απόδοση της ΡΠΛΕ *γίνομαι παρούτι* στα αγγλικά ως *to become gunpowder*

(7) διαγλωσσικές αποκλίσεις (cross-language divergence): οι ΡΠΛΕ παρουσιάζουν διαφορετική συμπεριφορά στις διάφορες γλώσσες, π.χ. στις ΡΠΛΕ της Γερμανικής η παθητικοποίηση είναι συχνό φαινόμενο (Bargmann & Sailer, 2018)

(8) τάση για λογοπαίγνια (wordplay proneness): σε συγκεκριμένα συμφραζόμενα ΡΠΛΕ και γενικότερα «οι συμβατικές μορφές είναι δυνατόν να υποβληθούν σε δομική ή/και σημασιολογική μετατροπή»¹⁵ (Χατζηδάκη, 2004: 10) ως συνέπεια είτε μιας *ad hoc* δημιουργικότητας/ευρηματικότητας του ομιλητή είτε μιας παιγνιώδους χρήσης της γλώσσας, π.χ. *Σε έναν αγώνα-χορευτικό στη βροχή, ο Ταύρος Ελάφου έπιασε από τα κέρατα τους Πόντιους Κατερίνης και με ένα εξωπραγματικό γκολ [...].*

¹² Χιώτη (2010: 105)

¹³ Savary et al. (2018: 89)

¹⁴ Thomou (2013: 20)

¹⁵ Η Χατζηδάκη (2004) μελετά τη μη συμβατική πολυτυπία διττών και τρισκελών τύπων (binomials και trinomials) στον δημοσιογραφικό λόγο. Για παράδειγμα: *έτσι κι αλλιώς > έτσι κι αλλιώς κι αλλιώςτικα, διαίρει και βασίλευε > διαίρει και κλέβει.*

1.5. Κατηγοριοποιήσεις των ρηματικών πολυλεκτικών εκφράσεων

Στην παρούσα ενότητα επισημαίνονται βασικά σημεία της ταξινόμησης των ιδιωματισμών από τους Nunberg et al. (1994) και παρατίθεται η κατηγοριοποίηση που προτείνουν οι Savary et al. (2018), οι οποίοι λαμβάνουν υπόψη τόσο καθολικές ιδιότητες όσο και μεμονωμένα χαρακτηριστικά των ΡΠΛΕ στις 18 υπό μελέτη γλώσσες. Επίσης, αναπτύσσεται εκτενέστερα η πρόταση των Sheinfx et al. (2019), καθώς τα συμπεράσματά τους παρουσιάζουν αναλογίες με αυτά της παρούσας εργασίας.

Αρχικά, θα πρέπει να υπογραμμιστεί ότι η σχέση ανάμεσα στην ιδιωματική σημασία των ΡΠΛΕ και τη συντακτική ευκαμψία τους, δηλαδή της δυνατότητας μιας ΡΠΛΕ να υπόκειται σε συντακτικούς μετασχηματισμούς (Markantonatou et al., 2019: 131-132) χωρίς να επηρεάζεται η σημασία της, αποτελεί ένα γόνιμο πεδίο έρευνας, γιατί κυρίως θέτει εν αμφιβόλω την έννοια της συνθετικότητας, σύμφωνα με την οποία η σημασία μιας ΡΠΛΕ εξάγεται από τη σημασία των συστατικών της στοιχείων και τη συντακτική της δομή (Markantonatou et al., 2018: 51). Η σχέση ανάμεσα στην ιδιωματικότητα και τη συντακτική ευκαμψία έχει αποτελέσει για αρκετούς μελετητές τη βάση για την κατηγοριοποίηση των ΡΠΛΕ.

Για παράδειγμα, οι υποκατηγορίες *μη αναλύσιμοι* και *αναλύσιμοι ιδιωματισμοί* των Sag et al. (2002) που προαναφέρθηκαν (στο 1.3) βασίζονται στην έννοια της σημασιολογικής συνθετικότητας (semantic compositionality). Τις υποκατηγορίες αυτές εισήγαγαν οι Nunberg et al. (1994), προκειμένου να περιγράψουν το κατά πόσον η σημασία ενός ιδιωματισμού σχετίζεται με τα επιμέρους συστατικά του (Sag et. al, 2002: 4).

Καταρχήν, οι Nunberg et al. (1994: 491) υποστηρίζουν ότι το φαινόμενο της ιδιωματικότητας είναι κατά βάση σημασιολογικής φύσεως, καθώς οι περισσότεροι ιδιωματισμοί είναι σημασιολογικά συνθετικοί, σε αντίθεση με τη λανθασμένη εντύπωση που κυριαρχεί στη βιβλιογραφία ότι κάτι τέτοιο δεν ισχύει. Έτσι, ταξινομούν τους ιδιωματισμούς σε:

(α) ιδιωματικούς συνδυασμούς (idiomatically combining expressions ή idiomatic combinations), π.χ. *take advantage*, *pull strings* και

(β) ιδιωματικές φράσεις (idiomatic phrases), π.χ. *kick the bucket*, *saw logs*

Η πρώτη κατηγορία (α) περιλαμβάνει ιδιωτισμούς των οποίων η σημασία κατανέμεται στα συστατικά τους. Ένα παράδειγμα στη Νέα Ελληνική αποτελεί η έκφραση *πέταξε το πουλί/το πουλάκι*, η οποία μπορεί να γίνει κατανοητή μέσα σε συγκεκριμένα συμφραζόμενα, ακόμα κι αν δεν είναι γνωστή η σημασία της σε κάποιον, καθώς η σημασία της ('χάθηκε η ευκαιρία') μπορεί να συνδυαστεί με τις λέξεις που την αποτελούν (*πέταξε* και *πουλί*) (Χιώτη, 2010: 54). Η δεύτερη κατηγορία (β) περιλαμβάνει ιδιωτισμούς των οποίων η σημασία δεν κατανέμεται στα επιμέρους τμήματά τους, όπως η ΡΠΛΕ *δαγκώνω τη λαμαρίνα*, της οποίας η σημασία 'ερωτεύομαι πολύ' δεν εξάγεται από το άθροισμα των σημασιών των λέξεων *δαγκώνω* και *λαμαρίνα*. Επίσης, πρέπει να σημειωθεί ότι οι Nunberg et al. (1994: 496-497) διαχωρίζουν τις έννοιες συνθετικότητα και διαφάνεια, οι οποίες πολλές φορές συγχέονται. Συγκεκριμένα, υποστηρίζουν ότι κάποιοι ιδιωτισμοί είναι διαφανείς, χωρίς όμως να είναι ιδιωματικοί συνδυασμοί (*idiomatic combinations*) και παραθέτουν το παράδειγμα της έκφρασης *saw logs*. Σύμφωνα με τους Nunberg et al. (1994: 496-497), είναι προφανές γιατί η έκφραση σημαίνει 'ροχαλίζω', με δεδομένη την ομοιότητα ανάμεσα στους ήχους που παράγουν οι δύο ενέργειες που δηλώνουν τα ρήματα *πριονίζω* και *ροχαλίζω*. Ωστόσο, η ΡΠΛΕ *saw logs* συγκαταλέγεται στις ιδιωματικές φράσεις (*idiomatic phrases*), διότι η σημασία του ροχαλητού δεν συνδέεται με τις σημασίες των συστατικών της – η έκφραση είναι, δηλαδή, διαφανής αλλά μη συνθετική. Γεγονός, πάντως, είναι ότι η βιβλιογραφία αναγνωρίζει ότι η συνθετικότητα αποτελεί ένα συνεχές που εκτείνεται από το πλήρως συνθετικό έως το πλήρως μη συνθετικό με αρκετά ενδιάμεσα στάδια (Granger & Paquot, 2008: 30).

Σε διαφορετικό πλαίσιο κινείται η ταξινόμηση των Savary et al. (2018: 96), οι οποίοι λαμβάνουν υπόψη μορφολογικά και δομικά κριτήρια – όχι σημασιολογικά όπως οι Nunberg et al. (1994) – και η οποία αποτελείται από τρεις κατηγορίες:

(1) καθολικές κατηγορίες (*universal categories*) που ισχύουν σε όλες (18) τις υπό μελέτη γλώσσες:

(α) δομές ελαφρού ρήματος (*light-verb constructions*), π.χ. *κάνω μία πρόταση*

(β) ιδιωτισμοί (*idioms*), π.χ. *χάνω τα αβγά και τα καλάθια*

(2) ψευδοκαθολικές κατηγορίες (*quasi-universal categories*) που ισχύουν σε μερικές γλώσσες:

(α) εγγενώς αυτοπαθή ρήματα (inherently reflexive verbs), που είναι πολύ συχνά στις ρωμανικές και σλαβικές γλώσσες

(β) δομές με ρήμα + μόριο (verb-particle constructions), π.χ. *μπαίνω μέσα*

(3) άλλες ΡΠΛΕ που δεν ανήκουν σε καμία από τις παραπάνω κατηγορίες εξαιτίας του ότι δεν διαθέτουν ένα μοναδικό ρήμα-κεφαλή.

Οι Sheinfux et al. (2019: 36), μελετούν τη σχέση μεταξύ ιδιοματικότητας (idiomaticity) και ευκαμψίας¹⁶ (flexibility) στις ρηματικές πολυλεκτικές εκφράσεις. Αρχικά, αναγνωρίζουν ότι – σε αντίθεση με εκφράσεις που παρουσιάζουν συντακτική ιδιομορφία, όπως η *by and large* – η δομή των ΡΠΛΕ υπακούει συνήθως στους συντακτικούς κανόνες της μη ιδιοματικής γλώσσας: αποτελούνται από ένα ρήμα-κεφαλή το οποίο συνδυάζεται με ένα ή περισσότερα συμπληρώματα σχηματίζοντας μία ρηματική φράση. Ωστόσο, επισημαίνουν ότι οι ΡΠΛΕ επιβάλλουν αυστηρούς περιορισμούς στα λεξικά τους συστατικά και γενικά αντιστέκονται σε φαινόμενα, όπως η παθητικοποίηση και η τροποποίηση. Βέβαια, τονίζουν ότι δεν παρουσιάζουν όλες οι ΡΠΛΕ τον ίδιο βαθμό δυσκαμψίας, καθώς μερικές διατηρούν την ιδιοματική σημασία τους ακόμα κι όταν δεν εμφανίζονται στην κανονική τους μορφή (Sheinfux et al., 2019: 36).

Βασικός στόχος της μελέτης των Sheinfux et al. (2019) είναι να αποσυνδέσουν τις έννοιες συνθετικότητα και ευκαμψία, τις οποίες οι Nunberg et al. (1994) θεώρησαν εν πολλοίς αλληλένδετες. Επιχειρούν, δηλαδή, να αποδείξουν ότι οι ιδιοματικές φράσεις (idiomatic phrases) αν και θεωρούνται μη αναλύσιμοι ιδιοματισμοί (non-decomposable idioms), εντούτοις μπορούν να υποστούν τροποποιήσεις, παρουσιάζουν, δηλαδή, κάποιου είδους ευκαμψία. Το συμπέρασμα αυτό επιβεβαιώνεται από μελέτες που πραγματοποιήθηκαν για τις ΡΠΛΕ στα γερμανικά, τα γαλλικά, τα ολλανδικά και τα αγγλικά (Sheinfux et al., 2019: 40). Μελετώντας στο corpus του Sketch Engine (Kilgarriff et al., 2004) τη συμπεριφορά ενός από τους πιο συχνά αναφερόμενους στη βιβλιογραφία ως μη αναλύσιμο ιδιοματισμό, τη ΡΠΛΕ *kick the bucket*, βρίσκουν ότι επιδέχεται ποικιλία προσδιοριστών, τροποποίηση με ονοματικό προσδιορισμό και παθητικοποίηση (Sheinfux et al., 2019: 41). Έτσι, από τη μία καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι η

¹⁶ Επιλέχθηκε η απόδοση του όρου *flexibility* με τον όρο *ευκαμψία* για να αποδοθεί το αντίστοιχο αντώνυμο *rigidity* με τον όρο *δυσκαμψία*.

συνθετικότητα ενός ιδιωματισμού δεν καθορίζει τη συντακτική του ευκαμψία και από την άλλη υποθέτουν ότι οι ιδιωματισμοί δεν μπορούν να κατηγοριοποιηθούν απόλυτα σε εύκαμπτους ή δύσκαμπτους. Αντίθετα, η ευκαμψία αποτελεί ένα συνεχές με διάφορα επίπεδα, πιθανώς σε άμεση συνάρτηση με τις σημασιολογικές ιδιότητες των ιδιωματισμών (Sheinfux et al., 2019: 41).

Με βάση την έννοια της συμβατικότητας (conventionality) που χαρακτηρίζει τους ιδιωματισμούς, δηλαδή της μερικής ή πλήρους αδυναμίας πρόβλεψης της σημασίας τους με βάση τα συστατικά τους, όταν εμφανίζονται μεμονωμένα, οι Sheinfux et al. (2019: 42) προτείνουν μια διαφορετική κατηγοριοποίηση των ιδιωματισμών (ΡΠΛΕ) με κριτήριο το πόσο μεταφορικοί/αλληγορικοί (figuration) και το πόσο διαφανείς είναι (transparency). Η μεταφορά/αλληγορία αντικατοπτρίζει τον βαθμό στον οποίο μπορεί να αποδοθεί στον ιδιωματισμό μια κυριολεκτική σημασία, ενώ η διαφάνεια (ή αδιαφάνεια) σχετίζεται με το κατά πόσον είναι εφικτό να εξηγηθεί η σχέση ανάμεσα στην κυριολεκτική και ιδιωματική σημασία (Sheinfux et al., 2019: 42).

Οι κατηγορίες των ΡΠΛΕ που προτείνουν οι Sheinfux et al. (2019: 42) είναι οι εξής:

(α) διαφανείς μεταφορικές παγιωμένες εκφράσεις¹⁷/ιδιωματισμοί (transparent figurative idioms), π.χ. *saw logs* ('snore'), *the cat's out of the bag* ('previously hidden facts were revealed')

(β) αδιαφανείς μεταφορικές παγιωμένες εκφράσεις/ιδιωματισμοί (opaque figurative idioms), π.χ. *shoot the breeze* ('chat'), *chew the fat* ('gossip')

(γ) ιδιωματισμοί με λέξεις *cranberry* (cranberry idioms), π.χ. *run amok* ('behave in an unrestrained manner'), *take umbrage* ('take offence')

Η κατηγορία (α) περιλαμβάνει ιδιωματισμούς, στους οποίους η σχέση μεταξύ της κυριολεκτικής εικόνας στην οποία παραπέμπουν και της σημασίας τους είναι εύληπτη, ενώ στη (β) συγκαταλέγονται ιδιωματισμοί, οι οποίοι περιγράφουν μία εικόνα της οποίας η σχέση με τη σημασία τους δεν είναι αντιληπτή. Η τρίτη (γ) κατηγορία αφορά ιδιωματισμούς οι οποίοι περιέχουν μία λέξη της οποίας η σημασία δεν είναι οικεία στον μέσο ομιλητή και δεν είναι δυνατόν να τους αποδοθεί μία

¹⁷ Η Χιώτη (2010: 33) αποδίδει τον όρο *figurative idioms* ως μεταφορικές παγιωμένες εκφράσεις.

κατανοητή κυριολεκτική σημασία, επομένως είναι αδιαφανείς (Sheinfux et al., 2019: 42).

Οι Sheinfux et al. (2019: 47-64), αντλώντας στοιχεία από το corpus για την εβραϊκή γλώσσα στο Sketch Engine, μελετούν τις λεξικές, μορφολογικές και συντακτικές μετατροπές στις οποίες υπόκεινται ΡΠΛΕ. Έτσι, διακρίνουν τέσσερα είδη μετατροπών: συντακτική ποικιλία (syntactic variations) (π.χ. αλλαγή στη σειρά των όρων της ΡΠΛΕ), ποικιλία στη δομή του ορίσματος (argument structure variations) (π.χ. παθητικοποίηση), λεξικές ενθέσεις (lexical insertions) (π.χ. επιρρήματα, ποσοδείκτες, ονοματικοί προσδιορισμοί εντός της ΡΠΛΕ) και λεξικές αντικαταστάσεις (lexical substitutions) (π.χ. αντικατάσταση του ρήματος της ΡΠΛΕ με συνώνυμό του).

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνάς τους (Sheinfux et al., 2019: 64-65), και οι τρεις κατηγορίες των ΡΠΛΕ παρουσιάζουν ευκαμψία σε κάποιο βαθμό, ο οποίος, βέβαια, είναι μεγαλύτερος στους διαφανείς ιδιωματισμούς και μικρότερος στους αδιαφανείς. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα οι αδιαφανείς ιδιωματισμοί να εμφανίζουν ιδιοσυγκρασιακή συντακτική συμπεριφορά κι έτσι οι ομιλητές είναι πιο συντηρητικοί κατά τη χρήση τους. Επιπλέον, αξιοσημείωτα είναι τα αποτελέσματα των ιδιωματισμών με λέξη cranberry, καθώς από τα δεδομένα τους αποδεικνύεται ότι οι ομιλητές δίνουν τη δική τους ερμηνεία στις cranberry λέξεις και, για παράδειγμα, τις τροποποιούν με επιθετικούς προσδιορισμούς (Sheinfux et al., 2019: 65).

Ανακεφαλαιώνοντας, τόσο οι Savary et al. (2018) (βλ. 1.4) όσο και οι Sheinfux et al. (2019) αναφέρουν ότι οι ΡΠΛΕ παρουσιάζουν ευκαμψία – μεταξύ άλλων – και όσον αφορά τις λεξικές ενθέσεις ανάμεσα στα συστατικά τους και μάλιστα το φαινόμενο παρατηρείται σε όλα τα είδη των ιδιωματισμών, από τους λιγότερο έως τους περισσότερο διαφανείς/αναλύσιμους. Τα δεδομένα της παρούσας εργασίας επιβεβαιώνουν το παραπάνω συμπέρασμα, καθώς οι τρόποι με τους οποίους δηλώνεται η διαβάθμιση σε ΡΠΛΕ της Νέας Ελληνικής, αποδεικνύουν ότι οι λεξικές ενθέσεις ανάμεσα στα συστατικά των εκφράσεων είναι ένα πολύ συχνό φαινόμενο, που δεν επηρεάζεται από την (α)διαφάνειά τους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΣΥΛΛΟΓΗΣ ΚΑΙ ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Στο παρόν κεφάλαιο γίνεται αναφορά στη μεθοδολογία που ακολουθήθηκε και ειδικότερα στον τρόπο συλλογής των δεδομένων (2.1) και στη συνακόλουθη ταξινόμησή τους (2.2).

2.1. Συλλογή δεδομένων

Όπως έχει ήδη αναφερθεί, αντικείμενο της παρούσας εργασίας είναι η αναζήτηση και καταγραφή γλωσσικών στοιχείων – λέξεων ή δομών – που λειτουργούν είτε επιτακτικά είτε μετριαστικά σε ρηματικές πολυλεκτικές εκφράσεις (ΡΠΛΕ) της Νέας Ελληνικής που δηλώνουν συναίσθημα. Για τον σκοπό αυτό, αρχικά επιλέχθηκαν ομάδες ΡΠΛΕ από τη δικτυακή βάση δεδομένων ΙΔΙΟΝ (Markantonatou et al., 2019) των οποίων οι σημασίες εμπίπτουν στα εξής σημασιολογικά πεδία: ΘΥΜΟΣ, ΕΚΠΛΗΞΗ, ΑΓΩΝΙΑ, ΤΡΟΜΟΣ/ΤΑΡΑΧΗ, ΕΡΩΤΑΣ. Στον Πίνακα 1 δίνεται ο αριθμός των ΡΠΛΕ που μελετήθηκαν (63), στον οποίο, όμως, μπορεί να παρατηρηθεί ότι εμφανίζονται σημαντικές διαφορές στον αριθμό των ΡΠΛΕ ανά σημασιολογικό πεδίο. Αυτό εν μέρει οφείλεται στο ότι στην ΙΔΙΟΝ δεν εξαντλούνται τα συγκεκριμένα πεδία και υπάρχουν αρκετά περιθώρια για προσθήκες. Βέβαια, ακόμη κι αν η ΙΔΙΟΝ ήταν εξαντλητική, τα πεδία δεν θα ήταν σε καμία περίπτωση ισόποσα.

Πίνακας 1. Οι ΡΠΛΕ ανά σημασιολογικό πεδίο

ΣΗΜΑΣΙΟΛΟΓΙΚΟ ΠΕΔΙΟ	ΡΗΜΑΤΙΚΕΣ ΠΟΛΥΛΕΚΤΙΚΕΣ ΕΚΦΡΑΣΕΙΣ
ΘΥΜΟΣ	τα παίρνω στο κρανίο/στην κράνα βγάζω καπνούς από τα αφτιά μου ανάβουν τα λαμπάκια παίρνω ανάποδες (στροφές) βγαίνω εκτός εαυτού βγαίνω από τα ρούχα μου αστράφτει το μάτι μου

	<p>βγάζω αφρούς από το στόμα αρχίζω και φορτώνω χάνω τα λογικά μου μου ανεβαίνει το αίμα στο κεφάλι γίνομαι θηρίο γίνομαι Τούρκος γίνομαι μπαρούτι γίνομαι έξω φρενών γίνομαι πυρ και μανία γίνομαι τούρμπο</p>
<p>ΕΚΠΛΗΞΗ</p>	<p>βλέπω τον ουρανό σφοντύλι μου έρχεται ο ουρανός σφοντύλι μου έρχεται (μια) κεραμίδα μου έρχεται κεραμίδα στο κεφάλι μου έρχεται (ν)ταμπλάς με χτυπάει κεραυνός μου έρχεται κεραυνός στο κεφάλι φεύγει η γη κάτω από τα πόδια μου χάνω τη γη κάτω από τα πόδια μου παθαίνω σοκ παθαίνω την πλάκα μου παθαίνω κολούμπρα παθαίνω ντουβρουτζά παθαίνω εγκεφαλικό μένω στήλη άλατος μένω κόκαλο μένω άναυδος μένω μαλάκας μένω κάγκελο μένω παγωτό μένω σύζυλος μένω ενεός μένω ξερός</p>

	<p>μένω άγαλμα μένω έκπληκτος μένω μάρμαρο μένω σέκος μένω άφωνος μένω εμβρόντητος</p>
ΑΓΩΝΙΑ	<p>κάθομαι σε αναμμένα κάρβουνα βρίσκομαι σε αναμμένα κάρβουνα είμαι σε αναμμένα κάρβουνα τρώω τα νύχια μου κάθομαι στα καρφιά</p>
ΤΡΟΜΟΣ/ΤΑΡΑΧΗ	<p>με κόβει κρύος ιδρώτας με πιάνει κρύος ιδρώτας με λούζει κρύος ιδρώτας μου κόβονται τα πόδια μου κόβονται τα ήπατα μου κόβονται τα γόνατα</p>
ΕΡΩΤΑΣ	<p>δαγκώνω τη λαμαρίνα την πατάω με κπ./μαζί ΤΟΥ¹⁸ είμαι τσιμπημένος με κπ./μαζί ΤΟΥ¹⁷ πονάει το δοντάκι μου για κπ. είμαι τρελός για/με κπ. κόβω φλέβα</p>

Όσον αφορά τη συλλογή των δεδομένων, δηλαδή των περιπτώσεων εμφάνισης των ΡΠΛΕ σε δομές που εκφράζουν διαβάθμιση (επίταση ή μετριασμό), αυτή έγινε από το διαδίκτυο με τη χρήση της μηχανής αναζήτησης Google. Συγκεκριμένα, συγκεντρώθηκαν και μελετήθηκαν 544 αυθεντικά παραδείγματα. Η παρούσα έρευνα δεν στηρίζεται σε συγκεκριμένο σώμα κειμένων, αλλά αξιοποιεί το

¹⁸ Γενική πτώση αδύνατου τύπου της προσωπικής αντωνυμίας.

διαδίκτυο ως/για corpus (web as/for corpus), καθώς στόχος της είναι ο εντοπισμός κάθε δυνατού – ακόμα και σπάνιου – τρόπου έκφρασης της διαβάθμισης και όχι η ποσοτική ανάλυση και η καταγραφή συχνοτήτων. Το διαδίκτυο, αν και αναγνωρίζεται ως μια τεράστια δεξαμενή κειμένων (Kilgarriff & Grefenstette, 2003: 333, Fletcher, 2004: 274, Volk, 2002: 1), δεν διαθέτει τα κατάλληλα εργαλεία για γλωσσολογική έρευνα (Jones et al. 2007: 137, Sharoff, 2006: 64), όπως για παράδειγμα το Sketch Engine (Kilgarriff et al., 2004). Συγκεκριμένα, δεν επιτρέπει την αναζήτηση με λήμμα, κάτι που είναι απαραίτητο για μια μορφολογικά πλούσια γλώσσα όπως η Ελληνική, δεν εντοπίζει συνάψεις με βάση τις λημματικές μορφές και δεν επιτρέπει τον καθορισμό συγκεκριμένων «παραθύρων αναζήτησης». Αναμφίβολα, αυτού του τύπου οι περιορισμοί καθιστούν την οποιαδήποτε διαδικασία συλλογής δεδομένων χρονοβόρα. Από την άλλη, όμως, όπως παρατηρούν οι Meyer et al. (2003: 251), το μέγεθος του διαδικτύου καθιστά εφικτό το να «απομονωθούν» μεμονωμένες και συγκεκριμένες χρήσεις συντακτικών δομών και, επίσης, καθιστά δυνατή την αναζήτηση λεξικών στοιχείων που συνδέονται με μια συγκεκριμένη συντακτική δομή. Επιπλέον, το μέγεθος του διαδικτύου επιτρέπει σε μια μηχανή αναζήτησης, όπως το Google, να δώσει απαντήσεις σε ερευνητικά ερωτήματα που άπτονται του πεδίου της φρασεολογίας και τα οποία πολύ συχνά δεν εμφανίζουν αντίστοιχα αποτελέσματα ακόμα και σε corpora δισεκατομμυρίων λέξεων (Shei, 2008: 70). Στο πλαίσιο της παρούσας εργασίας, επιχειρήθηκε η αναζήτηση σε σώματα κειμένων λέξεων ή δομών που εκφράζουν διαβάθμιση στη ΡΠΛΕ *γίνομαι θηρίο*. Στο Σώμα Νέων Ελληνικών Κειμένων¹⁹ και στο Corpus Προφορικού Λόγου του Ινστιτούτου Νεοελληνικών Σπουδών²⁰ δεν εμφανίζεται καν η συγκεκριμένη ΡΠΛΕ. Στο Σώμα Ελληνικών Κειμένων²¹ (Γούτσος, 2003, Goutsos, 2010) εμφανίζονται αποτελέσματα της ΡΠΛΕ *γίνομαι θηρίο* στην κανονική της μορφή, χωρίς, δηλαδή, κανενός είδους τροποποίηση. Στον Εθνικό Θησαυρό Ελληνικής Γλώσσας²² (ΕΘΕΓ) εμφανίζονται οι φράσεις: *έγινε θηρίο ανήμερο* και *έγινε περισσότερο θηρίο*, ενώ στο Sketch Engine²³ απαντούν οι φράσεις: *γίνομαι θηρίο ανήμερο*, *έγινε άγριο θηρίο*, *γίνομαι θηρίο ασυγκράτητο*, *γίνεσαι τέτοιο θηρίο ανήμερο*

¹⁹ http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/corpora/index.html

²⁰ <http://corpus-ins.lit.auth.gr/corpus/>

²¹ <http://www.sek.edu.gr/search.php>

²² <http://hnc.ilsp.gr/index.php>

²³ https://app.sketchengine.eu/#dashboard?corpname=preloaded%2Feltent14_tt2

που [...]. Τα αποτελέσματα με τη μηχανή αναζήτησης Google, όμως, ήταν περισσότερα και ποικίλα: *έγινε θηρίο ανήμερο, έγινε κυριολεκτικά θηρίο ανήμερο, έγινε άγριο θηρίο, έγινε σωστό θηρίο, έγινε πραγματικά θηρίο, έγινα πράγματι θηρίο, γίνομαι πραγματικό θηρίο, γίνεσαι τέτοιο θηρίο ανήμερο που [...]*. Έτσι, λοιπόν, το τεράστιο μέγεθος του διαδικτύου είναι ακριβώς αυτό που ήταν αναγκαίο για αυτή την εργασία, η οποία διερευνά το τί μπορεί να εμφανιστεί ως γλωσσική δομή και όχι τις τάσεις στη χρήση των γλωσσικών δομών.

Η αναζήτηση των γλωσσικών στοιχείων έγινε αρχικά με την τοποθέτηση της μεταβλητής [*] ανάμεσα από το ρήμα και το συμπλήρωμα της ΡΠΛΕ στη μηχανή αναζήτησης, π.χ. "γίνομαι" * "θηρίο". Βέβαια, καθώς, όπως προαναφέρθηκε το Google δεν επιτρέπει την αναζήτηση με λήμμα, όλα τα ρήματα των ΡΠΛΕ σχηματίστηκαν σε όλους τους τύπους του ρηματικού παραδείγματος, προκειμένου να εξασφαλιστεί το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα. Σε ένα δεύτερο στάδιο, όταν παρατηρήθηκε, για παράδειγμα, η συχνότατη εμφάνιση των επιρρημάτων *κυριολεκτικά* και *πραγματικά* μετά το ρήμα της έκφρασης, επιχειρήθηκε να εξακριβωθεί αν εμφανίζεται και σε άλλες συντακτικές θέσεις, δηλαδή είτε πριν από το ρήμα είτε στο τέλος της ΡΠΛΕ: "κυριολεκτικά / πραγματικά έγινα θηρίο", "έγινα θηρίο κυριολεκτικά / πραγματικά", και σε επόμενο στάδιο η αναζήτηση πήρε τη μορφή: "κυριολεκτικά / πραγματικά" * "θηρίο" και το αντίστροφο. Αντίστοιχα, όταν παρατηρήθηκαν τα συχνά αποτελέσματα με τα επιρρήματα *εντελώς/τελείως*, *πολύ* και *λίγο*, αναζητήθηκε το κατά πόσον εμφανίζονται με όλες τις ΡΠΛΕ που εξετάζονται στην παρούσα εργασία. Αναμφίβολα, η διαδικασία που ακολουθήθηκε ήταν εξαιρετικά χρονοβόρα, αλλά απαραίτητη προκειμένου να χαρτογραφηθεί ένα τόσο ευρύ φαινόμενο.

2.2. Ταξινόμηση δεδομένων

Από την καταγραφή των δεδομένων προκύπτουν τρεις κατηγορίες γλωσσικών στοιχείων που εκφράζουν την έννοια της διαβάθμισης της έντασης στις ΡΠΛΕ που μελετήθηκαν: (α) λέξεις και δομές που εκφράζουν επίταση ή μετριασμό ως αποτέλεσμα γραμματικοποίησης, (β) το οριστικό και το αόριστο άρθρο και ο

συμπλεκτικός σύνδεσμος *και* και (γ) επιρρήματα και επίθετα, τα οποία εκφράζουν επίπεδα διαβαθμίσιμων ιδιοτήτων.

Ειδικότερα, στην κατηγορία (α) συγκαταλέγονται τα τροπικά επιρρήματα *κυριολεκτικά* (και η προθετική φράση *στην κυριολεξία*), *πραγματικά*, *όντως*, *πράγματι*, *ειλικρινά* (και η προθετική φράση *στ' αλήθεια*), καθώς και το ποσοτικό επίρρημα *λίγο*. Οι παραπάνω δομές, εκτός από τις κύριες λειτουργίες που επιτελούν στον λόγο (discourse) και στις οποίες περιλαμβάνονται η διαβεβαίωση του συνομιλητή για την αλήθεια των λεγομένων, η δήλωση ευγένειας κ.ά., υποδηλώνουν, επίσης, έμφαση/επίταση ή μετριασμό.

Στη δεύτερη κατηγορία ανήκουν το οριστικό και το αόριστο άρθρο – των οποίων η επιτατική ή μετριαστική (για το *ένας*, *μία*, *ένα*) λειτουργία εξαρτάται κυρίως από τον αν τονίζονται *εμφατικά* – και ο επιτατικός *και*.

Τέλος, όσον αφορά τα γλωσσικά στοιχεία που εκφράζουν επίπεδα διαβαθμίσιμων ιδιοτήτων αυτά διακρίνονται σε δύο υποκατηγορίες: (α) ποσοτικά επιρρήματα που δηλώνουν κατώτερα ή ανώτερα σημεία σε κλίμακα διαβαθμίσιμων ιδιοτήτων, όπως τα *εντελώς/τελείως* ή τροποποιούν τον βαθμό μιας ιδιότητας, όπως τα *πολύ*, *σχετικά* και (β) επιτατικά επιρρήματα, όπως τα *άσχημα*, *χοντρά*, *γερά*, *τρελά*, *άγρια*, *κανονικά*, *σοβαρά*, *επικίνδυνα*, τα επίθετα *μεγάλος*, *τεράστιος*, *μικρός*, και διάφορα άλλα επιτατικά επίθετα, όπως τα *άγριος*, *τρελός*, *απίστευτος*, *σωστός*, *πραγματικός* κ.ά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΤΑ ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΑ *κυριολεκτικά, πραγματικά, λίγο*

Στο κεφάλαιο που ακολουθεί αρχικά γίνεται μια συνοπτική αναφορά στο φαινόμενο της γραμματικοποίησης (3.1), καθώς οι λειτουργίες των επιρρημάτων που εξετάζονται σχετίζονται με αυτό. Εν συνεχεία, παρουσιάζονται τα επιρρήματα της Αγγλικής *literally* και *really*, προκειμένου να διερευνηθούν αναλογίες ως προς τις λειτουργίες τους με τα αντίστοιχα επιρρήματα της Νέας Ελληνικής *κυριολεκτικά* (3.2) και *πραγματικά* (3.3) και, τέλος, σχολιάζεται η χρήση του επιρρηματος *λίγο* (3.4).

3.1. Το φαινόμενο της γραμματικοποίησης

Σε γενικές γραμμές, ο όρος *γραμματικοποίηση* (grammaticalization) δηλώνει μια διαδικασία γλωσσικής αλλαγής μέσω της οποίας ένα αυτόνομο λεξικό στοιχείο αποκτά τη λειτουργία μιας γραμματικής κατηγορίας (Bussmann, 1996: 486) ή ένα «λιγότερο γραμματικό» στοιχείο γίνεται «περισσότερο γραμματικό» (Svorou, 2007: 743), π.χ. *be going to* ‘agent moves with a purpose’ > *be going to* ‘future’ (Traugott, 2012: 557). Η γραμματικοποίηση συχνά συνδέεται με την έννοια της υποκειμενικοποίησης (subjectification), η οποία, σύμφωνα με την Traugott (2012: 557), συνίσταται στην εκ νέου κωδικοποίηση των σημασιών, οι οποίες εκφράζουν την οπτική γωνία του ομιλητή²⁴ και περιλαμβάνει, για παράδειγμα, σημασιολογικές αλλαγές, όπως αυτήν του *anyway* ‘in any direction’ > ‘nevertheless’, ‘in any case’. Στην υποκειμενικοποίηση οφείλεται, επίσης, η απόδοση σημασίας που δηλώνει διαβάθμιση, όπως στην περίπτωση της εξέλιξης των επιρρηματικών επιτατικοποιητών (adverbial intensifiers), π.χ. *a bit/lot* < ‘a unit of’ ή των προσεγγιστών (approximators), π.χ. *sort of* < ‘kind of’ (Traugott, 2012: 558). Επίσης, προϊόν υποκειμενικοποίησης αποτελεί η εξέλιξη αξιολογικών επιθέτων σε επιτατικοποιητικά, όπως το *pretty* στην πρόταση *That vase is pretty* (‘very’) *ugly* (Traugott, 2012: 557). Βέβαια, το *pretty*, σύμφωνα με την Athanasiadou (2007: 557), διαβαθμίζει με διάφορους τρόπους, ανάλογα δηλαδή το συμπλήρωμα, επισημαίνοντας τον σημαντικό

²⁴ Διαφορετική άποψη εκφράζει ο Langacker (2006: 18, 21) ο οποίος κάνει λόγο για συνύπαρξη της αντικειμενικής και υποκειμενικής ερμηνείας μιας έννοιας. Η δεύτερη απλώς έρχεται στην επιφάνεια όταν η πρώτη δεν είναι πια εκεί για να την κρύβει. Έτσι, θεωρεί ότι η υποκειμενικοποίηση δεν θα έπρεπε απαραίτητα να θεωρείται ένας μηχανισμός σημασιολογικής αλλαγής, αλλά ένας μηχανισμός που περιγράφει ή συμπυκνώνει κάποιου είδους σχέση μεταξύ της αρχικής σημασίας και των διευρυμένων (Langacker, 2006: 28-29).

ρόλο που παίζουν τα συμφραζόμενα: «pretty small is not very small but pretty straight is very/quite straight».

3.2. Το επίρρημα κυριολεκτικά

Κατά τη συλλογή των δεδομένων παρατηρήθηκε η εντυπωσιακά συχνή χρήση του επιρρήματος *κυριολεκτικά* – και της προθετικής φράσης *στην κυριολεξία* – με τις υπό μελέτη ΡΠΛΕ και μάλιστα σε κάθε δυνατή συντακτική θέση: είτε πριν από το ρήμα (1α), είτε μετά το ρήμα (1β), είτε στο τέλος της έκφρασης (1γ). Η συχνότερη θέση είναι μετά το ρήμα, καθώς όλες σχεδόν οι ΡΠΛΕ εμφανίζονται με το *κυριολεκτικά* σε αυτήν τη θέση (βλ. Παράρτημα, Πίνακας 1).

(1) α. *Κυριολεκτικά* τα πήρα στο κρανιο!

Στο 65' λεπτό του αγώνα μάλιστα έφυγε από τη θέση του και κατευθύνθηκε προς τον τότε πρόεδρο του ΣΕΔ, που έβλεπε το παιχνίδι από τα επίσημα και στην κυριολεξία βγάζοντας αφρούς από το στόμα του είπε: Είναι ανάγκη να πάρει το πρωτάθλημα ο Παναθηναϊκός;

β. Η αλαζονική συμπεριφορά του παίκτη έκανε κυριολεκτικά έξω φρενών τον γνωστό σεφ, ο οποίος του ζήτησε να πάει στη θέση του, και να φιλετάρει εκείνος το ψάρι, βγάζοντας τα γάντια του!

Οι δημοσιογράφοι έμειναν στην κυριολεξία...."παγωτό"

γ. Παιδια, περιττο να πω οτι οταν γινεται αυτο βγαζω αφρους απο το στομα κυριολεκτικά!

Έγινε πυρ και μανία στην κυριολεξία

Ωστόσο, υπάρχουν ΡΠΛΕ για τις οποίες δεν βρέθηκαν παραδείγματα συνεμφάνισης με το *κυριολεκτικά*. Αυτές είναι οι εξής: *αρχίζω και φορτώνω, χάνω τα λογικά μου, μου κόβονται τα ήπατα, βλέπω τον ουρανό σφοντύλι, παθαίνω ντουβρουτζά, κόβω φλέβα, δαγκώνω τη λαμαρίνα, είμαι τρελός για κπ., πονάει το δοντάκι μου για κπ. και είμαι τσιμπημένος με κπ.* Βέβαια, οι ΡΠΛΕ *χάνω τα λογικά μου* και *βλέπω τον ουρανό σφοντύλι* έχουν δύο σημασίες: *χάνω τα λογικά μου* σημαίνει ‘τρελαίνομαι’ και ‘θυμώνω’ και *βλέπω τον ουρανό σφοντύλι* σημαίνει ‘δέχομαι χτύπημα’ και ‘εκπλήσσομαι πάρα πολύ’. Με την πρώτη, βασική τους σημασία

βρίσκονται παραδείγματα συνεμφάνισης με το *κυριολεκτικά*, ενώ με τη σημασία που εμπίπτει στα σημασιολογικά πεδία που μελετώνται στην παρούσα εργασία (ΘΥΜΟΣ και ΕΚΠΛΗΞΗ) δεν βρέθηκαν. Ωστόσο, το να μην εμφανίζεται μία γλωσσική δομή στο διαδίκτυο δεν σημαίνει ότι αυτή η δομή δεν υπάρχει. Η εξακρίβωση αυτού του αποτελέσματος θα μπορούσε να γίνει με έρευνα σε ένα αντιπροσωπευτικό δείγμα φυσικών ομιλητών της Νέας Ελληνικής και με βάση κατάλληλα διαμορφωμένο υλικό.

Ελλείπει βιβλιογραφίας σχετικά με τη διαφαινόμενη εμφατική/επιτατική χρήση του *κυριολεκτικά* στη Νέα Ελληνική, κρίθηκε σκόπιμο να μελετηθεί σε αντιστοιχία με το αγγλικό *literally*, προκειμένου να διαπιστωθεί αν επιτελεί ανάλογες λειτουργίες.

Η δήλωση έμφασης σε μία λέξη, μία φράση ή ένα εκφώνημα με τη χρήση του επιρρήματος *literally* είναι μία τάση που κερδίζει ολοένα και περισσότερο έδαφος τα τελευταία χρόνια στην αγγλική γλώσσα, κάτι το οποίο έχει προκαλέσει ενστάσεις και αντιδράσεις, καθώς χρησιμοποιείται κατά κόρον σε μεταφορικές εκφράσεις, ενώ η αρχική λειτουργία του *literally* είναι να καταδείξει ότι η λέξη ή η φράση που ακολουθεί μετά από αυτό πρέπει να εκληφθεί στην κυριολεκτική της σημασία (Israel, 2002: 423-424, Nerlich & Dominguez, 2003: 193, Calhoun, 2015: 1-3, McCarthy, 2016: 1, Kostadinova, 2018: 29). Οι επικριτές αυτής της – εσφαλμένης – χρήσης του *literally* ως επιτατικοποιητή (*intensifier*) υποστηρίζουν ότι η τάση αυτή βλάπτει την αγγλική γλώσσα αλλά και άλλες ευρωπαϊκές γλώσσες στις οποίες παρατηρείται το ίδιο φαινόμενο (Nerlich & Dominguez, 2003: 193). Ωστόσο, οι Nerlich & Dominguez (2003: 194), οι οποίοι μελετούν το φαινόμενο, πιστεύουν ότι η κατανόησή του συμβάλλει στη διαμόρφωση της γενικότερης εικόνας της χρήσης της γλώσσας και των λειτουργιών της.

Η παράδοξη αυτή χρήση του *literally* παρατηρείται για πρώτη φορά στα τέλη του 19^{ου} αιώνα (Israel, 2002: 423, Nerlich & Dominguez, 2003: 195) και ενώ είναι αντιφατική, αφού υποδεικνύει ότι έχει κυριολεκτική σημασία μια γλωσσική δομή με σαφώς μεταφορική σημασία, είναι εξαιρετικά διαδεδομένη ιδιαίτερα στους νέους (Kostadinova, 2018: 36, Calhoun, 2015: 1) αλλά και σε ομιλητές υψηλού μορφωτικού επιπέδου που έχουν διδαχθεί και γνωρίζουν τη σημασία του, άρα και τη σωστή χρήση του (Israel, 2002: 423-424). Όσον αφορά το *κυριολεκτικά*, δεν έχει πραγματοποιηθεί έρευνα για το πότε ξεκίνησε στη Νέα Ελληνική η χρήση του σε μεταφορικές εκφράσεις ούτε αν αποτελεί αγγλικό δάνειο των τελευταίων ετών, λόγω της έντονης

επαφής με την Αγγλική μέσω του έντυπου γραπτού λόγου και κυρίως μέσω του ηλεκτρονικού και οπτικοακουστικού (διαδίκτυο, υπότιτλοι ταινιών και τηλεοπτικών σειρών, στίχοι τραγουδιών) που ευνοούν την άμεση εισαγωγή δανείων (Mackridge, 2013: 3-4). Όμως, όπως θα φανεί και παρακάτω, αδιαμφισβήτητο είναι το γεγονός ότι χρησιμοποιείται ευρύτατα και σε ΡΠΛΕ της Νέας Ελληνικής ως επιτατικοποιητής αλλά και ως δείκτης δέσμευσης του ομιλητή απέναντι στα λεγόμενά του.

Στο πλαίσιο της παρούσας εργασίας θα γίνει αναφορά σε βασικά σημεία της ανάλυσης του Israel (2002) και των Nerlich & Dominguez (2003) σχετικά με το *literally* με στόχο να εξακριβωθεί αν το *κυριολεκτικά* επιτελεί ανάλογη/ες λειτουργία/ες στα δεδομένα από τη Νέα Ελληνική. Αρχικά, ο Israel (2002: 425) αναφέρει ότι, σε περιπτώσεις όπως στο (2α-β), το *literally* καθιστά σαφές ότι ο ομιλητής εννοεί αυτό που λέει και ο συνομιλητής του δεν χρειάζεται να προσθέσει τίποτα στη σημασία των λέξεών του. Βέβαια, με το να επιμένει κάποιος ότι εννοεί αυτό που λέει, αναγνωρίζει ότι υπάρχει η πιθανότητα να θεωρηθεί αναληθές κι έτσι με το *literally* τονίζει ότι είναι δύσκολο να γίνει πιστευτό:

(2) α. *He had the singular fate of dying literally of hunger.*

β. *We got this tree for \$18 that literally would have been \$40 [anywhere else].*

Αντίστοιχα παραδείγματα στα ελληνικά θα μπορούσαν είναι τα παρακάτω (3 α-β):

(3) α. *Η κατάσταση στην Βενεζουέλα είναι τραγική. Άνθρωποι δεν έχουν τα απαραίτητα για να επιβιώσουν, ο Μαδούρο προχώρησε σε πραξικόπημα και οι πολίτες πεθαίνουν κυριολεκτικά από την πείνα!*

β. *Απίστευτο στην Κέρκυρα: Μία ταβέρνα κυριολεκτικά μέσα στη θάλασσα*

Επίσης, ο Israel (2002: 428-429) εξετάζοντας τη χρήση του *literally* ως δείκτη δέσμευσης του ομιλητή (speaker commitment) απέναντι στα λεγόμενά του, παρατηρεί ότι μπορεί να δίνει έμφαση στην ειλικρίνεια ή τη δέσμευση/σοβαρότητα (seriousness) με την οποία τα αντιμετωπίζει. Αυτή είναι και η πιο συχνά απαντώμενη λειτουργία του *literally* σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας της Calhoun (2015: 4). Έτσι, το *literally* μπορεί να ενισχύει το γεγονός ότι ο ομιλητής όντως εννοεί αυτό που εκφράζει μια μεταφορική έκφραση (4α-β). Δηλώνει, δηλαδή, ότι η περιγραφόμενη

κατάσταση είναι ακριβώς όπως περιγράφεται και η αλήθεια των λεγομένων δεν εξαρτάται από το αν χρησιμοποιείται κυριολεκτική ή μεταφορική γλώσσα. Έτσι, ο Israel καταλήγει στο συμπέρασμα ότι το *literally* μπορεί να παραλληλιστεί με τα τροπικά επιρρήματα *really* και *truly*, των οποίων βασική λειτουργία είναι να τονίζουν την άμεση σχέση ανάμεσα στην πραγματικότητα και στον τρόπο με τον οποίο αυτή περιγράφεται:

(4) α. *One of the reasons why she had to go to the nursing home, is that she was literally driving him nuts in his later years.*

β. *She really pulled the wool over our eyes.*

Ωστόσο, αν και το *literally* φαίνεται να ακολουθεί την ίδια σημασιολογική εξέλιξη των επιρρημάτων *really* και *truly*, τα οποία πλέον χρησιμοποιούνται ως επιτατικοποιητές (intensifiers), το *literally*, σύμφωνα με τον Israel, δεν μπορεί ακόμα να θεωρηθεί επιτατικοποιητής με την αυστηρή έννοια του όρου. Μολονότι το *literally* τονίζει ότι ένας ισχυρισμός με κυριολεκτική σημασία, ο οποίος επιδέχεται διαβάθμιση, δεν αποτελεί υπερβολή (5α), εντούτοις δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως επιτατικοποιητής του ίδιου του διαβαθμίσιμου κατηγορήματος (Israel, 2002: 429) (5β), κάτι που ισχύει και στη Νέα Ελληνική (6α-β):

(5) α. *Marlene is literally the tallest girl I've ever seen.*

β. *Marlene is very/really/truly/*literally tall.*

(6) α. *Η Καίτη είναι κυριολεκτικά η ψηλότερη γυναίκα που έχω δει στη ζωή μου.*

β. *Η Καίτη είναι πολύ/πραγματικά/*κυριολεκτικά ψηλή.*

Θα μπορούσε, δηλαδή, να υποστηριχθεί ότι το *κυριολεκτικά* επιλέγει δομές εγγενώς επιτατικές (7):

(7) *Η Μαίρη είναι κυριολεκτικά κούκλα. / *Η Μαίρη είναι κυριολεκτικά νόστιμη.*

Το παραπάνω συμπέρασμα ίσως μπορεί να εξηγήσει την τόσο συχνή εμφάνιση του *κυριολεκτικά* με τις υπό μελέτη ΡΠΛΕ, καθώς οι περισσότερες είναι εγγενώς

επιτατικές, εκφράζουν, δηλαδή, τον (πολύ) υψηλό βαθμό της έντασης ενός συναισθήματος (βλ. 5.3) (8):

(8) *Μια μέρα, κυριολεκτικά μού ανέβηκε το αίμα στο κεφάλι.*

Παρόλα αυτά, ο Israel (2002: 430) υποστηρίζει ότι το *literally* μπορεί να υπαινίσσεται κάποιου είδους επίταση, όμως, η βασική σημασιολογική λειτουργία του είναι δηλωτική (*expressive*). Αυτό που προκαλεί την εντύπωση της επίτασης είναι η δέσμευση του ομιλητή απέναντι στα λεγόμενά του, η οποία και παραμένει αδιαμφισβήτητο χαρακτηριστικό της έννοιάς του. Άρα, το *literally* διαβεβαιώνει ότι η κατάσταση που περιγράφεται είναι ακριβώς όπως περιγράφεται – ο ομιλητής, δηλαδή, λέει την αλήθεια.

Ολοκληρώνοντας τη συλλογιστική του, ο Israel (2002: 431) επισημαίνει ότι η πορεία του *literally* από την αρχική, ορθόδοξη χρήση του ως τελεστή στο νόημα της πρότασης, στις σύγχρονες χρήσεις του ως τελεστή στο νόημα του ομιλητή και ίσως στη χρήση του ως επιτατικοποιητή φανερώνει την ανοικτή (*open-ended*) και κυκλική (*cyclical*) φύση αυτής της διαδικασίας.

Σύμφωνα με τους Nerlich & Dominguez (2003: 194-195), αρχικά το *literally* λειτουργούσε ως σημασιολογικός ή πραγματολογικός δείκτης ή ως λέξη, η οποία υποδείκνυε με ποια σημασία πρέπει να εκληφθεί μία λέξη ή φράση, ενώ τώρα πια μπορεί να υποδείξει και την κυριολεκτική αλλά και τη μεταφορική σημασία λέξεων ή φράσεων. Για παράδειγμα, στο (9) η πρόταση μπορεί να δηλώνει μια πραγματική κατάσταση, αλλά, επίσης, μπορεί απλώς το *literally* να προσδίδει στην πρόταση το στοιχείο της υπερβολής. Έτσι, λοιπόν, η ερμηνεία του *literally* εξαρτάται από το περιεχόμενο, τον σκοπό του ομιλητή και τον λόγο (*discourse*):

(9) *It's literally freezing out there*

Όσον αφορά τις λειτουργίες του *literally* (βλ. και Calhoun, 2015: 4, Kostadinova, 2018: 30), αυτές είναι βασικά τρεις: (α) τονίζει ότι μια λέξη, μια φράση ή ένα εκφώνημα πρέπει να εκληφθεί στην κυριολεκτική του σημασία, (β) υποδεικνύει ότι κάτι από τα παραπάνω έχει διττή σημασία – κυριολεκτική και μεταφορική – και (γ) επισημαίνει ότι μια φράση που ενέχει το στοιχείο της μεταφοράς και της

υπερβολής πρέπει να εκληφθεί στην εντονότερη δυνατή σημασία της (Nerlich & Dominguez, 2003: 194).

Εξετάζοντας τη χρήση του *literally* στη συγχρονική του διάσταση, οι Nerlich & Dominguez (2003: 201) επισημαίνουν ότι υπάρχουν περιπτώσεις στις οποίες δεν επιτελεί καμία σημασιολογική ή πραγματολογική λειτουργία, όπως αντίστοιχα συμβαίνει με τα *basically*, *actually* και *virtually*, όμως, ταυτόχρονα μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να δώσει έμφαση στην κυριολεκτική σημασία ενός ιδιωματισμού, κάτι που παρατηρείται έντονα στον δημοσιογραφικό λόγο (10):

(10) *Alarm bells are ringing for the National Health Service in the Garden of England. Literally. Overcrowding is so bad during busy periods at Kent and Canterbury Hospital in Canterbury that patients are given a hand bell to ring for attention because nurses can no longer see who needs help. (The Times, June 16, 2001, p.4 στο Nerlich & Dominguez, 2003: 201-202)*

Μελετώντας, λοιπόν, τη χρήση του *κυριολεκτικά* στα δεδομένα της παρούσας εργασίας, θα μπορούσε να υποστηριχθεί ότι οι λειτουργίες του ανταποκρίνονται στις εξής αντίστοιχες του *literally*: (α) υπογραμμίζει τη δέσμευση του ομιλητή απέναντι στα λεγόμενά του (Israel, 2002), (β) τονίζει την ταυτόχρονη κυριολεκτική και μεταφορική σημασία ενός ιδιωματισμού και (γ) δίνει τη μεγαλύτερη δυνατή ένταση σε μία μεταφορική έκφραση, που ενέχει το στοιχείο της υπερβολής (Nerlich & Dominguez, 2003: 202-204). Είναι γεγονός ότι είναι δύσκολο να απομονωθούν οι παραπάνω λειτουργίες στα παραδείγματα που συνελέγησαν, δηλαδή να υποστηριχθεί ότι επικρατεί μόνο μία λειτουργία σε κάθε ένα από αυτά. Είναι, μάλλον, πιθανότερο να συνυπάρχουν οι δύο ή και οι τρεις από τις παραπάνω λειτουργίες. Έτσι, στα παραδείγματα (11α-γ) είναι δυνατόν να συνδυάζονται οι περιπτώσεις (α) και (γ), ενώ στα (12α-β) οι περιπτώσεις (α), (β) και (γ):

(11) α. «Έχασα **κυριολεκτικά** τη γη κάτω από τα πόδια μου. Αδυνατούσα να αντιληφθώ γιατί οι αστυνομικές αρχές με κυνηγούσαν μέρα μεσημέρι στο κέντρο της Αθήνας για να με συλλάβουν».

β. *Ελα όμως που είδα χθες στο Παλλάς την ταινία "Love Actually" και έπαθα **κυριολεκτικά** την πλάκα μου.*

γ. Το πληροφορήθηκε η κυρία Ντόρα Μπακογιάννη και έγινε **κυριολεκτικά** θηρίο ανήμερο, αφού διαπίστωσε ότι κάποιιοι ήθελαν να τελειώνουν με τις εκκρεμότητες προτού αναλάβει τα καθήκοντά της.

(12) α. Βουλευτής μέσα στο Κοινοβούλιο στο Μεξικό βγήκε **κυριολεκτικά** από τα ρούχα του. Κατά τη διάρκεια συζήτησης του νομοσχεδίου για τη μεταρρύθμιση του ενεργειακού τομέα, ο βουλευτής προχώρησε σε αυτή την ενέργεια, καθώς ήθελε με αυτό τον τρόπο να καταγγείλει τη λεηλασία, όπως λέει, στην οποία θεωρεί ότι οδηγούν οι προτεινόμενες αλλαγές.

β. **Κυριολεκτικά** ετρωγα τα νυχια μου σε ολη τη διαρκεια της ταινιας!

3.3. Το επίρρημα **πραγματικά**

Στα δεδομένα της παρούσας εργασίας παρατηρείται, επίσης, η συχνή χρήση του **πραγματικά** σε όλες τις δυνατές συντακτικές θέσεις: πριν ή μετά το ρήμα της ΡΠΛΕ ή στο τέλος της έκφρασης (13α-γ) (βλ. Παράρτημα, Πίνακας 2). Όμως, όπως και το **κυριολεκτικά**, φαίνεται να προτιμά τη θέση αμέσως μετά το ρήμα:

(13) α. Υπάρχει το άγχος φυσικά ως ένα βαθμό, γιατί θέλεις όλα να είναι τέλεια, όλα να κυλήσουν όπως πρέπει και να πάει αυτή η βραδιά όπως την ονειρεύεσαι, αλλά **πραγματικά** είμαστε σε αναμμένα κάρβουνα και το περιμένουμε πως και πως!

β. «Ήρθα για να ικανοποιήσω μια φαντασίωση, να περάσω μια ώρα με την Μπεκατώρου», είπε ο Βασίλης και η Μαρία Μπεκατώρου έμεινε **πραγματικά** “κόκαλο”.

γ. Μας ήρθε κεραμίδα στο κεφάλι **πραγματικά**

Σύμφωνα με τους Κλαίρη & Μπαμπινιώτη (2004: 891), το επίρρημα **πραγματικά** δηλώνει «τη στάση του ομιλητή απέναντι στο μήνυμα (τροπικότητα)» και ανήκει στα **προτασιακά επιρρήματα** (14), ενώ ο Μπαμπινιώτης (1998) κατατάσσει τα **πραγματικά** και **πράγματι** στα επιτατικά επιρρήματα:

(14) **Πραγματικά**, δεν έχω ξαναδεί τέτοια παράσταση.

Στα δεδομένα της εργασίας απαντούν και τα επιρρήματα *πράγματι*, *ειλικρινά* καθώς και η προθετική φράση *στ' αλήθεια*, τα οποία φαίνεται ότι επιτελούν την ίδια λειτουργία με το *πραγματικά* (15α-δ):

(15) α. *Θυμάμαι μια φορά, όταν δούλευα ως καθηγήτρια στη Σχολή Σταυράκου, που ένας σπουδαστής με συνεχάρη για κάτι (δεν έχει σημασία για τι) ταρακουνώντας με και αναφωνώντας «Μπράβο βρε θηρίο!»: έγινα **πράγματι** θηρίο*

β. *Έμεινα **ειλικρινά** άφωνος δοκιμάζοντας τα εξαιρετικά, κερένια και μελένια 2012 και 2008, τα οποία βρήκα συναρπαστικά ως κρασιά, αλλά και το 2005, που όχι μόνο δεν κατέρρευσε προϊόντος του χρόνου αλλά έστεκε ώριμο και μεστωμένο στο ποτήρι.*

γ. *Το συζητούσαν μπροστά μου, σαν να μην υπήρχα, σίγουροι ότι, χρησιμοποιώντας λατινικούς όρους, δεν θα καταλάβαινα, και έτσι απαλλάσσονταν από κάθε υποχρέωση να δώσουν την παραμικρή σημασία στο άτομό μου, ώσπου κάποια στιγμή βγήκα **στ' αλήθεια** εκτός εαυτού και τους φώναζα*

Για την επιτατική λειτουργία του *πραγματικά* στις ΡΠΛΕ κρίθηκε αναγκαία η μελέτη αγγλόφωνης βιβλιογραφίας για την αντίστοιχη λειτουργία του *really*, καθώς χρησιμοποιείται εξίσου εκτενώς στην Αγγλική. Έτσι, όπως προαναφέρθηκε, σύμφωνα με τον Israel (2002: 429) το *really* τονίζει την άμεση σχέση ανάμεσα στη πραγματικότητα και στον τρόπο με τον οποίο αυτή περιγράφεται – ο ομιλητής, δηλαδή, με τη χρήση του δεσμεύεται ως προς την αλήθεια των λεγομένων του (16), αλλά, παράλληλα, λειτουργεί και επιτατικά:

(16) *She really pulled the wool over our eyes.*

Η Bordet (2017: 7), μελετώντας τη χρήση των *very*, *really*, *so* και *totally*, ως επιτατικοποιητών (*intensifiers*) στα αγγλικά, υποστηρίζει ότι το *really* είναι το δεύτερο σε συχνότητα επίρρημα που χρησιμοποιείται ως επιτατικός δείκτης στα αμερικανικά αγγλικά (μετά το *very*) και επισημαίνει ότι η τόσο διαδεδομένη χρήση του οφείλεται στο ότι βρίσκεται σε διαδικασία γραμματικοποίησης. Αρχικά, το *really* αναφερόταν σε πραγματικά γεγονότα που γίνονται αντιληπτά στον εξωγλωσσικό κόσμο, στη συνέχεια εξελίχθηκε σε δείκτη που δήλωνε υψηλό βαθμό αλήθειας και κατ' επέκταση ειλικρίνειας και τελικά ανέπτυξε χρήσεις ανάλογες του *very*. Βέβαια,

σημασιολογικά το *really* διαθέτει μεγαλύτερη ισχύ ως επιτατικοποιητής από το *very* και δηλώνει την υπερβολή στην έκφραση των συναισθημάτων του ομιλητή (Bordet, 2017: 8). Έτσι, στην κλίμακα της επίτασης, το *really* τοποθετείται σε υψηλότερο σημείο από το *very* όχι όμως στο ανώτατο, καθώς αυτό δηλώνεται από το *totally*.

Από την άλλη, η Paradis (2003: 3) διακρίνει τρεις λειτουργίες του *really*:

(α) ως δείκτη επιστημικής τροπικότητας που επιβεβαιώνει την αλήθεια μιας πρότασης: *really, they are quite strange*

(β) ως δείκτη που δίνει έμφαση στην υποκειμενική κρίση σχετικά με τη σημαντικότητα της κατάστασης που δηλώνει η πρόταση: *I really appreciate your support*

(γ) ως ενισχυτή μιας διαβαθμίσιμης ιδιότητας: *they are really nice*

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνάς της (Paradis, 2003: 4), η συχνότερα απαντώμενη λειτουργία του *really* σε ανεπίσημες περιστάσεις επικοινωνίας μεταξύ των νέων είναι η (γ), ενώ η δεύτερη συχνότερη είναι η (β).

Ειδικότερα, η χρήση του *really* ως επιβεβαιωτικού της αλήθειας (truth attesting) συνίσταται στο να οδηγήσει τον δέκτη να εκλάβει τη δήλωση του συνομιλητή του ως πραγματική, ενώ σε πολλές περιπτώσεις, επίσης, τείνει να προϋποθέτει αντίθετα συμφοραζόμενα, δηλαδή είναι δυνατόν να υπονοείται το εξής: ‘σε αντίθεση με ό,τι πιστεύεις...’. Η προϋπόθεση αυτή υπονοείται συνήθως όταν το *really* βρίσκεται στη μεσαία θέση, μεταξύ υποκειμένου και ρήματος (17) (Paradis, 2003: 5):

(17) *Sue and Bill really bought the farmhouse they had been dreaming of*

Η δεύτερη λειτουργία του *really* ως εμφατικού (emphasizing really) εντοπίζεται στη συνεμφάνισή του με καταστασιακά ρήματα που δηλώνουν στάση/συμπεριφορά. Σε αυτή την περίπτωση έχει υποστεί σημασιολογικό αποχρωματισμό²⁵ (semantic bleaching) – σε αντίθεση με το *attesting really* που δηλώνει την έννοια REALITY – γεγονός που οφείλεται στη διαδικασία της υποκειμενικοποίησης (subjectification) (18α-γ) (Paradis, 2003: 6):

(18) α. *it really really does annoy me*

²⁵ Υιοθετείται η απόδοση του όρου από τη Ζάγουρα (2019).

β. *I really hate her*

γ. *It really hurts*

Επίσης, η Paradis (2003: 7) επισημαίνει ότι το εμφατικό *really* συνδέεται με επιθετικά κατηγορήματα, στα οποία τα επίθετα είναι είτε μη διαβαθμίσιμα (19α) είτε δηλώνουν το ανώτατο σημείο μιας κλίμακας (19β). Τέτοιου είδους επίθετα μπορούν να συνδυαστούν και με τροποποιητές ολότητας, όπως το *completely* και το *totally*, χωρίς να επιφέρουν σημαντική σημασιολογική αλλαγή στα εκφωνήματα:

(19) α. *I always get really paranoid with people I get off with*

β. *It's really appalling*

Η τρίτη λειτουργία του *really* ως ενισχυτή μιας διαβαθμίσιμης ιδιότητας (degree reinforcing) συνδέεται κυρίως με διαβαθμίσιμα επίθετα (20α) αλλά και με ρήματα που επιδέχονται διαβάθμιση (20β) (Paradis, 2003: 7-8):

(20) α. *Hugh is apparently really rude about everyone especially when he gets drunk*

β. *They really enjoyed the party*

Στα δεδομένα της παρούσας εργασίας οι λειτουργίες του *πραγματικά* θα μπορούσαν να είναι δύο: (α) ως επιβεβαιωτικού της αλήθειας (Israel, 2002: 429, Paradis, 2003: 5) και (β) ως δείκτη έμφασης (Paradis, 2003: 7) ή υπερβολής στην έκφραση των συναισθημάτων του ομιλητή (Bordet, 2017: 8). Όπως και στην περίπτωση του *κυριολεκτικά*, είναι δύσκολο να διαχωριστούν οι δύο αυτές λειτουργίες και θα μπορούσαν να συνυπάρχουν στα συγκεκριμένα παραδείγματα (21α-ε):

(21) α. *Και **πραγματικά** τα πηρα στο κρανίο γιατι δεν μου αρεσουν τα κόλπα των εταιριων για να σου αυξανουν το πάγιο...*

β. *Δηλαδή **πραγματικά** θα βγω από τα ρούχα μου. Ότι ο υδραυλικός δηλώνει 300 ευρώ το χρόνο.*

γ. *Ένιωσα απίστευτα υπερήφανος με αυτή τη νίκη αν και **πραγματικά** καθόμουν σε αναμμένα κάρβουνα μέχρι το τελευταίο δευτερόλεπτο καθώς δεν είχα ξανάκανε κάτι παρόμοιο (να αποχωρησω από το γήπεδο) και ζήλευα σα τρελός*

δ. Βέβαια υπάρχουν φορές που χάνει την υπομονή της και τότε γίνεται **πραγματικά** πυρ και μανία.

ε. Όμως εκείνοι που **πραγματικά** βρίσκονται σε «αναμμένα κάρβουνα», είναι οι οπαδοί της Ένωσης που βρίσκονται εκτός Αθηνών

Στα παραπάνω παραδείγματα το **πραγματικά** θα μπορούσε να επιτελεί ταυτόχρονα και τις δύο λειτουργίες: ο ομιλητής δεσμεύεται ως προς την αλήθεια των λεγομένων του (έχει όντως εξοργιστεί / είχε όντως πολύ μεγάλη αγωνία) και συγχρόνως θέλει να δώσει έμφαση στο συναίσθημα που δηλώνεται με τη ΡΠΛΕ. Σε κάθε περίπτωση, προκειμένου να εξαχθούν ασφαλέστερα συμπεράσματα σχετικά με τη/τις λειτουργία/ες του επιρρήματος **πραγματικά**, θα ήταν σκόπιμο να πραγματοποιηθεί έρευνα στην οποία θα συμμετείχε ένας αρκετά ικανός αριθμός φυσικών ομιλητών της Νέας Ελληνικής.

3.4. Το επίρρημα *λίγο*

Όπως καταδεικνύεται από τα δεδομένα της εργασίας, η πλειονότητα των ΡΠΛΕ επιδέχονται τροποποίηση και με το ποσοτικό επίρρημα *λίγο* (βλ. Παράρτημα, Πίνακας 3). Οι Κλαίρης & Μπαμπινιώτης (2004: 849-850) κατατάσσουν το *λίγο* στους προσδιορισμούς του ποσού, αλλά επίσης επισημαίνουν ότι το *λίγο* μπορεί να χρησιμοποιηθεί και ως ένας μηχανισμός μετριασμού για λόγους ευγένειας, όταν, για παράδειγμα, ο ομιλητής χρειάζεται να διακόψει μια συζήτηση (22):

(22) *πάω λίγο στην κουζίνα γιατί θα κόψει η μπεσαμέλ*

Αντίστοιχα, ο Canakis (2012: 177, 2015: 51 με αναφορά στο Sifianou, 1992) επισημαίνει ότι το *λίγο* πέρα από την ποσοδεικτική λειτουργία έχει και άλλες ιδιωματικές λειτουργίες, όπως αυτήν του δείκτη θετικής ευγένειας (positive politeness marker), προκειμένου να ελαχιστοποιήσει την αίσθηση επιβολής που μπορεί να εγείρει ένα αίτημα, όπως στο (23):

(23) *μου πιάνεις λίγο το στυλό; / μου πιάνεις το στυλό λίγο;*

Σε τέτοια εκφωνήματα το *λίγο* χρησιμοποιείται εναλλακτικά αντί του πιο επίσημου ‘παρακαλώ’ και παρουσιάζει μάλιστα την ίδια συντακτική ευελιξία με το εν λόγω ρήμα. Σύμφωνα με τον Canakis (2012: 178, 2015: 51), σε αυτή την περίπτωση το *λίγο* έχει χάσει την αρχική λεξική σημασία του και έχει μετατραπεί με τη διαδικασία της γραμματικοποίησης σε έναν δείκτη υποκορισμού της ρηματικής έννοιας (verbal diminutivization) που δηλώνει συναίσθημα.

Ωστόσο, υπάρχουν περιπτώσεις στις οποίες το *λίγο* προκαλεί αμφισημία, καθώς θα μπορούσε να εκληφθεί είτε ως ένας γραμματικοποιημένος επισχετικός συνομιλιακός δείκτης²⁶ (hedge) – με λειτουργία όπως αυτήν στο παραπάνω παράδειγμα – είτε ως ένας επιρρηματικός ποσοδείκτης (24) (Canakis, 2012: 178, 2015: 52):

(24) *ανοίγεις λίγο την πόρτα; / ανοίγεις την πόρτα λίγο;*

Το παραπάνω εκφώνημα μπορεί είτε απλώς να ζητά ευγενικά από κάποιον να ανοίξει την πόρτα είτε να ανοίξει την πόρτα λίγο, δηλαδή όχι πολύ.

Άλλη περίπτωση αμφισημίας του *λίγο* εντοπίζεται σε δομές οι οποίες λειτουργούν κυρίως ως δηλώσεις και στις οποίες το *λίγο* δεν παρουσιάζει ευελιξία ως προς τη θέση του (25α-β):

(25) α. *δουλεύω λίγο*

β. *διαβάζω λίγο*

Ο εμφατικός τονισμός παίζει καθοριστικό ρόλο στην άρση της αμφισημίας: όταν προφέρεται τονισμένο το *λίγο*, τότε λειτουργεί ως ποσοδείκτης, ενώ όταν προφέρεται τονισμένο το ρήμα λειτουργεί ως υποκοριστής του ρήματος (verbal diminutivizer) με παρόμοια αλλά διακριτή λειτουργία από αυτήν του προθήματος *ψιλο-*, όπως στα ρήματα *ψιλοδουλεύω*, *ψιλοδιαβάζω* (Canakis, 2012: 178, 2015: 55).

Οι Κλαίρης & Μπαμπινιώτης (2004: 713) συγκαταλέγουν το πρόθημα *ψιλο-* (μαζί με τα *μισο-*, *κουτσο-*, *ψευτο-*) ανάμεσα στους μηχανισμούς οι οποίοι χρησιμοποιούνται στον κοινό προφορικό λόγο με τη σημασία του υποκορισμού της έννοιας του ρήματος (π.χ. *ψιλο-γκρινιάζω*, *μισο-κοιμάμαι*, *κουτσο-γράφω*, *ψευτο-*

²⁶ Ο όρος *hedge* αποδίδεται ως *επισχετικός συνομιλιακός δείκτης* από τη Γαβριηλίδου (2013: 139).

συγυρίζω). Ωστόσο, ο Xydopoulos (2009: 397) επισημαίνει ότι το *ψιλο-* δεν είναι ένα μόρφημα που δηλώνει αποκλειστικά υποκορισμό αλλά ένας δείκτης με πραγματολογικές λειτουργίες σε μια μη τυπική επικοινωνιακή περίσταση με στόχο τον μετριασμό αρνητικών σημασιολογικών συνυποδηλώσεων. Αντίστοιχα, η Σαββίδου (2012: 1091) αναφέρει ότι το *ψιλο-* μπορεί να «μετριάξει το σημασιολογικό περιεχόμενο της βάσης» και να έχει μετριαστική περιγραφική σημασία, η οποία δηλώνει τον μικρό βαθμό ή τη χαμηλή ένταση σε λέξεις όπως *ψιλόβροχο*, *ψιλοτραγουδώντας* αλλά και μετριαστική πραγματολογική λειτουργία, όπως στα *ψιλοβαριέμαι*, *ψιλοερωτευμένος*, *ψιλογαϊδούρι*, *ψιλοκουλό* στα οποία με τη χρήση του «ο ομιλητής αποφεύγει να πει ψέματα με το να μετριάσει την αλήθεια». Στο ίδιο πλαίσιο, η Ευθυμίου (2015: 217, 2017: 228-229), η οποία μελετά τα φαινόμενα του υποκορισμού στα επίθετα (*ακριβούτσικος*) και του μετριασμού στα ρήματα (*ψιλοκοιμάμαι*, *ψιλοβαριέμαι*) της Νέας Ελληνικής, διαπιστώνει ότι, εκτός από το ότι το μεν πρώτο δηλώνει τη σμίκρυνση (δείκτης μεγέθους) το δε δεύτερο τον μετριασμό (δείκτης βαθμού ή έντασης), και τα δύο φαινόμενα επιτελούν, επίσης, συναισθηματικές, αξιολογικές ή πραγματολογικές λειτουργίες ή χρησιμοποιούνται ως μέσο «μείωσης της προσλεκτικής ισχύος του εκφωνήματος (π.χ. ελαχιστοποίηση αγενών απόψεων, μείωση αυτοπροβολής, αποφυγή διαφωνίας κτλ.)». Βέβαια, οι δύο αυτές λειτουργίες, η δηλωτική και συνυποδηλωτική, μπορεί να συνυπάρχουν και δεν είναι εύκολο να διακριθούν ενώ, παράλληλα, σημαντικό ρόλο παίζουν τα συμφραζόμενα και ο ομιλητής (Ευθυμίου, 2015: 217, 2017: 235).

Στα δεδομένα της παρούσας εργασίας η παρουσία του *λίγο* αλλά και του *λιγάκι* είναι αρκετά συχνή στις ΡΠΛΕ που μελετήθηκαν (26α-δ). Επιπλέον, υπάρχουν παραδείγματα και με τη λόγια δομή *ολίγον (τι)* για την οποία θα γίνει λόγος στην υποενότητα 5.3.4:

(26) α. *Ναι είμαι λιγάκι τσιμπημένος*

β. *Είμαι Λέων και...χμ, να, πονάει λίγο το δοντάκι μου για μια Τοξοτίνα.*

γ. *Η αλήθεια είναι ότι χθες, προχθές όταν είδα το τρέιλερ του Γρηγόρη να παίζει, μου κόπηκαν λίγο τα ήπατα και λέω έχει γούστο τώρα.*

δ. *Η αυχενικούλα μου βγήκε λίγο τσιμπημένη κι είμαι λιγάκι σε αναμμένα κάρβουνα και περιμένω rapp-a.*

Το πιθανότερο είναι ότι η λειτουργία του *λίγο* στα παραπάνω παραδείγματα ανταποκρίνεται σε αυτήν του υποκοριστή της έννοιας του ρήματος (verbal diminutivizer) (Canakis, 2012, 2015) και είναι παρόμοια με τη μετριαστική πραγματολογική λειτουργία του μορφήματος *ψιλο-* (Σαββίδου, 2012, Ευθυμίου, 2017), χωρίς, όμως, να αποκλείεται και η ποσοδεικτική λειτουργία.

Με αφορμή την άποψη του Canakis (2012, 2015) αναζητήθηκε το αν ΡΠΛΕ που τροποποιούνται με το *λίγο* εμφανίζουν παραδείγματα και με το μόρφημα *ψιλο-* στο ρήμα της έκφρασης και προέκυψαν τα παρακάτω δεδομένα (27α-δ). Το γεγονός αυτό επιβεβαιώνει ότι – τουλάχιστον σε συγκεκριμένα συμφραζόμενα και για ορισμένους ομιλητές – η λειτουργία του *λίγο* είναι αντίστοιχη με του *ψιλο-*.

(27) α. Όταν διάβασα ότι δεν είναι πλέον εν ζωή, *έμεινα λίγο κάγκελο...*

Ψιλοέμεινα κάγκελο και έφυγα με το Johnnie μου λίγα λεπτά αργότερα!

β. "Είμαι η κολλητή της Κατερίνας," *έμεινα λίγο παγωτό*, πως με βρήκε αυτή;

Όπως θα δείτε ψιλοέμεινε παγωτό

γ. Ο Αλέξης λοιπόν βρισκόταν στο βήμα της συνέντευξης μαζί με τον πρόεδρο της Ουκρανίας, όταν ξαφνικά αποφάσισε να την κάνει. Ο Πορόσενκο *έμεινε λίγο μαλάκας*

ΚΑΛΑ ΜΙΛΑΜΕ Η ΕΡΩΤΗΣΗ ΑΥΤΗ ΗΤΑΝ ΓΙΑ ΤΡΕΛΑ ΓΕΛΙΑ Η ΙΣΩΣ ΚΑΙ ΓΙΑ ΚΛΑΜΑΤΑ (ΓΙΑ ΤΟ ΣΗΜΕΙΟ ΣΤΟ ΟΠΟΙΟ ΕΧΟΥΜΕ ΦΤΑΣΕΙ), ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΨΙΛΟΕΜΕΙΝΕ ΜΑΛΑΚΑΣ Ο ΡΟΥΣΟΠΟΥΛΟΣ ΕΚΕΙΝΗ ΤΗ ΣΤΙΓΜΗ ΑΝ ΚΑΙ ΔΕ ΝΟΜΙΖΩ ΜΕΤΑ ΑΠΟ ΑΥΤΟ ΝΑ ΣΥΓΚΙΝΗΘΕΙ ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ ΚΑΙ ΝΑ ΠΟΥΛΗΣΕΙ ΤΗΝ 500.000.000(ΦΑΝΤΑΖΟΜΑΙ) ΒΙΛΑ ΤΟΥ ΑΠΟ ΤΙΣ ΑΠΕΡΙΓΡΑΠΤΕΣ ΕΝΟΧΕΣ ΤΟΥ ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΣΤΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΛΑΟ.

Ολοκληρώνοντας την ανάλυση για το επίρρημα *λίγο*, ο Canakis (2012: 180) υποστηρίζει ότι οι λειτουργίες του ως δείκτη ευγένειας και υποκορισμού της ρηματικής έννοιας, οι οποίες συνιστούν αποτέλεσμα γραμματικοποίησης, θα μπορούσαν να επεκταθούν και σε αυτήν της αποδυνάμωσης της προσλεκτικής ισχύος των ρημάτων (βλ. και Ευθυμίου 2015, 2017). Αυτό οφείλεται από τη μία στο ότι στη Νέα Ελληνική τα ρήματα δεν διαθέτουν μορφολογικούς μηχανισμούς υποκορισμού (diminutive morphology) και από την άλλη στο ότι το *λίγο* ουσιαστικά αποτελεί ένα είδος μετωνυμίας για το φαινόμενο του υποκορισμού (a metonymy for diminution).

Γεγονός, πάντως, είναι ότι οι συγκεκριμένες λειτουργίες του *λίγο*, οι οποίες απαντούν στον καθημερινό, ανεπίσημο λόγο, εκφράζουν το συναίσθημα και τη στάση του ομιλητή απέναντι στο εκφώνημά του, κάτι που αποδεικνύει ότι είναι αποτελέσματα υποκειμενικοποίησης (subjectification) (Canakis, 2012: 180, 184).

Κεφάλαιο 4: ΤΟ ΑΡΘΡΟ (ΟΡΙΣΤΙΚΟ ΚΑΙ ΑΟΡΙΣΤΟ) ΚΑΙ Ο ΕΠΙΤΑΤΙΚΟΣ *και*

Σε αυτό το κεφάλαιο παρουσιάζεται η εμφατική/επιτατική λειτουργία του οριστικού άρθρου (4.1), σχολιάζεται η διττή – επιτατική και μετριαστική – λειτουργία του *ένας, μία, ένα* (4.2) και αναλύεται ο επιτατικός *και* (4.3).

4.1. Το οριστικό άρθρο *ο, η, το*

Στα δεδομένα της παρούσας εργασίας (βλ. Παράρτημα, Πίνακας 4) καταγράφονται παραδείγματα χρήσης του οριστικού άρθρου, το οποίο, σύμφωνα με σχετική βιβλιογραφία, ανάμεσα στις πολλαπλές λειτουργίες του, επιτελεί και αυτήν της απόδοσης έμφασης. Συγκεκριμένα, οι Κλαίρης & Μπαμπινιώτης (2004: 136) αναφέρουν ότι η συγκεκριμένη χρήση του οριστικού άρθρου συνηθίζεται στον προφορικό λόγο και «αν προφερθεί τονισμένο, εξαιρεί εμφατικά ως κατεξοχόν υπερέχον (θετικά ή αρνητικά) ό,τι δηλώνει το προσδιοριζόμενο όνομα» (28α-β):

(28) α. *Το ποδόσφαιρο είναι **ΤΟ** άθλημα.*

β. *Η Ελένη είναι **Η** καθηγήτρια, ε;*

Επίσης, η Apostolou-Panara (1994: 397-398), μελετώντας την εμφάνιση του οριστικού άρθρου στον ανεπίσημο, προφορικό λόγο, διαπιστώνει ότι η χρήση του έχει επεκταθεί – από τα τέλη της δεκαετίας του 1970 ή τις αρχές του 1980 – και σε αυτήν της δήλωσης έμφασης σε συνδυασμό με επιτονισμό (intonation). Η λειτουργία του αυτή εμφανίζεται κατά βάση στον λόγο των νέων και ίσως αποτελεί επιρροή της Αγγλικής (Apostolou-Panara, 1994: 397) (29α-β):

(29) α. *Σου μιλάω για **ΤΟ** σώσε*

‘I mean an absolute confusion / ‘I mean **THE** confusion’

β. *Ε, λοιπόν αυτοί οι άνθρωποι διαθέτουν **ΤΗΝ** υπομονή*

‘Well, these people must be very patient, indeed!’

Η απόδοση των παραπάνω παραδειγμάτων στην Αγγλική από την Apostolou-Panara (1994) καταδεικνύει ότι σε αυτές τις περιπτώσεις το οριστικό άρθρο λειτουργεί ουσιαστικά επιτατικά: στο (29α) αποδίδεται με το εγγενώς επιτατικό επίθετο ‘absolute’ και στο (29β) με δύο επιρρήματα: το ποσοτικό ‘very’, που λειτουργεί ως ενισχυτής (αυξάνει, δηλαδή, τον βαθμό μιας ιδιότητας) και το τροπικό ‘indeed’, του οποίου η επιτατική λειτουργία στο συγκεκριμένο παράδειγμα θα μπορούσε να θεωρηθεί ανάλογη με του *really*.

Την επιτατική λειτουργία του οριστικού άρθρου στον λόγο των νεότερων ομιλητών, την οποία μάλιστα αποδίδει στο φαινόμενο της γραμματικοποίησης, επισημαίνει και η Σαλτίδου (2018) μελετώντας τη γλώσσα των νέων ως υφολογικό πόρο για όλες τις ηλικίες σε ελληνικές τηλεοπτικές σειρές (30α-β):

(30) α. **Ο** χαμός

β. Μιλάμε για **ΤΗΝ** έκρηξη αδρεναλίνης

Τέλος, ο Τσιακμάκης (2017: 44), αναλύοντας τις χρήσεις του οριστικού άρθρου, αναφέρει και αυτήν σε δομές, στις οποίες «[το άρθρο] τονίζεται emphaticά για να μεταδώσει την πρόσθετη πληροφορία ότι ο ομιλητής θέλει να κάνει αναφορά στο καταλληλότερο δώρο που θα μπορούσε να βρει [...] και στην πιο ποθητή γυναίκα» (31 α-β):

(31) α. Βρήκα **ΤΟ** δώρο για την αδερφή σου.

β. Δεν είναι απλά μια γυναίκα. Είναι **Η** γυναίκα.

Μάλιστα, οι παραπάνω δομές, (31α) και (31β), οι οποίες είναι «emphaticές οριστικές δομές», θα μπορούσαν να θεωρηθούν «κρυπτοϋπερθετικές», καθώς αυτοί οι δύο τύποι δομών παρουσιάζουν αναλογίες ως προς την ερμηνεία τους (Τσιακμάκης, 2017: 44).

Τα παρακάτω παραδείγματα από την παρούσα εργασία (32α-δ) επιβεβαιώνουν την επιτατική/emphaticή λειτουργία του οριστικού άρθρου, όπως παρουσιάζεται στην προαναφερθείσα βιβλιογραφία. Συγκεκριμένα, η παρουσία του συνοδευόμενη από emphaticό τονισμό δηλώνει τον ύψιστο βαθμό της έκπληξης που βιώνει το υποκείμενο:

(32) α. Προχθές, στο πρώτο υπερηχογράφημα, μας ήρθε ο ταμπλάς. Δίδυμη κήση!

β. Ανοιξα τον Economist και μου ήρθε ο νταμπλάς...

γ. Έπειτα λοιπόν από έναν μήνα, κατά τον οποίο όλα κυλούσαν «ζάχαρη», ένα καταραμένο Σάββατο έπαθα τον ντουβρουτζά: «Τι θα κάνουμε απόψε;», ρώτησα για να λάβω την απάντηση: «Θα σου πω σε λίγο». Ένα πράγμα θα σου πω και βάλτο καλά στο νου σου: Όσο έλαβες εσύ απάντηση για τα σχέδια του Σαββατόβραδου, άλλο τόσο έλαβα κι εγώ!

δ. Και μας έρχεται η κεραμίδα στο κεφάλι..... ολιγοασθενοσπερμία και πρέπει να επαναλάβουμε σε τρεις μήνες για επιβεβαίωση μήπως και είναι παροδικό.

Μάλιστα, βρέθηκαν και δύο παραδείγματα στα οποία οι συντάκτες έγραψαν το άρθρο με κεφαλαία, προκειμένου να καταστήσουν σαφή στον αναγνώστη την επιτατική/εμφατική λειτουργία του (33α-β):

(33) α. Ενδεχεται να εντυπωσιασθηκα πολυ περισσοτερο κι απ' ολους οσους την προτεινουν ανα καιρους, επαθα **ΤΟ** σοκ. Τετοιες ταινιες με κανουν να χαιρομαι, εστω και για λιγο, που εκατσε να βρεθω στη γη.

β. Και έφτασαν τα προϊόντα και έπαθα **ΤΟ ΣΟΚ!**

4.2. Το αόριστο άρθρο ένας, μια, ένα

Σε αρκετά από τα παραδείγματα της εργασίας παρατηρείται η χρήση του αόριστου άρθρου ένας, μια, ένα, το οποίο σύμφωνα με τη βιβλιογραφία λειτουργεί και επιτατικά (βλ. Παράρτημα, Πίνακας 4). Ειδικότερα, στον Τζάρτζανο (1946: 179) επισημαίνεται η επιτατική λειτουργία του, «σε προτάσεις που εκφέρονται με τόνο κάπως επιφωνηματικό» και προσδιορίζει ουσιαστικά που επιδέχονται κάποιου είδους διάβαθμιση (34):

(34) Μα μ' έπιασε ένας θυμός! Αν ήμουν άντρας θα τη σκότωνα.

Επίσης, οι Holton, Mackridge και Φιλιππάκη-Warburton (2000: 278) αναφέρουν ότι η χρήση του αόριστου άρθρου σχετίζεται με την επιθυμία του ομιλητή να τονίσει μια «εξαιρετικά έντονη ιδιότητα του δηλούμενου στοιχείου» (35α-β):

(35) α. Έχω μια πείνα...

β. Έριχνε μια βροχή...

Στο ίδιο πλαίσιο κινείται και ο Mackridge (1999: 298), ο οποίος υποστηρίζει ότι «χρησιμοποιείται για να τονίσει τον ιδιαίτερο χαρακτήρα, καλό ή κακό, του αντικειμένου αναφοράς», ενώ τονίζει ότι η συγκεκριμένη χρήση αποτελεί χαρακτηριστικό κυρίως του προφορικού λόγου και της λογοτεχνίας (36):

(36) *μια ολόκληρη Ιταλία δεν μπόρεσε να μας νικήσει*

Οι Κλαίρης & Μπαμπινιώτης (2004: 204) εστιάζονται στην ολοένα αυξανόμενη χρήση του αόριστου άρθρου στο κατηγορούμενο, προκειμένου ο ομιλητής να «δώσει ιδιαίτερη έμφαση στην ιδιότητα, χρησιμοποιώντας συγχρόνως και τον επιτονισμό» (37):

(37) *Εγώ πάντως σ' το λέω: ο Νίκος είναι ένας πολύ μεγάλος απατεώνας.*

Τέλος, η επιτακτική λειτουργία του αόριστου άρθρου εντοπίζεται και κατά τη χρήση του σε ΡΠΛΕ (Χιώτη, 2010: 82) (38):

(38) *άνοιξε ένα στόμα, έβγαλε μια γλώσσα*

Τα παραπάνω ισχύουν, βέβαια, σε περιπτώσεις που το αόριστο άρθρο προφέρεται με emphatic τονισμό, καθώς υπάρχουν και περιπτώσεις, κατά τις οποίες λειτουργεί ως δείκτης μετριασμού (Σαββίδου, 2012: 1092) (39):

(39) *... και σ' αυτό έχει ένα ψιλοδίκιο η Δήμητρα. Έχει ένα δίκιο.*

Στο παράδειγμα (39) η μετριαστική λειτουργία του αόριστου άρθρου υπαγορεύεται και από το προσδιοριζόμενο ουσιαστικό *φιλοδίκιο*, στο οποίο το μόρφημα *φιλο-* έχει μετριαστική πραγματολογική λειτουργία, όπως αναφέρθηκε παραπάνω (3.4).

Σε κάθε περίπτωση, καθοριστικό ρόλο για την επιτακτική ή μετριαστική λειτουργία του αόριστου άρθρου παίζει η παρουσία ή απουσία εμφατικού τονισμού σε αυτό, κάτι που δεν είναι πάντα εφικτό να γίνει αντιληπτό σε κείμενα γραπτού λόγου, ακόμα κι αν διαθέτουν έντονα στοιχεία προφορικότητας, όπως αυτά που αναλύονται στην παρούσα εργασία (40):

(40) α. *Όταν, λοιπόν, ο καλύτερός μου φίλος, εκ Λονδίνου ορμώμενος, μου ανακοίνωσε ότι θα έρθει για πρωτομαγιά στην Αθήνα και «εννοείται ότι θα μείνω σπίτι σου» ήταν τα πρώτα λόγια που μου είπε, με έκοψε ένας κρύος ιδρώτας και με έπιασε μία ταραχή, διότι το μελλοντικό *guest room* λειτουργεί προς το παρόν σαν το δωμάτιο που φιλοξενεί τη σιδερώστρα και τα άπλυτα.*

β. *Πήγαμε χθες στο Λούνα Παρκ και μου ήρθε **μια** κεραμίδα με τις τιμές.*

γ. *Έπαθα **ένα** σοκ στην αρχή, όταν ανακάλυψα ότι είμαι έγκυος. Είναι πολύ λογικό!*

Στα παραπάνω παραδείγματα η λειτουργία του αόριστου άρθρου είναι αμφίσημη, καθώς δεν είναι δυνατόν να αποσαφηνιστεί ποιον όρο συνοδεύει ο εμφατικός τονισμός. Εάν, δηλαδή, είναι στο ρήμα, τότε το αόριστο άρθρο λειτουργεί μετριαστικά, ενώ αν είναι στο άρθρο, αυτό λειτουργεί επιτακτικά.

Στα παραδείγματα (41α-β), όμως, είναι περισσότερο σαφές ότι το αόριστο άρθρο λειτουργεί επιτακτικά, ίσως επειδή συνοδεύεται από αποτελεσματική πρόταση που εισάγεται με τον σύνδεσμο *που*:

(41) α. *Χτες έπαθα **ένα** σοκ, που αν ήταν στη θέση μου η Αχάραπη θα έμενε σίγουρα στον τόπο.*

β. *Όσο για την πρόταση γάμου ανέφερε πως αν και ήταν προετοιμασμένη, έπαθε **ένα** σοκ... που δεν απάντησε ποτέ.*

Θα μπορούσε, επίσης, να υποστηριχθεί ότι το *ένας* στην προκειμένη περίπτωση ισοδυναμεί με τη δεικτική αντωνυμία *τέτοιος*, η οποία εμφανίζεται σε αντίστοιχες δομές (42). Στο παρακάτω παράδειγμα (42) το δεικτικό *τέτοια*

υποδηλώνει την ένταση και το μέγεθος της έκρηξης, που είχε ως αποτέλεσμα μεγάλη καταστροφή. Αντίστοιχα, και στο παράδειγμα (43), το ένα τονίζει την ένταση της έκπληξης και θα μπορούσε να αντικατασταθεί με το *τέτοιο*:

(42) *Η δύναμη της έκρηξης ήταν τέτοια που έσπασαν όλα τα τζάμια σε ακτίνα ενός χιλιομέτρου.* (Holton κ.ά. 2000: 320)

(43) *Χτες έπαθα ένα/τέτοιο σοκ, που αν ήταν στη θέση μου η Αχάραπη θα έμενε σίγουρα στον τόπο.*

Οι Κλαίρης & Μπαμπινιώτης (2004: 840) αναφέρουν ότι «όταν σε μια αιτιακή σχέση θέλουμε να δηλώσουμε τις συνέπειες ή τα αποτελέσματα ενός γεγονότος με υπόταξη» χρησιμοποιείται μεταξύ άλλων και ο σύνδεσμος *που*. Η δευτερεύουσα αποτελεσματική πρόταση τονίζει τις συνέπειες που προκαλούν τα ποσοτικά και ποιοτικά χαρακτηριστικά του γεγονότος που δηλώνεται στην κύρια πρόταση «και τα οποία λειτουργούν σιωπηρά ως αιτία», για αυτό τον λόγο στην κύρια πρόταση υπάρχουν συνήθως οι αντωνυμίες *τέτοιος* ή *τόσος*, το επίρρημα *τόσο* ή εκφράσεις όπως *σε βαθμό που* (Κλαίρης & Μπαμπινιώτης, 2004: 840). Στα δεδομένα της παρούσας εργασίας απαντούν και τέτοιου είδους δομές (44α-β), στις οποίες θα μπορούσε να υποστηριχθεί ότι η αντωνυμία *τέτοιος* ουσιαστικά λειτουργεί επιτακτικά:

(44) α. *Απόλυτα παραπλανητικό για τους γύρω σου αυτό, γιατί θα ανακαλύψουν πως όταν πάνε να σε καταπιέσουν, να σου την πουν ή να σου φορτώσουν ευθύνες γίνεσαι τέτοιο θηρίο ανήμερο που καλά θα κάνουν να ψάξουν σπηλιά να κρυφτούν.*

β. *Εχω παρει τέτοιες αναποδες που θελω να κοψω τη συνδεση και φυσικα δε προκειται να πληρωσω τιποτα.*

Βέβαια, απαντούν και παραδείγματα στα οποία η αντωνυμία *τέτοιος* δεν ακολουθείται από αποτελεσματική πρόταση. Ωστόσο, το αποτέλεσμα της έντασης του γεγονότος που εκφράζει η ΡΠΛΕ (δυσάρεστη έκπληξη) και το οποίο ενισχύεται με τη χρήση της αντωνυμίας δηλώνεται με τη μετοχή *σαστισμένη* στο (45α) και με την πρόταση *Δε νομίζω [να βγω]* στο (45β):

(45) α. *Η δημοτική μας αρχή τις πρώτες μέρες φάνηκε σαστισμένη. Δεν είναι και μικρό πράγμα να σουρθεί τέτοιος κεραυνός κατακέφαλα.*

β. *That bgeis avrio meta tous vathmous?*

*Δεν νομιζώ με **τέτοιο** εγκεφαλικό που θα παθουν οι γονείς μου*

Οι περιπτώσεις των *ένας... που και τέτοιος... που* δείχνουν ότι στη γλώσσα πέραν των λέξεων απαντώνται και ασυνεχείς δομές που, μεταξύ άλλων, επιτείνουν την ένταση του συναισθήματος που δηλώνουν ρηματικές ΠΛΕ. Οι δομές αυτές, όμως, δεν περιλαμβάνονται στα ζητούμενα της παρούσας εργασίας, η οποία καταγράφει μόνο λέξεις/συνεχείς δομές που λειτουργούν επιτακτικά ή μετριαστικά.

4.3. Ο επιτακτικός και

Υπάρχει γενική συμφωνία στη σχετική βιβλιογραφία ότι ο σύνδεσμος *και* επιτελεί πολλαπλές λειτουργίες, οι οποίες έχουν κωδικοποιηθεί στις γραμματικές και σε μελέτες για την ελληνική γλώσσα. Η πρώτη, βέβαια, συστηματική σημασιολογική ανάλυση των χρήσεων του *και* πραγματοποιείται από τον Canakis (1996) (Κωστόπουλος, 2019: 24-25). Ανάμεσα, λοιπόν, στις λειτουργίες του *και* που έχουν επισημανθεί περιλαμβάνεται και η επιτακτική/εμφατική.

Αρχικά, ο Τζάρτζανος (1953: 15-33) μελετώντας τις χρήσεις του *και* ως συμπλεκτικού συνδέσμου αναφέρει ότι στην επιδοτική σύνδεση προτάσεων, το *και* καθιστά την επίδοση εντονότερη, όταν προστεθεί στο *ούτε* (ή το *μήτε*) (46):

(46) *Δεν έλαβα μέρος εις την συζήτησιν και ούτε άκουα.*

Παράλληλα, συγκαταλέγοντας τον *και* στα μόρια της Νέας Ελληνικής, ο Τζάρτζανος (1953: 160) επισημαίνει ότι η αρχική του σημασία ήταν 'επίσης, προσέτι' και από αυτήν προήλθαν και άλλες, όπως η «επιδοτική» στο παράδειγμα (47):

(47) *Για σένα και τη ζωή μου.*

Επίσης, υποστηρίζει ότι ο *και* ενισχύει την έννοια μιας αντωνυμίας, ενός επιθέτου ή ενός επιρρήματος (48):

(48) *Δεν ήμαστε δα και πολλοί.*

Οι Κλαίρης & Μπαμπινιώτης (2004: 991), επίσης, σημειώνουν ότι ορισμένοι συμπλεκτικοί σύνδεσμοι λειτουργούν επιτακτικά (49α-β):

(49) α. *Δεν μπορεί να προσποιηθεί ούτε για το συμφέρον του.*

β. *Και στην περίπτωση που με πιάσουν, δεν πρόκειται να τους πω τίποτε.*

Από την άλλη, ο Mackridge (1999: 343) ανάμεσα στις λειτουργίες του *και* συγκαταλέγει και αυτήν ως «μορίου εστίασης», όταν, για παράδειγμα, επαναλαμβάνεται (*και... και*) (50):

(50) *και υπάρχει παθητική φωνή και είναι διαφορετική από την ενεργητική* (δηλ. «όχι μόνο υπάρχει αλλά είναι και διαφορετική»)

Στο τελευταίο παράδειγμα (50) ο *και* δίνει έμφαση στη φράση που έπεται του δεύτερου *και*. Σε αυτή την περίπτωση ο Mackridge (1999: 343) διευκρινίζει ότι «ο σύνδεσμος στον προφορικό λόγο συνήθως τονίζεται».

Επίσης, ο *και* λειτουργεί ως «μόριο εστίασης», όταν τοποθετείται πριν από ονοματική φράση ή άλλα μέρη του λόγου και συνήθως έχει τη σημασία του ‘επίσης’ ή ‘ακόμα και’ (Mackridge, 1999: 344) (51α-β):

(51) α. *και σήμερα ο Παύλος τηλεφώνησε στην Αγγέλα*

β. *όπως είπα και προηγουμένως...*

Ανάμεσα στα παραδείγματα που παραθέτει ο Mackridge υπάρχει και ένα το οποίο περιέχει άρνηση και στο οποίο αποδίδει το *και* στα αγγλικά ως ‘really’ (52):

(52) *δεν της έκανα και τίποτα* [αγγλ. I didn't r e a l l y do anything to her]

Επιπλέον, η Χιώτη (2010: 113) αναφέρει την εμφατική λειτουργία του *και* σε παγιωμένες εκφράσεις με την έννοια του ‘ακόμα και’, επισημαίνοντας το υψηλό ποσοστό τέτοιων εκφράσεων στο σώμα δεδομένων που εξέτασε (53α-γ):

(53) α. βγάζει και από τη μύγα ζύγκι

β. κολάζει κι άγιο

γ. ζητάει και τα ρέστα

Ο Canakis (1996: 34-45) αναλύοντας τον «εμφατικό ή επιτατικό και», ξεκινά από τη σημασία του ως ‘επίσης’ ή ‘ακόμα και’ στα (54α) και (54β), όπως ο Τζάρτζανος (1953) και ο Mackridge (1999), και συνεχίζει με αυτήν του ‘συν τοις άλλοις’ ή ‘κιόλας’ (55). Στα παραδείγματα (55α-β) ο και λειτουργεί ως «παρενθετικό σχόλιο» (parenthetical comment) – αν έχει γίνει ήδη αναφορά στο όνομα *Αναγνώστου* – και εκλαμβάνεται ως «εμφατικό μόριο χωρίς σημασιολογικό περιεχόμενο», καθώς η παρουσία ή απουσία του δεν επηρεάζει τη σημασία της πρότασης.

(54) α. όπως σου είπα και πριν δεν μου αρέσουν

β. και το απλούστερο πρόβλημα τον μπερδεύει

(55) α. να μιλήσεις στον Αναγνώστου που είναι και συγγενής σου

β. αποτάθηκα στον Αναγνώστου που ήταν και/∅ ο ενδεδειγμένος υπάλληλος

Ανάλογη εμφατική χρήση του και παρατηρείται στα παραδείγματα (56α-γ)²⁷ από την παρούσα εργασία (βλ. Παράρτημα, Πίνακας 5):

(56) α. Πιθανό πάντως είναι να τον λούζει και κρύος ιδρώτας ενόψει ευρωεκλογών, όπως κατέδειξε και το δίλημμα που έθεσε στο πνεύμα του «Ελιά ή πολιτική αστάθεια».

β. Εντάξει, αυτοί του Σύριζα έβγαζαν και αφρούς από το στόμα.

γ. Τώρα που ο Πάγκαλος θα στείλει το ΣΔΟΕ στην ΠΕΡΙΣΣΟΣ ΑΕ, η χριστιανοσταλίνα, η στρίγγλα η Κανέλλη έχει πάρει σβάρνα τα κανάλια και ουρλιάζει και αφρίζει, βγάζοντας καπνούς κι από τ’ αυτιά της.

Η επιτατική λειτουργία του και εντοπίζεται και στη χρήση του σε συνδυασμό με την αόριστη αντωνυμία κανένας, καμία, κανένα, χωρίς και πάλι να επηρεάζει τη σημασία της πρότασης (57) (Canakis, 1996: 49-50):

(57) παρακαλούμε τους επισκέπτες του κήπου να αφήνουν και κανένα μαρούλι

²⁷ Στα παραδείγματα αυτά εκτιμάται ότι ο και συνοδεύεται από εμφατικό τονισμό.

Στα δεδομένα της εργασίας ο *και* συνεμφανίζεται με τη συγκεκριμένη αντωνυμία σε περιβάλλον άρνησης (58):

(58) *Ξενέρωσα τόσο πολύ τη ζωή μου εννοείται ότι δεν ξαναμίλησαμε και δεν με πολυνοιαζει κιόλας γτ το είχα δει πολύ χαλαρά και δεν έκοβα και καμία φλέβα.*

Το τελευταίο παράδειγμα (58) εντάσσεται και στην επόμενη λειτουργία του *και* που, σύμφωνα με τον Canakis (1996: 56), είναι αυτή του στοιχείου πλήρωσης (filler) μέσα σε περιβάλλον άρνησης και έχει τη σημασία του ‘after all’ [‘πια’ ή ‘δα’] (59α-β):

(59) α. *ο σκύλος που είδα δεν ήταν πια/δα/∅ και/∅ τόσο μεγάλος!*

β. *είναι άσχημος αλλά δεν είναι πια/δα/∅ και/∅ κανένα τέρας!*

Τα παρακάτω παραδείγματα από τα δεδομένα της εργασίας (60α-δ) επιβεβαιώνουν αυτή τη λειτουργία του *και*, καθώς η απουσία του δεν επιφέρει αλλαγή στη σημασία της πρότασης, ωστόσο η παρουσία του λειτουργεί εμφατικά²⁸.

(60) α. *Δεν μπορώ να πω ότι έπαθα και την πλάκα μου με τον Λάκη στην ερμηνεία του στη «10^η εντολή» στον δραματικό ρόλο του πατέρα – φονιά.*

β. *Πάντως, δε μου ήρθε και ταμπλάς!*

γ. *«Είμαι ερωτευμένη. Δεν κόβω και φλέβα».*

δ. *Ε, δεν έφαγα και τα νύχια μου στο μεταξύ, έχουμε και δουλειές.*

Ανακεφαλαιώνοντας, όλα τα παραπάνω γλωσσικά στοιχεία που εξετάστηκαν στα κεφάλαια 3 και 4 δεν ανήκουν στους κατεξοχήν γλωσσικούς μηχανισμούς της Νέας Ελληνικής που παράγουν επίταση ή μετριασμό. Οι λειτουργίες αυτές ουσιαστικά συνυπάρχουν με άλλες – κυρίως πραγματολογικές – λειτουργίες ή σχετίζονται με άλλους παράγοντες, όπως τον εμφατικό τονισμό. Στη συνέχεια, θα μελετηθούν γλωσσικά στοιχεία των οποίων η βασική λειτουργία είναι η διαβάθμιση είτε ως εγγενής ιδιότητα είτε ως αποτέλεσμα γραμματικοποίησης.

²⁸ Τα εν λόγω παραδείγματα θα μπορούσαν να θεωρηθούν ασυνεχείς δομές του τύπου *δεν... και*.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΕΠΙΤΑΤΙΚΑ, ΕΠΙΤΑΤΙΚΟΠΟΙΗΤΙΚΑ ΚΑΙ ΜΕΤΡΙΑΣΤΙΚΑ ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΠΙΘΕΤΑ

Η διαβάθμιση στις υπό μελέτη ρηματικές πολυλεκτικές εκφράσεις επιτελείται με επιτατικά, επιτατικοποιητικά και μετριαστικά επιρρήματα και επίθετα. Στην παρούσα εργασία το φαινόμενο της διαβάθμισης μελετάται με βάση κυρίως τους Κλαίρη & Μπαμπινιώτη (2004), οι οποίοι εστιάζονται στις διάφορες λειτουργίες των προσδιορισμών του ποσού, όταν συνεμφανίζονται με γλωσσικά στοιχεία που δηλώνουν ένταση, κατάσταση ή δράση και τη Γαβριηλίδου (2013), η οποία ακολουθεί την ταξινόμηση των τροποποιητών διαβάθμισης της Paradis (1997).

Αρχικά, οι Κλαίρης & Μπαμπινιώτης (2004: 171) εξετάζοντας το φαινόμενο της διαβάθμισης, συγκαταλέγουν τα επιρρήματα *πολύ, εντελώς, τελείως, ελαφρώς, πραγματικά, λίγο, κάπως* στους προσδιορισμούς του ποσού που προσδιορίζουν γλωσσικά στοιχεία που επιδέχονται διαβάθμιση. Ειδικότερα, αναφέρουν ότι οι προσδιορισμοί του ποσού χρησιμοποιούνται από τον ομιλητή «για καταστάσεις ή δράσεις που επιτελούνται με διαφορετική ένταση», όπως με ρήματα που εκφράζουν συναισθήματα (*χαίρομαι, στενοχωριέμαι, αγαπώ [λίγο/πολύ]*), καθώς αυτά παρουσιάζουν διαφορετικούς βαθμούς έντασης. Επίσης, χρησιμοποιούνται για καταστάσεις ή δράσεις διαβαθμίσιμες ως προς την ολοκλήρωσή τους (*ανοίγω, ωριμάζω, βελτιώνομαι [λίγο/πολύ]*), στις οποίες ο προσδιορισμός του ποσού δηλώνει τον βαθμό στον οποίο έχει ολοκληρωθεί η κατάσταση ή η δράση. Τέτοιοι προσδιορισμοί είναι και τα *πλήρως, σχεδόν, μερικώς, εντελώς, προθετικά* σύνολα, όπως το *εν μέρει*, και εκφράσεις, όπως η *πέρα για πέρα*, οι οποίοι χαρακτηρίζονται ως επιμεριστικοί προσδιορισμοί του ποσού, γιατί προσδιορίζουν την ποσότητα της κατάστασης ή δράσης σε σχέση με διάφορους βαθμούς ολοκλήρωσης της ίδιας της κατάστασης ή δράσης. Το *σχεδόν* δηλώνει τη μερική ολοκλήρωση σε μεγάλο βαθμό, ενώ το *εντελώς*²⁹ την ολική ολοκλήρωση (Κλαίρης & Μπαμπινιώτης, 2004: 849, 869-870).

Η Γαβριηλίδου, ακολουθώντας την Paradis (1997: 26-28 στο Γαβριηλίδου, 2013: 63 & Gavriilidou, 2015: 242), η οποία υιοθετεί κατά βάση την ορολογία των Quirk et al. (1985), σημειώνει ότι υπάρχουν δύο κατηγορίες τροποποιητών διαβάθμισης:

²⁹ Για το *εντελώς* γίνεται εκτενέστερη αναφορά παρακάτω.

(1) οι προσδιοριστές ολότητας (totality modifiers), οι οποίοι δηλώνουν ανώτατα ή κατώτατα σημεία σε κλίμακες και

(2) οι τροποποιητές βαθμού (degree modifiers), οι οποίοι αυξάνουν ή μειώνουν τον βαθμό μιας ιδιότητας.

Στην πρώτη κατηγορία ανήκουν οι μεγιστοποιητές (maximizers), όπως τα *εντελώς*, *απόλυτα* και οι προσεγγιστές (approximators), όπως το *σχεδόν*. Στη δεύτερη ανήκουν οι ενισχυτές (boosters), όπως τα *πολύ*, *φοβερά*, *υπερβολικά*, οι μετριαστές (moderators), όπως τα *σχετικά*, *μάλλον* και οι μειωτήρες (diminishers), όπως τα *λίγο*, *κάπως*. Οι μεγιστοποιητές και οι ενισχυτές αυξάνουν τον βαθμό μιας ιδιότητας (amplification), ενώ οι προσεγγιστές, οι μετριαστές και οι μειωτήρες τον μειώνουν (attenuation) (Quirk et al., 1985 στο Γαβρηλίδου, 2013: 62).

Στα δεδομένα της παρούσας εργασίας (βλ. Παράρτημα, Πίνακας 6) απαντούν και οι δύο κατηγορίες των παραπάνω τροποποιητών διαβάθμισης, έτσι όπως έχουν οριστεί από την Paradis (1997):

(1) προσδιοριστές ολότητας

(α) μεγιστοποιητές

- i. *Αλλά εκεί που έπαθα **τελείως** την πλάκα μου, λύθηκα στα γέλια και δεν μπορώ να συνέλθω από χθες, είναι με τη Σύμβουλο κυρία Παναρίτη*
- ii. *Εμένα η άποψη μου είναι πως όταν περνάμε πολύ χρόνο με τα παιδάκια μας και δε λείπουμε- δουλεύουμε από το πρωί μέχρι το βράδυ είναι φυσιολογικό και επόμενο και να τα μαλώσουμε και να νευριάσουμε και να βγούμε και **εντελώς** έξω από τα ρούχα μας...*

(β) προσεγγιστές

- i. ***Σχεδόν**... ταμπλάς ήρθε στα κομματικά στελέχη του ΣΥΡΙΖΑ μόλις πληροφορήθηκαν ότι πρώτη κυβερνητική άφιξη στο νησί μας προέκυψε ο Τ. Κουίκ.*
- ii. *Μας σύστησε ο Μάνος Ξυδούς, μου απευθύνθηκε στον πληθυντικό και εγώ έμεινα **σχεδόν** άφωνος από το ψιθυριστό της φωνής του: «Τι κάνετε; Χαίρομαι πολύ που σας γνωρίζω» μου είπε με μια ευγένεια που παρέπεμπε σε αστό.*

(2) τροποποιητές βαθμού

(α) ενισχυτές

- i. *οταν με κάνουν μενσιο για να κατηγορήσουν κάποιον αλλο παίρνω **πολυ** ανάποδες!*
- ii. *Κάτι φώναζε εκεί πέρα, κι εγώ τα πήρα **πολύ** στο κρανίο!*

(β) μειωτήρες

- i. *Ωστόσο αν και εγώ έμεινα **κάπως** κάγκελο με αυτό το κείμενο γνώμη του Βεζυρογλου που «φιλοξένησε» η ελευθεροτυπία, δεν θέλω να κάνω κρίση για το αν είναι καλό η όχι το άρθρο*
- ii. *Η αλήθεια είναι πως έμεινα **κάπως** εμβρόντητος, γιατί θεωρώ το ερώτημα αυτό τελείως μα τελείως ανυπόστατο και ανιστόρητο.*

Επίσης, η προθετική φράση για (τα) καλά που απαντά σε παραδείγματα της εργασίας θα μπορούσε να θεωρηθεί επιμεριστικός προσδιορισμός του ποσού που δηλώνει την ολική ολοκλήρωση (Κλαίρης & Μπαμπινιώτης, 2004: 870) (61α-β):

(61) α. *Έτσι, οι φήμες δίνουν και παίρνουν, φήμες που λένε ότι ο παπάς παρά το ότι δεν παραδέχεται τίποτα, την έχει δαγκώσει **για καλά** την «λαμαρίνα» με την... οικιακή του βοηθό.*

β. *Παιδάκι γυμνασίου εγώ, ήμουν δεν ήμουν 13 (μάλλον γρουσουζίκη ηλικία) την πάτησα **για τα καλά** με τον κάτοικο του διπλανού θρανίου*

Τέλος, στα δεδομένα της εργασίας απαντούν και δομές με το ποσοτικό επίρρημα τόσο είτε ακολουθούμενο από αποτελεσματική πρόταση (62α-γ) είτε όχι (63δ-ε), το οποίο λειτουργεί επιτακτικά (βλ. 4.2):

(62) α. *Δεν ξέρω γιατί αλλά μου ανέβηκε **τόσο** το αίμα στο κεφάλι **που** μου ερχόταν να της πετάξω το βιβλιαράκι από το χέρι και να ουρλιάξω "ΞΥΠΝΑ!!!"*

β. *Η γκόμενα με έπαιζε κανονικά και εγώ ήμουν **τόσο** τσιμπημένος, **που** δεν κατάλαβα μια.*

γ. *Γιατί έμεινες κι εσύ και οι φίλοι σου **τόσο** κάγκελο **που** η Μαρία σε αντιμετώπισε ως ώριμο ενήλικα που μπορεί να αναλάβει τις ευθύνες σου, Γιώργο;*

(63) δ. *Το φανταζομαι ότι σου κόβονται τα ποδια, δεν μπορώ να πω ότι έχεις και άδικο...ο μόνος τρόπος να μην σου κόβονται **τοουσο** τα πόδια είναι να ενημερωθείς*

καλα όταν και AN έρθει η ώρα για το τι σου συμβαίνει και τι μπορείς να κανεις ώστε να το διαχειριστες κατάλληλα τοτε

ε. Σπανίως μένω τόσο έκπληκτος από την εμπειρία μου με κάποιο ηλεκτρονικό κατάστημα, και το παρών ανήκει σε αυτή την κατηγορία.

5.1. Η επίταση

Όπως έχει προαναφερθεί, η διαβάθμιση σχετίζεται τόσο με την επίταση όσο και με τον μετριασμό. Η επίταση ως σημασιολογική κατηγορία εμφανίζεται σε όλα τα επίπεδα της γλωσσικής ανάλυσης, προκειμένου να δηλώσει τον υπερβολικό βαθμό μιας ιδιότητας και να παραγάγει έμφαση. Συγκεκριμένα, η έμφαση στο φωνολογικό επίπεδο παράγεται με τη χρήση επιτονισμού, στο μορφολογικό με την παραγωγή (π.χ. *σπιταρόνα*) ή τη σύνθεση (π.χ. *γιγαντοαφίσα*), στο συντακτικό με τη διαδικασία της προσδιόρισης (π.χ. *υπερβολικά μεγάλο*) ή της επανάληψης, στο λεξιλογικό με τη βοήθεια λεξιλογικών συνάψεων (π.χ. *με πιάνει μαύρη απελπισία*) (Γαβριηλίδου, 2013: 14, 19). Επίσης, η συγγραφέας επισημαίνει ότι η επίταση είναι μία έννοια που βρίσκεται σε άμεση συνάρτηση με την έννοια της διαβάθμισης, με αποτέλεσμα πολλές φορές να εκλαμβάνονται ως ταυτόσημες (Γαβριηλίδου, 2013: 26). Επιπλέον, η Gavriilidou (2015: 241) τονίζει ότι αν και είναι ευρέως αποδεκτό ότι η τροποποίηση βαθμού επιτελείται από επιρρήματα ή ποσοδείκτες και αφορά μόνο επίθετα ή επιρρήματα, εντούτοις αφορά και ρήματα ή ουσιαστικά.

5.1.1. Η αξιολογική/πραγματολογική λειτουργία της επίτασης

Σύμφωνα με τη σχετική βιβλιογραφία, η επίταση συνδέεται άμεσα με αξιολογικούς/πραγματολογικούς σκοπούς. Ειδικότερα, ο Norrick (2004 στο Γαβριηλίδου, 2013: 18) επισημαίνει ότι η επίταση χρησιμοποιείται για να «δηλώσει τη συναισθηματική εμπλοκή [του ομιλητή] και τη στάση του απέναντι στο δικό του εκφώνημα ή εκείνο του συνομιλητή του». Το εκφώνημα, δηλαδή, αποκτά μια αξιολογική ή εκφραστική – άρα πραγματολογική – διάσταση πέραν της περιγραφικής. Στο ίδιο πλαίσιο, ο Szende (1999 στο Γαβριηλίδου, 2013: 18) υποστηρίζει ότι «η επίταση είναι μια στρατηγική αξιολόγησης που αξιολογεί και εκφράζει τη συναισθηματική στάση του ομιλητή απέναντι σε κάτι». Η Γαβριηλίδου

(2013: 149) σημειώνει ότι προσδιοριστές που ενισχύουν την ένταση συναισθημάτων, όπως επίσης και εγγενώς επιτατικά ουσιαστικά ή ρήματα που εκφράζουν ακραία συναισθήματα, έχουν αξιολογικό ρόλο σε εκφωνήματα που δηλώνουν συναίσθημα. Επίσης, η Athanasiadou (2007: 554-555) επισημαίνει ότι η επιτατικοποίηση (intensification) είναι ένας τρόπος, προκειμένου ο ομιλητής να δηλώσει την οπτική γωνία ή τη στάση του απέναντι στα λεγόμενά του και να προσθέσει σε αυτά μια συναισθηματική και υποκειμενική διάσταση. Οι επιτατικοποιητές αποτελούν στοιχεία που τροποποιούν άλλα στοιχεία ως προς τον βαθμό, λειτουργούν ως δείκτες υποκειμενικότητας, δηλώνουν την εμπλοκή του ομιλητή και την εκτίμησή/αξιολόγησή του για αυτά (Athanasiadou, 2007: 560). Τέλος, η Ευθυμίου (2015: 222), μελετώντας επιτατικά επίθετα με το επίθημα *-τατος* επισημαίνει ότι αυτό «εκφράζει πραγματολογική σημασία (π.χ. έκφραση βεβαιότητας, αντίθετης άποψης ομιλητή), ενώ αναφορικά με τη μελέτη επιτατικών ρημάτων (2017) υποστηρίζει ότι η σημασία της επίτασης [που δηλώνεται π.χ. με το πρόθημα *καρα-* (*καραζηλεύω*)] έχει και συναισθηματική/πραγματολογική λειτουργία ή ενέχει το στοιχείο της ποιοτικής/συναισθηματικής αξιολόγησης. Οι προαναφερθείσες πτυχές της επίτασης δεν μελετήθηκαν στην παρούσα εργασία, αποτελούν, όμως, ένα ενδιαφέρον πεδίο μελλοντικής έρευνας.

5.1.2. Εγγενώς επιτατικά και επιτατικοποιητικά γλωσσικά στοιχεία

Οριοθετώντας το φαινόμενο της επίτασης, η Γαβριηλίδου (2013: 21-23) διακρίνει τα γλωσσικά στοιχεία των δεδομένων της σε αυτά που:

(α) είναι εγγενώς επιτατικά, δηλαδή εκφράζουν τον υψηλό βαθμό στην κλίμακα μιας ιδιότητας (π.χ. το *λατρεύω* δηλώνει τον υψηλό βαθμό στην κλίμακα της αγάπης, το *πλέω σε πελάγη ευτυχίας* δηλώνει τον υψηλό βαθμό στην κλίμακα της χαράς) και
(β) έχουν επιτατικοποιητική λειτουργία, δηλαδή αυξάνουν τον βαθμό μιας διαβαθμίσιμης ιδιότητας (π.χ. *βαθιά λύπη*). Τα τελευταία, σύμφωνα με τη Γαβριηλίδου, λειτουργούν όπως οι τροποποιητές διαβάθμισης (degree modifiers), οι οποίοι τροποποιούν ένα άλλο στοιχείο ως προς τον βαθμό (Paradis, 1997: 19).

Ανάμεσα στα εγγενώς επιτατικά γλωσσικά στοιχεία, η Γαβριηλίδου (2013: 133) συγκαταλέγει και ρηματικές πολυλεκτικές εκφράσεις (64α-ε), όπως:

- (64) α. *πλέω σε πελάγη ευτυχίας*
β. *πετάω στα σύννεφα*
γ. *τα παίρνω στο κρανίο*
δ. *βγάζω καπνούς από τα ρουθούνια*
ε. *κόβονται τα πόδια μου*

Οι παραπάνω εκφράσεις, όπως και αρκετές από αυτές που εξετάζονται στην παρούσα εργασία, δηλώνουν την ένταση ενός συναισθήματος συνήθως στον υπερθετικό βαθμό: *γίνομαι θηρίο* σημαίνει ‘θυμώνω πάρα πολύ’, *μου κόβονται τα γόνατα* σημαίνει ‘ταράζομαι πάρα πολύ’, *κάθομαι σε αναμμένα κάρβουνα* σημαίνει ‘έχω πολύ μεγάλη αγωνία’, *μου έρχεται ο ουρανός σφοντύλι* σημαίνει ‘εκπλήσσομαι πάρα πολύ’, *κόβω φλέβα (για κάποιον)* σημαίνει ‘είμαι πάρα πολύ ερωτευμένος’.

Σύμφωνα με τη Γαβριηλίδου (2013: 58), τα εγγενώς επιτατικά ρήματα δεν υπόκεινται σε τροποποίηση βαθμού, καθώς ήδη δηλώνουν τον υψηλό βαθμό, οπότε η χρήση του *πολύ* θα ήταν πλεονασμός (65):

- (65) *αφθονώ, θριαμβεύω, απεχθάνομαι *πολύ*

Από τα δεδομένα της παρούσας εργασίας, ωστόσο, καταδεικνύεται ότι ορισμένες ΡΠΛΕ – που διαθέτουν εγγενώς επιτατική σημασία – μπορούν να δεχθούν τροποποιητές διαβάθμισης, όπως το *πολύ* (66α-γ):

- (66) α. *Κάτι φώναξε εκεί πέρα, κι εγώ τα πήρα **πολύ** στο κρανίο!*
β. *Παλιό το ποστ πλέον αλλά στο μεταξύ έχω γίνει ακόμη **πιο πολύ** πυρ και μανία με τέτοιου είδους εκπομπές.*
γ. *Έμεινα **πολύ** μαλάκας σήμερα, διαβάζοντας το προχθεσινό ποστ του Cory Doctorow στο Boing Boing για την ανθολογία SFWA European Hall of Fame.*
δ. *Οκ, Ενταξει, εμεινα **πολύ** κοκκαλο όμως στο 3:06!*

Παρόλο, δηλαδή, που οι εκφράσεις *τα παίρνω στο κρανίο* και *γίνομαι πυρ και μανία* που σημαίνουν ‘θυμώνω πάρα πολύ’, και οι *μένω κόκαλο* και *μένω μαλάκας*, που σημαίνουν ‘εκπλήσσομαι πάρα πολύ,’ δηλώνουν εγγενώς τον υψηλό βαθμό στην κλίμακα του θυμού και της έκπληξης αντίστοιχα, εντούτοις μπορούν να

τροποποιηθούν με το *πολύ*, προκειμένου να αυξηθεί ακόμα περισσότερο η ένταση του συναισθήματος που δηλώνουν.

5.2. Διαβάθμιση των ρηματικών πολυλεκτικών εκφράσεων με επιρρήματα

Κατά τη συλλογή των δεδομένων παρατηρήθηκε η συχνή τροποποίηση των ΡΠΛΕ με επιρρήματα που εκφράζουν διαβάθμιση ή λειτουργούν επιτατικοποιητικά ως αποτέλεσμα γραμματικοποίησης. Στην υποενότητα 5.2.1 παρουσιάζεται η χρήση των επιρρημάτων *εντελώς/τελείως*, καθώς χρησιμοποιούνται ευρέως με τις ΡΠΛΕ, ενώ παράλληλα γίνεται αναφορά και στο αγγλικό *totally*³⁰. Στη συνέχεια (5.2.2), εξετάζεται η δυνατότητα τροποποίησης της ίδιας ΡΠΛΕ με τα επιρρήματα *πολύ* και *εντελώς*, κάτι που στη σχετική βιβλιογραφία αμφισβητείται, στην 5.2.3 γίνεται αναφορά στα εγγενώς επιτατικά επιρρήματα και η ενότητα κλείνει με την παρουσίαση λόγιων επιρρημάτων που λειτουργούν μέσα σε μια ρηματική πολυλεκτική έκφραση είτε επιτατικά είτε μετριαστικά (5.2.4).

5.2.1. Τα επιρρήματα *εντελώς/τελείως*

Οι Κλαίρης & Μπαμπινιώτης (2004: 902) κατατάσσουν το *εντελώς* και το *τελείως* στα ποσοτικά επιρρήματα, τα οποία σχετίζονται άμεσα με την έννοια της διαβάθμισης, καθώς χρησιμοποιούνται για να δηλώσουν βαθμούς ολοκλήρωσης μιας δράσης ή μιας κατάστασης. Σύμφωνα με τη Γαβριηλίδου (2013: 61) και τον Μπαμπινιώτη (1998), τα *εντελώς/τελείως* αποτελούν επιτατικά επιρρήματα. Αναφορικά με το αγγλικό *totally*, η Bordet (2017: 9) επισημαίνει ότι χρησιμοποιείται ως επιτατικός δείκτης κυρίως από τους νέους και μάλιστα με ολοένα και μεγαλύτερη συχνότητα. Στα δεδομένα της παρούσας εργασίας η εμφάνιση των *εντελώς/τελείως* είναι αρκετά συχνή, όμως, δεν μπορεί να επιβεβαιωθεί ο ισχυρισμός της Bordet, καθώς η ταυτότητα των χρηστών δεν αποτελούσε ζητούμενο της έρευνας. Εντούτοις, αν ληφθεί υπόψη ότι η ψηφιακή επικοινωνία αποτελεί τον βασικό τρόπο επικοινωνίας

³⁰ Το *totally* θα μπορούσε να αποδοθεί στα ελληνικά και με τα *εντελώς/τελείως*.

των νέων, ίσως ένα τέτοιο συμπέρασμα θα μπορούσε να ισχύει και στην περίπτωση της ευρείας χρήσης του *εντελώς*.

Όπως παρατηρεί η Bordet (2017: 9), η χρήση του *totally* δεν περιορίζεται στην τροποποίηση μόνο επιθέτων (67α), αλλά έχει επεκταθεί και στο ρήμα (67β), εξέλιξη την οποία αποδίδει στο γεγονός ότι βρίσκεται σε διαδικασία γραμματικοποίησης. Επίσης, επισημαίνει ότι χρησιμοποιείται κυρίως σε ανεπίσημες περιστάσεις επικοινωνίας και συνεμφανίζεται κυρίως με επίθετα ή άλλα μέρη του λόγου του καθημερινού λεξιλογίου που δηλώνουν έντονα συναισθήματα (Bordet, 2017: 11).

(67) α. *Barney: It's because you were totally, totally lame back then.*

β. *Ted: Sorry, I totally got that wrong.*

Αντίστοιχα παραδείγματα στα ελληνικά επιβεβαιώνουν τον παραπάνω ισχυρισμό (68α-β):

(68) α. *Ο απίστευτος διάλογος Βαρουφάκη-Τσίπρα: «Είσαι εντελώς ηλίθιος;»*

- «Α, έκανα βλακεία; Εντάξει, θα το πάρουμε πίσω»

β. *Μάλιστα όταν κατάλαβα ότι αυτός ήταν ο πραγματικός και μοναδικός λόγος που με είχε προσεγγίσει, και όχι οτιδήποτε άλλο, τα πήρα εντελώς.*

Τα δεδομένα της παρούσας εργασίας αποδεικνύουν τη συχνή χρήση των *εντελώς* και *τελείως* και με ΡΠΛΕ ως επιτατικών δεικτών (69α-γ):

(69) α. *Δεν είναι ο τύπος που θα βγει εντελώς εκτός εαυτού, αλλά σίγουρα θα γίνει ειρωνικός, ψυχρός και θα σου κάνει πόλεμο νεύρων μέχρι να «σπάσεις».*

β. *Αρχίζω να ακούω το album και σε πρώτη φάση μένω τελείως άγαλμα, σαν να με ακινητοποιεί μια αόρατη δύναμη και μετά *BOOM*!*

γ. *Τα πήρα εντελώς στο κρανίο, αφενός γιατί έχοντας πάρει αρχικά τηλέφωνο δεν μου είπαν τίποτε περί φαρμάκου, αφετέρου δε πρόκειται για μια πολύ ακριβή εξέταση και είναι εντελώς γυφτιά να ζητάνε εξτρά χρήματα για το φάρμακο*

5.2.2. Διαβάθμιση με τα επιρρήματα *πολύ* και *εντελώς*

Οι Gavriilidou & Giannakidou (2016, βλ. και Γαβριηλίδου, 2013), ακολουθώντας την τυπολογία κλιμάκων για τα διαβαθμίσιμα κατηγορήματα των Kennedy & McNally (2005), μελετούν τις περιπτώσεις του *πολύ* και του *καλά* ως τροποποιητών διαβάθμισης. Στο παράδειγμα (70) το επίρρημα *πολύ* προσδιορίζει ένα διαβαθμίσιμο επίθετο και λειτουργεί ως επιτατικοποιητής που ουσιαστικά δηλώνει ότι ο Γιάννης ξεπερνά κατά πολύ «τη νόρμα» πάνω από την οποία κάποιος θεωρείται ψηλός (Gavriilidou & Giannakidou, 2016: 93-94):

(70) *Ο Γιάννης είναι πολύ ψηλός*

Από την άλλη, η τροποποίηση βαθμού είναι εφικτή και με επιρρήματα που δηλώνουν τρόπο, όπως το επίρρημα *καλά* στο (71) (Kennedy & McNally, 2005: 375, Gavriilidou & Giannakidou, 2016: 93):

(71) *Ο δημοσιογράφος είναι καλά ενημερωμένος*

Η κατανομή των *πολύ* και *καλά*, σύμφωνα με τις Gavriilidou & Giannakidou (2016: 94 με αναφορά στους Kennedy & McNally, 2005: 348) εξαρτάται από τρεις παράγοντες:

(α) την ανοικτή ή κλειστή κλίμακα (open / close scale) με την οποία σχετίζεται ένα διαβαθμίσιμο κατηγορημα

(β) το πρότυπο σύγκρισης το οποίο μπορεί να είναι απόλυτο ή σχετικό (absolute / relative)

(γ) τη μορφολογική κατηγορία στην οποία ανήκει (morphological type) το διαβαθμίσιμο κατηγορημα.

Έτσι, το *πολύ* τροποποιεί κατεξοχήν επίθετα (*πολύ ήρεμος* / **καλά ήρεμος*) ή μετοχές που παράγονται από ρήματα ψυχικού πάθους (*πολύ φοβισμένος* / **καλά φοβισμένος*) [βλ. (γ)], τα οποία σχετίζονται με ανοικτές κλίμακες [βλ. (α)] και με ένα πρότυπο σύγκρισης που εξαρτάται από τα συμφραζόμενα [βλ. (β)].

Σύμφωνα με τους Kennedy & McNally (2005: 352, Gavriilidou & Giannakidou, 2016: 95) η ανοικτή κλίμακα δεν διαθέτει κατώτατο όριο, ανώτατο όριο ή και τα δύο (π.χ. *ψηλός*, *χαρούμενος*), ενώ η κλειστή διαθέτει ανώτατο ή/και

κατώτατο όριο (π.χ. *άγνωστος*). Από την άλλη, το πρότυπο σύγκρισης εξαρτάται από τα συμφραζόμενα, όταν μια ιδιότητα μπορεί να διαφοροποιείται ανάλογα με το περιεχόμενο ή μπορεί να παραμένει ανεπηρέαστο, όταν η ιδιότητα καθορίζεται ανεξάρτητα από τα συμφραζόμενα. Έτσι, λοιπόν, τα επίθετα που διατάσσονται σε ανοικτές κλίμακες και σχετίζονται με πρότυπο σύγκρισης που εξαρτάται από τα συμφραζόμενα ονομάζονται σχετικά (relative), ενώ αυτά που διατάσσονται σε κλειστές κλίμακες και το πρότυπο σύγκρισης είναι ανεξάρτητο από τα συμφραζόμενα ονομάζονται απόλυτα (absolute) (Kennedy & McNally, 2005: 356, Γαβριηλίδου, 2013: 38-39). Στο παράδειγμα (70) αυτό που θεωρείται *ψηλό* μπορεί να ποικίλλει ανάλογα με τα συμφραζόμενα, καθώς «το πρότυπο σύγκρισης καθορίζεται σε σχέση με μια ΟΜΑΔΑ ΣΥΓΚΡΙΣΗΣ (COMPARISON CLASS) ομοιογενών αντικειμένων/ατόμων κ.λπ.» (Kennedy & McNally, 2005: 349, Γαβριηλίδου, 2013: 38). Αν τα συμφραζόμενα αφορούν παίκτες του μπάσκετ, για παράδειγμα, τότε η ομάδα σύγκρισης για το *ψηλός* θα αποτελείται από άτομα πολύ ψηλότερα από τον Γιάννη και έτσι η πρόταση θα είναι ψευδής. Όμως, αν τα συμφραζόμενα αφορούν συμμαθητές του Γιάννη, τότε η ομάδα σύγκρισης μπορεί να αποτελείται από άτομα πιο κοντά από τον Γιάννη, οπότε η πρόταση θα είναι αληθής (Γαβριηλίδου, 2013: 38, Gavriilidou & Giannakidou, 2016: 97). Επομένως, το επίθετο *ψηλός* ανήκει στα σχετικά επίθετα, γιατί διατάσσεται σε ανοικτή κλίμακα (η κλίμακα του ύψους παρουσιάζει διαβαθμίσεις) και το πρότυπο σύγκρισης εξαρτάται από τα συμφραζόμενα. Αντίθετα, το επίθετο *άγνωστος* ανήκει στα απόλυτα επίθετα, γιατί σχετίζεται με κλειστή κλίμακα (κάποιος είναι ή δεν είναι άγνωστος, δεν είναι λίγο ή πολύ άγνωστος) και το πρότυπο σύγκρισης είναι ανεξάρτητο από τα συμφραζόμενα. Με βάση, λοιπόν, την κατηγοριοποίηση των Kennedy & McNally (2005), το *ψηλός* ως σχετικό επίθετο δεν θα μπορούσε να τροποποιηθεί από έναν μεγιστοποιητή, όπως το *εντελώς*, γιατί θα του προσέδιδε μία απόλυτη τιμή που το επίθετο δεν διαθέτει (72α). Άρα, το *πολύ* τροποποιεί σχετικά επίθετα που διατάσσονται σε ανοικτές κλίμακες (Kennedy & McNally, 2005: 372), ενώ το *εντελώς* τροποποιεί απόλυτα επίθετα σε κλειστές κλίμακες (72β) (Gavriilidou & Giannakidou, 2016: 97):

(72) α. *Ο Γιάννης είναι εντελώς ψηλός

β. Η εντελώς άγνωστη πλευρά του Γιάννη

Παρόμοια λειτουργεί το *πολύ* και με ρήματα τα οποία δηλώνουν κατάσταση και επιδέχονται διαβάθμιση (degree verbs). Τέτοια ρήματα – ανάμεσα σε άλλα – είναι και αυτά που δηλώνουν ψυχικό πάθος (73α). Επίσης, το *πολύ* συνδυάζεται με μετοχές που κατά κύριο λόγο παράγονται από ρήματα ψυχικού πάθους, τα οποία ανήκουν στα ατελικά ρήματα, που δηλώνουν κατάσταση ή ενέργεια (73β) (Gavriilidou & Giannakidou, 2016: 99-100):

- (73) α. *αγαπάω, φοβάμαι, χαίρομαι πολύ*
β. *πολύ αγαπημένος, λυπημένος, αγχωμένος*

Τα παραπάνω ρήματα διαθέτουν διαβαθμίσιμες ιδιότητες και διατάσσονται σε ανοικτές κλίμακες, με αποτέλεσμα να είναι αδύνατον να τροποποιηθούν από επιρρήματα, όπως το *εντελώς* (74) (Gavriilidou & Giannakidou, 2016: 99):

- (74) **αγαπάω, φοβάμαι, χαίρομαι εντελώς*

Ωστόσο, στα δεδομένα της παρούσας εργασίας (βλ. Παράρτημα, Πίνακας 7) καταδεικνύεται ότι σχεδόν όλες οι ΡΠΛΕ που μελετήθηκαν είναι διαβαθμίσιμες και μάλιστα αρκετές από αυτές είναι δυνατόν να τροποποιηθούν τόσο με το *πολύ* όσο και με το *εντελώς* (75α-γ):

- (75) α. *Κάτι φώναζε εκεί πέρα, κι εγώ τα πήρα **πολύ** στο κρανίο!*

*Τα πήρα **εντελώς** στο κρανίο, αφενός γιατί έχοντας πάρει αρχικά τηλέφωνο δεν μου είπαν τίποτε περί φαρμάκου, αφετέρου δε πρόκειται για μια πολύ ακριβή εξέταση και είναι εντελώς γυφτιά να ζητάνε εξτρά χρήματα για το φάρμακο.*

- β. *Ok, Ενταξει, εμεινα **πολύ** κοκκαλο όμως στο 3:06!*

*Ο οδηγός της BMW πάντως θα πρέπει να έμεινε **τελείως** “κόκκαλο” καθώς προφανώς δεν θα μπορούσε με τίποτα να πιστέψει στα μάτια του.*

- γ. *οταν με κάνουν μενσιο για να κατηγορήσουν κάποιον αλλο παίρνω **πολυ** ανάποδες!*

Τα παιδιά παρουσίασαν τις θυμωμένες φατσούλες τους και μας μίλησαν για όλα όσα τα κάνουν να θυμώνουν. Έτσι σήμερα το πρωί αποφασίσαμε να βάλουμε στον

*πίνακά μας ένα θυμόμετρο, ώστε ανάλογα με το θυμό που μας πιάνει, να τον διαχειριζόμαστε αναλόγως. Πχ Αν βρισκόμαστε στο ένα μπορούμε να παίρνουμε βαθιές ανάσες, αν βρισκόμαστε στο δύο , μπορούμε να σκεφτόμαστε μια όμορφη εικόνα, αν βρισκόμαστε στο τρία μπορούμε να κανουμε μερικά πηδηματάκια μέχρι να μας φύγει και αν βρισκόμαστε στο τέσσερα, δηλαδή έχουμε πάρει **τελείως** ανάποδες, μπορούμε να εκτονώσουμε το θυμό μας στο μαξιλάρι, το οποίο βρίσκεται κάπου εκεί κοντά*

Από τα παραπάνω παραδείγματα μπορεί να εξαχθεί το συμπέρασμα ότι, αν και οι ΡΠΛΕ αποτελούν εγγενώς επιτατικά στοιχεία, εντούτοις επιδέχονται διαβάθμιση με επιρρήματα που λειτουργούν ως ενισχυτές (πολύ) και ως μειωτοποιητές (εντελώς/τελείως). Ίσως, μάλιστα, η διαβάθμιση να περιλαμβάνει τρία επίπεδα: *τα παίρνω στο κρανίο < τα παίρνω πολύ στο κρανίο < τα παίρνω εντελώς στο κρανίο*. Με άλλα λόγια, η ήδη υψηλή ένταση του συναισθήματος που δηλώνει η ΡΠΛΕ μπορεί όχι μόνο να ενισχυθεί με το *πολύ* αλλά και να μειωτοποιηθεί – να φτάσει στο ανώτατο σημείο της κλίμακας – με το *εντελώς*.

5.2.3. Διαβάθμιση με εγγενώς επιτατικά επιρρήματα

Στα δεδομένα της παρούσας εργασίας (βλ. Παράρτημα, Πίνακας 8) απαντούν, επίσης, ποικίλα τροπικά επιρρήματα, τα οποία τροποποιούν τις ΡΠΛΕ και μάλιστα παρατηρήθηκε ότι συνεμφανίζονται με εκφράσεις που ανήκουν στα σημασιολογικά πεδία του ΘΥΜΟΥ και του ΕΡΩΤΑ: *άσχημα, χοντρά, άγρια, γερά, δυνατά, τρελά, κανονικά, σοβαρά, επικίνδυνα, ιδιαίτερα* (το τελευταίο απαντά και με ΡΠΛΕ που ανήκει στο πεδίο της ΕΚΠΛΗΞΗΣ) (76α-ια).

Σύμφωνα με τους Κλαίρη & Μπαμπινιώτη (2004: 857), τα τροπικά επιρρήματα *τρομερά, φοβερά, άσχημα, απίστευτα* κ.ά. δηλώνουν εμφατικά το ποσό, ενώ ο Μπαμπινιώτης (1998) σημειώνει ότι τα επιρρήματα *ιδιαίτερα, σοβαρά, τρομερά, φοβερά* είναι επιτατικά. Επιπλέον, και η Γαβριηλίδου (2013: 106) κατατάσσει επιρρήματα, όπως το *φοβερά* και *τρομερά*, στα εγγενώς επιτατικά στοιχεία, τα οποία όχι μόνο εκφράζουν εγγενώς τον υψηλό βαθμό, αλλά ταυτόχρονα λειτουργούν και ως τροποποιητές διαβάθμισης – και συγκεκριμένα ως ενισχυτές (boosters) – αυξάνουν, δηλαδή, τον βαθμό μιας διαβαθμίσιμης ιδιότητας. Όταν μάλιστα «τροποποιούν ρήματα που δηλώνουν συναίσθημα, αυτό που κάνουν ουσιαστικά είναι να αυξάνουν

τον βαθμό στον οποίο το υποκείμενο βιώνει την ψυχολογική κατάσταση που δηλώνεται από το ρήμα» (Γαβριηλίδου, 2013: 107).

Η Γαβριηλίδου (2013: 53-55), αναφερόμενη στα αντίστοιχα επίθετα *φοβερός* και *τρομερός*, και ακολουθώντας την Paradis (2008: 336), υποστηρίζει ότι η επιτακτική λειτουργία τους (π.χ. *τρομερή/φοβερή επιτυχία* σημαίνει 'πολύ μεγάλη επιτυχία') είναι αποτέλεσμα γραμματικοποίησης, «κατά την οποία μετατοπίζονται από δομές περιεχομένου (σημασίας) σε σχηματικές δομές» (Γαβριηλίδου, 2013: 55) και συγκεκριμένα βαθμού (Γαβριηλίδου, 2013: 92). Το ίδιο ισχύει και για το επίθετο *σοβαρός* (Γαβριηλίδου, 2013: 126). Μέσω, δηλαδή, της μετωνυμίας η αρχική σημασία των επιθέτων 'που προκαλεί φόβο' συνδέεται με την έκφραση 'υψηλού βαθμού' (Γαβριηλίδου, 2013: 55). Είναι πιθανόν, λοιπόν, κάτι αντίστοιχο να συμβαίνει και με τα εν λόγω επιρρήματα, στα οποία το σημασιολογικό περιεχόμενο του φόβου, της αγριότητας, της δύναμης, της τρέλας, του μεγέθους, της σοβαρότητας, του κινδύνου έχει αλλάξει και «η σχηματική δομή της διαβάθμισης έχει υπερισχύσει της δομής περιεχομένου» (Γαβριηλίδου, 2013: 55). Τα επιρρήματα αυτά αυξάνουν την ένταση του συναισθήματος που δηλώνει η ΡΠΛΕ την οποία τροποποιούν, χωρίς, όμως, να υποδηλώνουν διαβεβαίωση της αλήθειας των λεγομένων, όπως τα *κυριολεκτικά / πραγματικά* ή *ευγένεια*, όπως το *λίγο*, λειτουργίες οι οποίες αποτελούν επίσης αποτέλεσμα γραμματικοποίησης.

(76) α. Εκεί εγώ τα πήρα **άσχημα** στην κράνα και σηκώθηκα και έφυγα λέγοντάς του "θα σε πάρω να σου πω άμα είναι" αλλά δεν τον πήρα ποτέ.

β. Ποδοσφαιριστής δάγκωσε **χοντρά** τη... λαμαρίνα με σαγηνευτική αιτιολογία!

γ. Μέχρι που εκείνος, της είπε χαμογελώντας: "δεν θα το πιστέψεις, αλλά όταν ήμουν πιτσιρικάς, ήμουν **άγρια** τσιμπημένος μαζί σου.

δ. Ακόμα και αν την "πάτησες" **γερά** με την κοπέλα δεν δικαιολογώ για κανέναν λόγω αυτήν την συμπεριφορά.

ε. Λάτρης της παραδοσιακής κουζίνας, της διασκέδασης και των ωραίων γυναικών, ο ηθοποιός λέγεται ότι «δάγκωσε» **δυνατά** τη λαμαρίνα με τη μελαχρινή αιθέρια ύπαρξη και ότι στην πρόσφατη κοινή βραδινή τους έξοδο δεν είχε μάτια γι' άλλη!

στ. Γαμωτο την έχω πατήσει **τρελά** μαζί σου και δεν ξέρω αν μπορώ άλλο μακριά σου!

ζ. Τα πήρα **κανονικά** στο κρανίο.

η. Ο δεύτερος την έχει δαγκώσει **σοβαρά** τη λαμαρίνα...

θ. Αλέξη, ο νοικοκύρης αρχίζει και φορτώνει **επικίνδυνα**...

ι. «Αντιθέτως, κάθε φορά που έρχομαι σε επαφή με τον κόσμο, μένω **ιδιαίτερα** έκπληκτος από τον απερίγραπτο ενθουσιασμό και την ικανοποίηση τους όταν τους σερβίρω κάποιο από τα *signature cocktail* μου».

ια. Εκεί που τα πήρα **ιδιαίτερα** στην κρίνα, είναι το τέλος της σειράς!

5.2.4. Διαβάθμιση με λόγια επιρρήματα

Κατά τη συλλογή των δεδομένων παρατηρήθηκε και η χρήση των [+λόγιων] τύπων *ολίγον, ελαφρώς, όντως, αγρίως* καθώς και της λόγιας έκφρασης *ολίγον τι* ως τροποποιητών διαβάθμισης (βλ. Παράρτημα, Πίνακας 9). Λαμβάνοντας υπόψη ότι οι ΡΠΛΕ, όπως αυτές που εξετάζονται στην παρούσα εργασία, αποτελούν [-λόγια] στοιχεία που χρησιμοποιούνται στον καθημερινό, προφορικό κυρίως λόγο αλλά και στον γραπτό λόγο του διαδικτύου που παρουσιάζει έντονα στοιχεία προφορικότητας, παρουσιάζει ενδιαφέρον ένα παράδειγμα, όπως το (77):

(77) Μείναμε **ολίγον** μαλάκες με την αντίδραση της κοπέλας, αλλά κρεμόμασταν από αυτή και δεν είπαμε τίποτα.

Η οξύμωρη συνύπαρξη του [+λόγιου] *ολίγον* με το [-λόγιο] *μαλάκας* αποδεικνύει ότι «ανάμεσα στα επίπεδα της γλώσσας εκδηλώνονται αλληλοδιεισδύσεις και αμοιβαίες επικαλύψεις», καθώς ένα λόγιο στοιχείο μπορεί να εμφανιστεί και στον καθημερινό λόγο και όχι μόνο σε επίσημες περιστάσεις παραγωγής προφορικού ή γραπτού λόγου, επιδεικνύοντας ιδιαίτερη ευελιξία (Καμηλάκη, 2009: 75). Η πλούσια διαχρονία της Ελληνικής, το γόητρο της Αρχαίας Ελληνικής, ο λόγιος χαρακτήρας της θρησκευτικής και επιστημονικής παράδοσης (Αναστασιάδη-Συμεωνίδη & Φλιάτουρας, 2004) δικαιολογούν την παρουσία λόγιων στοιχείων στον λόγο των – φυσικών κυρίως – ομιλητών της Νέας Ελληνικής. Βέβαια, η εσκεμμένη επιλογή λόγιων στοιχείων αποσκοπεί στο να προκαλέσει «ασυμβατότητα ύφους» και να αποκαλύψει τις προθέσεις του ομιλητή (Καμηλάκη, 2009: 318). Έτσι, η χρήση τους έχει συνήθως εμφατική λειτουργία (ως λεκτική απόδοση της έντασης, της εκφραστικότητας ή της υπερβολής) ή ειρωνική/σκωπτική

(Καμηλάκη, 2009: 316, 321), ενώ παικτικοί λόγοι υπαγορεύουν συχνά τον συνδυασμό [+λόγιων] με [-λόγια] στοιχεία (Αναστασιάδη-Συμεωνίδη & Φλιάτουρας, 2004).

Στα παραδείγματα από τα δεδομένα της παρούσας εργασίας (78) η χρήση του *ολίγον* λειτουργεί μάλλον ως δείκτης ευγένειας: στο (78α) – όπου μάλιστα συνυπάρχει με λέξη της αργκό, την *κράνα* – η παρουσία του συνάδει με την απολογητική διάθεση του ομιλητή, ενώ στο (78β) η επιλογή του *ολίγον* τι πριν από τη λέξη *μαλάκας* ίσως προέρχεται από την επιθυμία του ομιλητή να μετριάσει την αρνητική εντύπωση που προκαλεί μια [-λόγια] (και υβριστική) λέξη, η οποία μάλιστα χρησιμοποιείται για να εκφράσει την έκπληξή του, όταν αντικρίζει μια εξαιρετικά όμορφη γυναίκα:

(78) α. *Συγνώμη και εγώ που τα πήρα **ολίγον** στην κράνα, αλλά δεν είσαι ο πρώτος, ούτε καν ο δέκατος...*

β. *Δεν το είδα με τα μάτια μου δηλαδή (μόνο αυτή να μπαίνει μέσα και να ακολουθεί ο άλλος που μας κοίταζε σαν τρελός αφότου πήγα και τις βρήκα) αλλά είχα μείνει **ολίγον** τι μαλάκας μπροστά σε τόση ομορφιά.*

Στα παραδείγματα (79α-ε) τα επιρρήματα *αγρίως*, *όντως* επιτελούν τις ίδιες λειτουργίες με αυτές των [-λόγιων] αντίστοιχων επιρρημάτων (*άγρια*, *πραγματικά*), ενώ τα *ολίγον* (τι) και *ελαφρώς* λειτουργούν ως μετριαστικοί πραγματολογικοί δείκτες κατ' αντιστοιχία με το *λίγο*. Αξίζει να παρατηρηθεί η συνύπαρξη της λέξης *κράνα* με το *αγρίως* (79), όπως και στο (78) με το *ολίγον*:

(79) α. *Όλα καλά, ευγενικοί αν και μου είπανε γύρω στα 1.200 ευρώ και μου ήρθε **ολίγον** τι νταμπλάς.*

β. *Ο Παυλόπουλος έμεινε **ελαφρώς** κάγκελο, όταν ο Βύρων είπε ότι «είχαμε τις καλύτερες από δεκαετίας πρόνοιες για το Πυροσβεστικό Σώμα κατά τους δεκαεπτά μήνες της θητείας μου».*

γ. *Θενκς για τη διευκρίνηση, γιατί το 45αρι μου ηρθε **ολιγον** κεραμίδα!*

δ. *Σήμερα τα πήρα **αγρίως** στην κράνα.*

ε. *Ανάλογα με τις καταβολές, αλλά και τις πρότερες εμπειρίες μας σε επίπεδο συντροφικών σχέσεων, αξιολογούμε διαφορετικά το κατά πόσο αυτά που λαμβάνουμε*

από το σύντροφό μας είναι αυτά που μας αξίζουν ή όχι, αλλά και κατά πόσο είναι όντως τρελός για μας.

Τα παραπάνω παραδείγματα καταδεικνύουν ότι οι λόγιοι τύποι των επιρρημάτων «συνυπάρχουν αρμονικά» (Καμηλάκη, 2009: 315) και με ρηματικές πολυλεκτικές εκφράσεις, δηλαδή με δομές που απαντούν κατεξοχήν στον ανεπίσημο προφορικό ή γραπτό λόγο, μολονότι η αναμενόμενη χρήση τους είναι εντός λόγιων συμφραζομένων. Έτσι, λοιπόν, η συνεμφάνιση [+λόγιων] τύπων με [-λόγιες] δομές «αναδεικνύει τη λειτουργική συνύπαρξη των δύο *πραγματολέκτων* εντός μιας ενιαίας γλώσσας με προκλητική ετερογένεια αλλά συνάμα και εντυπωσιακή συνοχή» (Καμηλάκη, 2009: 399).

5.3. Διαβάθμιση των ρηματικών πολυλεκτικών εκφράσεων με επίθετα

Κατά τη συλλογή των δεδομένων παρατηρήθηκε ευρεία τροποποίηση των ΡΠΛΕ με επίθετα, τα οποία στο συντακτικό επίπεδο τροποποιούν το όρισμα της έκφρασης, αλλά στο σημασιολογικό επηρεάζουν το περιεχόμενο ολόκληρης της ρηματικής πολυλεκτικής έκφρασης (βλ. Παράρτημα, Πίνακας 10). Στην ενότητα που ακολουθεί, αρχικά εξετάζεται η σχέση του βαθμού παγίωσης μιας ΡΠΛΕ με τη δυνατότητα τροποποίησής της, όπως αυτή ορίζεται από τις Fotopoulou & Giouli (2018). Στη συνέχεια, υιοθετώντας τη διάκριση της Γαβριηλίδου (2013), παρουσιάζονται τα εγγενώς επιτατικά επίθετα (5.5.2) και τα ειδικά επιτατικοποιητικά επίθετα (5.5.3), τα οποία τροποποιούν το ονοματικό όρισμα των ρηματικών πολυλεκτικών εκφράσεων και στην 5.5.4, με βάση τις Gehrke & McNally (2019), μελετώνται τα επίθετα που λειτουργώντας ως ποσοδείκτες επί του λεξικοποιημένου ονοματικού ορίσματος (υποκειμένου, αντικειμένου) των ΡΠΛΕ επιτείνουν την ένταση της σημασίας τους. Τέλος, στην υποενότητα 5.5.5 αναλύεται η περίπτωση του επιθέτου *μικρός*, το οποίο επιτελεί διαφορετική λειτουργία από τις προαναφερθείσες κατηγορίες επιθέτων και στην 5.5.6, γίνεται αναφορά στη διάκριση που εισηγήθηκε ο Ernst (1981) σχετικά με τις σημασιολογικές λειτουργίες των επιθέτων που προσδιορίζουν ένα λεξικοποιημένο ουσιαστικό (σε θέση υποκειμένου, αντικειμένου ή συμπληρώματος πρόθεσης) μιας ΡΠΛΕ.

5.3.1. Σχέση μεταξύ παγίωσης και τροποποίησης

Οι Fotoroulou & Giouli (2018: 81), οι οποίες μελετούν το θέμα του βαθμού παγίωσης μιας ΡΠΛΕ και τη σχέση του με τη δυνατότητα τροποποίησής της, αρχικά υποστηρίζουν (με αναφορά στο Fellbaum & Mathieu, 2012) ότι τα ρήματα που δηλώνουν συναίσθημα διαθέτουν διαβαθμίσιμες ιδιότητες, με αποτέλεσμα δομές που ανήκουν στο ίδιο σημασιολογικό πεδίο είναι δυνατόν να εκφράζουν διαφορετικούς βαθμούς έντασης του ίδιου βασικού συναισθήματος, όπως για παράδειγμα συμβαίνει με τα *φοβάμαι*, *πανικοβάλλομαι* και *μου κόβονται τα ήπατα* ή με τις ΡΠΛΕ από τα δεδομένα της παρούσας εργασίας *με πονάει το δοντάκι για κάποιον*, *δαγκώνω τη λαμαρίνα* και *κόβω φλέβα για κάποιον*.

Εν συνεχεία, οι Fotoroulou & Giouli (2018: 82) υποστηρίζουν ότι η δυνατότητα τροποποίησης μιας ρηματικής έκφρασης εξαρτάται από τον βαθμό της έντασης που αυτή εκφράζει: μία δομή ελαφρού (επιβοηθητικού/απολεξικοποιημένου) ρήματος, όπως η *νιώθω χαρά* υπονοεί μια μέτρια ένταση του συναισθήματος της χαράς και μπορεί να τροποποιηθεί με επίθετο: *νιώθω μεγάλη χαρά*. Αντίθετα, αν η ΡΠΛΕ δηλώνει μια συναισθηματική κατάσταση υψηλής έντασης, τότε δεν επιδέχεται τροποποίηση, π.χ. *πετάω από *μεγάλη χαρά*. Έτσι, καταλήγουν στο ότι ο βαθμός παγίωσης της έκφρασης και η ένταση του συναισθήματος που περιγράφει βρίσκονται σε άμεση σχέση και όπως φαίνεται οι παγιωμένες εκφράσεις – ως επί το πλείστον – δηλώνουν υψηλή ένταση (Fotoroulou & Giouli, 2018: 84). Επομένως, οι παγιωμένες, μη συνθετικές ρηματικές πολυλεκτικές εκφράσεις δεν επιτρέπουν τροποποίηση στα παγιωμένα συστατικά τους σε αντίθεση με τις δομές ελαφρού (επιβοηθητικού/απολεξικοποιημένου) ρήματος, οι οποίες είναι περισσότερο εύκαμπτες συντακτικά και επιτρέπουν τροποποίηση της ονοματικής φράσης με επίθετο. Η τροποποίηση με επίθετο μέσα σε μία ΡΠΛΕ μπορεί να είναι ελεύθερη, ημιπαγιωμένη ή ακόμα και παγιωμένη (80) και περιλαμβάνει επιτατικοποιητές ή γενικότερα ενδείκτες βαθμού (grade indicators), όπως τα επίθετα *μεγάλος*, *λίγος*, *φοβερός* (Fotoroulou & Giouli, 2018: 76):

(80) *με έπιασε μαύρη απελπισία*

Το επίθετο *μαύρη* χρησιμοποιείται ως τροποποιητής του ονόματος *απελπισία* όχι για να δηλώσει κυριολεκτικά το μαύρο χρώμα, αλλά για να επιτείνει το μέγεθος της απελπισίας, και κατά συνέπεια λειτουργεί ως επιτατικοποιητής.

Στα δεδομένα, όμως, της παρούσας εργασίας ρηματικές πολυλεκτικές εκφράσεις που δηλώνουν υψηλή ένταση του συναισθήματος επιδέχονται τροποποίηση με επίθετα που λειτουργούν ως επιτατικοποιητές (81α-γ) και τα οποία εξετάζονται στις υποενότητες που ακολουθούν:

(81) α. γίνομαι *άγριο* θηρίο/θηρίο *ανήμερο*

β. μου ανάβουν *όλα* τα λαμπάκια (κόκκινα)

γ. παθαίνω *μεγάλη/τρελή* κολούμπρα

5.3.2. Εγγενώς επιτατικά επίθετα

Γενικά, το επίθετο αποδίδει ιδιότητες στο ουσιαστικό το οποίο προσδιορίζει, δηλαδή το περιγράφει ακριβέστερα. Τα περιγραφικά επίθετα, ειδικότερα, αποδίδουν στο προσδιοριζόμενο ουσιαστικό ποσοτικά και ποιοτικά χαρακτηριστικά (*μεγάλη ασπρόμαυρη φάλαινα*). Μάλιστα, στην Ελληνική όταν ο ομιλητής θέλει να προβάλλει την ιδιότητα που αποδίδει το επίθετο, τότε το τοποθετεί μετά το όνομα, επιλογή που «είναι χαρακτηριστική προφορικού, και μάλιστα μάλλον άτυπου ή λογοτεχνικού ύφους» (Κλαίρης & Μπαμπινιώτης, 2004: 153-155, 213), όπως συμβαίνει στην περίπτωση της ΡΠΛΕ *γίνομαι θηρίο* όταν τροποποιείται από το επίθετο *ανήμερο*, στην οποία πάντα το συγκεκριμένο επίθετο έπεται του ουσιαστικού (βλ. παρακάτω).

Η Γαβριηλίδου (2013: 49) ανάμεσα στα εγγενώς επιτατικά στοιχεία κατατάσσει και επίθετα, τα οποία διακρίνει σε δύο κατηγορίες:

(α) αυτά που δηλώνουν το ακραίο όριο σε κλίμακες που σχετίζονται με φυσικές ιδιότητες (*καντός, τεράστιος*) και

(β) αυτά που δηλώνουν το ακραίο σημείο (*παντελής αποτυχία*) ή τον υψηλό βαθμό μιας διαβαθμίσιμης ιδιότητας (*ιλιγγιώδης ταχύτητα, υπερβολικός ζήλος*).

Στα δεδομένα της παρούσας εργασίας απαντούν επίθετα και των δύο κατηγοριών, αλλά φαίνεται ότι το επίθετο που χρησιμοποιείται συχνότερα για να προσδιορίσει το ουσιαστικό των διαβαθμίσιμων ΡΠΛΕ είναι το *μεγάλος*, το οποίο

δηλώνει τον υψηλό βαθμό μιας διαβαθμίσιμης ιδιότητας: *παθαίνω μεγάλο ντουβρουτζά, μου έρχεται μεγάλος ταμπλάς, παθαίνω μεγάλο σοκ, μου έρχεται (πολύ) μεγάλη κεραμίδα, παθαίνω μεγάλη κολούμπρα* (82α-στ). Με δεδομένο ότι οι ΡΠΛΕ αποτελούν οι ίδιες επιτακτικά στοιχεία το *μεγάλος* ως ενδεικτής βαθμού δηλώνει σε όλες αυτές τις περιπτώσεις την ακόμα μεγαλύτερη ένταση της έκπληξης. Τον μέγιστο βαθμό εκφράζει το επίθετο *τεράστιος* (*παθαίνω τεράστιο σοκ*) που αν και δηλώνει το ακραίο όριο «διαβαθμίσιμων φυσικών ιδιοτήτων των ουσιαστικών, όπως το μέγεθος μιας οντότητας», εντούτοις μπορεί να χρησιμοποιείται μεταφορικά προσδιορίζοντας αφηρημένα ουσιαστικά (Γαβριηλίδου, 2013: 50-51), όπως στην προκειμένη περίπτωση, και αναμφίβολα δηλώνει την υπερβολή (Φραγκάκη, 2010: 139).

(82) α. **Μεγάλο**... ντουβρουτζά θα πάθουν η Γερμανίδα Καγκελάριος και ο Β. Σόιμπλε, όταν μάθουν τους κρυφούς πόθους του Γιάνη Βαρουφάκη

β. Θα έρθει **μεγάλος** ταμπλάς σε δύο... ειδικά υποψηφίους δημάρχους που θεωρούνε τους εαυτούς τους με το ένα πόδι στην δεύτερη Κυριακή, μετά τον όπως φαίνεται πρώτο στις δημοσκοπήσεις δήμαρχο Γιώργο Γκιώνη.

γ. Έπαθα **μεγάλο** σοκ, τηλεφώνησα στη μητέρα μου και της είπα «έλα να με δεις γρήγορα» και ήρθε με είδε και ενθουσιάστηκε!»

δ. Γι' αυτό και δεν μου ήρθε **μεγάλη** κεραμίδα τώρα με την κρίση.

ε. ΕΧΟΥΝ ΣΑΣ ΛΕΩ ΠΑΘΕΙ... **ΠΟΛΥ ΜΕΓΑΛΗ "ΚΟΛΟΥΜΠΡΑ"**...!!

στ. Έπαθα **τεράστιο** σοκ!

5.3.3. Ειδικά επιτακτικοποιητικά επίθετα

Στα δεδομένα της εργασίας παρατηρήθηκε, επίσης, ότι συγκεκριμένες ΡΠΛΕ επιλέγουν συγκεκριμένα επιτακτικοποιητικά επίθετα που προσδιορίζουν το υποκείμενο ή το αντικείμενο του ρήματος της έκφρασης. Έτσι, επιτακτικοποιητική λειτουργία έχουν τα επίθετα *βαριά* και *χοντρή* που προσδιορίζουν την *κεραμίδα* στη ΡΠΛΕ *μου έρχεται κεραμίδα* (83α-β) αλλά και τα πολλαπλασιαστικά αριθμητικά στην *παθαίνω διπλό/τριπλό/τετραπλό/πενταπλό εγκεφαλικό* (84α-δ). Στην πρώτη περίπτωση τα επίθετα περιγράφουν μια ιδιότητα της κεραμίδας (το βάρος), η οποία παραπέμπει στη

μεγάλη ένταση της έκπληξης και αποτελούν παγιωμένα επιτατικοποιητικά στοιχεία³¹. Στη δεύτερη περίπτωση η διαβάθμιση της ΡΠΛΕ με τα εν λόγω αριθμητικά επιτείνει το μέγεθος της δυσάρεστης έκπληξης που βιώνει το υποκείμενο, η οποία μάλιστα αγγίζει την υπερβολή:

(83) α. Μου ήρθε **πολύ βαριά** κεραμίδα όμως, μιλάμε για αμονια της *acme* σαν τα καρτούν!!!

β. εννοώ ότι κάναμε ακριβώς ότι μας είπε ο γιατρός μας χωρίς όμως να έχουμε ψάξει ή σκεφτεί καν την πιθανότητα αποτυχίας. Και βέβαια μας ήρθε **χοντρή** κεραμίδα...

(84) α. Τι τιμή το βρήκες???? Γιατί μια τιμή που είδα εγώ έπαθα **διπλό** εγκεφαλικό και τριπλό έμφραγμα....

β. Η Κατερίνα Καινούργιου έπαθε **τριπλό** εγκεφαλικό στον αέρα όταν άκουσε τη φράση που είπε *on air* η Ανθή Βούλγαρη.

γ. Πήγα στο περίπτερο, ζήτησα το συγκεκριμένο περιοδικό και έπαθα... **τετραπλό** εγκεφαλικό.

δ. Μετά από λίγα λεπτά σηκώνομαι από το γραφείο, πάω στην κουζίνα και βρίσκω τον αγαπητό συνάδελφο να κάθεται, να τρώει το τoστ του και το δικό μου τoστ πεταμένο έξω από την τoστιέρα – ΩΜΟ! Παθαίνω πρώτα ένα **πενταπλό** εγκεφαλικό. Του λέω «Το έβγαλες?» (η ψύχραιμη μη χεσω). Μου λέει μπουκωμένος (ενώ εγώ λυσσάω έτσι?), «Το έβγαλα για να μην καεί!»

Επιτατικοποιητικά λειτουργούν και τα επίθετα *άγριος*, *ανήμερος*, *σωστός*, *πραγματικός*³², τα οποία προσδιορίζουν το κατηγορούμενο στη ΡΠΛΕ *γίνομαι θηρίο*. Τα δύο πρώτα (*άγριος*, *ανήμερος*) ανήκουν στα περιγραφικά επίθετα και μπορούν να χρησιμοποιηθούν με το *θηρίο* και σε κυριολεκτικά – εκτός της ΡΠΛΕ – συμφραζόμενα. Ωστόσο, το *ανήμερος* συνεμφανίζεται μόνο με το *θηρίο* ενώ το *άγριος* δημιουργεί συνάψεις και με άλλα ουσιαστικά, όπως *άγριο πάθος*, *άγρια πείνα*, στις οποίες – όπως και στη ΡΠΛΕ (85α) – λειτουργεί επιτατικά, δηλώνοντας τη μεγάλη

³¹ Επιτατικοποιητικά λειτουργούν και τα επίθετα που δηλώνουν χρώμα στο παρακάτω παράδειγμα που, όμως, δεν είναι παγιωμένα: *Δεν ξέρω βέβαια ποιος απο τους δύο έχει δίκιο, αλλά εμένα όταν με πιάνει η κρίση φονάζω, στριγγλίζω, βγάζω **κίτρινους και πράσινους** αφρούς απο το στόμα, έχω σπασμούς, δαγκώνω όποιον βρω μπροστά μου και μετά απο λίγο μόλις μου περάσει δεν θυμάμαι τίποτα.*

³² Την επιτατική λειτουργία των επιθέτων *άγριος*, *πραγματικός*, *σωστός* κ.ά. στον δημοσιογραφικό λόγο έχει επισημάνει η Φραγκάκη (2010: 210, 213, 247).

ένταση/τον μεγάλο βαθμό του πάθους, της πείνας, του θυμού. Επομένως, θα μπορούσε να υποστηριχθεί ότι στην έκφραση *γίνομαι θηρίο ανήμερο* το επίθετο *ανήμερο* αποτελεί παγιωμένη επίταση, η οποία εκφράζει emphaticά το ανώτατο σημείο στην κλίμακα του θυμού (85β). Έτσι, με βάση τα παραπάνω, είναι πιθανόν η συγκεκριμένη ΡΠΛΕ να διαβαθμίζεται ως εξής: *γίνομαι θηρίο* < *γίνομαι άγριο θηρίο* < *γίνομαι θηρίο ανήμερο*.

(85) α. *Με το που το είδε «έπαθε» και όταν αντιλήφθη ότι δεν είχε μέσα ούτε τουαλέτα ούτε μπάνιο, έγινε **άγριο** θηρίο.*

β. *Εναντίον της δημοσιογράφου του ΑΠΕ Μαίρης Τζόρα, που κάλυπτε το ρεπορτάζ για την υπόθεση με το κομματιασμένο και βρασμένο πτώμα, πήγε να κινηθεί ο δολοφόνος της Άρτας. Μόλις είδε τη δημοσιογράφο μαζί με τον εικονολήπτη Βασίλη Λώλο, έγινε θηρίο **ανήμερο** και άρχισε να φωνάζει: “Τι τραβάτε γ... την ... σας”!*

Όσον αφορά τα επίθετα *πραγματικός* και το συνώνυμο στα συγκεκριμένα συμφραζόμενα *σωστός*³³ επιτελούν την ίδια λειτουργία με το επίρρημα *πραγματικά*, δηλώνουν, δηλαδή, την αλήθεια της κατάστασης που περιγράφεται – εν προκειμένω της μεγάλης έντασης του θυμού, κάτι που δημιουργεί και την εντύπωση της επίτασης (86α-β):

(86) α. *Ο πατέρας του βλέποντας τη δυσμενή για εκείνον εξέλιξη, έγινε **σωστό** θηρίο από το θυμό του.*

β. *Απαίτησε να του δώσω το γιο του κι όταν του είπα πως το παιδί έχει δοθεί σε ανάδοχη μητέρα, έγινε **πραγματικό** θηρίο.*

Τα επίθετα *απίστευτος* και *τρελός* στις εκφράσεις *παθαίνω απίστευτο σοκ*, *παθαίνω τρελό σοκ*, *παθαίνω τρελή κολούμπρα* (87α-γ) ανήκουν στην κατηγορία των επιθέτων που, σύμφωνα με τη Γαβριηλίδου (2013: 117), «λειτουργούν ως επιτατικοποιητές ουσιαστικών που δηλώνουν κάποια ιδιότητα που μπορεί να δεχτεί διαβαθμίσιμες αναγνώσεις». Συγκεκριμένα, το *απίστευτος*, αν και ανήκει στα μεταρηματικά επίθετα που δηλώνουν στέρηση (‘αυτός που δεν μπορεί κανείς να τον

³³ Σύμφωνα με τη Φραγκάκη (2010: 213), το *σωστός* σε ορισμένες αξιολογικές χρήσεις του είναι συνώνυμο του *πραγματικός*.

πιστέψει'), σε συγκεκριμένες λεξιλογικές συνάψεις δηλώνει επίταση (*απίστευτη αποχή, απίστευτη επιτυχία*), αναφέρεται, δηλαδή, σε «κάτι που είναι τόσο υπερβολικό που ξεπερνά τα όρια αυτού που μπορούμε να πιστέψουμε» (Γαβρηλίδου, 2013: 118, 123). Αναφορικά με το *τρελός*, αυτό ανήκει στην κατηγορία των επιθέτων τα οποία, όταν συνδυάζονται με ουσιαστικά που δηλώνουν συναίσθημα (*βαθιά λύπη, φλογερό πάθος, τρελός έρωτας*), «επιτείνουν την ένταση του συναισθήματος που βιώνεται από το υποκείμενο». Η επιτατικοποιητική λειτουργία και των δύο αυτών επιθέτων είναι αποτέλεσμα γραμματικοποίησης, όπως συμβαίνει και με τα επιρρήματα *άσχημα, χοντρά, τρελά* κ.λπ. (Γαβρηλίδου, 2013: 117, 124, 126):

(87) α. ΕΓΩ ΕΠΑΘΑ ΑΠΙΣΤΕΥΤΟ ΣΟΚ!!!!

β. απλα ρωτησα γιατι (περαν του οτι πραγματικα επαθα **τρελο** σοκ με την ολη ιστορια.....) ηθελα να ξερω αν ανταποκριθηκε καμια μας στην εκκληση για βοηθεια που λενε στην τιβι οτι ειχε κανει...

γ. Πίστεψέ με, εάν έπιανες στα χέρια σου μια σκληρόδετη έκδοση, με γυαλιστερό χαρτί μέσα, διαστάσεις λίγο παραπάνω από το παλιό Μηνιαίο Μίκυ και τίγκα μέσα σε ολοσέλιδες έγχρωμες "Οδός Τρέλας 13", θα πάθαινες **τρελή** κολούμπρα

5.3.4. Επιτατικοποίηση με την έκταση του λεξικοποιημένου ορίσματος

Οι Gehrke & McNally (2019: 790), μελετώντας τη δυνατότητα παρεμβολής άρθρων ή τροποποιητών σε ΡΠΛΕ της Αγγλικής με τη δομή P-A (π.χ. *to rock the boat, to kick the bucket*) ή με την ίδια δομή και συμπληρώματα (μετοχές ή προθετικά σύνολα: π.χ. *to blow off steam*), παραθέτουν παραδείγματα τροποποίησης, όπως: *kick buckets, rock some boats, blow off a lot of steam*. Στην τελευταία περίπτωση το μέτρο του αντικειμένου αναφοράς λειτουργεί έτσι, ώστε να υπολογιστεί το μέγεθος του αποτελέσματος του γεγονότος που περιγράφεται είτε κυριολεκτικά είτε ιδιωματικά (απροσδιόριστο στο *to blow off steam*, μεγάλο στο *blow off a lot of steam*). Με άλλα λόγια, το *a lot* λειτουργεί επιτατικοποιητικά, καθώς αυξάνει το μέγεθος της εκτόνωσης που περιγράφεται στο *to blow off steam*.

Κάτι αντίστοιχο παρατηρείται και στις εξής ΡΠΛΕ της Νέας Ελληνικής: *μου ανεβαίνει όλο το αίμα στο κεφάλι, μου ανάβουν όλα τα λαμπάκια (κόκκινα), τρώω όλα*

τα/και τα είκοσι νύχια μου (88α-στ), στις οποίες κύριος τροποποιητής είναι το αντωνυμικό επίθετο *όλος* (καθολικός προσδιορισμός που δηλώνει το σύνολο, σύμφωνα με τους Κλαίρη & Μπαμπινιώτη, 2004: 173), με το οποίο δηλώνεται ο ακραίος βαθμός της έντασης που δηλώνει η ΡΠΛΕ. Η έκφραση *μου ανεβαίνει όλο το αίμα στο κεφάλι* σημαίνει ότι ‘δεν θυμώνω πολύ, αλλά θυμώνω όσο είναι δυνατόν να θυμώσει κανείς, υπερβολικά, ακραία’³⁴. Την ίδια λειτουργία εξυπηρετεί και το αριθμητικό *είκοσι* στην έκφραση *τρώω και τα είκοσι νύχια μου*: η αναφορά, δηλαδή, σε όλα τα νύχια του ανθρώπινου σώματος δηλώνει το ακραία, υπερβολικά μεγάλο μέγεθος της αγωνίας:

(88) α. *Του Μήτσου του είχε ανέβει **όλο** το αίμα στο κεφάλι.*

β. *Όταν μου ανάβουν **όλα** τα λαμπάκια στη σειρά, ευτυχώς είναι η γυναίκα μου δίπλα, τέρας ψυχραιμίας και με μια της κουβέντα εξαφανίζει τα παιδιά από το δωμάτιο λίγο πριν προβώ στο απονενομημένο.*

γ. *Βαριέμαι θανάσιμα τις ίντριγκες, απεχθάνομαι τις κουβέντες πίσω από την πλάτη των άλλων, τις παρεξηγήσεις που σέρνονται χωρίς να λύνονται γιατί ο ένας περιμένει από τον άλλον να υποχωρήσει, τις διαρκείς απαιτήσεις, τα νάζια, τα μούτρα και τους φουσκωμένους εγωισμούς. Και τις οδηγίες, εκεί μου ανάβουν **όλα** τα λαμπάκια **κόκκινα**..*

δ. *Στο σημείο που άρχισε να μιλά ο κάγκουρας μου άναψαν **όλα** τα λαμπάκια*

ε. *Το επεισόδιο ξεκινάει με το άψυχο κορμί του Jon και ο θεατής περιμένει – έχοντας φάει και τα **20** νύχια του – το πότε θα αναστηθεί*

στ. *Μμμ! Ποιος μιλάει; Εσύ βρε από την αγωνία που έχεις, έφαγες **όλα** τα νύχια σου.*

Βέβαια, οι Gehrke & McNally (2019: 790) ασχολούνται και με περιπτώσεις του τύπου *rock some boats* (< *to rock the boat*), δηλαδή με δομές στις οποίες η τροποποίηση με έναν προσδιοριστή δηλώνει περισσότερα από ένα γεγονότα. Αντίστοιχα, και στην περίπτωση της τροποποίησης της ΡΠΛΕ *to smell a rat* με το επίθετο *many* στο (89) το μέτρο του αντικειμένου αναφοράς λειτουργεί ως μέτρο του αριθμού των γεγονότων:

³⁴ Η περαιτέρω τροποποίηση της ΡΠΛΕ με το επίθετο *κόκκινος* επιτείνει ακόμα περισσότερο την υψηλή ένταση του θυμού στην έκφραση *μου ανάβουν όλα τα λαμπάκια κόκκινα*.

(89) *Do we all smell many rats connected with this legislation?*³⁵

Στα δεδομένα της παρούσας εργασίας απαντά η δομή μου ήρθαν πολλές κεραμίδες στο κεφάλι, στην οποία το επίθετο δηλώνει πολλά γεγονότα δυσάρεστης έκπληξης (επανάληψη) και όχι την ένταση της σημασίας της ΡΠΛΕ και για αυτό τον λόγο δεν αποτέλεσε αντικείμενο σχολιασμού της παρούσας εργασίας (90)³⁶. Στο σημείο αυτό πρέπει να διευκρινιστεί ότι η παρουσία του επιθέτου *πολύς* στον πληθυντικό δεν συνεπάγεται πάντα πολλαπλή εμφάνιση του γεγονότος που δηλώνει η ΡΠΛΕ. Για παράδειγμα, στην *παίρνω (πάρα) πολλές ανάποδες* το επίθετο *πολλές* δεν δηλώνει επανάληψη, αλλά έχει επιτατικοποιητική λειτουργία, καθώς επιτείνει ακόμα περισσότερο την ένταση του θυμού (91):

(90) *(Σε κάθε περίπτωση, ακόμη κι αν συνεχίσεις να τον θέλεις, θα έρθει πολύ πιο ομαλά στους γονείς σου το να γνωρίζουν έστω τη φιλία σου μ' αυτόν τον άνθρωπο, κάτι που δικαιολογεί και την εξέλιξη της σε ειδύλλιο, παρά να τους έρθουν πολλές κεραμίδες στο κεφάλι ταυτόχρονα.)*

(91) *Άσε με, γιατί έχω πάρει πολλές ανάποδες τελευταίως... πάααααα πολλές ανάποδες.*

5.3.5. Η περίπτωση του επιθέτου *μικρός*

Χαρακτηριστική είναι, επίσης, η τροποποίηση ρηματικών πολυλεκτικών εκφράσεων με το αόριστο άρθρο *ένας, μια, ένα* και το επίθετο *μικρός*: *παθαίνω ένα μικρό ντουβρουτζά, μου έρχεται ένας μικρός ταμπλάς, παθαίνω (ένα) μικρό εγκεφαλικό*³⁷ / *σοκ, παθαίνω μια μικρή κολούμπρα* (92α-στ). Σε αυτές τις περιπτώσεις θα μπορούσε να υποστηριχθεί ότι η παρουσία του *μικρός* στις παραπάνω ΡΠΛΕ μειώνει την ένταση της έκπληξης που δηλώνει η έκφραση, αλλά, επίσης, η χρήση του θα μπορούσε ταυτόχρονα να επιτελεί και μια μετριαστική πραγματολογική λειτουργία (Σαββίδου,

³⁵ Bruening et al. (2018) στο Gehrke & McNally (2019: 790)

³⁶ Αντίστοιχο παράδειγμα στο οποίο το επίθετο *πολύς* δηλώνει επανάληψη δίνει και η Χιώτη (2010: 95): *(του) κάνει πολλά νερά τελευταία.*

³⁷ Η ΡΠΛΕ απαντάται, επίσης, και με το αγγλικό δάνειο *μίνι*:

α. *Κοιτάω τις "προσφορές" αυτές, παθαίνω ένα μίνι εγκεφαλικό με το καλημέρα.*

β. *Παθαίνω ένα μίνι εγκεφαλικό και λέω μέσα μου "βουρ στον μηχανικό".*

2012: 1091) ανάλογη με αυτήν του επιρρήματος *λίγο* (βλ. 3.4), η οποία ίσως επιτείνεται και από τη συνεμφάνιση του *ένας, μία, ένα* το οποίο θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι λειτουργεί ως δείκτης μετριασμού (Σαββίδου, 2012: 1091):

(92) α. Έπαθα **ένα μικρό** ντουβρουτζά είναι αλήθεια γιατί για μένα τα σπυράκια είναι μια λέξη η οποία δεν υπάρχει στο λεξικό μου όλα αυτά τα χρόνια.

β. Μου ήρθε **ένας μικρός** ταμπλάς βλέποντας του χορηγούς

γ. Μου λέει "να το κανονίσουμε για αύριο το πρωί;" Παθαίνω **μικρό** εγκεφαλικό

δ. Όσες φορές έχω δει έναν βιβλιοστάτη σε βιτρίνα που μου αρέσει πολύ πάντα ρωτάω την τιμή και παθαίνω **ένα μικρό** εγκεφαλικό!

ε. Έπαθα **ένα μικρό** σοκ, όταν κλήθηκα να αγωνιστώ εκεί!

στ. Εκεί είναι που ο άλλος παθαίνει **μια μικρή** κολούμπρα γιατί η συντριπτική πλειοψηφία των συζητήσεων που κάνω, δεν είναι για παραέξω, όπως γίνεται εύκολα αντιληπτό και από τις προσωπικές αναφορές του καθενός.

Όπως και στην περίπτωση του επιρρήματος *λίγο*, αναζητήθηκε το κατά πόσον ΡΠΛΕ που τροποποιούνται με το επίθετο *μικρός* εμφανίζονται και με το μόρφημα *ψιλο-* στο ρήμα της έκφρασης. Τα δεδομένα που προέκυψαν ενισχύουν την υπόθεση ότι το επίθετο θα μπορούσε να επιτελεί και μετριαστική πραγματολογική λειτουργία (93α-β):

(93) α. Σκέφτηκα τα ακόλουθα : κρουαζιέρα (σε μεγάλο πλοίο με πισίνα και όλα τα συναφή, αλλά ο διευθυντής **ψιλοέπαθε ένα εγκεφαλικό** μόλις του το είπα, αλλά και εκτός αυτού θα ξεφύγουμε στην τιμή) ή εκδρομή στην κρήνη

β. Το γεγονός αυτό με σόκαρε αρκετά αφού υπέθεσα ότι δεν το χει ξανακάνει και **ψιλοέπαθα ένα σοκ** γιατί δεν μου χει ξανατύχει και επιπλέον δεν είναι καθόλου μικρή (γύρω στα 20).

5.3.6. Εξωτερική τροποποίηση

Ολοκληρώνοντας την εξέταση των περιπτώσεων τροποποίησης των ρηματικών πολυλεκτικών εκφράσεων της παρούσας εργασίας με επίθετα, κρίνεται σκόπιμο να αναφερθεί ότι ένα από τα θέματα που έχουν απασχολήσει τη βιβλιογραφία είναι η

σημασιολογική λειτουργία των επιθέτων που τροποποιούν το ονοματικό όρισμα των ΡΠΛΕ.

Οι Gehrke & McNally (2019: 781-782), ο Langlotz (2006: 96-101), οι Nunberg et al. (1994: 500) και οι Sheinfx et al. (2019: 49) επισημαίνουν τη διάκριση η οποία πρώτη φορά ορίστηκε από τον Ernst (1981) ανάμεσα στα δύο συχνότερα είδη τροποποίησης που επιδέχονται οι ιδιωματισμοί, την εξωτερική (external modification) και την εσωτερική (internal modification). Σύμφωνα με τον Ernst (1981), στην εξωτερική τροποποίηση το επίθετο επηρεάζει τη σημασία του ιδιωματισμού ως μιας ενιαίας σημασιολογικής μονάδας και όχι μόνο του ουσιαστικού που άμεσα τροποποιεί. Σε αυτή την περίπτωση το επίθετο λειτουργεί επιρρηματικά (94α-β) και μπορεί να παραφραστεί με ένα επίρρημα [(94α) *politically*, (94β) *sociologically*] (Gehrke & McNally, 2019: 782, Langlotz, 2006: 97 με αναφορά στο Ernst, 1981: 51, 55), ενώ σύμφωνα με τους Nunberg et al. (1994: 500) και Sheinfx et al. (2019: 49) μπορεί να παραφραστεί με τη φράση *In the domain of...*:

(94) α. *He made a speech in Dublin which touched a raw political nerve.*

β. *Don't rock the sociological boat with your ideas.* (Gehrke & McNally, 2019: 782)

Από την άλλη, στην εσωτερική τροποποίηση το επίθετο τροποποιεί σημασιολογικά μόνο το λεξικοποιημένο όνομα (που εμφανίζεται ως όρισμα του ρήματος του ιδιωματισμού) και δεν είναι δυνατόν να παραφραστεί επιρρηματικά (Langlotz, 2006: 98) (95α-β):

(95) α. *When will you get it through your small head that this isn't the way to do it!* (Ernst, 1981: 51 στο Langlotz, 2006: 98)

β. *The federal agency decided to take the project under its well-muscled wing.* (Gehrke & McNally, 2019: 781)

Βέβαια, οι Nunberg et al. (1994: 500) και ο Langlotz (2006: 100) επισημαίνουν ότι η διάκριση ανάμεσα στα δύο είδη δεν είναι πάντα εύκολη και ως εκ τούτου πολλοί επιθετικοί τροποποιητές είναι δυνατόν να ερμηνευθούν ως εσωτερικοί αλλά και ως εξωτερικοί ταυτόχρονα. Για παράδειγμα, στην πρόταση *leave no legal stone unturned* το *unturned* μπορεί να θεωρηθεί εσωτερική τροποποίηση και η

πρόταση να σημαίνει ‘all legal methods are used’, ενώ αν θεωρηθεί εξωτερική η πρόταση μπορεί να παραφραστεί ως ‘in the domain of law, leave no stone unturned’ (Nunberg et al., 1994: 500).

Τα επίθετα που τροποποιούν τις ΡΠΛΕ της παρούσας εργασίας λειτουργούν ως εξωτερικοί τροποποιητές, γιατί επηρεάζουν σημασιολογικά το περιεχόμενο ολόκληρης της έκφρασης και όχι μόνο του ουσιαστικού που άμεσα προσδιορίζουν. Λειτουργούν, δηλαδή, ως επιτατικοποιητές που αυξάνουν την ένταση του συναισθήματος που εκφράζει η ΡΠΛΕ ως σημασιολογική μονάδα. Μολονότι δεν είναι πάντα εφικτό να παραφραστούν με αντίστοιχα επιρρήματα, μπορούν να αντικατασταθούν από το *πάρα πολύ* (96α-β):

(96) α. *Με το που το είδε «έπαθε» και όταν αντιλήφθη ότι δεν είχε μέσα ούτε τουαλέτα ούτε μπάνιο, έγινε άγριο θηρίο / θύμωσε πάρα πολύ*

β. *ΕΓΩ ΕΠΑΘΑ ΑΠΙΣΤΕΥΤΟ ΣΟΚ!!!! / Εξεπλάγην πάρα πολύ*

Με την εξέταση των επιτατικών και επιτατικοποιητικών επιθέτων ολοκληρώνεται η παρουσίαση και ο σχολιασμός των δεδομένων της εργασίας. Στο επόμενο και τελευταίο κεφάλαιο συνοψίζονται οι παρατηρήσεις και οι διαπιστώσεις που έχουν διατυπωθεί, προτείνονται πεδία αξιοποίησής τους και εντοπίζονται θέματα τα οποία δεν καλύπτει η παρούσα εργασία και θα μπορούσαν να μελετηθούν.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Στην παρούσα εργασία επιχειρήθηκε μια γενική παρουσίαση του φαινομένου της διαβάθμισης σε ρηματικές πολυλεκτικές εκφράσεις της Νέας Ελληνικής. Οι εκφράσεις επιλέχθηκαν από τη δικτυακή βάση δεδομένων ΙΔΙΟΝ και ανήκουν στα εξής σημασιολογικά πεδία: ΘΥΜΟΣ, ΕΚΠΛΗΞΗ, ΑΓΩΝΙΑ, ΤΡΟΜΟΣ/ΤΑΡΑΧΗ, ΕΡΩΤΑΣ. Ειδικότερα, αναζητήθηκαν και καταγράφηκαν γλωσσικά στοιχεία που δηλώνουν επίταση ή μετριασμό της έντασης του συναισθήματος που εκφράζουν συγκεκριμένες ΡΠΛΕ. Η συλλογή των δεδομένων έγινε από το διαδίκτυο με τη χρήση της μηχανής αναζήτησης Google, καθώς παρά τα μειονεκτήματα που έχει και τους περιορισμούς που θέτει, το διαδίκτυο αποτελεί τη μεγαλύτερη δεξαμενή κειμένων και μάλιστα αποδεικνύεται ιδιαίτερα κατάλληλη για ερωτήματα που αφορούν το ευρύτερο πεδίο της φρασεολογίας, στο οποίο ανήκουν και οι ρηματικές πολυλεκτικές εκφράσεις.

Σύμφωνα, λοιπόν, με τα δεδομένα που συνελέγησαν, παρατηρήθηκε ότι οι λέξεις/δομές που (υπο)δηλώνουν διαβάθμιση της έντασης της σημασίας των ΡΠΛΕ, μπορούν να χωριστούν σε τρεις κατηγορίες.

Στην πρώτη κατηγορία (Κεφάλαιο 3) περιλαμβάνονται τα επιρρήματα *κυριολεκτικά*, *πραγματικά*, *πράγματι*, *ειλικρινά* και οι προθετικές φράσεις (ΠΦ) *στην κυριολεξία* και *στ' αλήθεια*. Ειδικότερα, το επίρρημα *κυριολεκτικά* εμφανίζεται σχεδόν με όλες τις ΡΠΛΕ που μελετήθηκαν και η συχνότερη θέση του μέσα σε αυτές είναι μετά το ρήμα. Η εμφατική/επιτατική χρήση του *κυριολεκτικά* και της ΠΦ *στην κυριολεξία* στη Νέα Ελληνική δεν έχει μελετηθεί. Για αυτό τον λόγο, κρίθηκε απαραίτητο να μελετηθεί βιβλιογραφία (Israel, 2002, Nerlich & Dominguez, 2003) για το αντίστοιχο επίρρημα της Αγγλικής *literally*, το οποίο χρησιμοποιείται ευρύτατα σε γλωσσικές δομές με μεταφορική σημασία. Η τόσο συχνή εμφάνιση του *κυριολεκτικά* με τις ΡΠΛΕ ίσως οφείλεται και στο ότι επιλέγει δομές εγγενώς επιτατικές, που ενέχουν, δηλαδή, τον πολύ υψηλό βαθμό της έντασης ενός συναισθήματος, προϋπόθεση που πληρούν οι ΡΠΛΕ, δεδομένου ότι οι περισσότερες είναι εγγενώς επιτατικές. Όσον αφορά τις λειτουργίες του *κυριολεκτικά* στις ΡΠΛΕ της Νέας Ελληνικής θα μπορούσαν να συνοψιστούν στις εξής: (α) διαβεβαιώνει για την αλήθεια των λεγομένων και αυτή ακριβώς η δέσμευση του ομιλητή απέναντι στο εκφώνημά του δημιουργεί την εντύπωση της επίτασης, (β) τονίζει την ταυτόχρονα κυριολεκτική και μεταφορική σημασία της ρηματικής πολυλεκτικής έκφρασης και (γ) δίνει τη μεγαλύτερη δυνατή ένταση σε μία έκφραση, που ενέχει το στοιχείο της

υπερβολής. Εξίσου συχνή ήταν η εμφάνιση του επιρρήματος *πραγματικά* με τις ΡΠΛΕ που μελετήθηκαν στην παρούσα εργασία, για τη λειτουργία του οποίου μελετήθηκε βιβλιογραφία σχετική με το αγγλικό *really* (Bordet, 2017, Paradis, 2003), το οποίο θεωρείται ότι χρησιμοποιείται ολοένα και περισσότερο ως επιτατικοποιητής. Με βάση, λοιπόν, τα παραδείγματα που συνελέγησαν, το *πραγματικά* (και τα *πράγματι*, *ελικρινά*, *στ' αλήθεια*) (α) τονίζει τη δέσμευση του ομιλητή απέναντι στα λεγόμενά του και (β) λειτουργεί ως δείκτης έμφασης ή υπερβολής στην έκφραση των συναισθημάτων του ομιλητή. Ωστόσο, οι λειτουργίες των επιρρημάτων *κυριολεκτικά* και *πραγματικά* είναι δύσκολο να απομονωθούν με βάση τα παραδείγματα της παρούσας εργασίας και το πιθανότερο είναι ότι συνυπάρχουν. Τέλος, στην πρώτη κατηγορία συγκαταλέγεται και το ποσοτικό επίρρημα *λίγο*, το οποίο σε συγκεκριμένα συμφραζόμενα μπορεί να αποτελεί μηχανισμό μετριασμού για λόγους ευγένειας ή δείκτη υποκορισμού της ρηματικής έννοιας μέσω της διαδικασίας της γραμματικοποίησης (Canakis, 2012, 2015). Στην περίπτωση του υποκορισμού της ρηματικής έννοιας το *λίγο* συνοδεύεται από εμφατικό τονισμό και λειτουργεί παρόμοια με το μόρφημα *ψιλο-* το οποίο – εκτός από το να δηλώνει υποκορισμό – μετριάζει αρνητικές σημασιολογικές συνυποδηλώσεις ή την αλήθεια. Στα δεδομένα της παρούσας εργασίας οι δύο λειτουργίες του *λίγο* δεν είναι εύκολο να διακριθούν και ίσως συνυπάρχουν η μετριαστική περιγραφική και πραγματολογική λειτουργία. Ουσιαστικά, η επιτατική λειτουργία των επιρρημάτων *κυριολεκτικά* και *πραγματικά* και η μετριαστική πραγματολογική λειτουργία του *λίγο* οφείλονται στην υποκειμενικοποίηση, δηλαδή στη δήλωση της στάσης ή του συναισθήματος του ομιλητή απέναντι στα λεγόμενά του, η οποία με τη σειρά της οδηγεί ή μπορεί να οδηγήσει στη γραμματικοποίησή τους.

Η δεύτερη κατηγορία (Κεφάλαιο 4) αποτελείται από το οριστικό άρθρο, το οποίο, όταν προφέρεται τονισμένο, λειτουργεί εμφατικά/επιτατικά και το αόριστο άρθρο, το οποίο, όταν προσδιορίζει το ουσιαστικό της ρηματικής πολυλεκτικής έκφρασης μπορεί να έχει επιτατική ή μετριαστική λειτουργία, κάτι που εξαρτάται κυρίως από τη χρήση εμφατικού τονισμού σε αυτό (Τζάρτζανος, 1946, Holton, Mackridge & Φιλίππιακη-Warburton, 2000, Mackridge 1999, Κλαίρης & Μπαμπινιώτης, 2004, Χιώτη, 2010). Στα δεδομένα της παρούσας εργασίας η λειτουργία του είναι αμφίσημη, καθώς δεν είναι εφικτό να διασαφηνιστεί εάν προφέρεται τονισμένο ή όχι, μιας και πρόκειται για δεδομένα γραπτού λόγου. Παρόλα αυτά, εντοπίζονται παραδείγματα σαφούς επιτατικής λειτουργίας του

αόριστου άρθρου, όταν μετά την πρόταση στην οποία εντάσσεται η ΡΠΛΕ, ακολουθεί αποτελεσματική πρόταση εισαγόμενη με τον σύνδεσμο *που*. Αντίστοιχη επιτακτική λειτουργία θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι έχει και η δεικτική αντωνυμία *τέτοιος, τέτοια, τέτοιο*, η οποία συνήθως και αυτή συνοδεύεται από αποτελεσματική πρόταση εισαγόμενη με τους *που/ώστε*. Επίσης, σε αυτή την κατηγορία συμπεριλήφθη και ο σύνδεσμος *και*, για τον οποίο, ανάμεσα στις πολλαπλές λειτουργίες του, έχει παρατηρηθεί ότι έχει και επιτακτική (Τζάρτζανος, 1953, Κλαίρης & Μπαμπινιώτης, 2004, Mackridge, 1999, Χιώτη, 2010, Canakis, 1996). Στα δεδομένα της εργασίας ο *και* εμφανίζεται συνήθως σε περιβάλλον άρνησης πριν από το συμπλήρωμα του ρήματος της πολυλεκτικής έκφρασης (π.χ. *δεν έμεινα και άγαλμα*) ή συνεμφανίζεται με την αόριστη αντωνυμία *κανένας, καμία, κανένα που* προσδιορίζει το συμπλήρωμα. Και στις δύο περιπτώσεις η παρουσία του *δεν* επιφέρει αλλαγές στη σημασία της πρότασης, όμως, λειτουργεί εμφατικά.

Η τρίτη κατηγορία γλωσσικών στοιχείων που διαβαθμίζουν την ένταση του συναισθήματος που εκφράζουν οι ΡΠΛΕ της παρούσας εργασίας αποτελείται από επιρρήματα και επίθετα, τα οποία διακρίνονται σε: (α) ποσοτικά και εγγενώς επιτακτικά επιρρήματα (Ενότητα 5.2) και (β) εγγενώς επιτακτικά και ειδικά επιτακτικοποιητικά επίθετα (Κλαίρης & Μπαμπινιώτης, 2004, Γαβριηλίδου, 2013) (Ενότητα 5.3). Στην πρώτη υποκατηγορία ανήκουν ποσοτικά επιρρήματα (προσδιοριστές ολότητας) που δηλώνουν ανώτατα ή κατώτατα σημεία στην κλίμακα της έντασης του συναισθήματος, όπως τα *εντελώς/τελείως* (μεγιστοποιητές) και το *σχεδόν* (προσεγγιστής) ή τροποποιούν (αυξάνουν ή μειώνουν) τον βαθμό της έντασης, όπως τα *πολύ, φοβερά* (ενισχυτές) και το *κάπως* (μειωτήρας). Σε αυτή την κατηγορία περιλαμβάνεται και η έκφραση *για (τα) καλά* και η ασυνεχής δομή *τόσο... που*. Από την καταγραφή των δεδομένων προκύπτει ότι οι ρηματικές πολυλεκτικές εκφράσεις που μελετήθηκαν, αν και αποτελούν εγγενώς επιτακτικά στοιχεία, καθώς δηλώνουν τον πολύ υψηλό βαθμό ενός συναισθήματος, εντούτοις υπόκεινται σε τροποποίηση βαθμού με το *πολύ*, παρόλο που στη σχετική βιβλιογραφία κάτι τέτοιο θεωρείται πλεονασμός (Γαβριηλίδου, 2013). Επίσης, βάσει των δεδομένων καταδεικνύεται η δυνατότητα τροποποίησης ορισμένων ΡΠΛΕ τόσο με το *πολύ* όσο και με τα *εντελώς/τελείως*, διαπίστωση που, σύμφωνα με τη βιβλιογραφία (Gavriilidou & Giannakidou, 2016), δεν ισχύει για τα διαβαθμίσιμα ρήματα ψυχικού πάθους, τα οποία μπορούν να τροποποιηθούν μόνο με το *πολύ*. Έτσι, παρατηρείται ότι ορισμένες ΡΠΛΕ υπόκεινται σε διαβάθμιση που όχι μόνο ενισχύει έτι περαιτέρω

την ένταση του συναισθήματος (με το *πολύ*) αλλά και τη μεγιστοποιεί, αγγίζοντας το ανώτατο όριο στην κλίμακα της έντασης του συναισθήματος (με τα *εντελώς/τελείως*): *τα παίρνω στο κρανίο < τα παίρνω πολύ στο κρανίο < τα παίρνω εντελώς στο κρανίο*. Στην ίδια υποκατηγορία ανήκουν και τα εγγενώς επιτακτικά επιρρήματα *άσχημα, χοντρά, άγρια, γερά, δυνατά, τρελά, κανονικά, σοβαρά, επικίνδυνα, ιδιαίτερα* τα οποία αυξάνουν την ένταση του συναισθήματος των ΡΠΛΕ που τροποποιούν και η επιτακτική λειτουργία τους είναι αποτέλεσμα γραμματικοποίησης (Γαβριηλίδου, 2013). Τέλος, στα δεδομένα της εργασίας παρατηρήθηκε η τροποποίηση ορισμένων ΡΠΛΕ με τα λόγια επιρρήματα *ολίγον (τι) και ελαφρώς*, τα οποία λειτουργούν όπως το μη λόγιο *λίγο*, δηλαδή ως μετριαστικοί περιγραφικοί/πραγματολογικοί δείκτες και τα *όντως και αγρίως*, τα οποία λειτουργούν επιτακτικά, όπως τα *πραγματικά και άγρια*. Τα παραδείγματα που καταγράφηκαν επιβεβαιώνουν την αρμονική συνύπαρξη στη Νέα Ελληνική [-λόγιων] δομών, όπως είναι οι υπό μελέτη ΡΠΛΕ, με [+λόγια] στοιχεία και αναδεικνύουν τις υφολογικές επιλογές του ομιλητή (Καμηλάκη, 2009).

Όσον αφορά την τροποποίηση των υπό μελέτη ρηματικών πολυλεκτικών εκφράσεων με επίθετα αυτή αποδείχθηκε ιδιαίτερα συχνή, μιας και οι ΡΠΛΕ παρουσιάζουν τη δομή *ρήμα + λεξικοποιημένο ονοματικό όρισμα* (υποκείμενο, αντικείμενο, κατηγορούμενο). Συγκεκριμένα, καταγράφηκαν παραδείγματα με εγγενώς επιτακτικά επίθετα (Γαβριηλίδου, 2013), όπως το *μεγάλος* και το *τεράστιος*, τα οποία αν και ανήκουν στην κατηγορία των περιγραφικών επιθέτων, στις συγκεκριμένες περιπτώσεις αυξάνουν ή μεγιστοποιούν την ένταση του συναισθήματος που δηλώνει η ΡΠΛΕ. Επιπλέον, παρατηρήθηκε η τροποποίηση με ειδικά – και ίσως παγιωμένα – επιτακτικοποιητικά επίθετα, όπως τα *βαριά* και *χοντρή* (*μου έρχεται βαριά/χοντρή κεραμίδα*), που προσδίδουν ακόμα μεγαλύτερη ένταση στο συναίσθημα που δηλώνει η ΡΠΛΕ, και με πολλαπλασιαστικά αριθμητικά, όπως τα *διπλό/τριπλό/τετραπλό/πενταπλό* (*παθαίνω διπλό/τριπλό... εγκεφαλικό*) που αυξάνουν σε υπερβολικό βαθμό την ένταση του δυσάρεστου συναισθήματος. Επιτακτικά, επίσης, λειτουργούν και τα επίθετα *άγριο* και *ανήμερο*, από τα οποία το δεύτερο αποτελεί παγιωμένη επίταση της ΡΠΛΕ *γίνομαι θηρίο*, τα επίθετα *σωστό* και *πραγματικό*, τα οποία έχουν την ίδια λειτουργία με το επίρρημα *πραγματικά* και τα επίθετα *απίστευτος* και *τρελός*, τα οποία επιτείνουν την ένταση του συναισθήματος που εκφράζει η ΡΠΛΕ, λειτουργία που αποδίδεται στη γραμματικοποίηση (Γαβριηλίδου, 2013). Επιπρόσθετα, το υπερβολικά, ακραία μεγάλο μέγεθος του συναισθήματος που εκφράζουν συγκεκριμένες ΡΠΛΕ δηλώνεται με το επίθετο *όλος* και το αριθμητικό

είκοσι, που λειτουργούν ως ποσοδείκτες επί του λεξικοποιημένου ονοματικού ορίσματος των ΡΠΛΕ (Gehrke & McNally, 2019). Τέλος, επιτατική λειτουργία έχει και το επίθετο *πολύς* στην ΡΠΛΕ *παίρνω πολλές ανάποδες*, καθώς αυξάνει την ένταση του θυμού σε αντιδιαστολή, βέβαια, με τη χρήση του στην έκφραση *μου ήρθαν πολλές κεραμίδες στο κεφάλι*, στην οποία δηλώνει πολλά γεγονότα δυσάρεστης έκπληξης (επανάληψη), φαινόμενο που δεν αποτελεί αντικείμενο της παρούσας εργασίας. Ολοκληρώνοντας την τροποποίηση των ΡΠΛΕ με επίθετα, καταγράφηκε, επίσης, η εμφάνιση του επιθέτου *μικρός* συνήθως μετά το αόριστο άρθρο *ένας, μία, ένα*. Σε αυτές τις περιπτώσεις μπορεί να θεωρηθεί ότι επιτελεί μια μετριαστική περιγραφική ή πραγματολογική λειτουργία αντίστοιχη με του επιρρήματος *λίγο*. Τέλος, διαπιστώνεται ότι η τροποποίηση του ονόματος των υπό μελέτη ΡΠΛΕ με επίθετο επηρεάζει σημασιολογικά το περιεχόμενο ολόκληρης της έκφρασης, λειτουργεί, δηλαδή, ως εξωτερική τροποποίηση (Gehrke & McNally, 2019, Langlotz, 2006, Nunberg et al., 1994, Sheinflux et al., 2019 με αναφορά στον Ernst, 1981).

Συμπερασματικά, λοιπόν, με βάση τα δεδομένα που συνελέγησαν για την παρούσα εργασία, οι ρηματικές πολυλεκτικές εκφράσεις είναι δυνατόν να επιδέχονται διαβάθμιση, μολονότι αποτελούν εγγενώς επιτατικά στοιχεία, εκφράζουν, δηλαδή, τον υψηλό ή ύψιστο βαθμό έντασης του συναισθήματος που δηλώνουν. Επιπλέον, η ένταση που εκφράζει μια ΡΠΛΕ δεν φαίνεται να αποτελεί αξιόπιστο κριτήριο για την εκτίμηση του βαθμού παγίωσής της, όπως έχει υποστηριχθεί, για παράδειγμα, σχετικά με την αδυναμία τροποποίησης ΡΠΛΕ που δηλώνουν μεγάλη ένταση με επιτατικοποιητικά επίθετα. Αντιθέτως, από τα δεδομένα της εργασίας καταδεικνύεται ότι σχεδόν όλες οι ρηματικές πολυλεκτικές εκφράσεις, ανεξαρτήτως της έντασης που εκφράζουν, επιτρέπουν κάποιου είδους διαβάθμιση άλλες, βέβαια, σε μεγαλύτερο και άλλες σε μικρότερο βαθμό.

Η εικόνα, επομένως, της διαβάθμισης στις ρηματικές πολυλεκτικές εκφράσεις που μελετήθηκαν είναι σύνθετη, με την έννοια ότι δεν διέπεται από γενικούς κανόνες που να ισχύουν για όλες, τουλάχιστον όσον αφορά τα επιτατικά/επιτατικοποιητικά επιρρήματα και επίθετα. Τα επιρρήματα *κυριολεκτικά, πραγματικά* (και ως έναν βαθμό το *λίγο*) φαίνεται να έχουν σχεδόν καθολική εφαρμογή, καθώς λίγες είναι οι ΡΠΛΕ με τις οποίες δεν συνεμφανίζονται στα δεδομένα που συνελέγησαν. Γενικά, όμως, κάθε ΡΠΛΕ παρουσιάζει ιδιαιτερότητες ως προς τα γλωσσικά στοιχεία που επιλέγει για να εκφράσει τη διαβάθμιση του συναισθήματος που δηλώνει. Η διαπίστωση αυτή θα μπορούσε να εφαρμοστεί και να συμβάλει στην πληρέστερη

λεξικογραφική καταγραφή ρηματικών πολυλεκτικών εκφράσεων, στην οποία χρήσιμο θα ήταν να παρατίθεται και ο ιδιαίτερος τρόπος με τον οποίο κάθε ΡΠΛΕ επιδέχεται διαβάθμιση. Η λεξικογραφική αποτύπωση αυτών των ιδιαιτεροτήτων θα μπορούσε να αποτελέσει χρήσιμο πόρο για πεδία, όπως η διδασκαλία της Νέας Ελληνικής ως ξένης γλώσσας, η μετάφραση (αυτόματη ή μη) και η Επεξεργασία Φυσικής Γλώσσας (Natural Language Processing).

Ασφαλώς, η παρούσα εργασία περιγράφει ένα μέρος μόνο του φαινομένου που συνίσταται στη διαβάθμιση των ρηματικών πολυλεκτικών εκφράσεων της Νέας Ελληνικής. Η μελέτη θα μπορούσε να επεκταθεί σε ΡΠΛΕ που ανήκουν στα ίδια σημασιολογικά πεδία ή/και σε άλλα, προκειμένου να καταγραφούν επιπλέον γλωσσικά στοιχεία ή φαινόμενα και συμπεριφορές των ΡΠΛΕ σε περιβάλλοντα διαβάθμισης. Επίσης, η μελέτη του φαινομένου θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί με βάση σώματα κειμένων με στόχο την ποσοτική ανάλυσή του και την καταγραφή συχνοτήτων. Επιπλέον, αντικείμενο έρευνας και μελέτης θα μπορούσαν να αποτελέσουν οι διαφαινόμενες πολλαπλές λειτουργίες των επιρρημάτων *κυριολεκτικά* και *πραγματικά*. Τέλος, η μελέτη της επίτασης στις ΡΠΛΕ θα μπορούσε να επεκταθεί και στις περιπτώσεις κατά τις οποίες επιτυγχάνεται με επιτατικά επιθήματα (π.χ. *τρώω μια κεραμιδάρα*), με προσδιορισμούς που δηλώνουν διάρκεια ή επανάληψη (π.χ. *κάθομαι συνέχεια σε αναμμένα κάρβουνα / μου έρχονται πολλές κεραμίδες*), με ασυνεχείς δομές (*τα παίρνω τόσο στο κρανίο που...*) ή με συμφυρμούς (π.χ. *μου κόπηκαν τα πόδια και τα ήπατα*).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΛΛΗΝΟΓΛΩΣΣΗ

- Αναστασιάδη-Συμεωνίδη, Α., & Φλιάτουρας, Α. (2005). Η διάκριση [λόγιο] και [λαϊκό] στην ελληνική γλώσσα: Ορισμός και ταξινόμηση. *Πρακτικά του 6ου Διεθνούς Συνεδρίου Ελληνικής Γλωσσολογίας (ICGL6)* (σ. 110-120). Πανεπιστήμιο Κρήτης.
- Γαβριηλίδου, Ζ. (2013). *Όψεις επίτασης στη Νέα Ελληνική*. Αφοί Κυριακίδη.
- Γούτσος, Δ. (2003). Σώμα Ελληνικών Κειμένων: Σχεδιασμός και υλοποίηση. *Πρακτικά του 6ου Διεθνούς Συνεδρίου Ελληνικής Γλωσσολογίας*. Πανεπιστήμιο Κρήτης.
- Ευθυμίου, Α. (2015). Υποκορισμός και επίταση στα παράγωγα επίθετα της νέας ελληνικής. *Μελέτες για την ελληνική γλώσσα. Πρακτικά της 35ης Ετήσιας Συνάντησης του Τομέα Γλωσσολογίας του Τμήματος Φιλολογίας του Α.Π.Θ.* (σ. 216-227). Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών.
- Ευθυμίου, Α. (2017). Η έκφραση της επίτασης και του μετριασμού στα αξιολογικά ρήματα της νέας ελληνικής. *Μελέτες για την ελληνική γλώσσα. Πρακτικά της 37ης Ετήσιας Συνάντησης του Τομέα Γλωσσολογίας του Τμήματος Φιλολογίας του Α.Π.Θ.* (σ. 227-238). Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών.
- Ζάγουρα, Α. (2019). *Σχεδιασμός και ανάπτυξη διαδικτυακού γλωσσαρίου όρων γλωσσολογίας*. [Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία, Πανεπιστήμιο Πατρών]. Ανακτήθηκε από [nemertes.lis.upatras.gr > jspui > bitstream > Zagoura_MasterThesis](https://nemertes.lis.upatras.gr/jspui/bitstream/Zagoura_MasterThesis)
- Θώμου, Π. (2006). *Λεξι(λογι)κές συνάψεις (lexical collocations) στη Νέα Ελληνική ως ξένη γλώσσα*. [Διδακτορική Διατριβή, Πανεπιστήμιο Κρήτης]. Ανακτήθηκε από <https://www.didaktorika.gr/eadd/handle/10442/22302>
- Holton, D., Mackridge, P., & Φιλιππάκη-Warburton E. (2000). *Γραμματική της Ελληνικής Γλώσσας* (μτφρ. Β. Σπυρόπουλος). Εκδόσεις Πατάκη.
- Καμηλάκη, Μ. (2009). *Τα λόγια στοιχεία στη νεανική επικοινωνία: κοινωνιοπραγματολογική διερεύνηση της ποικιλίας [± ΛΟΓΙΟ] στον γραπτό λόγο νεαρών ομιλητών της Νέας Ελληνικής*. [Διδακτορική Διατριβή, Εθνικό και Καποδιστριακό

- Κλαίρης, Χ., & Μπαμπινιώτης, Γ. (2004). *Γραμματική της Νέας Ελληνικής: Δομολειτουργική – Επικοινωνιακή*. Ελληνικά Γράμματα.
- Κωστόπουλος, Γ. (2019). Πες το και θα γίνει. Υποθετικοί λόγοι με το *και*. *Γλωσσολογία/Glossologia* 27, 19-41.
- Mackridge, P. (1999). *Η Νεοελληνική Γλώσσα* (μτφρ. Κ. Ν. Πετρόπουλος). Πατάκης.
- Μίνη, Μ., & Φωτοπούλου, Α. (2009). Τυπολογία των πολυλεκτικών ρηματικών εκφράσεων της Νέας Ελληνικής: όρια και διαφοροποιήσεις. Στο Α. Tsangalidis (επιμ.), *Selected Papers from the 18th International Symposium on Theoretical and Applied Linguistics, Thessaloniki 4-6 May 2007* (σ. 491-503).
- Μπαμπινιώτης, Γ. (1998). *Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας*. Κέντρο Λεξικολογίας.
- Σαββίδου, Π. (2011). Οι στερεότερες εκφράσεις στη διδασκαλία της ελληνικής ως Γ2 προσδιορισμός της έννοιας του μαθησιακού φορτίου. *Μελέτες για την ελληνική γλώσσα. Πρακτικά της 31ης Ετήσιας Συνάντησης του Τομέα Γλωσσολογίας του Τμήματος Φιλολογίας του Α.Π.Θ.* (σ. 663-673). Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών.
- Σαββίδου, Π. (2012). Μετριασμός και επίταση με τη χρήση των μορφημάτων *ψιλο-* και *θεο-*: ανάλυση σε σώματα κειμένων. Στο Ζ. Gavriilidou, Α. Efthymiou, Ε. Thomadaki & Ρ. Kambakis-Vougiouklis (επιμ.), *Selected Papers of the 10th International Conference of Greek Linguistics* (σ. 1090-1099). Democritus University of Thrace.
- Σαλτίδου, Θ. (2018). Η «γλώσσα των νέων» ως υφολογικός πόρος όλων των ηλικιών στον λόγο τηλεοπτικών σειρών. [Διδακτορική Διατριβή, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας]. Ανακτήθηκε από <https://www.didaktorika.gr/eadd/handle/10442/43517>
- Τζάρτζανος, Α. (1946). *Νεοελληνική Σύνταξις (της Κοινής Δημοτικής)*, Τόμος Α'. Οργανισμός Εκδόσεως Σχολικών Βιβλίων.
- Τζάρτζανος, Α. (1953). *Νεοελληνική Σύνταξις (της Κοινής Δημοτικής)*, Τόμος Β'. Οργανισμός Εκδόσεως Σχολικών Βιβλίων.

Τηλικίδου, Ε. (2018). Οι ιδιοτισμοί της νέας ελληνικής: Συγχρονικό και διαχρονικό προφίλ. *Μελέτες για την ελληνική γλώσσα. Πρακτικά της 38ης Ετήσιας Συνάντησης του Τομέα Γλωσσολογίας του Τμήματος Φιλολογίας του Α.Π.Θ.* (σ. 355-376). Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών.

Τσιακμάκης, Ε. (2017). *Το οριστικό άρθρο της Νέας Ελληνικής. Σκέψεις πάνω στην οριστικότητα και την α-πρόσωπη αναφορά.* [Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης]. Ανακτήθηκε από <http://ikee.lib.auth.gr/record/297474/files/GRI-2018-21378.pdf>

Φραγκάκη, Γ. (2010). *Ο αξιολογικός ρόλος του επιθέτου και η χρήση του ως δείκτη ιδεολογίας: Μελέτη βασισμένη σε σώματα κειμένων δημοσιογραφικού λόγου.* [Διδακτορική Διατριβή, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών]. Ανακτήθηκε από <https://www.didaktorika.gr/eadd/handle/10442/21138>

Χατζηδάκη, Ο. (2004). «Απίστευτο κι όμως ελληνικό»: Η μη συμβατική πολυτυπία των ιδιοτισμών στον ελληνικό τύπο. *Πρακτικά του 6^{ου} Διεθνούς Συνεδρίου Ελληνικής Γλωσσολογίας.* Πανεπιστήμιο Κρήτης.

Χιώτη, Α. (2010). *Οι παγιωμένες εκφράσεις της Νέας Ελληνικής: Ιστορική διάσταση, ταξινόμηση και στερεοτυπικότητα.* [Διδακτορική Διατριβή, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης]. Ανακτήθηκε από <https://www.didaktorika.gr/eadd/handle/10442/22381>

Χριστοπούλου, Κ. (2016). *Μια λεξικολογική προσέγγιση στο περιθωριακό λεξιλόγιο της Νέας Ελληνικής.* [Διδακτορική Διατριβή, Πανεπιστήμιο Πατρών]. Ανακτήθηκε από <https://www.didaktorika.gr/eadd/handle/10442/39603>

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ

Apostolou-Panara, A. (1994). Language change under way? The case of the definite article in Modern Greek. Στο I. Philippaki-Warburton, K. Nicolaidis & M. Sifianou (επιμ.), *Themes in Greek Linguistics. Papers from the First International Conference on Greek Linguistics.* John Benjamins.

- Athanasiadou, A. (2007). On the subjectivity of intensifiers. *Language Sciences*, 29, 554-565.
- Baldwin, T., & Kim, S. N. (2010). Multiword Expressions. Στο N. Indurkha & F. J. Damerau (επιμ.), *Handbook of Natural Language Processing* (2nd ed., σ. 267-292). CRC Press.
- Bargmann, S., & Sailer, M. (2018). The syntactic flexibility of semantically non-decomposable idioms. Στο M. Sailer & S. Markantonatou (επιμ.), *Multiword expressions: Insights from a multi-lingual perspective*, (σ. 1-29). Language Science Press.
- Bauer, L. (1983). *English Word-formation*. Cambridge University Press.
- Bordet, L. (2017). From vogue words to lexicalized intensifying words: the renewal and recycling of intensifiers in English: A case-study of *very*, *really*, *so*, and *totally*. *Lexis* [Online], 10. Ανακτήθηκε από <https://journals.openedition.org/lexis/1125>
- Bruening, B., Dinh, X., & Kim, L. (2018). Selection, idioms, and the structure of nominal phrases with and without classifiers. *Glossa: A Journal of General Linguistics*, 3(1), 42.
- Bussmann, H. (1996). *Routledge Dictionary of Language and Linguistics*. Routledge.
- Calhoun, K. (2015). “It is the worst of our time”: Youth language, language attitudes, and arguments about *literally*. *Proceedings of the 23rd Annual Symposium about Language and Society-Austin. Texas Linguistics Forum*, 58, 1-10.
- Calzolari, N., Fillmore, C. J., Grishman, R., Ide, N., Lenci, A., MacLeod, C., & Zampolli, A. (2002). Towards Best Practice for Multiword Expressions in Computational Lexicons. Στο M. G. Rodríguez & C. P. S. Araujo (επιμ.), *Proceedings of the Third International Conference on Language Resources and Evaluation (LREC'02)* (σ. 1934-1940). European Language Resources Association (ELRA).
- Canakis, C. (1996). *KAI. The Story of a Conjunction*. [Διδακτορική Διατριβή, University of Chicago]. Ανακτήθηκε από

https://www.academia.edu/35600385/KAI_The_story_of_a_conjunction._Unpublished_PhD_thesis_University_of_Chicago_1995

- Canakis, C. (2012). *liyo*: towards grammaticalized verbal diminutivization? Στο Z. Gavriilidou, A. Efthymiou, E. Thomadaki & P. Kambakis-Vougiouklis (επιμ.), *Selected Papers of the 10th International Conference of Greek Linguistics* (σ. 177-185). Democritus University of Thrace.
- Canakis, C. (2015). Non-quantifying *liyo* constructions in Modern Greek. *Constructions and Frames* 7:1, 47-78.
- Cowie, A. P. (1994). Phraseology. Στο Asher, R. E. (επιμ.), *The Encyclopedia of Language and Linguistics* (σ. 3168–3171). Oxford University Press.
- Ernst, T. (1981). Grist for the linguistic mill: Idioms and ‘extra’ adjectives. *Journal of Linguistic Research*, 1(3), 51-68.
- Fellbaum, C. & Mathieu, Y. Y. (2012). Scalar properties of emotion verbs and their representation in WordNet. Στο *Proceedings of the 6th International Conference of the Global WordNet Association (GWC-2012)* (σ. 100-105).
- Fletcher, W. (2004). Making the web more useful as a source for linguistic corpora. Στο U. Connor & T. Upton (επιμ.), *Selections from the Fourth North American Symposium of the American Association for Applied Corpus Linguistics*.
- Fotopoulou, A. & Giouli, V. (2018). MWEs and the Emotion Lexicon: Typological and cross-lingual considerations. Στο M. Sailer & S. Markantonatou (επιμ.), *Multiword expressions: Insights from a multi-lingual perspective* (σ. 63-91). Language Science Press.
- Gavriilidou, Z. (2015). Phraseology and degree modification. *Μελέτες για την ελληνική γλώσσα. Πρακτικά της 35ης Ετήσιας Συνάντησης του Τομέα Γλωσσολογίας του Τμήματος Φιλολογίας του Α.Π.Θ.* (σ. 241-247). Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών.
- Gavriilidou, Z., & Giannakidou, A. (2016). Degree modification and manner adverbs: Greek: *poli* ‘very’ vs. *kala* ‘well’. Στο *Selected Papers of the 21st International*

- Symposium of Theoretical and Applied Linguistics (ISTAL 21)* (σ. 93-104). Aristotle University of Thessaloniki.
- Gehrke, B. & McNally, L. (2019). Idioms and the syntax/semantics interface of descriptive content vs. reference. *Linguistics*, 57(4), 769-814. De Gruyter Mouton.
- Goutsos, D. (2010). The Corpus of Greek Texts: A reference corpus for Modern Greek. *Corpora* 5(1), 29-44.
- Granger, S. & Paquot, M. (2008). Disentangling the phraseological web. Στο S. Granger & F. Meunier (επιμ.), *Phraseology: An Interdisciplinary Perspective* (σ. 27-49). Benjamins.
- Grégoire, N. (2010). DuELME: a Dutch electronic lexicon of multiword expressions. *Language Resources and Evaluation*, 44 (1-2), 23-39.
- Gross, G. (1996). Les expressions figées en Français: noms composés et autres locutions. Ophrys.
- Israel, M. (2002). *Literally speaking*. *Journal of Pragmatics*, 34, 423-432. Elsevier Science B.V.
- Jones, S., Paradis, C., Murphy, M. L., & Willners, C. (2007). Googling for ‘opposites’: a web-based study of antonym canonicity. *Corpora*, 2(2), 129-154.
- Kennedy, C., & McNally, L. (2005). Scale structure, degree modification, and the semantics of gradable predicates. *Language*, 81(2), 345-381.
- Kilgarriff, A. & Grefenstette, G. (2003). Introduction to the Special Issue on the Web as Corpus. *Computational Linguistics*, 29(3), 333-347.
- Kilgarriff, A., Rychly, P., Smrz, P., & Tugwell, D. (2004). The Sketch Engine. Στο G. Williams & S. Vessier (επιμ.), *Proceedings of the Eleventh EURALEX International Congress* (σ. 105-116). Université de Bretagne-Sud.

- Kostadinova, V. (2018). Attitudes to usage vs. actual language use: The case of *literally* in American English: American English speakers know how and why they use literally. *English Today*, 34(4), 29-38.
- Langacker, R. W. (2006). Subjectification, grammaticization, and conceptual archetypes. Στο A. Athanasiadou, C. Canakis & B. Cornillie (επιμ.), *Subjectification. Various Paths to Subjectivity* (σ. 17-40). Mouton de Gruyter.
- Langlotz, A. (2006) Occasional Adnominal Idiom Modification – A Cognitive Linguistic Approach. *International Journal of English Studies*, 6(1), 85-108.
- Mackridge, P. (2013). “*Omileite... anglika?*” *English influences in contemporary Greek*. Ανακτήθηκε από https://www.academia.edu/3072097/_Omileite..._anglika_English_influences_in_contemporary_Greek
- Markantonatou, S., Kouris, P., & Maistros, Y. (2018). Fixed Similes: Measuring Aspects of the Relation between MWE Idiomatic Semantics and Syntactic Flexibility. *Proceedings of the Joint Workshop on Linguistic Annotation, Multiword Expressions and Constructions (LAW-MWE-CxG-2018)* (σ. 51-61). Association of Computational Linguistics.
- Markantonatou, S., Minos, P., Zakis, G., Moutzouri, V., Chantou, M. (2019). IDION: A database for Modern Greek multiword expressions. *Proceedings of Joint Workshop on Multiword Expressions and WordNet (MWE-WN 2019), Workshop at ACL 2019* (σ. 130-134). Association of Computational Linguistics.
- McCarthy, L. (2016). Literally Speaking. *Lingua Frankly*, 3.
- Meyer, F. C., Grabowski, R., Han, H., Mantzouranis, K., & Moses, S. (2003). The World Wide Web as Linguistic Corpus. *Language and Computers*, 46(1), 241-254.
- Mel’čuk, I. (2012). Phraseology in the language, in the dictionary, and in the computer. *Yearbook of Phraseology*, 3(1), 31-56.

- Nerlich, B., & Dominguez P. J. C. (2003). The use of *literally*: Vice or virtue? *Annual Review of Cognitive Linguistics*, 1, 193-206. John Benjamins Publishing Company.
- Norrick, N. (2004). Hyperbole, extreme formulation. *Journal of Pragmatics*, 36, 1727-1739.
- Nunberg, G., Sag, I., & Wasow, T. (1994). Idioms. *Language*, 70(3), 491-538.
- Paradis, C. (1997). *Degree modifiers of adjectives in spoken British English* (Lund Studies in English 92). Lund University Press.
- Paradis, C. (2003). Between epistemic modality and degree: the case of *really*. Στο R. Facchinetti, M. Krug, & F. Palmer (επιμ.), *Modality in Contemporary English*. Mouton de Gruyter.
- Quirk, R., Greenbaum, S., Leech, G., & Svartvik, J. (1985). *A grammar of contemporary English*. Longman.
- Sag, I. A., Baldwin, T., Bond, F., Copestake, A., & Flickinger, D. (2002). Multiword Expressions: A Pain in the Neck for NLP. Στο A. Gelbukh (επιμ.), *Lecture Notes in Computer Science: Vol. 2276* (σ. 1-15). *Computational Linguistics and Intelligent Text Processing. CICLing 2002*. Springer.
- Savary, A., Candito, M., Mititelu, V. B., Bejček, E., Cap, F., Čéplö, S., Cordeiro, S. R., Eryiğit, G., Giouli, V., van Gompel, M., HaCohen-Kerner, Y., Kovalevskaitė, J., Krek, S., Liebeskind, C., Monti, J., Escartín, C. P., van der Plas, L., Qasemi Zadeh, B., Ramisch, C., Sangati, F., Stoyanova, I., & Vincze, V. (2018). PARSEME multilingual corpus of verbal multiword expressions. Στο S. Markantonatou, C. Ramisch, A. Savary & V. Vincze (επιμ.), *Multiword expressions at length and in depth: Extended papers from the MWE 2017 workshop* (σ. 87-147). Language Science Press.
- Sharoff, S. (2006). Creating general-purpose corpora using automated search engine queries. Στο M. Baroni & S. Bernardini (επιμ.), *WaCky! Working Papers on the Web as Corpus* (σ. 63-98). GEDIT.

- Shei, C. (2008). Discovering the hidden treasure on the Internet: using Google to uncover the veil of phraseology. *Computer Assisted Language Learning*, 21:1, 67-85.
- Sheinfux, L. H., Greshler, T. A., Melnik, N., & Wintner, S. (2019). Verbal multiword expressions: Idiomaticity and flexibility. Στο Y. Parmentier & J. Waszczuk (επιμ.), *Representation and parsing of multiword expressions: Current trends* (σ. 35-68). Language Science Press.
- Sifianou, M. (1992). The Use of Diminutives in Expressing Politeness: Modern Greek versus English. *Journal of Pragmatics*, 17, 155-173.
- Svorou, S. (2007). Relational Constructions in Cognitive Linguistics. Στο D. Geeraerts & H. Cuyckens (επιμ.), *The Oxford handbook of cognitive linguistics* (σ. 726-752). Oxford University Press.
- Szende, T. (1999). À propos des séquences intensives stéréotypées Plaidoyer pour une description lexicographique. *Cahiers de lexicologie*, 74, 61-77.
- Thomou, P. (2013). Verbal collocations in Modern Greek and English: Common patterns *Γλωσσολογία/Glossologia*, 21, 19-38.
- Traugott, E. (2012). Pragmatics and language change. Στο K. Allan & K. Jaszczolt (επιμ.), *The Cambridge Handbook of Pragmatics* (σ. 549-566). Cambridge University Press.
- Volk, M. (2002). Using the web as a corpus for linguistic research. Στο R. Pajusalu & T. Hennoste (επιμ.), *Tähendusepüüdja. Catcher of the Meaning. A Festschrift for Professor Haldur Õim*. University of Tartu.
- Xydopoulos, G. J. (2009). Psilo-: Exploring the case of a ‘diminutive’ in Modern Greek. Στο A. Tsangalidis (επιμ.), *Selected Papers from the 18th International Symposium of Theoretical and Applied Linguistics* (σ. 397-405). Monochromia.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Πίνακας 1. Παραδείγματα ΡΠΛΕ με το επίρρημα κυριολεκτικά

τα παίρνω στο κρανίο	<p><i>Ως εκ τούτου ο Ελλαδίτης τεχνικός τα πήρε κυριολεκτικά στο κρανίο όταν χθες βγήκε χθες το θέμα για πιθανό δανεισμό του Φράγκου στην ομάδα του ΑΡΗ με τον Μάκη Χάβο να μην δέχεται καν να ακούσει για το θέμα, πόσο μάλλον να το συζητήσει....</i></p> <p><i>Τα πήραν όμως, κυριολεκτικά, στο κρανίο μόλις ήρθε το φαγητό κι εκείνος τους είπε "φάτε εσείς, εγώ είμαι βετζετέριαν".</i></p> <p><i>Μου το είπε προχθές το παιδί και τα πήρα στο κρανίο, κυριολεκτικά!</i></p> <p><i>Κυριολεκτικά τα πήρα στο κρανίο!</i></p>
βγάζω καπνούς από τα αυτιά	<p><i>Σου ανάβουν τα λαμπάκια, μεταμορφώνεσαι σε καρτούν και βγάζεις κυριολεκτικά καπνούς από τ' αυτιά.</i></p> <p><i>Σχολίασε μειδιώντας και με άφησε μόνη μου για να παραγγείλει πίτσες, ενώ εγώ κυριολεκτικά έβγαζα καπνούς από τα αυτιά...</i></p>
γίνομαι θηρίο	<p><i>Το πληροφορήθηκε η κυρία Ντόρα Μπακογιάννη και έγινε κυριολεκτικά θηρίο ανήμερο, αφού διαπίστωσε ότι κάποιои ήθελαν να τελειώνουν με τις εκκρεμότητες προτού αναλάβει τα καθήκοντά της.</i></p>
μου ανάβουν τα λαμπάκια	<p><i>Όταν διαβάζω παράτυποι, είτε για τους μετανάστες είτε για οτιδήποτε άλλο, μου ανάβουν κυριολεκτικά τα λαμπάκια, γιατί βλέπω να θέλετε να αλλάξετε τη βαρύτητα των παραβάσεων.</i></p> <p><i>Ωστόσο, στη σκέψη να κάνεις σχέση με μηχανικό είτε αυτός είναι ηλεκτρολόγος είτε χημικός είτε πολιτικός είτε ό,τι θες, μπορεί να σου ανάψουν τα λαμπάκια... κυριολεκτικά!</i></p> <p><i>Όχι, κυριολεκτικά μου άναψαν τα λαμπάκια: η ποντικομαμή που μου έκλεψε το κράνος, μου είχε κλέψει και τη βενζίνη!</i></p>
παίρνω ανάποδες	<p><i>Τι συνέβη όμως και ο πρόεδρος της Βουλής το βράδυ της Δευτέρας πήρε κυριολεκτικά...ανάποδες;</i></p> <p><i>Ευτό κι αν ήτανε κούντρο Αλέξη μου. Κυριολεκτικά επήρα ανάποδες.</i></p> <p><i>Ανάποδες κυριολεκτικά έχουν πάρει τα τοπικά στελέχη του ΠΑΣΟΚ-ΚΙΝΗΜΑ ΑΛΛΑΓΗΣ στη Φωκίδα με την αλαζονεία, τον αριθμισμό, τη θρασύτητα και την αμετροέπεια των ανθρώπων του ΣΥΡΙΖΑ ακόμα και εδώ στη Φωκίδα.</i></p>

γίνομαι μπαρούτι	<i>Ο Νικολάι έγινε κυριολεκτικά «μπαρούτι» με το γράμμα που έλαβε η 45χρονη star της μόδας, αφού ο πρώην της εξέφραζε προς το πρόσωπό της την «άσβεστη αγάπη» του για εκείνη.</i>
γίνομαι έξω φρενών	<i>Οι Τούρκοι αρμόδιοι έγιναν κυριολεκτικά έξω φρενών από την κυπριακή Navtex που ουσιαστικά έδρασε εντός των ορίων ευθύνης και αρμοδιοτήτων της που καθορίζεται από τα όρια του Fir Λευκωσίας και καλύπτει τις περιοχές που περιέλαβε στη Navtex, έστω και αν πλησίασαν αρκετά τις τουρκικές ακτές.</i> <i>Σήμερα στο ΠΡΩΙΝΟ, η δημοσιογράφος, Κλεοπάτρα Πατλάκη, θέλησε να τοποθετηθεί, μια κι όλο αυτό το θεώρησε εντελώς λάθος, και κυριολεκτικά έγινε έξω φρενών.</i>
βγαίνω από τα ρούχα μου	<i>Όταν όμως είδα τα συνημμένα που έπρεπε να υποβάλλω τότε βγήκα κυριολεκτικά από τα ρούχα μου.</i> <i>Κυριολεκτικά βγήκα έξω από τα ρούχα μου με τις αντικρουόμενες απόψεις σχετικά με την μισθοδοσία των εργαζομένων</i> <i>Βουλευτής μέσα στο Κοινοβούλιο στο Μεξικό βγήκε κυριολεκτικά από τα ρούχα του. Κατά τη διάρκεια συζήτησης του νομοσχεδίου για τη μεταρρύθμιση του ενεργειακού τομέα, ο βουλευτής προχώρησε σε αυτή την ενέργεια, καθώς ήθελε με αυτό τον τρόπο να καταγγείλει τη λεηλασία, όπως λέει, στην οποία θεωρεί ότι οδηγούν οι προτεινόμενες αλλαγές.</i>
γίνομαι πυρ και μανία	<i>Όταν ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας είδε στους τηλεοπτικούς δέκτες τον πρόεδρο της ΕΔΕΚ να «αποκαλύπτει» στο Συνεδριακό Κέντρο (στις 9 Μαρτίου 2016) έγγραφα του Εθνικού Συμβουλίου έγινε κυριολεκτικά πυρ και μανία.</i> <i>Έγινε πυρ και μανία στην κυριολεξία</i>
βγάζω αφρούς από το στόμα	<i>Μόλις ζήτησε και είδε μια φωτογραφία της κόρης μας, η όψη της συσπάστηκε και κυριολεκτικά βγάζοντας αφρούς από το στόμα της μας είπε «από τη φωτογραφία της συμπεραίνω ότι είναι ένα απόλυτα φυσιολογικό παιδί» επομένως εσείς έχετε πρόβλημα.</i> <i>Εκεί, μπροστά στους Βουλευτές του Κέντρου και βγάζοντας κυριολεκτικά αφρούς από το στόμα του, μου λέει:</i> <i>- Δεν θα σ' αφήσω να μου χαλάσεις εσύ το Μαγαζί!</i> <i>Παιδια , περιττο να πω οτι οταν γινεται αυτο βγαζω αφρους απο το στομα κυριολεκτικά!!</i>
αρχίζω και φορτώνω	-

χάνω τα λογικά μου	-
μου ανεβαίνει το αίμα στο κεφάλι	<i>Οι τόνοι άρχισαν να ανεβαίνουν και της Παναγιώτας της ανέβηκε κυριολεκτικά το αίμα στο κεφάλι...όπως διαπιστώνετε. Μια μέρα, κυριολεκτικά μού ανέβηκε το αίμα στο κεφάλι. Γιατί εμένα μου ανεβαίνει το αίμα στο κεφάλι κυριολεκτικά.</i>
γίνομαι τούρμπο	<i>Η μητέρα μου γνωστή για την αυτοσυγκράτηση και την ψυχραιμία της, έγινε κυριολεκτικά τούρμπο όταν ανακάλυψε το πακέτο με τα τσιγάρα στο σακίδιο μου</i>
με κόβει κρύος ιδρώτας	<i>Δεν είχα ποτέ άλλοτε φόβο για τα αεροπλάνα. Αντιθέτως, κάποιοι φίλοι με φώναζαν και «γομάρα», αλλά ξαφνικά την ώρα της απογείωσης ένιωσα να με κόβει κυριολεκτικά κρύος ιδρώτας.</i>
με πιάνει κρύος ιδρώτας	<i>Ειδικά αν έβλεπα κληση στο τηλέφωνο τότε ήταν που με έπιανε κυριολεκτικά κρυος ιδρώτας.</i>
με λούζει κρύος ιδρώτας	<i>Διαβάζοντας αυτά τα ολίγα του "μεγαλοφυούς" σχεδίου του τ. υπουργού, με έλουσε κρύος ιδρώτας κυριολεκτικά. Σε πολιτικοδημοσιογραφικά πηγαδάκια συζητείται πως τους κυβερνώντες έχει λούσει κυριολεκτικά κρύος ιδρώτας σε σημείο που να "απειλούν"-άραγε με πόση δυναμική και τι πλάτες;- τις Μητροπόλεις που θα συμμετάσχουν στο συλλαλητήριο πως θα μπουν στην....black list και θα κινδυνέψουν οι σταθμοί τους! Κυριολεκτικά κρύος ιδρώτας έχει λούσει τους εργαζόμενους στον Αlpha μετά τη σύλληψη του κυρίου Κοντομήνα Διευθύνοντα Συμβούλου του σταθμού</i>
μου κόβονται τα πόδια	<i>Η Λαμία αντέδρασε ίσως εμείς δεν συνεχίσαμε αυτό το δύσκολο σερβίς και μετά την απώλεια του μας κόπηκαν κυριολεκτικά τα πόδια αφού δεν μπορέσαμε να ανακάμψουμε». Παίδες.. διάβασα το νέο νομοσχέδιο που πάει να περάσει η κυβέρνηση περί 35 ετών υπηρεσίας και ελάχιστο όριο ηλικίας τα 55 με αναδρομική ισχύ και μου κόπηκαν τα πόδια κυριολεκτικά. Όταν καταλαβα τι ειχε γινει, κυριολεκτικα μου κοπηκαν τα ποδια, οχι γιατι εκρμβα κανενα φοβερο μυστικο, αλλά για την απαραδεκτη συμπεριφορα του</i>
μου κόβονται τα ήπατα	-

<p>μου κόβονται τα γόνατα</p>	<p><i>Μου κόπηκαν κυριολεκτικά τα γόνατα όταν τον ξαναείδα, το είχα πάρει απόφαση ότι τελείωσε για μένα.</i></p> <p><i>Μέσα από την καρδιά μου στο λέω μου έχουνε κοπεί τα γόνατα κυριολεκτικά ...</i></p>
<p>κάθομαι σε αναμμένα κάρβουνα</p>	<p><i>Σε θρίλερ τελικά έχει εξελιχθεί το θέμα με το επόμενο επεισόδιο του «Dancing with the stars», με την παραγωγή του σόου να κάθεται κυριολεκτικά σε αναμμένα κάρβουνα.</i></p> <p><i>Ο άνδρας είναι απορροφημένος με την εφημερίδα του και δεν δίνει καμία σημασία στη γυναίκα που κυριολεκτικά κάθεται σε αναμμένα κάρβουνα και προσπαθεί να σκεφτεί τι θα κάνει για να του κεντρίσει την προσοχή.</i></p> <p><i>Σε αναμμένα κάρβουνα κάθονται κυριολεκτικά το τελευταίο διάστημα γιατροί και διοικούντες τα δύο νοσοκομεία της Λάρισας [...]</i></p>
<p>είμαι σε αναμμένα κάρβουνα</p>	<p><i>Σήμερα θα είσαι κυριολεκτικά σε αναμμένα κάρβουνα, αφού αυτό που θες και επιθυμείς έχει αργήσει πολύ να γίνει.</i></p> <p><i>τώρα κυριολεκτικα ειμαι σε αναμμενα καρβουνα,κ να φανταστειτε οτι τα εβρισκα κ χαριτωμένα τα κοκκινα μαγουλάκια του τρομαρα μου</i></p>
<p>βρίσκομαι σε αναμμένα κάρβουνα</p>	<p><i>Οι κάτοικοι της Πέρδικας βρίσκονται κυριολεκτικά σε αναμμένα κάρβουνα, μετά τις τελευταίες εξελίξεις στο θέμα του φυσικού αερίου.</i></p> <p><i>Με το βλέμμα στραμμένο στην επικοινωνία που θα έχει σήμερα ο υπουργός Εργασίας Γ. Κατρούγκαλος με τους εκπροσώπους του Πολυεθνικού Ομίλου είναι οι εργαζόμενοι στον IMANTA που κυριολεκτικά βρίσκονται «σε αναμμένα κάρβουνα».</i></p>
<p>τρώω τα νύχια μου</p>	<p><i>Σε εκείνο το σημείο είχα φάει κυριολεκτικά τα νύχια μου από την αγωνία</i></p> <p><i>Όταν είδα την πρώτη σαιζόν του 24 έτρωγα τα νύχια μου -κυριολεκτικά- από την αγωνία.</i></p> <p><i>Κυριολεκτικα ετρωγα τα νυχια μου σε ολη τη διαρκεια της ταινιας!</i></p>
<p>κάθομαι στα καρφιά</p>	<p><i>Η Στερεά Ελλάδα, ως η μόνο η Περιφέρεια που δεν διαθέτει Πανεπιστήμιο στην επικράτειά της, «κάθεται» κυριολεκτικά ... στα καρφιά, αφού στους όποιους σχεδιασμούς ακούγεται πως ο προσανατολισμός είναι οι συγχωνεύσεις του ΤΕΙ Στερεάς στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας με έδρα το Βόλο.</i></p> <p><i>Καθομαι κυριολεκτικα στα καρφια</i></p>

μένω στήλη άλατος	<p>Δεν μου απάντησε αμέσως. Αιώνες μου φάνηκαν εκείνες οι στιγμές. Όταν όμως τελικά απάντησε, έμεινα κυριολεκτικά στήλη άλατος.</p> <p>Στήλη άλατος κυριολεκτικά έμεινε η Πάολα.</p> <p>Ο, αγνώστων στοιχείων, ποδοσφαιριστής κυριολεκτικά έμεινε στήλη άλατος από την απρόσμενη "απαίτηση" της ρεπόρτερ.</p>
μένω κόκκαλο	<p>Φωνάζοντας "Σταματήστε, τέλος, σταματήστε", ο μικρός έβαλε τα γυαλιά στους μεγάλους και τους έδειξε την αρχή του Fair Play, με τους δυο άντρες να μένουν κυριολεκτικά... "κόκκαλο" από την αντίδραση του μικρού.</p> <p>Ή να φλερτάρει τόσο αυθεντικά και αποτελεσματικά με τον 18χρονο Θεσσαλονικιό που κυριολεκτικά έμεινε κόκκαλο όταν την είδε να τον πλησιάζει με 'άγριες' -όσον αφορά την διεκδίκηση του από τους υπόλοιπους κριτές- διαθέσεις</p> <p>Μου είπε ένα πράγμα και έμεινα κόκκαλο κυριολεκτικά</p>
μένω άναυδος	<p>Μένεις κυριολεκτικά άναυδος στις περισσότερες στάσεις του μετρό της Μόσχας από την ομορφιά και την διακόσμηση που υπάρχει!</p> <p>Μένω άναυδος κυριολεκτικά.</p> <p>Βρήκα τη 15λεπτη ομιλία του κ. Ηλιόπουλου στο Συνέδριο και κυριολεκτικά έμεινα άναυδος όταν την άκουσα.</p>
μένω μαλάκας	<p>Όπως αντιλαμβάνεστε μένω κυριολεκτικά μαλάκας.</p> <p>Χτες ακουσα αυτον τον δισκο και εμεινα μαλακας κυριολεκτικα!</p> <p>κυριολεκτικα εμεινα μαλακας</p>
μένω κάγκελο	<p>Ακούμε συχνά στην τηλεόραση αφηγήσεις ανθρώπων που έχουν υποστεί τρομερές ταλαιπωρίες και μένουμε κυριολεκτικά κάγκελο.</p> <p>Ο Γιάννης Ζουγανέλης, μιλώντας το πρωί της Παρασκευής στο Splash, αποκάλυψε πως έχει ενημερωθεί πως η σορός της ηθοποιού ταυτοποιήθηκε και όλο το πάνελ έμεινε... κάγκελο κυριολεκτικά!</p> <p>Το πρώτο game το οποίο παρακολούθησα ήταν οι τελικοί του Mortal Kombat X και κυριολεκτικά έμεινα κάγκελο.</p>
μένω παγωτό	<p>Θα σας πω μόνο ένα πράγμα για όσους δεν έχουν δει από κοντά την Ελένη Μενεγάκη. «Παγωτό»! Μένεις «παγωτό» κυριολεκτικά.</p> <p>Είναι από τις στιγμές που μένεις κυριολεκτικά "παγωτό"</p>
μένω σύζυλος	<p>Της γενιάς που πρόδωσε και προδόθηκε, που πίστεψε σε ιδανικά, ωραιοποίησε καταστάσεις, ονειρεύτηκε και στο τέλος έμεινε κυριολεκτικά σύζυλος, να χάσκει με απορία.</p>

	<p><i>Η πλάκα είναι ότι ο αντιδήμαρχος έμεινε κυριολεκτικά σύζυλος όταν ακούγοντας από την άλλη άκρη την σβησμένη τρεμάμενη φωνή του πρώην δημάρχου προς στιγμή τάχασε και πίστεψε ότι ο πλατανόγερος πρώην δήμαρχος είχε προφητεύσει τον θάνατο του και τον πήρε για να του κρατήσει θέση.</i></p>
μένω ενεός	<p><i>Με αυτούς είναι που μένει κανείς κυριολεκτικά «ενεός».</i></p> <p><i>Είδα το σχετικό βίντεο και κυριολεκτικά έμεινα ενεός.</i></p>
μένω ξερός	<p><i>Έμεινα κυριολεκτικά ξερός.</i></p> <p><i>Κυριολεκτικά ξερός μένει όποιος ασχοληθεί με τον φάκελο του Συλλόγου " Α.Ο. ΠΟΛΙΤΕΙΑ", της σύνδεσής του με τον Οικοδομικό Συνεταιρισμό Βουλευτών και των απίστευτων καταστάσεων, για ένα Αθλητικό Σωματείο, με εκλογές νοθείας και ...καψίματα ψηφοδελτίων(!).</i></p>
μένω άγαλμα	<p><i>Η μπάλα πήγε ακριβώς στο «παραθυράκι» της εστίας, με τον Μαρσέλο Μπαροβέρο να μένει κυριολεκτικά άγαλμα!</i></p> <p><i>Είχα μείνει κυριολεκτικά άγαλμα μιας και ήταν ο πρώτος άνθρωπος που του είχα μιλήσει για μένα.</i></p> <p><i>Κυριολεκτικά «άγαλμα» έμεινε ο αναγνώστης της «Θ», όταν είδε κάποιον να διασχίζει... ανέμελος τον περιφερειακό, που είναι μάλιστα ταχείας κυκλοφορίας, επάνω στην «οροφή» ενός ΙΧ αυτοκινήτου...</i></p>
μένω έκπληκτος	<p><i>Ο ίδιος κυριολεκτικά έμεινε έκπληκτος απ' την επαγγελματική λειτουργία του γραφείου και δεν είχε κανένα πρόβλημα να το δηλώσει, για να μας επισημάνει με νόημα, πως σε κάθε περίπτωση και για κάθε θέμα, στο εν λόγω γραφείο υπάρχει λύση, η οποία θα είναι και ουσιαστική.</i></p> <p><i>Έκπληκτοι κυριολεκτικά έμειναν οι αστυνομικοί, όταν πήραν κατάθεση από την 27χρονη φοιτήτρια,</i></p> <p><i>Παρακολουθώντας, λοιπόν, το σχετικό βίντεο, έμεινα κυριολεκτικά έκπληκτη...</i></p> <p><i>Μένω έκπληκτος κυριολεκτικά.</i></p>
μένω σέκος	<p><i>Έμεινα κυριολεκτικά σέκος.</i></p>
μένω άφωνος	<p><i>Τον πήρα λοιπόν τηλέφωνο και βγήκαμε για καφέ (να τον δει και... θεού πρόσωπο) και, αφού του κατέθεσα τον προβληματισμό μου, έμεινα κυριολεκτικά άφωνος μ' αυτά που μου είπε...</i></p> <p><i>Τα τελευταία 12 λεπτά από αυτό το πράγμα είναι πανέμορφα, συγκινητικά και κυριολεκτικά έμεινα άφωνος.</i></p>

	<i>Εμεινα αφωνος κυριολεκτικα απο αυτα που ειδα μπροστα μου!!</i>
μένω εμβρόντητος	<p><i>Μένω κυριολεκτικά εμβρόντητος από τη συμπεριφορά του Σεβασμιότατου Μεσογαίας</i></p> <p><i>Κυριολεκτικά έμεινα εμβρόντητος διαβάζοντας πως από τον Αύγουστο του 2008 ξεκινάει πρωτάθλημα FORMULA 1 τα οποία τα αυτοκίνητα τα κατεβάζουν ποδοσφαιρικοί σύλλογοι οπού ανάμεσα τους βρίσκεται και ο δικός μας Ολυμπιακός!</i></p> <p><i>Μείναμε εμβρόντητοι κυριολεκτικά και δεν ξέραμε τι να κάνουμε.</i></p> <p><i>Εμβρόντητη κυριολεκτικά μένει η κοινή γνώμη μετά από αυτές τις αποφάσεις του ΣτΕ και δεν είναι λίγοι εκείνοι που αναρωτιούνται</i></p>
μένω μάρμαρο	<i>Χαρακτηριστικό και το επεισόδιο του 2012 στο στούντιο του ANTI όταν ο βουλευτής του Λαϊκού Συνδέσμου Η. Κασιδιάρης διαπληκτίστηκε με την βουλευτή του ΚΚΕ Λιάνα Κανέλλη, παρουσία του Π. Παυλόπουλου ο οποίος έμεινε κυριολεκτικά... μάρμαρο.</i>
βλέπω τον ουρανό σφοντύλι	-
μου έρχεται ο ουρανός σφοντύλι	<p><i>Και μας ήρθε κυριολεκτικά ο ουρανός σφοντύλι!!!! Ούτε λίγο ούτε πολύ από τον καθένα μας ζητάνε ενάμιση μήνα δουλειάς!</i></p> <p><i>Του ήρθε κυριολεκτικά ο ουρανός σφοντύλι επιβάτη όταν έπεσε στο κεφάλι του πόρτα αμαξοστοιχίας την στιγμή που μπήκε στον σιδηροδρομικό σταθμό Santa Maria Novella.</i></p> <p><i>Θυμάμαι πριν από περίπου μια δεκαετία στην αλλαγή του αιώνα ήταν σίγουρος ότι έρχεται το τέλος του κόσμου και είχε φύγει από το Παρίσι ψάχνοντας καταφύγιο μην του έρθει κυριολεκτικά ο ουρανός σφοντύλι.</i></p> <p><i>Του ήρθε ο ουρανός... σφοντύλι, κυριολεκτικά.</i></p>
μου έρχεται ταμπλάς	<p><i>Ήδη με μεγάλο κόπο κατάπια την ανεξήγητη συγγραφική της επιτυχία, όμως όταν είδα και τη σαρωτική κινηματογραφική, μου ήρθε κυριολεκτικά νταμπλάς!</i></p> <p><i>Α, ρε Σαραντάκε, αν ήξερες με ποιον συζητάς εδωπέρα θα σου 'ρχόταν ταμπλάς, κυριολεκτικά.</i></p>
παθαίνω ντουβρουτζά	-
με χτυπάει κεραυνός	<i>Όταν, όμως, ο καημένος άνοιξε το στιλπνό ραβασάκι, τον χτύπησε κυριολεκτικά κεραυνός</i>

μου ήρθε κεραυνός στο κεφάλι	<i>Πού να το ήξερε τι θα γινόταν η κακομοίρα... Της ήρθε κεραυνός, κυριολεκτικά, στο κεφάλι!</i>
παθαίνω εγκεφαλικό	<i>Η μούσα του Δημήτρη Σειρηνάκη βγήκε να κάνει τις βουτιές της με τους υπόλοιπους λουόμενους να παθαίνουν κυριολεκτικά ΕΓΚΕΦΑΛΙΚΟ!</i> <i>Είναι περισσότεροι από 150.000 οι ιδιοκτήτες αυτοκινήτων που μπήκαν στην ειδική εφαρμογή του taxisnet για να εκτυπώσουν τα τέλη κυκλοφορίας του 2017 και... κυριολεκτικά έπαθαν εγκεφαλικό!</i>
φεύγει η γη κάτω από τα πόδια μου	<i>Πατησα σε σπασμενο πλακακι πεζοδρομιου και ενιωσα 'να φευγει η γη κατω απ τα ποδια μου' κυριολεκτικα.</i> <i>Τη στιγμή που μου εξήγησε ο γιατρός το θέμα μου και την επικινδυνότητα του, έφυγε κυριολεκτικά η γη κάτω από τα πόδια μου</i> <i>Τα ξημερώματα της Δευτέρας (12/08) έντρομοι οι ένοικοι ξενοδοχειακού συγκροτήματος κοντά στη Disney World στη Φλόριντα είδαν κυριολεκτικά τη γη να φεύγει κάτω από τα πόδια τους</i>
χάνω τη γη κάτω από τα πόδια μου	<i>«Έχασα κυριολεκτικά τη γη κάτω από τα πόδια μου. Αδυνατούσα να αντιληφθώ γιατί οι αστυνομικές αρχές με κυνηγούσαν μέρα μεσημέρι στο κέντρο της Αθήνας για να με συλλάβουν».</i> <i>Από τύχη γλίτωσε τον σοβαρό τραυματισμό μια γυναίκα που έχασε κυριολεκτικά (όπως θα δείτε και στο βίντεο) τη γη κάτω από τα πόδια της. Κάμερα ασφαλείας στην πόλη Λανζού στην Κίνα κατέγραψε τη στιγμή που η γυναίκα περπατούσε αμέριμνη στο πεζοδρόμιο, όταν ξαφνικά άνοιξε τεράστια τρύπα και την «κατάπιε».</i> <i>Απίστευτο περιστατικό με μία γυναίκα, η οποία κυριολεκτικά έχασε τη γη κάτω από τα πόδια της.</i>
παθαίνω σοκ	<i>Με το που πάτησα το πόδι μου στο σκάφος, έπαθα κυριολεκτικά σοκ με αυτά που αντίκρισα.</i> <i>Κυριολεκτικά έπαθα ΣΟΚ.</i> <i>Εγώ, που τελειώνω το μεταπτυχιακό μου δηλαδή έχω μία ενασχόληση με το αντικείμενο της φυσικής ακόμα, ξεφύλλισα πρόσφατα ένα βιβλίο της σχολής και έπαθα σοκ κυριολεκτικά σε σημείο που άρχισα να αναρωτιέμαι αν όντως το είχα περάσει αυτό το μάθημα χαχαχα!</i>
μου έρχεται κεραμίδα	<i>Αποφασισμένοι να κυνηγήσουν το θέμα των μη νόμιμων οικογενειακών επιδομάτων του ΙΚΑ Καβάλας εμφανίζονται οι συνταξιούχοι που τους ήρθε κυριολεκτικά κεραμίδα όταν έφτασαν στα χέρια τους τα ραβασάκια πολλών χιλιάδων ευρώ για τα επιδόματα που λάμβαναν.</i>

μου έρχεται κεραμίδα στο κεφάλι	<i>Πρόπερσι, μου ήρθε κυριολεκτικά κεραμίδα στο κεφάλι όταν μια άλλη μου είπε ότι έχασε το 16χρονο γιο της σε ατύχημα με μηχανάκι και τα φέρνει δύσκολα βόλτα, οικονομικά.</i>
παθαίνω την πλάκα μου	<i>Έπαθα την πλάκα μου κυριολεκτικά. Έλα όμως που είδα χθες στο Παλλάς την ταινία "Love Actually" και έπαθα κυριολεκτικά την πλάκα μου. Παραβρέθηκα οικογενειακά και με παρέα στον ετήσιο αποκριάτικο χορό του ΔΙΟΝΥΣΟΥ στο κέντρο Διογένης και κυριολεκτικά έπαθα την πλάκα μου!</i>
παθαίνω κολούμπρα	<i>Εκείνος δε, που έχει πάθει κυριολεκτικά κολούμπρα είναι ο μεγάλος αρχηγός κωλοτούμπας. Όταν αυτό αποκαλύφθηκε από τη Μ. Δαλιάνη, ο Παπασταθάκης κυριολεκτικά έπαθε «κολούμπρα» και όταν συνήλθε άρχισε να ψιθυρίζει διάφορα περί λάθος ημερομηνίας</i>
κόβω φλέβα για κπ.	<i>Και απόρριψη έχω φάει και στα πατώματα χτυπήθηκα και ρομαντικές στιγμές έχω ζήσει και, όσο και αν σου φανεί παράδοξο, τις φλέβες τους έχουν κόψει "κυριολεκτικά" για μένα.</i>
την έχω πατήσει με/μαζί ΤΟΥ	<i>Είμαι αρκετά ερωτευμένη μαζί του αλλά εκείνος δείχνει να την έχει στην κυριολεξία πατήσει μαζί μου.</i>
δαγκώνω τη λαμαρίνα	-
είμαι τρελός για κπ./μαζί ΤΟΥ	-
πονάει το δοντάκι μου για κπ.	-
είμαι τσιμπημένος με κπ.	-

Πίνακας 2. Παραδείγματα ΡΠΛΕ με το επίρρημα *πραγματικά*

τα παίρνω στο κρανίο	<i>(πρέπει να έχω ξανασχοληθεί με το θέμα, αλλά χθες τα πήρα πραγματικά στο κρανίο με την "αντικειμενική" προσέγγιση του Χάρδα) Και πραγματικά τα πήρα στο κρανίο γιατί δεν μου αρεσουν τα κόλπα των εταιριων για να σου αυξανουν το πάγιο... Όταν είδα να βάζει και τα σταλινικά εγκλήματα σε εισαγωγικά, τα πήρα στο κρανίο πραγματικά.</i>
-----------------------------	---

βγάζω καπνούς από τα αυτιά	<i>Αφού πραγματικά πρέπει να έβγαλα καπνούς και από τα αυτιά και από τη μύτη καταλήξαμε στο να υπογραψω ότι η αλλαγή θα γίνει με δική μου ευθύνη και πως αν πάθει το οτιδήποτε η νέα οθόνη θα ευθύνομαι εγώ.</i>
γίνομαι θηρίο	<i>Κάποια στιγμή ρωτήθηκε αν είναι ζευγάρι με τον Κωνσταντίνο Κακούρη και τότε η ηθοποιός έγινε πραγματικά θηρίο!</i> <i>Θυμάμαι μια φορά, όταν δούλευα ως καθηγήτρια στη Σχολή Σταυράκου, που ένας σπουδαστής με συνεχάρη για κάτι (δεν έχει σημασία για τι) ταρακουνώντας με και αναφωνώντας «Μπράβο βρε θηρίο!» έγινα πράγματι θηρίο</i>
γίνομαι Τούρκος	<i>Και εκεί έγινα πραγματικά Τούρκος!!! και δεν ξέρω και εγώ τι τους είπα.</i>
παίρνω ανάποδες	<i>Εκείνη την στιγμή πήρα πραγματικά ανάποδες, αλλά προφανώς η κοπέλα στο τηλέφωνο όχι μόνο δε μου έφταιγε τίποτα, αλλά έκανε και ότι μπορούσε, οπότε ευχαρίστησα</i>
γίνομαι μπαρούτι	<i>Πίσω πήγαινε την με χίλια και μείνε μακριά, μόνο και μόνο η ταλαιπωρία και η ψυχολογική φθορά δεν αξίζουν εγώ θα είχα γίνει πραγματικά μπαρούτι αν μου τύχαιναν 2 στη σειρά και μάλιστα σε διαφορετικά μοντέλα !</i>
βγαίνω εκτός εαυτού	<i>Βγήκε πραγματικά εκτός εαυτού ο Μποσταντζόγλου μπροστά στις κάμερες.</i> <i>Πραγματικά εκτός εαυτού βγήκε κάτοικος από το Μάτι που μίλησε την Τετάρτη στον Παπαδάκη.</i> <i>Το συζητούσαν μπροστά μου, σαν να μην υπήρχα, σίγουροι ότι, χρησιμοποιώντας λατινικούς όρους, δεν θα καταλάβαινα, και έτσι απαλλάσσονταν από κάθε υποχρέωση να δώσουν την παραμικρή σημασία στο άτομό μου, ώσπου κάποια στιγμή βγήκα στ' αλήθεια εκτός εαυτού και τους φώναξα</i>
γίνομαι έξω φρενών	<i>Γίνομαι πραγματικά έξω φρενών όταν αναγκάζομαι αντί να βοηθώ στην επίλυση των προβλημάτων του περιβάλλοντος που, φυσικά, υπάρχουν να γκρινιάζω ακατάπαυστα εναντίον των γκρινιάρηδων.</i> <i>Πραγματικά έγινα έξω φρενών</i>
βγαίνω από τα ρούχα μου	<i>Η αγιοποίηση της Ντόρας εκ μέρους σου είναι τόσο έντεχνη και διαστρεβλωτική, που βγαίνω πραγματικά από τα ρούχα μου όταν σε διαβάζω.</i> <i>Δηλαδή πραγματικά θα βγω από τα ρούχα μου. Ότι ο υδραυλικός δηλώνει 300 ευρώ το χρόνο.</i> <i>Όσο για την πινακίδα και την απόδειξη μονό και μονό που με βγάζεις τρελό με βγάζεις έξω από τα ρούχα μου πραγματικά..</i>

αστράφτει το μάτι μου	-
γίνομαι πυρ και μανία	<i>Βέβαια υπάρχουν φορές που χάνει την υπομονή της και τότε γίνεται πραγματικά πυρ και μανία.</i>
βγάζω αφρούς από το στόμα	-
αρχίζω και φορτώνω	<i>Αρχίζω ειλικρινά και φορτώνω. Και ειλικρινά αρχίζω και φορτώνω άσχημα με την Vodafone με τα δικαιώματα και τις ελευθερίες που δίνει!</i>
χάνω τα λογικά μου	-
μου ανεβαίνει το αίμα στο κεφάλι	<i>Όταν ο φακός την «έπιασε» γυμνή μέσα στην πισίνα με τον σύζυγο, της ανέβηκε πραγματικά το αίμα στο κεφάλι. Μου ανεβαίνει το αίμα στο κεφάλι πραγματικά Αυτό το «όσοι μιλάνε εκ του ασφαλούς» όποτε το βλέπω, πραγματικά μου ανεβαίνει το αίμα στο κεφάλι.</i>
γίνομαι τούρμπο	<i>Στο άκουσμα πως McGregor και Diaz πάνε για τρίτο ματς έγινε πραγματικά... τούρμπο.</i>
με κόβει κρύος ιδρώτας	<i>Με κοβει κρυος ιδρωτας πραγματικα.</i>
με πιάνει κρύος ιδρώτας	<i>Μη μου λες τέτοια. Χρωστάω 2+ χρόνια worth μαθημάτων Με έχει πιάσει κρύος ιδρώτας πραγματικά. Πραγματικά με έπιασε κρύος ιδρώτας καθώς σκέφτηκα ότι ο άνθρωπος αυτός μας κυβέρνησε για πεντέμιση χρόνια. Αν έτσι είναι και ο Παπανδρέου τότε την κάτσαμε την βάρκα. Κι αν είχα πρωτογενώς διάθεση, με τα τεχνάσματα του κόλου, "μη φοβάσαι, αν δεν αντέχεις" (με έπιασες στα πράσα, γιατί με είχε πιάσει πραγματικά κρύος ιδρώτας), θα μου έφευγε.</i>
με λούζει κρύος ιδρώτας	<i>Ακούγοντας αυτή την ατάκα μέσα από την ταινία «Ο Μισοσισιπής καίγεται», με λούζει πραγματικά κρύος ιδρώτας ΚΡΥΟΣ ΙΔΡΩΤΑΣ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΕΛΟΥΣΕ ΟΛΟΥΣ ΤΟΥΣ ΠΟΥ ΒΡΙΣΚΟΝΤΑΙ ΣΤΟΥΣ ΠΙΝΑΚΕΣ ΓΙΑΤΙ ΕΝΑ ΚΟΜΜΑ ΧΩΡΙΣ ΝΑ ΤΟ ΥΠΟΝΟΗΣΕΙ ΚΑΝ ΤΟΥΣ ΚΑΤΑΣΤΡΕΦΕΙ ΤΟΥΣ ΚΟΠΟΥΣ ΚΑΙ ΤΑ ΣΧΕΔΙΑ ΧΡΟΝΩΝ ΑΥΤΟ ΕΙΝΑΙ Η ΑΠΟΛΥΤΗ ΒΑΡΒΑΡΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΑΠΟΛΥΤΗ ΑΝΑΛΓΗΣΙΑ ΠΟΥ ΕΚΦΡΑΖΕΙ ΤΟ ΠΑΣΟΚ.</i>

	<p>Γιατί εμένα θα με είχε λούσει κρύος ιδρώτας πραγματικά μη γνωρίζοντας τι κάνει το καμάρι μου στα ταξίδια στο εξωτερικό που εν τω μεταξύ θα είχε κοστίσει και 3 και 4 και 5 χιλιάρικα.</p> <p>Μόλις είδα την επικεφαλίδα πραγματικά με έλουσε κρύος ιδρώτας.</p>
μου κόβονται τα πόδια	<p>Όταν γυρισα για να κλεισω την πίσω πορτα για να φυγουμε το σκυλακι ελειπε.Τοτε παγωσα και πραγματικα ΜΟΥ ΚΟΠΗΚΑΝ ΤΑ ΠΟΔΙΑ.</p> <p>Κόπηκαν πραγματικά τα πόδια μίας κοπέλας, όταν άκουσε την πρόταση γάμου να βγαίνει από το στόμα του συντρόφου της.</p> <p>πηρα μια φορα και μου κοπηκαν τα ποδια πραγματικα οταν μιλουσα να δω τι γινεται τωρα δεν μπορω να το ζανακανω δεν το αντεχω ακομα αλλωστε δυο μερες δεν θα σωζουν τα μαυρα μου τα χαλια.</p> <p>Τρομοκρατήθηκα πάρα πολύ. Ειλικρινά μου κόπηκαν τα χέρια και τα πόδια</p>
μου κόβονται τα ήπατα	<p>Μου είχαν κοπεί πραγματικά τα ύπατα, οι τρίχες στο σβέρκο μου είχαν σηκωθεί και φεύγοντας από την αίθουσα αισθανόμουν ταραγμένη, μια αίσθηση που θα έλεγα μάλιστα ότι κράτησε πολλές μέρες.</p>
μου κόβονται τα γόνατα	<p>ΑΥΤΟ ΤΟ ΒΟΥΗΤΟ ΠΑΙΔΙΑ ΟΠΟΙΟΣ ΤΟ ΑΚΟΥΣΗ ΤΟΥ ΚΟΒΟΝΤΑΙ ΤΑ ΓΟΝΑΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΦΟΒΕΡΟ ΚΑΙ ΑΠΟΚΟΣΜΟ.</p>
κάθομαι σε αναμμένα κάρβουνα	<p>Η Λευκωσία κάθεται πραγματικά σε “αναμμένα κάρβουνα”, ευελπιστώντας ότι οι θέσεις της τουρκικής πλευράς δεν είναι αυτές που μετέφερε ο Μεβλούτ Τσαβούσογλου στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας οι οποίες όπως ανέφερε ο Νίκος Χριστοδουλίδης, κινούνται στο πλαίσιο των όσων ανέφερε ο Τούρκος Υπουργός στη συνέντευξη του στην εφημερίδα ΠΟΛΙΤΗΣ.</p> <p>Ένωσα απίστευτα υπερήφανος με αυτή τη νίκη αν και πραγματικά καθόμουν σε αναμμένα κάρβουνα μέχρι το τελευταίο δευτερόλεπτο καθώς δεν είχα ξανάκανε κάτι παρόμοιο (να αποχωρησω από το γήπεδο) και ζήλευα σα τρελός</p>
είμαι σε αναμμένα κάρβουνα	<p>Μακάρι κορίτσια μου γιατι είμαι ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΣΕ ΑΝΑΜΜΕΝΑ ΚΑΡΒΟΥΝΑ....</p> <p>Κάθε απάντηση είναι χρήσιμη γιατί είμαι σε αναμμένα κάρβουνα πραγματικά..</p> <p>Υπάρχει το άγχος φυσικά ως ένα βαθμό, γιατί θέλεις όλα να είναι τέλεια, όλα να κυλήσουν όπως πρέπει και να πάει αυτή η βραδιά όπως την ονειρεύεσαι, αλλά πραγματικά είμαστε σε αναμμένα κάρβουνα και το περιμένουμε πως και πως!</p>

βρίσκομαι σε αναμμένα κάρβουνα	<i>Έτσι, αν βρίσκεσαι πραγματικά σε αναμμένα κάρβουνα για να παραδώσεις ένα project, ίσως να πρέπει να βγάλεις τα ακουστικά σου ή τουλάχιστον να μειώσεις την ένταση για λίγο.</i> <i>Όμως εκείνοι που πραγματικά βρίσκονται σε «αναμμένα» κάρβουνα», είναι οι οπαδοί της Ένωσης που βρίσκονται εκτός Αθηνών.</i>
τρώω τα νύχια μου	-
κάθομαι στα καρφιά	-
δαγκώνω τη λαμαρίνα	<i>Παναγιώτη αν κάποια στιγμή δαγκώσεις πραγματικά τη λαμαρίνα γιατί μου φαίνεται πως μέχρι τώρα δεν σου έχει συμβεί θα καταλάβεις την διαφορά !</i> <i>Μου φαίνεται πάντως πως αν σας προβληματίζουν τέτοια πράγματα όπως η ηλικία...δεν έχετε δαγκώσει τη λαμαρίνα πραγματικά ποτέ!!</i> <i>Βασικά ήθελε να μου εξηγήσει ότι ένας άντρας κάλλιστα μπορεί να κάνει σεξ με μια γυναίκα χωρίς να είναι ερωτευμένος μαζί της ή να νοιάζεται μετά την πράξη για το πως νιώθει αυτή ή το τι κάνει. Βέβαια τα πράγματα αλλάζουν αν έχει δαγκώσει πραγματικά τη λαμαρίνα μαζί της</i>
την πατάω με κπ.	<i>Πράγμα που αυτομάτως σημαίνει ότι δεν είναι ιδιαίτερα διατεθειμένοι να σου προσφέρουν με ανιδιοτέλεια την...απόλαυση εκτός κι αν την έχουν πατήσει πραγματικά μαζί σου.</i> <i>«Νομίζω πως στ' αλήθεια την πάτησα μαζί του»</i>
είμαι τσιμπημένος με κπ.	<i>Σε κάποια φάση -μάλλον όταν συνειδητοποίησε ότι είναι πραγματικά τσιμπημένη- με ρώτησε η Ε. γεμάτη απελπισία, "Πες μου πότε θα κάνουμε σεξ;"</i>
πονάει το δοντάκι μου για κπ.	-
είμαι τρελός για/με κπ.	<i>Ότι βρήκε γκόμενο και τον απάτησε μαζί σου, ενώ της έχεις φερθεί έτσι... εγώ πιστεύω ότι δεν είναι ερωτευμένη, είναι πραγματικά τρελή για εσένα!»</i>
κόβω φλέβα για κπ.	-
μένω στήλη άλατος	<i>Όποιος περνάει κάτω από το συγκεκριμένο διαμέρισμα, ειδικά τις βραδινές ώρες, πραγματικά μένει «στήλη άλατος», βλέποντας από το παράθυρο, έναν κύριο ηλικιωμένο και χαμογελαστό, με άσπρη γενειάδα και κόκκινα ρούχα, να πηγαινοέρχεται, κρατώντας πότε ένα κερι, πότε τη λίστα με τα δώρα του και πότε ένα... μελομακάρονο για να το φάει!</i>
μένω κόκαλο	<i>«Ήρθα για να ικανοποιήσω μια φαντασίωση, να περάσω μια ώρα με την Μπεκατώρου», είπε ο Βασίλης και η Μαρία Μπεκατώρου έμεινε πραγματικά “κόκαλο”.</i>

μένω άναυδος	<p><i>Μένω πραγματικά άναυδος!</i></p> <p><i>Μένει κανείς πραγματικά άναυδος με την ταχύτητα, τη σφοδρότητα και την εμβέλεια κλαδική και γεωγραφική- της σημερινής οικονομικής κρίσης</i></p> <p><i>Ο Μιχάλης μου το μετέφερε αυτό και πραγματικά έμεινα άναυδος</i></p> <p><i>Από πού κι ως πού στην Ελλάδα τέτοια πράγματα; Μένω άναυδος πραγματικά</i></p>
μένω μαλάκας	<p><i>Είδα αυτό το επεισόδιο στην αγγλική τηλεόραση με το γιο μου και πραγματικά έμεινα μαλάκας</i></p> <p><i>(μου το κλεινει "στη μάπα", και με το "μαλάκα" "έμεινα πραγματικά μαλάκας" μαζί της!)</i></p> <p><i>Και μάλιστα το Rope που είπατε το οποίο είδα πολύ πρόσφατα κι έμεινα μαλάκας</i></p>
μένω κάγκελο	<p><i>(δοκίμασα και 10-bit anime releases και έμεινα πραγματικά κάγκελο όταν είδα το tablet να παίζει το αρχείο με μηδενικό frame drop)</i></p> <p><i>Απίστευτος ο μάγκας αυτός, πραγματικά έμεινα κάγκελο.</i></p> <p><i>Και έγω ενημερώθηκα πρόσφατα για την τιμή και έμεινα κάγκελο πραγματικά.</i></p>
μένω παγωτό	<p><i>Δεν προκειται κανενας άλλος πλην της οικογενειας σου και της κολλητης σου να αντιδρασει οπως περιμενεις δηλαδη να αρχισει να τσιριζει, ή να φωναζει "μπραβοοοοο" κτλ, και αυτο γιατι οι περισσοτεροι ζηλευουν ή εχουν μεινει πραγματικα παγωτο</i></p> <p><i>Πραγματικα εμεινα παγωτο...</i></p>
μένω σύζυλος	-
μένω ενεός	<p><i>Μένω πραγματικά ενεός απέναντι σε όλη αυτή τη διαπλανητική βία.</i></p> <p><i>Έχω μείνει ενεός πραγματικά με τη στάση μερικών.</i></p> <p><i>Πραγματικά έμεινα ενεός βλέποντάς το!</i></p> <p><i>Μένει πράγματι ενεός κανείς μπροστά σ' αυτή τη γυναικεία μορφή για την πολυγραφία της που, μέσω δραμάτων, κωμωδιών, διηγημάτων, μυθιστορημάτων και ποικίλων μελετημάτων ξεκινάει από τονφεμινιστικό ιδεαλισμό, περνάει στην απροσχημάτιστη, ενίοτε και «εκδικητική» αυτοβιογραφία, αγωνιά στη διακύμανση μεταξύ θρησκευτικής πίστης και αμφιβολίας, χύνεται στον άκρο αισθησιασμό, συνομιλεί με τα σοσιαλιστικά ιδεώδη και καταλήγει στην εξονυχιστική έκθεση όλων των γνωστών</i></p>

	<p>κοινωνικών και φιλοσοφικών συστημάτων της εποχής.</p> <p>Ειλικρινά έμεινα σχεδόν ενεδός διαβάζοντας το κείμενο που ακολουθεί ψελλίζοντας μετά από ώρα το γνωστό <i>O! tempora! O! mores!</i></p>
μένω ξερός	<p>Πραγματικά ...ξερός μένει κανείς από την απάντηση του Δ/ντος Συμβούλου της ΕΡΤ Χρ. Παναγόπουλου στον βουλευτή του ΛΑΟΣ στην Β' Αθηνών Κωστή Αϊβαλιώτη την οποία του διαβίβασε ο υπουργός Επικρατείας Θ. Ρουσόπουλος σχετικά με την διαφήμιση από την ΕΤ3 – εν μέσω Ολυμπιακών Αγώνων – σκοπιανού καζίνο</p> <p>Έμεινα πραγματικά ξερός.</p>
μένω άγαλμα	<p>Στο 86' η Δόξα πήρε αέρα τριών τερμάτων, όταν ο Μάσκας έπιασε ένα φοβερό ψηλοκρεμαστό σουτ εκτός περιοχής, ο Τσιλέπης έμεινε πραγματικά "άγαλμα" καθώς είδε τη μπάλα να καταλήγει για τρίτη φορά στην εστία του.</p> <p>πάντα μου ήταν αδιάφορος χαρακτήρας αλλά σε αυτή τη σκηνή έμεινα άγαλμα πραγματικά</p> <p>Πρώτη φορά τον άκουσα και πραγματικά έμεινα άγαλμα!!!</p>
μένω έκπληκτος	<p>Με αφορμή την επίσκεψη του Αναπληρωτή Υπουργού Υγείας Παύλου Πολάκη, προχθές Δευτέρα 23-5-2016 στο Νοσοκομείο Καλαμάτας, μένω πραγματικά έκπληκτος τόσο από το περιεχόμενο της δριμείας επίθεσης που εξαπέλυσε όσο και από την παραποιημένη εικόνα που παρουσίασε με ανακοίνωσή της, η Υπεύθυνη Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης & Υγείας της Κ.Ο της Δημοκρατικής Συμπαράταξης βουλευτής, Εύης Χριστοφιλοπούλου, την οποία και εκτιμώ.</p> <p>Πραγματικά έμεινα έκπληκτος, διότι δεν έχω συναντήσει κάτι παρόμοιο, παρόλο που οι αγορές μου μέσω internet είναι πολύ συχνές!</p> <p>Στις αρχές του χρόνου έμεινα έκπληκτος πραγματικά με τις δηλώσεις του Προέδρου της Παγκόσμιας Τράπεζας ο οποίος διατύπωνε συγκεκριμένες ποσοτικές προβλέψεις για τη διάρθρωση της παγκόσμιας αγοράς εργασίας τα επόμενα χρόνια.</p>
μένω σέκος	<p>Ναι... από τις φορές που πραγματικά μένω σέκος και δεν ξέρω πως απαντάω</p>
μένω άφωνος	<p>Εάν ναι, τότε μένω πραγματικά άφωνος απο το τι μπορεί να πετύχει ο άνθρωπος.</p> <p>Εδώ μένω πράγματι άφωνος</p> <p>Κι έμεινα άφωνος πραγματικά, όταν συνειδητοποίησα πως ένα μέρος του πανάκριβου αυτού κρασιού εξακολουθούσε να ζυμώνει σε τιμωμένιες δεξαμενές!</p> <p>Πραγματικά έμεινα άφωνος με τον τρόπο που έπαιζαν οι ομάδες.</p>

	<p><i>Εδώ μένω πράγματι άφωνος</i></p> <p><i>Έμεινα ειλικρινά άφωνος δοκιμάζοντας τα εξαιρετικά, κερένια και μελένια 2012 και 2008, τα οποία βρήκα συναρπαστικά ως κρασιά [...]</i></p> <p><i>Όταν επισκέφτηκα το ψαράδικο του Στρατή Μπουρνού στο Ζωγράφου, με τους πεντακάθαρους μαρμάρινους πάγκους και τα πρώτης ποιότητας ψάρια, έμεινα στ' αλήθεια άφωνη.</i></p>
μένω εμβρόντητος	<p><i>Μένω πραγματικά εμβρόντητος και έκπληκτος με την κατρακύλα που έχει πάρει η σημερινή Διοίκηση της ΕΠΣΑ και έχει συμπαράσχει στην καταστροφή και στην απαξίωση το τοπικό μας ποδόσφαιρο.</i></p> <p><i>Πολύ δυνατό λάιβ. Ο κόσμος έμεινε εμβρόντητος πραγματικά.</i></p> <p><i>Πραγματικά έμεινα εμβρόντητος από την απάντηση του υπουργού Υγείας</i></p>
μένω μάρμαρο	-
βλέπω τον ουρανό σφοντύλι	-
μου έρχεται ο ουρανός σφοντύλι	-
μου έρχεται ταμπλάς	<p><i>Οι αναθεωρήσεις γίνονται Απρίλιο και Νοέμβριο. Λοιπόν, τον Απρίλιο του 2010 μαθαίνουμε από τη Στατιστική Υπηρεσία ότι δεν ήταν 12,5% το έλλειμμα, ότι ήταν 13% κάτι και πράγματι μας έρχεται ταμπλάς.</i></p> <p><i>Του ήρθε πραγματικά ταμπλάς.</i></p> <p><i>Οι αναθεωρήσεις γίνονται Απρίλιο και Νοέμβριο. Λοιπόν, τον Απρίλιο του 2010 μαθαίνουμε από τη Στατιστική Υπηρεσία ότι δεν ήταν 12,5% το έλλειμμα, ότι ήταν 13% κάτι και πράγματι μας έρχεται ταμπλάς.</i></p>
παθαίνω ντουβρουτζά	-
μου έρχεται κεραυνός στο κεφάλι	<i>Πηρα τηλ τη Λυδία κι εκλαιγα γιατι πραγματικα μου ηρθε κεραυνος στο κεφαλι και δεν ηξερα τι να κανω.....</i>
παθαίνω εγκεφαλικό	<p><i>Εγω μολις το ελαβα και επαθα εγκεφαλικο, πραγματικα εγκεφαλικο!</i></p> <p><i>Είχα μεγάλη απορία να δω πως θα ακούγονται τα καινούργια τραγούδια και πραγματικά έπαθα εγκεφαλικό μόλις κυκλοφόρησε το “Stellar Tombs”</i></p>

φεύγει η γη κάτω από τα πόδια μου	<p>“Πραγματικά έφυγε η γη κάτω απ’ τα πόδια μας βλέποντας το βίντεο που μας έστειλε αναγνώστης μας και στο οποίο διακρίνεται ο πρόεδρος των εργαζομένων της «Ελληνικής Χαλυβουργίας» Γ. Σιφωνιός να δηλώνει, έχοντας δίπλα του στέλεχος της Χρυσής Αυγής –στην φωτογραφία ο τύπος με τα μαύρα γυαλιά και το ξυρισμένο κεφάλι- ικανοποιημένος («έχουμε όλοι την Ελλάδα δίπλα μας» δήλωσε χαρακτηριστικά) που αντιπροσωπία της φασιστικής συμμορίας Χρυσή Αυγή, επισκέφτηκε τους απεργούς Χαλυβουργούς για να δηλώσει την «συμπαράστασή» της</p>
χάνω τη γη κάτω από τα πόδια μου	<p>Για πολλοστή φορά έχασε πραγματικά τη γη κάτω από τα πόδια του.</p> <p>Πραγματικά, εκείνη τη στιγμή έχασα τη γη κάτω από τα πόδια μου.</p>
παθαίνω σοκ	<p>Πήγα σπίτι μου και είδα τις φωτογραφίες και εκεί ήταν που έπαθα πραγματικά σοκ! Απίστευτο!</p> <p>Πραγματικά έπαθα σοκ!!!Αφου να φανταστείτε εγραψα 19 φυσικη με πολυ δυσκολα θεματα και 16 χημεια</p> <p>Και όπως διάβαζα δηλώσεις και βλέπω το επίθετό της και τη φωτογραφία της πιο καθαρά ... έπαθα σοκ πραγματικά!</p>
μου έρχεται κεραμίδα	<p>πραγματικά κεραμίδα μου ήρθε για τον ξαφνικό χαμό του άντρα της αννας, αλλά με παραξενεψε που δεν αναφερθηκε τιποτα για το πως εγινε και γι αυτο ρωτησα...</p> <p>Αυτό μου ήρθε πραγματικά κεραμίδα. Όμορφη κεραμίδα.</p> <p>Πραγματικά μου ήρθε κεραμίδα!</p>
μου έρχεται κεραμίδα στο κεφάλι	<p>Μας ήρθε κεραμίδα στο κεφάλι πραγματικά</p>
παθαίνω την πλάκα μου	<p>Αν μένεις στην Ευρώπη παθαίνεις πραγματικά την πλάκα σου το πόσο κοντά είναι τα μέρη αναμεταξύ τους.</p> <p>Σήμερα πραγματικά έπαθα την πλάκα μου.</p> <p>Είμαι ένας newbie και εγώ που πριν από λίγο καιρό έτυχε να έχω στα χέρια μου ένα mi 5 32gb gold και έπαθα την πλάκα μου πραγματικά.</p>
παθαίνω κολούμπρα	-

Πίνακας 3. Παραδείγματα ΡΠΛΕ με το επίρρημα *λίγο*

τα παίρνω στο κρανίο/κράνα	<p>Από τη μία έχουμε τον Ντόναλντ Τραμπ, ο οποίος στους πρώτους μήνες της προεδρίας του κάνει τα δικά του, κι από την άλλη την ανεξέλεγκτη κατάσταση στην Τουρκία, την αιγυπτιακή στάση της Ρωσίας και, φυσικά, τον ηγέτη της Βορείου Κορέας, Κιμ Γιουνγκ Ουν, που δείχνει να τα έχει πάρει λίγο στο κρανίο με τους Αμερικανούς.</p> <p>Οι περισσότεροι ΝΔτες πάντως και ειδικά αυτοί που ψηφίζουν τους της δεξιάς πτέρυγας τα έχουν πάρει λίγο στην κράνα με την κομματική γραμμή, που κυρίως από άποψη φρασεολογίας θυμίζει συριζα.</p>
γίνομαι Τούρκος	Για να είμαι ειλικρινής έγινα λίγο Τούρκος, όταν άκουσα πως είναι Κύπριος σε αυτό το θέμα.
παίρνω ανάποδες	Έτυχε λοιπόν να είμαι λίγο παρορμητική συναισθηματικά κινούμενη, επειδή η μητέρα μου υπήρξε καθαρίστρια για να μας μεγαλώσει, και πήρα λίγο ανάποδες...
βγαίνω εκτός εαυτού	Ε ναι, καταλαβαίνεις πως βγαίνουμε λίγο εκτός εαυτού με κάτι τέτοια.
γίνομαι έξω φρενών	Τα χρειαστηκα κανονικα, εγινα και λιγο εξω φρενων, ισως αδικα για κεινον αλλα ευτυχως δεν επαθα καμια ζημια.
αστράφτει το μάτι μου	Άστραψε λίγο το μάτι του πατέρα τώρα.
μου ανεβαίνει το αίμα στο κεφάλι	Μου ανέβηκε λίγο το αίμα στο κεφάλι, κι είπα να ξεκινήσω κι εγώ τα γαλλικά, αλλά συγκρατώντας τον νταή μέσα, με στεντόρεια φωνή ασεβώς αποκρίθηκα «ΕΝ ΑΡΧΗΝ ΗΝ Ο ΛΟΓΟΣ», και φυσικά κρατώντας για τον εαυτό μου την τελευταία λέξη, τον αποστόμωσα αναφωνώντας , γιατί έτσι γουστάρουμε.
γίνομαι τούρμπο	Ο φίλος μας το ανακάλυψε και εγινε λίγο τουρμπο.
με κόβει κρύος ιδρώτας	Εκεί με έκοψε λίγο κρύος ιδρώτας!
με πιάνει κρύος ιδρώτας	Όταν πέφτουμε πάνω σε έναν αθλητή που ξέρουμε ότι είναι ικανότερος από εμάς μας πιάνει λίγο κρύος ιδρώτας
με λούζει κρύος ιδρώτας	Βλεπω μετα τα ταρταρ και τ' αλλα τα βαρυγδουπα να με χαιρετανε απο τον καταλογο, με λουσε λιγο κρυος ιδρωτας οτι θα φαμε τα τρια φ: φρικη, φολα και φανφαρα
μου κόβονται τα πόδια	Σου κόβονται λίγο τα πόδια γιατί όπως και να το πεις δεν παύει να υπάγεται στον καρκίνο του θυροειδή

μου κόβονται τα ήπατα	<i>Η αλήθεια είναι ότι χθες, προχθές όταν είδα το τρέιλερ του Γρηγόρη να παίζει, μου κόπηκαν λίγο τα ήπατα και λέω έχε γούστο τώρα.»</i>
μου κόβονται τα γόνατα	<i>όχι δεν είχε τπτ το φλασάκι μέσα γτ το αγόρασα μόνο κ μόνο γι αυτό το λόγο.. και όπως καταλαβαίνετε στην αρχή μου κόπηκαν λίγο τα γόνατα....</i>
κάθομαι σε αναμμένα κάρβουνα	<i>Στην κουβέντα κάτι μου ανέφερε ο γιατρός για διαταραχή ωχρινικής φάσης και κάθομαι λίγο σε αναμμένα κάρβουνα...</i>
είμαι σε αναμμένα κάρβουνα	<i>Είστε λίγο σε αναμμένα κάρβουνα, ενοχλείστε και από διάφορες συμπεριφορές, ξεσπάτε σε εκείνους που δε πρέπει, ως συνήθως! Η αυχενικούλα μου βγήκε λίγο τσιμπημένη κι είμαι λιγάκι σε αναμμένα κάρβουνα και περιμένω rarp-a.</i>
βρίσκομαι σε αναμμένα κάρβουνα	<i>Βρίσκεστε λίγο σε αναμμένα κάρβουνα, γιατί θέλετε να προχωρήσετε τη ζωή σας και να αλλάξετε σελίδα το γρηγορότερο.</i>
τρών τα νύχια μου	<i>Τρώω λίγο τα νύχια μου από την αγωνία.</i>
είμαι τσιμπημένος	<i>Ναι είμαι λιγάκι τσιμπημένος Σε επαγγελματικό χώρο συνάδελφος, ετών 36, που αρχικά ήμουν και λίγο τσιμπημένη μαζί του (έως πολύ), σχολίασε (με “χιουμοριστική” διάθεση) την ηλικία μου ως εκτός του target group του λέγοντας πως είναι μεγάλη για τα δικά του δεδομένα</i>
πονάει το δοντάκι μου για κπ.	<i>Είμαι Λέων και...χιμ, να, πονάει λίγο το δοντάκι μου για μια Τοξοτίνα</i>
	<i>Το πρόην της που σου δίνει στα νεύρα, αυτόν για τον οποίο ακόμα ίσως και να πονάει ακόμα λιγάκι το δοντάκι της, αυτόν που έχει την τέλεια εμφάνιση, το τέλειο αμάξι και φουσκωμένο πορτοφόλι ενώ εσύ ίσα που τα βγάζεις πέρα.</i>
μένω στήλη άλατος	<i>Τότε για να πω την αλήθεια έμεινα λίγο στήλη άλατος. Γιατί η ωραία κοιμωμένη είναι μία από τις αγαπημένες μου ιστορίες. Και τώρα η Ορελί μου έλεγε ότι δεν την ξέρω</i>
μένω άναυδος	<i>Εκεί μένω λίγο άναυδος..</i>
μένω μαλάκας	<i>Μένω λίγο μαλάκας, σκέφτομαι, όχι ρε @#\$ μου, δε γίνεται να υπάρχει τέτοιος αναισθητος παπάρας, ούτε εγώ δε γίνομαι τέτοιο ζώο. Ο Αλέξης λοιπόν βρισκόταν στο βήμα της συνέντευξης μαζί με τον πρόεδρο της Ουκρανίας, όταν ξαφνικά αποφάσισε να την κάνει. Ο Πορόσενκο έμεινε λίγο μαλάκας:</i>

μένω κάγκελο	<i>Το γκρι και το καφέ” μου λέει και μένω λίγο κάγκελο!</i> <i>“ Όταν διάβασα ότι δεν είναι πλέον εν ζωή, έμεινα λίγο κάγκελο...</i>
μένω παγωτό	<i>Οκ εκεί έμεινα λιγάκι παγωτό αλλά λέω δε πειράζει, σε simulation ζούμε οπότε ποιος νοιάζεται...</i> <i>"Είμαι η κολλητή της Κατερίνας," έμεινα λίγο παγωτό, πως με βρήκε αυτή;</i>
μένω σύζυλος	<i>μόλις το διάβασα και έμεινα λίγο σύζυλος με αυτά που είδα.</i>
μένω ενεός	<i>Ακόμα και ο καθηγητής που απηύθυνε την ερώτηση είχε μείνει λίγο ενεός (κοινώς «μαλάκας») με την ειλικρινή και αμυδρά μοιρολατρική απόκριση</i>
μένω ξερός	<i>/εντωμεταξύ έμεινα λίγο ξερός όταν έμαθα ότι το έργο της πεζοδρόμησης της Διονυσίου Αρεοπαγίτου δεν έχει ολοκληρωθεί ποτέ/</i>
μένω άγαλμα	<i>Είναι από εκείνες τις στιγμές που αφού διαβάζεις το σχόλιο, μένεις λίγο άγαλμα με ανοιχτό το στόμα, πας να γράψεις κάτι ως απάντηση στο σχόλιο, μπλοκάρεις, ξανακοιτάς να επιβεβαιώσεις αυτό που διάβασες, το ξαναδιαβάζεις 2-3 φορές, μένεις ξανά για λίγο με ανοιχτό το στόμα, πας να απαντήσεις κάτι αλλά δεν σου έρχεται τίποτα, ξεφυσάς, κοιτάς γύρω γύρω στο δωμάτιο, ξανακοιτάς το λάπτοπ, το κλείνεις, ζαπλώνεις, ξεφυσάς πάλι, και κοιτάς βουβά το ταβάνι μέχρι να συνέλθεις!</i>
μένω έκπληκτος	<i>Μένω λίγο έκπληκτος με αυτά που λέει για την αποχώρηση του ο προπονητής μου, Γιώργος Βαζάκας.</i>
μένω σέκος	<i>Και μένει λίγο σέκος η κοπελιά</i>
μένω άφωνος	<i>Θα ξεκινήσω λέγοντας πως έμεινα λίγο άφωνος με το γεγονός πως όλη αυτή η “μαγεία” βασιζόταν σε τεχνολογία που υπήρχε διαθέσιμη από το 1930.</i>
μου έρχεται ο ουρανός σφοντύλι	<i>Άσε Τζίνα μου και εγώ αδιάφορα σφύριζα, αλλά όταν είδα το παντελόνι να μην κουμπώνει μου ήρθε λίγο ο ουρανός σφοντύλι!!!</i>
μου έρχεται (ν)ταμπλάς	<i>Ναι, κι εμάς μας ήρθε λίγο ταμπλάς!</i> <i>Στα 64 χρόνια του ο Στίβι Γουόντερ είναι ενθουσιασμένος αν και η είδηση του ήρθε λίγο... νταμπλάς</i>
παθαίνω σοκ	<i>Χτύπησα με έναν αντίπαλο γόνατο με γόνατο και έπαθα λίγο σοκ, φοβήθηκα ότι είχα κάτι σοβαρό, αλλά δεν είναι κάτι σοβαρό.</i>

μου έρχεται κεραμίδα	<i>Συγγνώμη αν σας κούρασα με πολλά λόγια αλλά επειδή μου ήρθε λίγο κεραμίδα, ήθελα αν μπορεί κάποιος να μου πει τη γνώμη του. Τις διέψευσε τις φήμες αυτές άλλωστε ο ίδιος ο Μαρίνος Ουζουνίδης που η αλήθεια είναι πως του ήρθε λιγάκι «κεραμίδα» η όλη εξέλιξη.</i>
μου έρχεται κεραμίδα στο κεφάλι	<i>Ο πατέρας μου δεν το κάνει συχνά αλλά μερικές φορές χάνει τον έλεγχο...κι εκείνη ήταν η χειρότερη...πάντως σίγουρα κι η άλλη εμπειρία ήταν πολύ σοκαριστική γιατί ήμουν και σε μια ηλικία που δεν ήξερα και πολλά πράγματα περί σχέσεων και μου ήρθε λίγο κεραμίδα στο κεφάλι, είπα “τί γίνεται τώρα εδώ;”</i>
παθαίνω την πλάκα μου	<i>Παθαίνεις λίγο την πλάκα σου τόσο με την ποικιλία των σχεδίων (floral, ζούγκλες, πόλεις, διάσημα πρόσωπα, εποχιακά) όσο και με το γεγονός ότι είναι 3d και πραγματικά αισθάνεσαι σα να βυθίζεσαι μέσα στην εκάστοτε εικόνα!</i>
παθαίνω κολούμπρα	<i>Πολλές φορές βέβαια, υπήρχε και κόσμος, νέοι, πολύ νέοι άνθρωποι που δεν είχαν ξανακατέβει που πάθαινε λίγο κολούμπρα γενικά με το καφάο ξέρω 'γω και οι μπάτσοι να σκάνε απ' το στενό</i>

Πίνακας 4. Παραδείγματα ΡΠΛΕ με το οριστικό άρθρο

με πιάνει κρύος ιδρώτας	<i>Εκεί επινόησαν τον πιο ακατέργαστο τρόπο με τον οποίον μπορεί ένα κουαρτέτο να δείξει τι σημαίνει να σε πιάνει ο κρύος ιδρώτας και η απόγνωση της ενηλικίωσης, να ακροβατείς μεταξύ της μαμάς-προστάτιδας, αλλά και μιας αχαλίνωτης δίψας για ευχαρίστηση, the 1960s edition.</i>
με λούζει κρύος ιδρώτας	<i>Με κοιτάει και μου λέει: «Θα χρειαστούμε το διαζευκτήριο της μητέρας σου». Παιδιά, με έλουσε κρύος ιδρώτας! Γιατί τώρα με έλουσε ο κρύος ιδρώτας. Η μακαρίτισσα μάνα μου παντρεύτηκε με τον πατέρα μου όταν – καταρχήν- ήμουν αγέννητος... Μετά, απ' ότι γνωρίζω, παντρεύτηκαν το 1963. Πότε χώρισε η μάνα μου από τον πρώτο της άνδρα, τι λεπτομέρειες ξέρω για τις ημερομηνίες –που δεν ξέρω- και σκεπτόμενος ότι αν μπλέξεις με το δημόσιο την έκανες από κούπες, καταλαβαίνετε το σοκ που έπαθα.</i>
μου έρχεται (ν)ταμπλάς	<i>Και έρχεται ο ταμπλάς, μπορεί να ξέρει από τη μια να καλλωπίζεται και να κάνει το κοινό να φορά σαλιάρες, μα μπορεί και να παίζει άριστα. Νομίζεις έχω ημερομηνίες; Σου έρχεται ο ταμπλάς. Λες "λάθος θα έχει γίνει" παίρνεις τηλέφωνο σου λένε θα το τακτοποιήσουμε και τους πιστεύεις. Προχθές, στο πρώτο υπερηχογράφημα, μας ήρθε ο ταμπλάς. Δίδυμη κύηση!</i>

	<p><i>Ανοιξα τον Economist και μου ήρθε ο νταμπλάς...</i></p> <p><i>Τώρα ζαφνικά σου ήρθε ο νταμπλάς??</i></p>
παθαίνω ντουβρουτζά	<p><i>Παρατήρησα ότι όλα τα σπίτια είναι ζύλινα. Ισχύει αυτό?? Αααα και οι τιμές είναι για να παθαίνεις τον ντουβρουτζά</i></p> <p><i>Άλλος, πάλι, την έκανε κοπάνα από το έτερον ήμισυ (που θα πάθει τον ντουβρουτζά μόλις γυρίσει σπίτι και δει τις σακούλες σωρό, ενώ στο τέλος του μήνα, το πενιχρό υπόλοιπο της κάρτας του θα έχει περάσει στην ιστορία)</i></p> <p><i>Έπειτα λοιπόν από έναν μήνα, κατά τον οποίο όλα κυλούσαν «ζάχαρη», ένα καταραμένο Σάββατο έπαθα τον ντουβρουτζά: «Τι θα κάνουμε απόψε;», ρώτησα για να λάβω την απάντηση: «Θα σου πω σε λίγο». Ένα πράγμα θα σου πω και βάλτο καλά στο νου σου: Όσο έλαβες εσύ απάντηση για τα σχέδια του Σαββατόβραδου, άλλο τόσο έλαβα κι εγώ!</i></p>
παθαίνω εγκεφαλικό	<p><i>«Γιουνάν», απαντώ σε μαγαζάτορα που ρωτά από πού είμαι. Και παθαίνω το εγκεφαλικό, όταν αμέσως ο τύπος μου ξεφωνίζει «βας βας ο Παρασκευάς».</i></p> <p><i>Και κάπου εδώ παθαίνω το εγκεφαλικό: έχεις κάνει μόνο 2 αναρτήσεις όλη τη χρονιά.</i></p>
παθαίνω σοκ	<p><i>«ΟΧΙ, ΟΧΙ... ΘΕΛΩ ΝΑ ΠΕΘΑΝΕΙΣ!!!!!!!!!!!!!!»</i></p> <p><i>Κάπου εκεί έπαθα το σοκ...!</i></p> <p><i>Ενδεχεται να εντυπωσιασθηκα πολυ περισσοτερο κι απ' ολους οσους την προτεινουν ανα καιρους, επαθα ΤΟ σοκ. Τετοιες ταινιες με κανουν να χαιρομαι, εστω και για λιγο, που εκατσε να βρεθω στη γη.</i></p> <p><i>Και έφτασαν τα προϊόντα και έπαθα ΤΟ ΣΟΚ!</i></p> <p><i>Εκεί έπαθα το σοκ, 1 κουμπί 4 ευρώ. Δηλαδή μου ζήτησε για 8 κουμπιά 32 ευρώ, αν είναι δυνατόν???</i></p>
μου έρχεται κεραμίδα στο κεφάλι	<p><i>Και μας έρχεται η κεραμίδα στο κεφάλι..... ολιγοασθενοσπερμία και πρέπει να επαναλάβουμε σε τρείς μήνες για επιβεβαίωση μήπως και είναι παροδικό.</i></p> <p><i>Σήμερα μου ήρθε η κεραμίδα στο κεφάλι. Ο Βαρδής Βαρδινογιάννης συνυπογράφει ένα κείμενο που ζητά τον απεγκλωβισμό της χώρας από τα συμφέροντα του ελληνικού και ξένου κεφαλαίου και να αναλάβει την τύχη της χώρας μια λαϊκή εξουσία.</i></p>

Πίνακας 5. Παραδείγματα ΡΠΛΕ με το αόριστο άρθρο

<p>με πιάνει κρύος ιδρώτας</p>	<p><i>Συνέχισα να τρώω μέχρι που άρχισαν να χαλαρώνουν, ώσπου με έπιασε ένας κρύος ιδρώτας και έφτιαξα μια πατεντούλα στο πίσω μέρος για να μη φαίνεται πως έχω βάλει χέρι.</i></p> <p><i>Κατευθυνόμενη προς το εστιατόριο του ξενοδοχείου, την έπιασε ένας κρύος ιδρώτας και μια αίσθηση ασφυξίας.</i></p> <p><i>Μπορεί να τις βαριέσαι, να μην γουστάρεις να βλέπεις αίματα (εκτός κι αν είναι Ταραντινικά) και μπορεί όταν ακούς Σβαρτσενέγκερ και Σταλλόνε να σε πιάνει ένας κρύος ιδρώτας, όμως δείξε κουλ, ψάρωσέ τον και μάθε και καμιά ατάκα απ' έξω.</i></p>
<p>με λούζει κρύος ιδρώτας</p>	<p><i>Μόλις έμαθα πως το test εγκυμοσύνης βγήκε θετικό, με έλουσε ένας κρύος ιδρώτας.</i></p> <p><i>ενα θεμα μονο, 3 φορες σταματησε να παιζει το αριστερο ηχειο δεν ξερω γιατι, σβηνω τον ενισχυτη τον ξαναναβω και μετα οκ... δεν μπορω να πω, με ελουσε ενας κρυος ιδρωτας...</i></p>
<p>με κόβει κρύος ιδρώτας</p>	<p><i>Όταν, λοιπόν, ο καλύτερός μου φίλος, εκ Λονδίνου ορμώμενος, μου ανακοίνωσε ότι θα έρθει για πρωτομαγιά στην Αθήνα και «εννοείται ότι θα μείνω σπίτι σου» ήταν τα πρώτα λόγια που μου είπε, με έκοψε ένας κρύος ιδρώτας και με έπιασε μία ταραχή, διότι το μελλοντικό guest room λειτουργεί προς το παρόν σαν το δωμάτιο που φιλοξενεί τη σιδερώστρα και τα άπλυτα</i></p> <p><i>να ρωτήσω τώρα κάτι (μάλλον, να ζητήσω επιβεβαίωση για κάτι) επειδή με έκοψε ένας κρύος ιδρώτας.</i></p>
<p>παθαίνω ντουβρουτζά</p>	<p><i>Παθαίνω ένα ντουβρουτζά όταν βλέπω τα στουρνάρια που γονάτισαν την Τζουτζία, έκαναν πρωθυπουργό τον «Γιωργάκη», τον Παπανάϊμος και το Γκόλουμ να κάνουν “δράσεις” για να με γλιτώσουν απ’ το μνημόνιο.</i></p> <p><i>Η Μπριάνα φωτογραφίζεται για χάρη του Κάρλος Νούνιεζ και απ’ όπου κι αν τη δεις παθαίνεις έναν ντουβρουτζά.</i></p> <p><i>-Δε μου λες, γιατί έχεις βάλει αυτούς τους ξεβράκωτους στην βιτρίνα; -Γιατί είναι ωραίοι άντρες και γιατί είμαι ομοφυλόφιλος του απαντώ χαμογελώντας Παθαίνει έναν ντουβρουτζά(!) για λίγο και συνεχίζει -Δεν ντρέπεσαι λιγάκι, δεν σου το είχα αυτό!</i></p> <p><i>Άσε το είδα αυτόν τον μήνα και έπαθα ένα ντουβρουτζά</i></p>
<p>παθαίνω εγκεφαλικό</p>	<p><i>Μου λέει ο γιατρός ότι είναι αγόρι και παθαίνω ένα εγκεφαλικό.</i></p> <p><i>και ο πρωτος λογαριασμος που παραλαβαμε ητανε χρεωση 35€ κοστος</i></p>

	<p>ενεργοποίησης και 15,40€ το πακέτο συνολο 50,40€ και έπαθα ένα εγκεφαλικό. λέω αλλα συμφωνησαμε και αλλα ηρθανε.</p>
παθαίνω σοκ	<p>Στην αρχή έπαθα ένα σοκ, αλλά όταν το σκέφτηκα πιο ψύχραιμα είπα «κάτσε, ρε φίλε, για να σε απατήσει κάποιο πρόβλημα θα υπήρχε»</p> <p>Έπαθα ένα σοκ στην αρχή, όταν ανακάλυψα ότι είμαι έγκυος. Είναι πολύ λογικό!</p> <p>Χτες έπαθα ένα σοκ, που αν ήταν στη θέση μου η Αχάραπη θα έμενε σίγουρα στον τόπο.</p> <p>Όσο για την πρόταση γάμου ανέφερε πως αν και ήταν προετοιμασμένη, έπαθε ένα σοκ... που δεν απάντησε ποτέ.</p>
μου έρχεται κεραμίδα	<p>για να πω την αληθεια μου ηρθε μια κεραμιδα οταν συνειδητοποιησα ποσο κοστιζουν τα φιλτρα για αυτους τους φακους.</p> <p>Πήγαμε χτες στο Λούνα Πάρκ και μου ήρθε μια κεραμίδα με τις τιμές.</p>
μου έρχεται κεραμίδα στο κεφάλι	<p>όλα, κάποια στιγμή λοιπόν το Δεκέμβριο, μας ήρθε μία "κεραμίδα" στο κεφάλι με την αποχώρηση του Παναγιώτη Μποτσιβάλη και των υπολοίπων που ήταν μαζί του.</p> <p>Εχω κανει τοσα σχεδια επειδη ημουν τοσο σιγουρος οτι θα πεσουν οι οικονομικες σχολες και χτες μου ηρθε μια κεραμιδα στο κεφαλι οταν διαβασα οτι οι "μεσαιες" σχολες θα εχουν ανοδο...</p>
παθαίνω πλάκα	<p>Εντάξει, προφανώς κάνω πλάκα, αλλά επειδή είχα πολλές μέρες να μποω και έπαθα μια πλάκα με το πως εξελίχθηκε η συζήτηση, θα ήθελα να επαναλάβω κάνα δυο πράγματα.</p> <p>Οταν το ανοιζα επαθα μια πλακα με αυτο που αντικρισα σε σχεση με τα 30ευρω που πληρωσα συνολο με την αποστολη. Ειναι πολυ ομορφο... ελαφρυ και στιλατο ...</p>
παθαίνω κολούμπρα	<p>γιατρέ μου, μήπως μπορούμε να το κάνουμε Παρασκευή;" μην τα πολυλογώ μου έδωσε το OK για Παρασκευή βγήκε και το είπε στο σύζυγο κι αυτός έπαθε μια κολούμπρα</p> <p>Εδώ λοιπόν η αλήθεια είναι πως μια κολούμπρα την έπαθα.</p>
μου έρχεται ταμπλάς	<p>Δεν είδαμε τιμή και όταν φτάσαμε στο ταμείο μας ήρθε ένας ταμπλάς...</p> <p>Μου ήρθε ένας ταμπλάς χτες βράδυ όταν την υπέβαλα και με έβγαλε εκπρόθεσμο...</p>

Πίνακας 6. Παραδείγματα ΡΠΛΕ με τον και

βγάζω καπνούς από τα αυτιά	<i>Τώρα που ο Πάγκαλος θα στείλει το ΣΔΟΕ στην ΠΕΡΙΣΣΟΣ ΑΕ, η χριστιανοσταλίνα, η στρίγγλα η Κανέλλη έχει πάρει σβάρνα τα κανάλια και ουρλιάζει και αφρίζει, βγάζοντας καπνούς κι από τ' αυτιά της.</i>
βγάζω αφρούς από το στόμα	<i>Εντάξει, αυτοί του Σύριζα έβγαζαν και αφρούς από το στόμα.</i>
κάθομαι σε αναμμένα κάρβουνα	<i>«Εντάξει, δεν είναι ότι κάθομαι και σε αναμμένα κάρβουνα, αλλά ίσως να μην έχει τακτοποιηθεί ακόμη.</i>
κάθομαι στα καρφιά	<i>Χμ, καλά δε καθόμαστε και στα καρφιά...</i>
κόβω φλέβα για κπ.	<i>«Είμαι ερωτευμένη. Δεν κόβω και φλέβα».</i> <i>Ξενέρωσα τόσο πολύ τη ζωή μου εννοείται ότι δεν ξαναμιλησαμε και δεν με πολυνοιαζει κιόλας γτ το είχα δει πολύ χαλαρά και δεν έκοβα και καμία φλέβα.</i>
μένω στήλη άλατος	<i>Στο "hellraiser" ήταν πιο καλά τα πράγματα για 'μένα, αλλά και πάλι, δεν έμεινα και στήλη άλατος.</i>
μένω κάγκελο	<i>Οχι ότι έμεινα καικάγκελο.</i>
μένω σέκος	<i>Δεν έμεινα και σέκος αλλά η ταινία μου άρεσε, είχε ένα δυναμισμό ανεπιτήδευτο (όπως περίπου και το Drive) που σπανίζει και ο συγκεκριμένος σκηνοθέτης ξέρει να τον χειρίζεται.</i>
μένω άφωνος	<i>Δεν έμεινα και άφωνος αλλά το είδα πολύ ευχάριστα.</i> <i>Διαβάζοντας αυτές τις μέρες τις εκτιμήσεις για τους αριθμούς των διαδηλωτών στο Κίεβο, δεν έμεινα και άφωνος.</i>
μένω εμβρόντητος	<i>Στο πλαίσιο αυτό επομένως δεν μένω και εμβρόντητη</i>
βλέπω τον ουρανό σφοντύλι	<i>Χθες θα είδε και τον ουρανό σφοντύλι...</i>

μου έρχεται ο ουρανός σφοντύλι	<p>Για να είμαστε πραγματικά ειλικρινείς, δεν μας ήρθε και ο ουρανός σφοντύλι όταν η Miley Cyrus και ο Liam Hemsworth ακύρωσαν τον αρραβώνα τους.</p> <p>Δεν τους ήρθε και ο ουρανός σφοντύλι των Βαυαρών, αφού τη φαντάζονταν αυτή την εξέλιξη, αλλά η αλήθεια είναι ότι πίστευαν πως τα 40.000.000 ευρώ για διετές συμβόλαιο θα ήταν ένα «μικρό» δέλεαρ.</p>
μου έρχεται ταμπλάς	Πάντως, δε μου ήρθε και ταμπλάς!
παθαίνω την πλάκα μου	<p>Εντάξει δεν παθαίνεις και την πλάκα σου αλλά το ευχαριστιέσαι</p> <p>«Δεν μπορώ να πω ότι έπαθα και την πλάκα μου με τον Λάκη στην ερμηνεία του στη «10η εντολή» στον δραματικό ρόλο του πατέρα – φονιά.</p>
παθαίνω κολούμπρα	Ακόμα και με αυτές τις αδυναμίες το “Oracles” παραμένει ένα πολύ ενδιαφέρον άκουσμα, απλά δεν είναι ο δίσκος που θα πάθεις και κολούμπρα.

Πίνακας 7. Διαβάθμιση ΡΠΛΕ με επιρρήματα

ΠΟΛΥ
<p>Κάτι φώναζε εκεί πέρα, κι εγώ τα πήρα πολύ στο κρανίο!</p> <p>ΣΑΤΥΡΙΚΕ ΚΕΦΑΛΛΟΝΙΤΗ με έκαμες και τα πήρα πιο πολύ στο κρανίο.</p> <p>οταν με κάνουν μενσιο για να κατηγορήσουν κάποιον αλλο παίρνω πολυ ανάποδες!</p> <p>Παλιό το ποστ πλέον αλλά στο μεταξύ έχω γίνει ακόμη πιο πολύ πυρ και μανία με τέτοιου είδους εκπομπές.</p> <p>Αρχίζω και φορτώνω πολύ.</p> <p>αγορίνα μου... έμαθα ότι άρχισε να σε λούζει πολύ- πολύ κρύος ιδρώτας...</p> <p>Χαμός μεγάλος, μου κόπηκαν εμένα περισσότερο τα... ήπατα, πάνω στη μεγάλη μου στιγμή της διαφοροποίησής μου, σε σχέση με τους συνεργάτες μου και ακόμα, πάνω στην επιβεβαίωση δια του έργου, ότι ουδεμία προς τα κάτω βλαπτική στην πορεία μου κίνηση ή ενέργεια έγινε, να σου ο συνταγματάρχης της ΕΙΡΤ, υπεύθυνος γι' αυτά τα πράγματα, που προσωπικά τον γνώρισα λίγο πιο μπροστά με την άλλη μου περίπτωση, τα γκρεμίζει όλα και τώρα τι κάνουμε;!</p> <p>Στις 5.000 φτάνουν οι -μόνιμοι- εργαζόμενοι, οι άμεσα επηρεαζόμενοι από τη λειτουργία της Αρχής Λιμένων, της Cyta και της ΑΗΚ, και κάθονται σε αναμμένα κάρβουνα περισσότερο από τους υπόλοιπους εργαζόμενους, αναμένοντας τις εξελίξεις σε σχέση με τις ιδιωτικοποιήσεις.</p>

Προφανώς εσύ είσαι περισσότερο σε αναμμένα κάρβουνα περιμένοντάς το, αλλά κι εγώ στην αναμονή είμαι

Πάντως, οι "κριτικοί", αν δεν έχεις δαγκώσει πολύ τη λαμαρίνα μαζί τους, έχουν πολύ γέλιο.

Νομίζω την έχω πατήσει πολύ μαζί σου!

Θυμάμαι ήμουν πολύ τσιμπημένος μαζί της και δεν μπορούσα να καταλάβω για ποιον λόγο ήταν πάντοτε τόσο σκληρή.

Σε επαγγελματικό χώρο συνάδελφος, ετών 36, που αρχικά ήμουν και λίγο τσιμπημένη μαζί του (έως πολύ), σχολίασε (με "χιουμοριστική" διάθεση) την ηλικία μου ως εκτός του target group του λέγοντας πως είναι μεγάλη για τα δικά του δεδομένα.

Αν ο πεισματάρης και μνησίκακος Σκορπιός σας συγχωρέσει αμέσως και δεν μπορεί να σας θυμώσει για πάνω από ώρα, τότε να ξέρετε τον πονάει πολύ το δοντάκι του

Όσο για την κοπελα του λιγα τα λογια σας πολυ τρελος για εκεινη οπως και πολυ καλο παιδι

Ok , Ενταξει , εμεινα πολύ κοκκαλο όμως στο 3:06 !

Και εκεί που μένεις πιο μαλάκας είναι όταν έρχεται χύμα το 2ο βανάκι και απλώς περνάει από πάνω.

Έμεινα πολύ μαλάκας σήμερα, διαβάζοντας το προχθεσινό ποστ του Cory Doctorow στο Boing Boing για την ανθολογία SFWA European Hall of Fame.

Και οι άλλοι είχανε μείνει, που λέει κι η θεία μου, λίγο κάγκελο, και τότε και το άλλο παιδάκι κοκκίνισε πολύ μέχρι και τ' αυτιά του και άρχισε να φωνάζει ότι όλοι έχουν ευθύνη και επιφυλάσσεται και θα δει τι θα κάνει με τον κύριο, γιατί πρέπει να το μάθουν όλοι αυτό που είπε ο κύριος και μετά οι άλλοι έμειναν πολύ κάγκελο κι όχι πια λίγο

Και ξάφνου γυρνάει φατσούλα, και μένεις ακόμα πιο παγωτό!

Τέλος πάντων όταν το είδα από κοντά έμεινα ακόμα πιο άφωνη!

Και τότε έμεινα περισσότερο εμβρόντητος

Έπαθα πολύ σοκ

ΕΝΤΕΛΩΣ/ΤΕΛΕΙΩΣ

Τα πήρα εντελώς στο κρανίο, αφενός γιατί έχοντας πάρει αρχικά τηλέφωνο δεν μου είπαν τίποτε περί φαρμάκου, αφετέρου δε πρόκειται για μια πολύ ακριβή εξέταση και είναι εντελώς γυφτιά να ζητάνε εξτρά χρήματα για το φάρμακο

Τα παιδιά παρουσίασαν τις θυμωμένες φατσούλες τους και μας μίλησαν για όλα όσα τα κάνουν να θυμώνουν. Έτσι σήμερα το πρωί αποφασίσαμε να βάλουμε στον πίνακά μας ένα θυμόμετρο, ώστε ανάλογα με το θυμό που μας πιάνει, να τον διαχειριζόμαστε αναλόγως. Πχ Αν βρισκόμαστε στο ένα μπορούμε να παίρνουμε βαθιές ανάσες, αν βρισκόμαστε στο δύο, μπορούμε να σκεφτόμαστε μια όμορφη εικόνα, αν βρισκόμαστε στο τρία μπορούμε να κανούμε μερικά πηδηματάκια μέχρι να μας φύγει και αν βρισκόμαστε στο τέσσερα, δηλαδή έχουμε πάρει τελείως ανάποδες, μπορούμε να εκτονώσουμε το θυμό μας στο μαξιλάρι, το οποίο βρίσκεται κάπου εκεί κοντά

Ο Γιώργος Παπανδρέου χαμογελούσε και είπε σε Σαρκοζί και Μέρκελ πως η Ελλάδα μπορεί να γίνει Δανία του Νότου, οπότε ο Σαρκοζί πήρε εντελώς ανάποδες και του είπε πως θα του γαμήσει το μουνί που τον πέταγε

Αν θες να γινεις τελειως μπαρούτι δεσ ποιοι ήταν στο Δ.Σ. της Ωμεγα τράπεζας της Θεσ/νικης που αγόρασε το 2006 ο Λαυρεντιάδης και η Proton Bank

Για να μην γίνω εντελώς μπαρούτι τώρα που τα γράφω, απλά απλά σημειώστε ότι κατεβήκαμε σκαλοπάτια για να πάμε, θέα στον φωταγωγό, το μπάνιο δεν ξεπερνούσε τα 2 τετραγωνικά – και πολλά λέω- και το βράδυ βάζαμε πετσέτες πίσω από την πόρτα γιατί είχε μία χαραμάδα που περνούσε ο χέρι μου από κάτω

Δεν είναι ο τύπος που θα βγει εντελώς εκτός εαυτού, αλλά σίγουρα θα γίνει ειρωνικός, ψυχρός και θα σου κάνει πόλεμο νεύρων μέχρι να «σπάσεις».

Ο πιο δυνατός και πιο άγριος από τους άνδρες έγινε εντελώς έξω φρενών.

Εκεί έγινα τελείως έξω φρενών.

Εμένα η άποψη μου είναι πως όταν περνάμε πολύ χρόνο με τα παιδάκια μας και δε λείπουμε- δουλεύουμε από το πρωί μέχρι το βράδυ είναι φυσιολογικό και επόμενο και να τα μαλώσουμε και να νευριάσουμε και να βγούμε και εντελώς έξω από τα ρούχα μας...

Ποιος να ακούσει και να μη βγει εντελώς από τα ρούχα του, ότι για 16 μήνες τσέπωσε, έτσι στην ψύχρα, 150.000 ευρώ!!!

κι άλλωστε, σπάνια γράφω αρνητικά για κάτι, το βουλώνω, εκτός κι αν είμαι εντελώς πυρ και μανία

Πριν χάσω εντελώς τα λογικά μου –πράγμα πολύ εύκολο να συμβεί–, πάτησα το γκάζι και τον προσπέρασα φροντίζοντας να καταλάβει πως οδηγούσα το πίσω τζιπ

οποτε ακουω αυτες τις παπαριες περι τεκμηριων κτλ μου ανεβαινει το αιμα στο κεφαλι .τελειως ομως .

Ναι, έπρεπε να είχα μείνει στο σπίτι, να τα σκέφτομαι και να τα ζανασκέφτομαι μόνη μου, να φουντώνω και να ξεφουντώνω, έπρεπε να είχα καθίσει ωραία και καλά στον καναπέ, μέχρι να γίνω εντελώς τούρμπο από τα νεύρα και να σηκωθώ, να αρπάξω ένα εξάσφαιρο, όχι, εξάσφαιρο δεν έχω πρόχειρο, να αρπάξω καλύτερα εκείνη τη μεγάλη ζύλινη σφεντόνα που είχα πάρει αναμνηστικό από τα Γιάννενα όταν πήγαμε πενταήμερη με το σχολείο και την έχω μπροστά μπροστά στη σιφονιέρα, αυτήν έπρεπε να αρπάξω, μαζί με την πέτρα-μικρό βραχάκι που πάει σετ, να τα αρπάξω και τα δυο μαζί και να τρέξω στο αεροδρόμιο, να προλάβω τον Γιώργο, «gate 7 για Μαδρίτη, περάστε από δω παρακαλώ», και μόλις τον δω να τον σημαδέψω στο μέτωπο, να τον πετύχω στο δόξα πατρί και να τον ζαπλώσω κάτω φαρδύ πλατό, ώστε να αποδοθεί επιτέλους δικαιοσύνη

Κατά τη διάρκεια της φύτευσης η οποία έγινε υπό ψηλόβροχο και με σχετικό μόχθο, έγινε πρόχειρος υπολογισμός και εκεί μας κόπηκαν εντελώς τα πόδια – μόνο 70 euro -το οικονομικό όφελος της προσπάθειας, αλλά η νοστιμιά δεν συγκρίνεται.

Γίνετε το χειρουργείο και μετά από 4 μέρες ξανά τρέχει υγρό πανικός απογοήτευση απελπισία τα συναισθήματα μου, ανεβάζει και πυρετό μου κόβονται εντελώς τα πόδια.

οταν βγηκα απο το ιατρειο ο αντρας μου εμεινε με τον γιατρο.μπηκαμε στο αμαξι και στη διαδρομη με ρωτησε,ελπιζεις σε κατι? και πριν απαντησω μου λεει μην ελπιζεις ο γιατρος μου το ειπε αλλα δεν ηθελε να σε στρεσαρει και αλλο.εκει μου κοπηκαν τελειως τα ποδια

Σαν ν' ακούμε, ήδη, τον, αναβαπτισμένο, πρωθυπουργό να βγαίνει στα κανάλια και να μας κόβει – εντελώς – τα ήπατα, διακηρύσσοντας : « με την στήριξη του λαού συνεχίζουμε, με ποιο γρήγορους ρυθμούς !...»

Την έχεις δαγκώσει τελείως τη λαμαρίνα...

αν το δεχτει είναι ή κοροϊδο, ή την έχει δαγκώσει τη λαμαρίνα εντελώς

"Την έχει πατήσει τελείως μαζί σου!"

Ειλικρινά, είναι η πιο όμορφη ενέργεια και σαφώς υπάρχει κάποιος με τον οποίο εργάζεστε ή που εργάζεται στον κλάδο σας που είναι εντελώς τσιμπημένος μαζί σας.

Με πλησίασε ,με κυνήγησε, ήταν πολύ γλυκός, πολύ υποστηρικτικός, πολύ ήρεμος και γενικά φαινόταν υπέροχος και εντελώς τρελός μαζί μου.

Είμαι για σένα τελείως τρελός

Ο οδηγός της BMW πάντως θα πρέπει να έμεινε τελείως “κόκκαλο” καθώς προφανώς δεν θα μπορούσε με τίποτα να πιστέψει στα μάτια του.

Σε αυτό το σημείο μένει τελειως άναυδος.

Θα μείνουμε εντελώς άναυδοι από την έλλειψη μνήμης των ελλήνων ψηφοφόρων!

Κι ο δημοσιογράφος μένει εντελώς μαλάκας, γιατί αυτά του τα λέει με πολύ σοβαρό και αυστηρό ύφος ο κομαντάντε –αναρωτιέται αν θα πρέπει να τον πιστέψει ή όχι.

Εγώ, ο γάτος των δικαστηρίων, που ο τσαμπουκάς μου κομπλάριζε δικαστές κι αντιδίκους, είχα μείνει ξάφνου τελείως μαλάκας.

Ωσαύτως μπορούμε να μένουμε εντελώς κάγκελο μπροστά στην γραφικότητα των συνθημάτων αναθεματισμού και τη ανορθόγραφη καρικατούρα του ανεκδιήγητου συνονθυλεύματος των φιλοευρωπαϊκών πλακάτ.

Αλλά η Θέμιδα το ήξερε – δεν την άφησε εντελώς σύζυλη!

και μένει κανείς, καθαφιστί, τελείως ενεός.

*Αρχίζω να ακούω το album και σε πρώτη φάση μένω τελείως άγαλμα, σαν να με ακινητοποιεί μια αόρατη δύναμη και μετά *BOOM*!*

Τελείως έκπληκτος έμεινα ψες, όταν άνοιξα την τελευταία φιάλη που διέθετα από την εσοδεία 1999 του κρασιού Μέθου, της οινοποιίας Βασιλικό στον Κάθικα της επαρχίας Πάφου.

Αν είναι, όμως, έτσι δεν μπορώ παρά να μένω εντελώς άφωνος μπροστά στη παταγώδη αδιαφορία της Εκκλησίας για τα τρομερά παθήματα των σημερινών αναγούημ, αυτών της Μανωλάδας π.χ. ή των στρατοπέδων συγκέντρωσης μεταναστών.

Εχω μείνει τελείως άφωνος με τα σχόλια κάποιων.

ένας θεατής που δεν ξέρει από που του ήρθε...να κάθεται και να παρακολουθεί μια ημισκότεινη οθόνη όπου δυο άνθρωποι θα βρίζονται μεταξύ τους και μένει τελείως εμβρόντητος...

ε, ομολογώ ότι τη πρώτη φορά που το διάβασα αυτό τι να πώ, έμεινα εντελώς εμβρόντητη, άναυδη, στήλη άλατος, και όλα τα σχετικά

Κινδινέψατε ποτέ τόσο που νομίσατε ότι ήλθε το τέλος?

Ε καλα, όχι και το τέλος, αλλά δεν είναι λιγες οι φορες που πάθαινα εντελωσ σοκ

Φρόντισε παρ'όλα αυτά, η καθυστέρησή σου να μην είναι παραπάνω από 1:30 ώρες (δηλαδή αν σε περιμένουν στις 1:30, να γυρίσεις κατά τις 2:30-3:00 και όχι στις 5) ώστε η πρώτη αυτή "παράβλεψη" των κανόνων να μην τους έρθει τελείως κεραμίδα

Αλλά εκεί που έπαθα τελείως την πλάκα μου, λύθηκα στα γέλια και δεν μπορώ να συνέλθω από χθες, είναι με τη Σύμβουλο κυρία Παναρίτη.

ΣΧΕΔΟΝ

Ξαφνικά, η Όλγα σοβαρεψε κι έμεινε σχεδόν κόκαλο.

Γδύνεται και μένεε με μαύρα εσώρουχα, όπου μένω σχεδόν άναυδος με το εξαιρετικά καλλίγραμο και σφιχτοδεμένο κορμί της

Η Ντόρα Μπακογιάννη σηκώνει το τηλέφωνο και καλεί τον Αντώνη Σαμαρά στο σπίτι του στην κάτω Κηφισιά. Στην άλλη άκρη της γραμμής, ο τότε πρόεδρος της ΝΔ, μένει σχεδόν άναυδος όταν ακούει την πρώην υπουργό να του προτείνει, σχεδόν με απόλυτο τρόπο, να υποβάλει την παραίτησή του από την ηγεσία του κόμματος και να ανοίξει τις διαδικασίες διαδοχής.

Μπορώ να πω πως έμεινα σχεδόν μαλάκας!

Με τη μια έμεινα σχεδόν κάγκελο!

Ειλικρινά έμεινα σχεδόν ενεός διαβάζοντας το κείμενο που ακολουθεί ψελλίζοντας μετά από ώρα το γνωστό O! tempora! O! mores!

Φοβερή απευθείας εκτέλεση φάουλ του Γκάλο, ο Κυριακίδης που έμεινε σχεδόν άγαλμα είδε την μπάλα να καταλήγει στα δίχτυα του

Μας σύστησε ο Μάνος Ξυδούς, μου απευθύνθηκε στον πληθυντικό και εγώ έμεινα σχεδόν άφωνος από το ψιθυριστό της φωνής του: «Τι κάνετε; Χαίρομαι πολύ που σας γνωρίζω» μου είπε με μια ευγένεια που παρέπεμπε σε αστό.

Όταν κάποιος φίλος μου σύστησε τον «Πειναλέοντα» για σαββατιάτικη έξοδο έμεινα σχεδόν άφωνη, την ίδια στιγμή που το μυαλό μου βασανιζόταν να ανασύρει πειναλέοντιες εικόνες, ξεχασμένες γύρω στα 30 χρόνια πίσω, του φοιτητικού μου βίου, στα Εξάρχεια

Αξίζει να σημειωθεί, ότι και γονείς από το τμήμα κολύμβησης, που έμειναν σχεδόν εμβρόντητοι από τις εξελίξεις, κατέβαλαν κάθε δυνατή προσπάθεια να μεταπείσουν τον προπονητή κύριο Σπήλιο Μεσσήνη, προς όφελος των παιδιών και του Ομίλου, αλλά ματαίως.

Σχεδόν ... ταμπλάς ήρθε στα κομματικά στελέχη του ΣΥΡΙΖΑ μόλις πληροφορήθηκαν ότι πρώτη κυβερνητική άφιξη στο νησί μας προέκυψε ο Τ. Κουίκ.

ΚΑΠΩΣ

Εγώ ίσως και να ήμουν κάπως τσιμπημένη μαζί του, μα αυτός δεν ήθελε να το δει

Οι λάτρεις της δημοφιλούς τηλεοπτικής σειράς έμειναν κάπως... "κόκαλο" στο τέλος της τελευταίας σεζόν που προβλήθηκε τον χειμώνα.

Με το πρώτο κομμάτι έμεινα κάπως κάγκελο. Τι είναι ετούτο πάλι (;;;)

Ωστόσο αν και εγώ έμεινα κάπως κάγκελο με αυτό το κείμενο γνώμη του Βεζυρογλου που «φιλοξένησε» η ελευθεροτυπία, δεν θέλω να κάνω κρίση για το αν είναι καλό η όχι το άρθρο.

Έβγαλε κομμάτι και η Μόνικα (check here) και μείναμε κάπως σύζυλοι και μάθαμε επίσης πως όταν δεν μας αρέσει κάτι, δεν πρέπει να το γράφουμε και να το λέμε, πρέπει να προσέχουμε, ειδικά θα πέσει Μονικοφωτιά και θα μας κάψει.

Τα πρώτα λεπτα μένεις κάπως αγαλμα πιανοντας το στα χερια σου

Το βιβλίο είναι τεράστιο απ'όλες τις απόψεις, και ανάλογα μεγάλη θα έπρεπε ίσως να ήταν και η κριτική μου, αλλά έχω μείνει κάπως άφωνος.

Η αλήθεια είναι πως έμεινα κάπως εμβρόντητος, γιατί θεωρώ το ερώτημα αυτό τελείως μα τελείως ανυπόστατο και ανιστόρητο.

ΓΙΑ (ΤΑ) ΚΑΛΑ

Έξαλλος! Τα πήρε για τα καλά στο... κρανίο ο Ιδιάκεθ

Ο «Εντέρ» από το «Αγιάζι του Έρωτα», φαίνεται πως την δάγκωσε για τα καλά τη λαμαρίνα με την Ελληνίδα τραγουδίστρια.

Έτσι, οι φήμες δίνουν και παίρνουν, φήμες που λένε ότι ο παπάς παρά το ότι δεν παραδέχεται τίποτα, την έχει δαγκώσει για καλά την «λαμαρίνα» με την... οικιακή του βοηθό.

Παιδάκι γυμνασίου εγώ, ήμουν δεν ήμουν 13 (μάλλον γρουσουζίκη ηλικία) την πάτησα για τα καλά με τον κάτοικο του διπλανού θρανίου.

Πίνακας 8. Διαβάθμιση ΡΠΛΕ με τα επιρρήματα πολύ και εντελώς

<p>τα παίρνω στο κρανίο</p>	<p><i>Κάτι φώναζε εκεί πέρα, κι εγώ τα πήρα πολύ στο κρανίο!</i></p> <p><i>ΣΑΤΥΡΙΚΕ ΚΕΦΑΛΛΟΝΙΤΗ με έκαμες και τα πήρα πιο πολύ στο κρανίο.</i></p> <p><i>Τα πήρα εντελώς στο κρανίο, αφενός γιατί έχοντας πάρει αρχικά τηλέφωνο δεν μου είπαν τίποτε περί φαρμάκου, αφετέρου δε πρόκειται για μια πολύ ακριβή εξέταση και είναι εντελώς γυφτιά να ζητάνε εξτρά χρήματα για το φάρμακο.</i></p>
<p>παίρνω ανάποδες</p>	<p><i>οταν με κάνουν μενσιο για να κατηγορήσουν κάποιον αλλο παίρνω πολυ ανάποδες!</i></p> <p><i>Τα παιδιά παρουσίασαν τις θυμωμένες φατσούλες τους και μας μίλησαν για όλα όσα τα κάνουν να θυμώνουν. Έτσι σήμερα το πρωί αποφασίσαμε να βάλουμε στον πίνακά μας ένα θυμόμετρο, ώστε ανάλογα με το θυμό που μας πιάνει, να τον διαχειριζόμαστε αναλόγως. Πχ Αν βρισκόμαστε στο ένα μπορούμε να παίρνουμε βαθιες ανάσες, αν βρισκόμαστε στο δύο , μπορούμε να σκεφτόμαστε μια όμορφη εικόνα, αν βρισκόμαστε στο τρία μπορούμε να κανουμε μερικά πηδηματάκια μέχρι να μας φύγει και αν βρισκόμαστε στο τέσσερα, δηλαδή έχουμε πάρει τελείως ανάποδες, μπορούμε να εκτονώσουμε το θυμό μας στο μαξιλάρι, το οποίο βρίσκεται κάπου εκεί κοντά</i></p>
<p>γίνομαι πυρ και μανία</p>	<p><i>Παλιό το ποστ πλέον αλλά στο μεταξύ έχω γίνει ακόμη πιο πολύ πυρ και μανία με τέτοιου είδους εκπομπές.</i></p> <p><i>κι άλλωστε, σπάνια γράφω αρνητικά για κάτι, το βουλώνω, εκτός κι αν είμαι εντελώς πυρ και μανία.</i></p>
<p>δαγκώνω τη λαμαρίνα για κπ.</p>	<p><i>Πάντως, οι "κριτικοί", αν δεν έχεις δαγκώσει πολύ τη λαμαρίνα μαζί τους, έχουν πολύ γέλιο.</i></p> <p><i>αν το δεχτει είναι ή κοροΐδο, ή την έχει δαγκώσει τη λαμαρίνα εντελώς</i></p> <p><i>Την έχεις δαγκώσει τελείως τη λαμαρίνα...</i></p>
<p>είμαι τσιμπημένος με κπ.</p>	<p><i>Θυμάμαι ήμουν πολύ τσιμπημένος μαζί της και δεν μπορούσα να καταλάβω για ποιον λόγο ήταν πάντοτε τόσο σκληρή.</i></p> <p><i>Ειλικρινά, είναι η πιο όμορφη ενέργεια και σαφώς υπάρχει κάποιος με τον οποίο εργάζεστε ή που εργάζεται στον κλάδο σας που είναι εντελώς τσιμπημένος μαζί σας.</i></p>
<p>την πατάω με κπ.</p>	<p><i>Νομιζω την εχω πατησει πολυ μαζί σου!</i></p> <p><i>"Την έχει πατήσει τελείως μαζί σου!"</i></p>

είμαι τρελός για κτ.	<p><i>Είμαι για σένα τελείως τρελός</i></p> <p><i>Όσο για την κοπελα του λιγα τα λογια σας πολυ τρελος για εκεινη οπως και πολυ καλο παιδι</i></p>
μένω κόκκαλο	<p><i>Οκ , Ενταζει , εμεινα πολύ κοκκαλο όμως στο 3:06 !</i></p> <p><i>Ο οδηγός της BMW πάντως θα πρέπει να έμεινε τελείως “κόκκαλο” καθώς προφανώς δεν θα μπορούσε με τίποτα να πιστέψει στα μάτια του.</i></p>
μένω μαλάκας	<p><i>Έμεινα πολύ μαλάκας σήμερα, διαβάζοντας το προχθεσινό ποστ του Cory Doctorow στο Boing Boing για την ανθολογία SFWA European Hall of Fame.</i></p> <p><i>Κι ο δημοσιογράφος μένει εντελώς μαλάκας, γιατί αυτά του τα λέει με πολύ σοβαρό και αυστηρό ύφος ο κομαντάντε –αναρωτιέται αν θα πρέπει να τον πιστέψει ή όχι.</i></p> <p><i>Εγώ, ο γάτος των δικαστηρίων, που ο τσαμπουκάς μου κομπλάριζε δικαστές κι αντιδίκους, είχα μείνει ζάφνου τελείως μαλάκας.</i></p>
μένω κάγκελο	<p><i>Και οι άλλοι είχανε μείνει, που λέει κι η θεία μου, λίγο κάγκελο, και τότε και το άλλο παιδάκι κοκκίνισε πολύ μέχρι και τ’ αυτιά του και άρχισε να φωνάζει ότι όλοι έχουν ευθύνη και επιφυλάσσεται και θα δει τι θα κάνει με τον κύριο, γιατί πρέπει να το μάθουν όλοι αυτό που είπε ο κύριος και μετά οι άλλοι έμειναν πολύ κάγκελο κι όχι πια λίγο.</i></p> <p><i>Ωσαύτως μπορούμε να μένουμε εντελώς κάγκελο μπροστά στην γραφικότητα των συνθημάτων αναθεματισμού και τη ανορθόγραφη καρικατούρα του ανεκδιήγητου συνονθυλεύματος των φιλοευρωπαϊκών πλακάτ.</i></p>
παθαίνω σοκ	<p><i>Έπαθα πολύ σοκ.</i></p> <p><i>Κινδινέψατε ποτέ τόσο που νομίσατε ότι ήλθε το τέλος?</i></p> <p><i>Ε καλα, οχι και το τελος, αλλα δεν ειναι λιγες οι φορες που πάθαινα εντελως σοκ!</i></p>

Πίνακας 9. Διαβάθμιση ΡΠΛΕ με εγγενώς επιτακτικά επιρρήματα

<p>τα παίρνω στο κρανίο</p>	<p><i>Τα πήρα χοντρά στο κρανίο, αν και δεν είχα δίκιο να δυσανασχετώ.</i></p> <p><i>Τα πήρα κανονικά στο κρανίο.</i></p> <p><i>Να το ξέρεις όμως πως αργότερα όταν θα έχεις πεθάνει, θα τα πάρω πολύ χοντρά στο κρανίο και θα φτύσετε αίμα.</i></p> <p>ΕΥΠΙΝΗΣΑΝ ΚΑΙ ΤΑ ΠΗΡΑΝ ΑΓΡΙΑ ΣΤΗΝ ΚΡΑΝΑ ΟΙ ΓΟΝΕΙΣ</p> <p><i>Εκεί εγώ τα πήρα άσχημα στην κράνα και σηκώθηκα και έφυγα λέγοντάς του "θα σε πάρω να σου πω άμα είναι" αλλά δεν τον πήρα ποτέ.</i></p> <p><i>Τα πήρα πάρα πολύ άσχημα στο κρανίο! Κοροϊδεύουμε όλους για όλα και έχουμε όλοι άποψη για όλα!</i></p> <p><i>Από το 1996 πελάτης της wind εγώ και η οικογένεια μου με καρτοκινητά και συμβόλαια και τα πήρα σήμερα πολύ χοντρά στην κράνα για πρώτη φορά αλλά τόσο χονδρά που αν δεν ζητήσουν συγνώμη, από τον Αύγουστο αλλάζω εταιρία και να χαίρονται τις "προσφορές" τους.</i></p> <p><i>Εκεί που τα πήρα ιδιαίτερα στην κράνα, είναι το τέλος της σειράς!</i></p>
<p>αρχίζω και φορτώνω</p>	<p><i>Στο τέλος της επιθεώρησης αρχίζω και φορτώνω άσχημα, οπότε την διώχνω άρον άρον.</i></p> <p><i>Αρχίζω και φορτώνω πολύ άσχημα, θα εκραγώ σαν ηφαιστειο με όσα διαβάζω και βλέπω τον τελευταίο καιρό...</i></p> <p><i>Και ειλικρινά αρχίζω και φορτώνω άσχημα με την Vodafone με τα δικαιώματα και τις ελευθερίες που δίνει!</i></p> <p><i>Αλέξη, ο νοικοκύρης αρχίζει και φορτώνει επικίνδυνα...</i></p>
<p>δαγκώνω τη λαμαρίνα</p>	<p><i>Αν έχει φτάσει σε σημείο να παραμελεί τους φίλους του για να σε δει τότε την έχει δαγκώσει άσχημα τη λαμαρίνα.</i></p> <p><i>Ποδοσφαιριστής δάγκωσε χοντρά τη... λαμαρίνα με σαγηνευτική αιιδό!</i></p> <p><i>Λάτρης της παραδοσιακής κουζίνας, της διασκέδασης και των ωραίων γυναικών, ο ηθοποιός λέγεται ότι «δάγκωσε» δυνατά τη λαμαρίνα με τη μελαχρινή αιθέρια ύπαρξη και ότι στην πρόσφατη κοινή βραδινή τους έξοδο δεν είχε μάτια γι' άλλη!</i></p> <p><i>Από την πρώτη στιγμή που διασταυρώθηκαν οι ματιές του τοπικού άρχοντα με την παίκτρια του «My Style Rocks» εκείνος δάγκωσε γερά τη λαμαρίνα.</i></p> <p><i>Το παιδί του λαού δάγκωσε τόσο γερά τη... λαμαρίνα που «μέχρι και</i></p>

	<p>μουστάκι τον έβαλε να ζυρίσει» και οι φίλοι του του γύρισαν την πλάτη.</p> <p>Ο «Εντέρ» από το «Αγιάζι του Έρωτα», φαίνεται πως την δάγκωσε για τα καλά τη λαμαρίνα με την Ελληνίδα τραγουδίστρια.</p> <p>Αυτά είναι τα 6 σημάδια που δείχνουν ότι έχεις «δαγκώσει» άγρια τη λαμαρίνα μαζί του.</p> <p>15 σημάδια που δείχνουν ότι είσαι το Νο1 στη ζωή του! Η ΟΤΙ Ο ΤΥΠΟΣ ΕΧΕΙ ΔΑΓΚΩΣΕΙ ΤΡΕΛΑ ΤΗ ΛΑΜΑΡΙΝΑ ΚΑΙ ΤΟ ΠΑΕΙ ΣΟΒΑΡΑ</p> <p>Ο δεύτερος την έχει δαγκώσει σοβαρά τη λαμαρίνα...</p>
<p>την πατάω με κπ.</p>	<p>Την πάτησα άγρια μαζί σου.</p> <p>Την πάτησα άσχημα με μια κοπέλα.</p> <p>Αυτός την είχε πατήσει πολύ άσχημα μαζί μου.</p> <p>Παιδάκι γυμνασίου εγώ, ήμουν δεν ήμουν 13 (μάλλον γρουσουζίκη ηλικία) την πάτησα για τα καλά με τον κάτοικο του διπλανού θρανίου.</p> <p>Ακόμα και αν την "πάτησες" γερά με την κοπέλα δεν δικαιολογώ για κανέναν λόγω αυτήν την συμπεριφορά.</p> <p>Την έχω πατήσει τέρμα μαζί του.</p> <p>Γαμωτο την έχω πατήσει τρέλα μαζί σου και δεν ξέρω αν μπορω άλλο μακριά σου!</p> <p>Ασχετα με αυτό πάντως, παίζει και η πιθανότητα να την έχει πατήσει χοντρά μαζί σου, οπότε αν είναι μόνο απο περιέργεια θα σου έλεγα άστο καλύτερα.</p>
<p>είμαι τσιμπημένος με κπ./μαζί ΤΟΥ</p>	<p>Μέχρι που εκείνος, της είπε χαμογελώντας: "δεν θα το πιστέψεις, αλλά όταν ήμουν πιτσιρικάς, ήμουν άγρια τσιμπημένος μαζί σου.</p> <p>Δύο χρόνια κυνηγούσα την Ελένη, ήμουν γερά τσιμπημένος μαζί της .</p> <p>Με εκείνον που ήταν τρελά τσιμπημένος μαζί σου, αλλά εσύ δεν...</p> <p>Αυτά είναι τα 14 ΣΗΜΑΔΙΑ που αποκαλύπτουν ότι είναι... άσχημα «τσιμπημένος» μαζί σου.</p> <p>Το βασικό είναι πως όταν είσαι ερωτευμένος (έστω χοντρά τσιμπημένος) κι έχεις όλα αυτά τα συμπτώματα που έχουν παρατηρηθεί ανά τους αιώνες, δεν μπορείς παρά να θες να βρίσκεσαι συνεχώς κάπου κοντά στον άλλον.</p> <p>ο θεός Άρης, που δε γουστάρει που η Ζήνα έχει γίνει καλός άνθρωπος και</p>

	παράλληλα είναι και χοντρά τσιμπημένος μαζί της(σε κάποια φάση παντρεύονται κιόλας).
μένω έκπληκτος	«Αντιθέτως, κάθε φορά που έρχομαι σε επαφή με τον κόσμο, μένω ιδιαίτερα έκπληκτος από τον απερίγραπτο ενθουσιασμό και την ικανοποίηση τους όταν τους σερβίρω κάποιο από τα signature cocktail μου».
παθαίνω την πλάκα μου	Εκεί που παθαίνω χοντρά την πλάκα μου, είναι με κάνα βιβλίο, που μόλις το τελειώνεις, θα 'θελες έτσι να 'χες κολλητό σου το συγγραφέα που το 'γραψε, και να τον παίρνεις και τηλέφωνο όποτε σου 'ρθει»

Πίνακας 10. Διαβάθμιση ΡΠΛΕ με λόγια επιρρήματα

τα παίρνω στο κρανίο/στην κράνα	Χαμός τιτιβισμάτων ακολούθησε στη συνέχεια για το τι τρέχει με την παρουσιάστρια και τον ποδοσφαιριστή και άλλα πολλά τέτοια αφού τα σχόλια έπεφταν βροχή και το Κατερινάκι τα πήρε ολίγον στο κρανίο Συγγνώμη και εγώ που τα πήρα ολίγον στην κράνα, αλλά δεν είσαι ο πρώτος, ούτε καν ο δέκατος.....
γίνομαι πυρ και μανία	Έτσι κι ακούσω βέβαια για καμιά θείτσα που ξέρει "ένα καλό παιδί" για μένα, γίνομαι ελαφρώς πυρ και μανία και λέω "μη φυτρώνετε εκεί που δε σας σπέρνουν".
μου ανεβαίνει το αίμα στο κεφάλι	Μην μου πεις πως μόλις διάβασες τη λέξη πεθερά δεν σου ανέβηκε ολίγον το αίμα στο κεφάλι...
μένω άναυδος	Μένω ολίγον άναυδος, πρώτη φορά συναντώ στον τόπο μου άνθρωπο της πολιτικής, άνθρωπο που επιδίωξε και πέτυχε να διαχειρίζεται εξουσία και που σώζει μέσα του ερωτήματα για το «νόημα» (την αιτία και τον σκοπό) της ζωής του, των ενεργημάτων του, της ανθρώπινης ύπαρξης και συνύπαρξης
μένω μαλάκας	Μείναμε ολίγον μαλάκες με την αντίδραση της κοπέλας, αλλά κρεμόμασταν από αυτή και δεν είπαμε τίποτα. Μένω ελαφρώς μαλάκας, αλλά βγαίνω έξω, στρίβω δεξιά, και βλέπω ένα πράγμα σαν κιόσκι, με μια βρύση σε περίοπτη θέση. Μετά από αυτό παρακολούθησα εξίσου τα Survivor 2, Masterchef και τα λοιπά πρόσφατα χιτς της ελληνικής tv, με αποτέλεσμα να μην έχω ιδέα τι παίζει με την ελληνική τηλεόραση εν έτει 2018. Κατά συνέπεια έμεινα ελαφρώς μαλάκας να παρακολουθώ τα καθέκαστα από το τελευταίο μαγειρικό reality, το Hell's Kitchen.

	<p>Δεν το είδα με τα μάτια μου δηλαδή (μόνο αυτή να μπαίνει μέσα και να ακολουθεί ο άλλος που μας κοιτάζε σαν τρελός αφότου πήγα και τις βρήκα) αλλά είχα μείνει ολίγον τι μαλάκας μπροστά σε τόση ομορφιά.</p> <p>Εμ κατάλαβα.....και έχω μείνει και ολίγον μαλάκας.....2,5 εβδομάδες -4% λίπος?</p>
μένω κάγκελο	<p>Μπαίνει τώρα και η ιστορία της χαμένης κόρης (όουπς! κάνω εδώ και μένω ολίγον κάγκελο)...</p> <p>Όταν αντίκρυσα τη διαφήμιση και αντιλήφθηκα πως οι εικονιζόμενες πίτσες είναι ακριβώς ίδιες με τη παραγγελία μου έμεινα ολίγον κάγκελο κι έβγαλα screenshot που παραθέτω.</p> <p>Ο Παυλόπουλος έμεινε ελαφρώς κάγκελο, όταν ο Βύρων είπε ότι «είχαμε τις καλύτερες από δεκαετίας πρόνοιες για το Πυροσβεστικό Σώμα κατά τους δεκαεπτά μήνες της θητείας μου».</p>
μου έρχεται (ν)ταμπλάς	<p>Όλα καλά, ευγενικοί αν και μου είπανε γύρω στα 1.200 ευρώ και μου ήρθε ολίγον τι νταμπλάς.</p>
μένω στήλη άλατος	<p>Θα πω με χαρά μου ότι η κοινή μας φίλη Χαρά με οδήγησε ως εδώ και διαβάζοντας λίγο παλαιότερες αναρτήσεις έμεινα ολίγον στήλη άλατος!</p>
μένω άγαλμα	<p>Η λεπτομέρεια ήταν ότι η παρουσιάστρια πολύ απλά δεν φορούσε εσώρουχο, με αποτέλεσμα ο πρωθυπουργός να μείνει... ολίγον τι άγαλμα.</p> <p>Ο αξιωματικός βάρδιας έμεινε ολίγον τι άγαλμα ακούγοντας το ιδιότυπο παράπονο</p>
μένω έκπληκτος	<p>Έπειτα, όμως, βλέποντας πως οι σημαντικές ημερομηνίες περνούσαν χωρίς να φέρνουν την άτακτη χρεοκοπία, έμεινα ελαφρώς έκπληκτος.</p>
μένω άφωνος	<p>Την πρώτη φορά που τη βλέπεις (άμα είσαι και λίγο ανυποψίαστος), μένεις ολίγον άφωνος.</p> <p>Έχω μείνει ελαφρώς άφωνος! Ποιά εκκλησία είναι αυτή;</p> <p>Είδα τη Eurovision το Σάββατο...πραγματικά έμεινα ολίγον άφωνη</p>
μένω ενεδός	<p>Στο μόνιμο άναμά τους ο Μπάφμαν έμεινε ολίγον τι ενεδός.</p>
μου έρχεται κεραμίδα	<p>θενκς για τη διευκρίνηση, γιατί το 45αρι μου ηρθε ολιγον κεραμίδα!</p>

κάθομαι σε αναμμένα κάρβουνα	<i>εγω για να ειμαι ειλικρινης, οχι οτι θα ακυρωσω κατι, αλλα καθομαι ολιγον τι σε αναμμενα καρβουνα... Η αληθεια ειναι πως καθομαι ολιγον σε αναμμενα καρβουνα!</i>
είμαι σε αναμμένα κάρβουνα	<i>Είστε ολίγον σε αναμμένα κάρβουνα, γιατί σας απασχολούν θέματα και επαγγελματικά και οικονομικά και το μέλλον της ερωτικής σας της ζωής!</i>
μένω μαλάκας	<i>Για την ιστορία, ο επόπτης έμεινε όντως μαλάκας Ακόμα και στα διαλείμματα του “λειτουργήματός” τους έχουν πιο σοβαρές ασχολίες από το να ποζάρουν για φωτογραφία με τον κάθε τυχάρπαστο τουρίστα των Βρυξελλών ο οποίος μετά θα μπορεί να πάει στους φίλους του και να πει “Κοιτάχτε ρε μαλάκες με ποιούς ήμουνα” και οι άλλοι να μείνουν όντως μαλάκες.</i>
παθαίνω την πλάκα μου	<i>Για την πλάκα μου μπήκα μέσα και έπαθα όντως την πλάκα μου!</i>
είμαι τρελός για κπ.	<i>Ανάλογα με τις καταβολές, αλλά και τις πρότερες εμπειρίες μας σε επίπεδο συντροφικών σχέσεων, αξιολογούμε διαφορετικά το κατά πόσο αυτά που λαμβάνουμε από το σύντροφό μας είναι αυτά που μας αξίζουν ή όχι, αλλά και κατά πόσο είναι όντως τρελός για μας.</i>
τα παίρνω στην κράνα	<i>Σήμερα τα πήρα αγρίως στην κράνα.</i>
είμαι τσιμπημένος με κπ.	<i>Γυναίκα από κοντινό παρελθόν που είσαι τσιμπημένος αγρίως, σου φέρεται σαν καριόλα, χειρότερα κι από χειρότερη “κοινή”, με μοναδική σιχαμάρα που δεν περιγράφεται, απλά επειδή δε σε χώνευε ποτέ (και κάνατε τα πάντα μαζί).</i>
την πατάω με κπ.	<i>Δεν ήθελε και πολύ για να την πατήσει αγρίως μαζί του.</i>

Πίνακας 11. Διαβάθμιση ΡΠΛΕ με επίθετα

<p>γίνομαι θηρίο</p>	<p><i>Πήρε το τσαντάκι του έβαλε μέσα το μαχαίρι πεταλούδα και μόλις είδε αστυνομικούς... έγινε θηρίο ανήμερο και τους επιτέθηκε.</i></p> <p><i>Εναντίον της δημοσιογράφου του ΑΠΕ Μαίρης Τζόρα, που κάλυπτε το ρεπορτάζ για την υπόθεση με το κομματιασμένο και βρασμένο πτώμα, πήγε να κινηθεί ο δολοφόνος της Άρτας. Μόλις είδε τη δημοσιογράφο μαζί με τον εικονολήπτη Βασίλη Λώλο, έγινε θηρίο ανήμερο και άρχισε να φωνάζει: "Τι τραβάτε γ... την ... σας"!</i></p> <p><i>Η ίδια, λοιπόν, μόλις έμαθε τα τεκταινόμενα, σύμφωνα με το Ciao έγινε θηρίο ανήμερο, θεωρώντας "πισώπλατο χτύπημα" την κίνηση του Λάκη Λαζόπουλου.</i></p> <p><i>Κάποια στιγμή, αυτός έγινε άγριο θηρίο και επιτέθηκε σε μία ολόκληρη κερκίδα με κλωτσιές και μπουνιές!</i></p> <p><i>Με το που το είδε «έπαθε» και όταν αντιλήφθη ότι δεν είχε μέσα ούτε τουαλέτα ούτε μπάνιο, έγινε άγριο θηρίο.</i></p> <p><i>Ο πατέρας του βλέποντας τη δυσμενή για εκείνον εξέλιξη, έγινε σωστό θηρίο από το θυμό του.</i></p> <p><i>Όταν μου επιτίθενται μελισσοκόμοι για αυτές τις αναρτήσεις γίνομαι πραγματικό θηρίο.</i></p> <p><i>Απαίτησε να του δώσω το γιο του κι όταν του είπα πως το παιδί έχει δοθεί σε ανάδοχη μητέρα, έγινε πραγματικό θηρίο.</i></p>
<p>μου ανεβαίνει το αίμα στο κεφάλι</p>	<p><i>Του Μήτσου του είχε ανέβει όλο το αίμα στο κεφάλι.</i></p>
<p>παίρνω ανάποδες</p>	<p><i>LeNaKi, ηρέμησε γιατί πήρα πολλές ανάποδες μ' αυτά που διάβασα</i></p> <p><i>..επειδή το παρόν ακαουντ έχει πάρει πολλές ανάποδες Θα χάσει κάθε ίχνος ευγένειας και θα απαντήσει κατάλληλα.. OK?</i></p> <p><i>Άσε με, γιατί έχω πάρει πολλές ανάποδες τελευταίως... πάααααα πολλές ανάποδες.</i></p>
<p>μου ανάβουν τα λαμπάκια</p>	<p><i>Βαριέμαι θανάσιμα τις ίντριγκες, απεχθάνομαι τις κουβέντες πίσω από την πλάτη των άλλων, τις παρεξηγήσεις που σέρνονται χωρίς να λύνονται γιατί ο ένας περιμένει από τον άλλον να υποχωρήσει, τις διαρκείς απαιτήσεις, τα νάζια, τα μούτρα και τους φουσκωμένους εγωισμούς. Και τις οδηγίες, εκεί μου ανάβουν όλα τα λαμπάκια κόκκινα..</i></p>

	<i>Στο σημείο που άρχισε να μιλά ο κάγκουρας μου άναψαν όλα τα λαμπάκια</i>
τρώω τα νύχια μου	<p><i>«Μμμ! Ποιος μιλάει; Εσύ βρε από την αγωνία που έχεις, έφαγες όλα τα νύχια σου.</i></p> <p><i>Το επεισόδιο ξεκινάει με το άψυχο κορμί του Jon και ο θεατής περιμένει – έχοντας φάει και τα 20 νύχια του – το πότε θα αναστηθεί</i></p>
παθαίνω ντουβρουτζά	<p><i>Η αλήθεια είναι όποιος δεν είχε ασχοληθεί ποτέ με το Game of Thrones από άποψη θεωριών, πρέπει να έπαθε μεγάλο ντουβρουτζά.</i></p> <p><i>Μεγάλο... ντουβρουτζά θα πάθουν η Γερμανίδα Καγκελάριος και ο Β.Σόιμπλε, όταν μάθουν τους κρυφούς πόθους του Γιάνη Βαρουφάκη</i></p>
μου έρχεται ταμπλάς	<i>Θα έρθει μεγάλος ταμπλάς σε δύο... ειδικά υποψηφίους δημάρχους που θεωρούνε τους εαυτούς τους με το ένα πόδι στην δεύτερη Κυριακή, μετά τον όπως φαίνεται πρώτο στις δημοσκοπήσεις δήμαρχο Γιώργο Γκιώνη.</i>
παθαίνω εγκεφαλικό	<p><i>Τι τιμή το βρήκες???? Γιατί μια τιμή που είδα εγώ έπαθα διπλό εγκεφαλικό και τριπλό έμφραγμα....</i></p> <p><i>Κι εγώ να παθαίνω τριπλό εγκεφαλικό ενώ τον κυνηγάω για να τον προφτάσω πριν πάει από την πίσω μεριά του σχολείου...</i></p> <p><i>Η Κατερίνα Καινούργιου έπαθε τριπλό εγκεφαλικό στον αέρα όταν άκουσε τη φράση που είπε on air η Ανθή Βούλγαρη.</i></p> <p><i>Πήγα στο περίπτερο, ζήτησα το συγκεκριμένο περιοδικό και έπαθα... τετραπλό εγκεφαλικό.</i></p> <p><i>Μετά από λίγα λεπτά σηκώνομαι από το γραφείο, πάω στην κουζίνα και βρίσκω τον αγαπητό συνάδελφο να κάθεται, να τρώει το τοστ του και το δικό μου τοστ πεταμένο έξω από την τοστιέρα – ΩΜΟ! Παθαίνω πρώτα ένα πενταπλό εγκεφαλικό. Του λέω «Το έβγαλες?» (η ψύχραιμη μη χεσω). Μου λέει μπουκωμένος (ενώ εγώ λυσσαω έτσι?), «Το έβγαλα για να μην καεί»!</i></p>
παθαίνω σοκ	<p><i>Έπαθα μεγάλο σοκ, τηλεφώνησα στη μητέρα μου και της είπα «έλα να με δεις γρήγορα» και ήρθε με είδε και ενθουσιάστηκε»!</i></p> <p><i>Έπαθα τεράστιο σοκ!</i></p> <p><i>απλα ρωτησα γιατι (περαν του οτι πραγματικα επαθα τρελο σοκ με την ολη ιστορια.....) ηθελα να ξερω αν ανταποκριθηκε καμια μας στην εκκληση για βοηθεια που λενε στην τιβι οτι ειχε κανει...</i></p> <p><i>ΕΓΩ ΕΠΑΘΑ ΑΠΙΣΤΕΥΤΟ ΣΟΚ!!!!</i></p>

<p>παθαίνω κολούμπρα</p>	<p><i>Αν μπορούσαμε να δούμε την αντανάκλαση της ακτινός, θα παθαίναμε τρελή κολούμπρα. Θα πετάγαμε & τα κινητά και ό,τι άλλο</i></p> <p>ΕΧΟΥΝ ΣΑΣ ΛΕΩ ΠΑΘΕΙ... ΠΟΛΥ ΜΕΓΑΛΗ "ΚΟΛΟΥΜΠΡΑ"..!!</p> <p><i>Πίστεψέ με, εάν έπιανες στα χέρια σου μια σκληρόδετη έκδοση, με γυαλιστερό χαρτί μέσα, διαστάσεις λίγο παραπάνω από το παλιό Μηνιαίο Μίκυ και τίγκα μέσα σε ολοσέλιδες έγχρωμες "Οδός Τρέλας 13", θα πάθαινες τρελή κολούμπρα</i></p>
<p>μου έρχεται κεραμίδα</p>	<p><i>Γι' αυτό και δεν μου ήρθε μεγάλη κεραμίδα τώρα με την κρίση.</i></p> <p><i>Αλλά ήταν η κατάσταση τέτοια η οποία απαιτούσε την παραίτηση μου και την μετακόμιση μου για ένα διάστημα στο εξωτερικό. Έτσι λοιπόν μου ήρθε η πρώτη βαριά κεραμίδα στο κεφάλι, αυτή της παραίτησης από το όνειρο. Μου ήρθε πολύ βαριά κεραμίδα όμως, μιλάμε για αμονια της αστε σαν τα καρτούν!!!</i></p> <p><i>εννοώ ότι κάναμε ακριβώς ότι μας είπε ο γιατρός μας χωρίς όμως να έχουμε ψάξει ή σκεφτεί καν την πιθανότητα αποτυχίας. Και βέβαια μας ήρθε χοντρή κεραμίδα...</i></p> <p><i>(Σε κάθε περίπτωση, ακόμη κι αν συνεχίσεις να τον θέλεις, θα έρθει πολύ πιο ομαλά στους γονείς σου το να γνωρίζουν έστω τη φιλία σου μ' αυτόν τον άνθρωπο, κάτι που δικαιολογεί και την εξέλιξη της σε ειδύλλιο, παρά να τους έρθουν πολλές κεραμίδες στο κεφάλι ταυτόχρονα.)</i></p>
<p>παθαίνω ντουβρουτζά</p>	<p><i>Έπαθα ένα μικρό ντουβρουτζά είναι αλήθεια γιατί για μένα τα σπυράκια είναι μια λέξη η οποία δεν υπάρχει στο λεξικό μου όλα αυτά τα χρόνια.</i></p>
<p>παθαίνω εγκεφαλικό</p>	<p><i>Μου λέει "να το κανονίσουμε για αύριο το πρωί;" Παθαίνω μικρό εγκεφαλικό.</i></p> <p><i>Όσες φορές έχω δει έναν βιβλιοστάτη σε βιτρίνα που μου αρέσει πολύ πάντα ρωτάω την τιμή και παθαίνω ένα μικρό εγκεφαλικό!</i></p>
<p>παθαίνω σοκ</p>	<p><i>«Έπαθα ένα μικρό σοκ, όταν κλήθηκα να αγωνιστώ εκεί!</i></p>
<p>παθαίνω κολούμπρα</p>	<p><i>Εκεί είναι που ο άλλος παθαίνει μια μικρή κολούμπρα γιατί η συντριπτική πλειοψηφία των συζητήσεων που κάνω, δεν είναι για παραέξω, όπως γίνεται εύκολα αντιληπτό και από τις προσωπικές αναφορές του καθενός.</i></p> <p><i>Για να σκεφτείς μέχρι να καταλάβω τι ήταν το centerlink και να "χωνέψω" το γεγονός πως με το που πήγατε εκεί πήρατε το αντίστοιχο δικό μας επίδομα ανεργείας έπαθα μια μικρή κολούμπρα!!!!</i></p>

	<i>Έπαθα μια μικρή κολούμπρα, αλλά όχι τόσο μεγάλη επειδή πρέπει να ξέρει και ο κόσμος και όλοι μας πως αυτό το πράγμα είναι 100% ιάσιμο»</i>
μου έρχεται ταμπλάς	<i>Μου ήρθε ένας μικρός ταμπλάς βλέποντας του χορηγούς</i>

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα εργασία μελετά το κατά πόσον επιλεγμένες ρηματικές πολυλεκτικές εκφράσεις (ΡΠΛΕ) που δηλώνουν συναισθήματα μπορούν να τροποποιηθούν με γλωσσικά στοιχεία, τα οποία αυξάνουν/επιτείνουν ή μετριάζουν την ένταση του εκάστοτε συναισθήματος. Στόχος, λοιπόν, είναι η καταγραφή και η μελέτη λέξεων/δομών που εμφανίζονται με τις συγκεκριμένες ΡΠΛΕ και εκφράζουν επίταση ή μετριασμό. Απώτερος σκοπός είναι η αξιοποίηση των δεδομένων από την ΙΔΙΟΝ, τη δικτυακή λεξικογραφική βάση τεκμηρίωσης πολυλεκτικών εκφράσεων της Νέας Ελληνικής. Οι υπό μελέτη ρηματικές πολυλεκτικές εκφράσεις επιλέχθηκαν από την προαναφερθείσα βάση, ενώ τα δεδομένα αποτελούν αυθεντικά παραδείγματα τα οποία συνελέγησαν από το διαδίκτυο με συστηματική χρήση της μηχανής αναζήτησης Google, καθώς στόχος ήταν η καταγραφή όλων των δυνατών δομών που περιέχουν επιτατικά ή μετριαστικά γλωσσικά στοιχεία. Η διαβάθμιση των ΡΠΛΕ αποτελεί ένα φαινόμενο το οποίο δεν έχει μελετηθεί συνολικά για τη Νέα Ελληνική, επομένως, στην παρούσα εργασία αξιοποιούνται μελέτες οι οποίες εξετάζουν θέματα σχετικά με τα δύο φαινόμενα τόσο από την ελληνική όσο και από τη διεθνή βιβλιογραφία. Από τη μελέτη των δεδομένων προέκυψαν δύο κατηγορίες γλωσσικών στοιχείων: η πρώτη περιέχει λέξεις/δομές, οι οποίες δηλώνουν επίπεδα διαβαθμίσιμων ιδιοτήτων και η δεύτερη λέξεις/δομές που επιτελούν τις λειτουργίες της επίτασης και του μετριασμού ως αποτέλεσμα γραμματικοποίησης ή εμφατικού τονισμού, ενώ ταυτόχρονα εισάγουν στον λόγο πραγματολογικά στοιχεία, όπως η δέσμευση του ομιλητή για την αλήθεια των λεγομένων του. Φαίνεται, λοιπόν, ότι οι υπό μελέτη ΡΠΛΕ, οι οποίες ως επί το πλείστον συνιστούν εγγενώς επιτατικά στοιχεία, είναι δυνατόν να επιδέχονται διαβάθμιση με μηχανισμούς μετριασμού και επίτασης. Επίσης, παρατηρείται ότι υπάρχουν ιδιαιτερότητες ως προς την κατανομή των λέξεων/δομών που τροποποιούν τις ΡΠΛΕ, όταν εμφανίζονται σε δομές που δηλώνουν διαβάθμιση, γεγονός που καθιστά χρήσιμη μία εποπτική θεώρηση του φαινομένου, η οποία θα μπορούσε να αξιοποιηθεί για λεξικογραφικούς σκοπούς και για περαιτέρω μελέτη.

ABSTRACT

This master's thesis studies whether selected verbal multiword expressions (VMWE) that express emotions can be modified by lexical elements that amplify/intensify or attenuate/mitigate the intensity of each emotion denoted. Thus, the aim is to identify and study words/structures that co-occur with specific VMWEs and express amplification/intensification or attenuation/mitigation. The ultimate goal is the updating of IDION, a web-based lexicographic environment for the multidimensional documentation of Modern Greek MWEs. The expressions under study were selected from the aforementioned database. The Google search engine has been applied systematically in order to retrieve from the web authentic examples, that exemplify all the possible structures containing intensifying or mitigating lexical items. Degree modification in VMWEs is a phenomenon that has not been studied comprehensively; this is the reason why this thesis draws on the Greek and the international literature in order to analyze topics related to both VMWEs and degree modification. Two general categories of words/structures were recognized: the first contains words/structures, which express levels of gradable properties, and the second includes words/structures that display intensifying and mitigating functions as a result of grammaticalization or emphatic stress and at the same time they add pragmatic information to the discourse, such as the speaker's commitment to his/her utterance. Thus, it appears that the VMWEs under study, which are inherently intensified expressions, may be modified by attenuating/mitigating and intensifying devices. It is also observed that the distribution of the lexical elements that modify VMWEs occurring in degree modification structures is idiosyncratic; it is for this reason that the comprehensive view of the phenomenon is useful for lexicographic purposes and for further study.